

TIKKURILA

TILINPÄÄTÖS 2017

OSA KESTÄVÄÄ POHJOISTA

Tikkurila on pohjoismainen maalialan yritys, jonka tuotteet valmistetaan tarkoin valituista raaka-aineista korkeimpien laatuvaatimusten mukaisesti. Haluamme luoda pintoja, joilla on merkitystä.

Olemme osaavien pintakäsittelyammattilaisten yhteisö, joka tuntee pohjoisen karut olosuhteet. Ymmärrämme estetiikkaa ja kunnioitamme ympäristöä. Jaamme samat arvot ja haluamme luoda kestävää tulevaisuutta merkityksellisten pintojen avulla.

Kehitämme vuosikymmenten kokemuksella korkealuokkaisia tuotteita ja palveluita, jotka tarjoavat asiakkaillemme ajan ja sään kestävää laatua. Vaalimme vahvoja brändejämme ja olemme ylpeitä pintakäsittelyosaamisestamme, jossa yhdistyvät yli 150 vuoden kokemus ja modernit teknologiat.

Olemme aina halunneet kehittyä ja uudistua. Alamme johtavana toimijana pyrimme tarjoamaan kestäviä ratkaisuja, jotka ovat turvallisia niin ihmisille kuin ympäristöllekin. Haluamme tuntea asiakkaamme perin pohjin.

TIKKURILA LYHYESTI

- Perustettu 1862
- Noin 3 000 ammattilaista
- 11 tuotantolaitosta kahdeksassa maassa
- Tuotteita saatavilla yli 40 maassa
- Liikevaihto 2017: 582 milj. euroa
- Listattu Nasdaq Helsingissä

TIKKURILAN VUOSIKATSAUS 2017

TILINPÄÄTÖS 2017

Raportti kertoo lyhyesti Tikkurilan liiketoiminnasta ja sisältää vuoden 2017 tilinpäätöksen ja hallinnointiselvityksen.

TIKKURILA GRI 2017

Yritysvastuuraportti esittelee Tikkurilan lähestymistavan vastuullisuuteen ja Global Reporting Initiative (GRI) G4 -ohjeistoa soveltavan raportoinnin vuodelta 2017.

SISÄLLYSLUETTELO

5	Tikkurila lyhyesti
6	Vuosi 2017 lyhyesti
8	Strategia 2022
12	Hallituksen toimintakertomus
23	Tilinpäätös
102	Osakkeet ja osakkeenomistajat
109	Hallinnointiselvitys
120	Yhteystiedot

POHJOISMAISTA LAATUA ALUSTA LOPPUUN

Tikkurila on johtava pohjoismainen maalialan yritys. Kehitämme vuosikymmenten kokemuksella korkealuokkaisia tuotteita ja palveluita, jotka tarjoavat asiakkaillemme ajan ja sään kestävää laatua.

Tarjoamme kattavan valikoiman tuotteita pintojen suojaamiseen ja kaunistamiseen kuluttajille, rakentamisen ja remontoinnin ammattilaisille, suunnittelijoille sekä valikoiduille teollisuusasiakkaille. Kuluttajat vastaavat noin puolta liiketoiminnastamme, mutta ammattilaisten osuus on trendinomaisessa kasvussa. Palveluvalikoimaamme kuuluvat muun muassa väri- ja sävytyspalvelut, maalausneuvonta sekä asiantuntija- ja koulutuspalvelut. Tuemme asiakkaitamme maalaamisen kaikissa vaiheissa onnistuneen lopputuloksen varmistamiseksi.

Suurimmat markkinamme ovat Venäjä, Ruotsi, Suomi, Puola ja Baltia. Valmistamme tuotteitamme kahdeksassa maassa ja olemme johtava toimija suurimmilla markkinoillamme. Tuotteitamme on saatavilla kaiken kaikkiaan yli 40 maassa.

Liiketoimintamme on organisoitu kahteen raportoitavaan segmenttiin, joista käytämme nimitystä strateginen liiketoimintayksikkö (SBU). Maantieteelliseen jakoon perustuvat liiketoimintayksikkömme ovat SBU West ja SBU East.

SBU Westin markkinat ovat Ruotsi, Tanska, Norja, Suomi, Puola, Saksa, Viro, Latvia ja Liettua. Alueen suurimmat brändit ovat Tikkurila, Beckers, Alcro ja Vivacolor. Jakelu toimii rakennustarvikeliikkeiden, itsenäisten maali-

kauppioiden, tukkukauppioiden, omien ammattilaismyymälöiden ja suoramyynnin kautta.

SBU Eastin markkinat ovat Venäjä, Keski-Aasian maat ja Kiina. Lisäksi SBU East on vastuussa viennistä yli 20 maahan. Alueen suurimmat brändit ovat Tikkurila ja Teks. Jakelu toimii rakennustarvikeliikkeiden, itsenäisten maali-kauppioiden, tukkukauppioiden ja suoramyynnin kautta.

TOIMINTAYMPÄRISTÖ

Maaleja ja pintakäsittelyaineita käytetään lukuisiin tarkoituksiin, kuten rakenteiden, rakennusten ja erilaisten tuotteiden suojaukseen ja kaunistamiseen. Maalimarkkinoiden rakenne ja maalin kulutustavat vaihtelevat maantieteellisten alueiden mukaan. Maalin kulutuksen kasvu on historiallisesti ollut sidoksissa elintason nousuun. Elintaso vaikuttaa sekä kulutetun maalin määrään että laatuun. Euroopassa talouskasvu on vakaata, mutta matalaa. Venäjällä öljyn hinta vaikuttaa olennaisesti yleiseen taloudelliseen kehitykseen ja ostovoimaan.

Merkittävimpiä maalien ja pinnoitteiden kysyntään vaikuttavia tekijöitä ja markkinatrendejä ovat:

- yleinen taloudellinen kehitys (BKT)
- rakennus- ja peruskorjausmarkkinoiden vilkkaus
- asuntokaupan vilkkaus
- työllisyystilanne ja kuluttajien luottamus
- elintason nousu ja keskiluokkaistuminen
- lisääntyvä ympäristötietoisuus ja ilmastonmuutos
- digitalisaatio
- kiinnostus kodin sisustamiseen ja kunnostamiseen
- teollisen tuotannon aste (teollisuusmaalit)

VUOSI 2017 LYHYESTI

Tikkurilan toiminta-alueen keskeiset taloudet kasvoivat noin 2-3 prosenttia vuonna 2017. Ruotsin, Suomen ja Puolan taloudet kasvoivat selvästi. Myös Venäjällä markkinatilanne tasaantui ja talous kääntyi hienoiseen kasvuun vaikeiden vuosien jälkeen.

Tikkurila-konsernin vuoden 2017 liikevaihto kasvoi 2 prosenttia 582,4 (572,0) miljoonaan euroon. Korkeammat myyntivolyymit kasvattivat liikevaihtoa prosentin. Valuuttakurssimuutokset kasvattivat liikevaihtoa 3 prosenttia. Myyntihintojen ja myyntimixin muutoksilla sekä yritysmyyneillä oli negatiivinen vaikutus liikevaihtoon.

Oikaistu liikevoitto oli 28,8 (54,0) miljoonaa euroa, mikä vastaa 4,9 (9,4) prosenttia liikevaihdosta. Kannattavuutta heikensi vertailukautta korkeammat kustannukset, jotka liittyivät uuden toiminnanohjausjärjestelmän käyttöönottoon sekä raaka-aine- ja pakkausmateriaalikustannusten nousuun.

Tikkurila käynnisti vuonna 2017 laajamittaisen tehostamisohjelman kannattavuuden parantamiseksi. Ohjelman tavoitteena on vähintään 30 miljoonan euron säästöjen saavuttaminen. Parantunut kustannuskilpailukyky tulee tukemaan Tikkurilaa kasvun hakemisessa. Osana tätä ohjelmaa yhtiö muutti organisaatiomalliaan, minkä tavoitteena on selkeyttää päätöksentekoa ja vastuita sekä poistaa päällekkäisyyksiä. Lisäksi Tikkurila ilmoitti lopettavansa Lounais-Venäjällä Stary Oskolissa sijaitsevan tehtaan ja varaston sekä siirtävänsä yksikön tuotannon Pietarin tehtaalle vuoden 2018 aikana. Tikkurila päätti myös luopua kannattamattomista Serbian, Makedonian ja Saksan liiketoiminnoista. Ohjelman mukaisia toimenpiteitä jatketaan vuonna 2018.

Tikkurila ilmoitti suunnittelevansa uuden tehtaan rakentamista Pietarin alueelle Venäjälle. Tehdasalueen suunnittelu on käynnissä, ja rakennustöiden on suunniteltu alkavan vuoden 2018 lopulla. Tuotanto alkanee vuonna 2020.

Tikkurilan toimitusjohtaja Erkki Järvinen jätti tehtävänsä hallituksen päätöksellä syyskuussa 2017. Tikkurilan hallitus nimitti konsernin talousjohtajan Jukka Havian Tikkurila Oyj:n väliaikaiseksi toimitusjohtajaksi.

Tikkurilan strategiaa päivitettiin kaudelle 2018-2022. Tikkurila on sitoutunut parantamaan asiakkaidensa kokonaisvaltaista käyttökokemusta ja sisäistä tehokkuutta. Tikkurila luo arvoa asiakaslupauksensa "Pohjoismaista laatua alusta loppuun" kautta.

Kestävä kehitys integroitiin osaksi yhtiön päivitettyä strategiaa. Strategiatyön edistämiseksi määriteltiin konkreettiset kestävä kehityksen asiakaslupaukset yhdessä liiketoiminnan avainhenkilöiden kanssa. Konsernitasolle perustetaan kestävä kehityksen ohjausryhmä, jonka vastuulla on tukea Tikkurilan liiketoimintaa sekä ohjata ympäristön ja terveyden kannalta turvallisten uusien tuotteiden ja palvelujen kehittämistä.

LIKEVAIHTO SEGMENTEITTÄIN

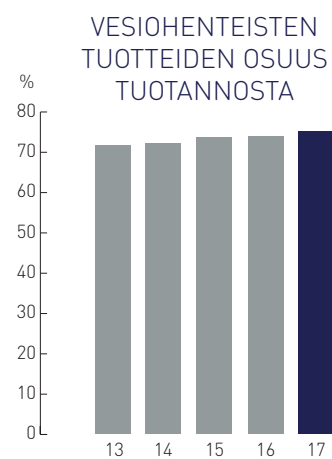
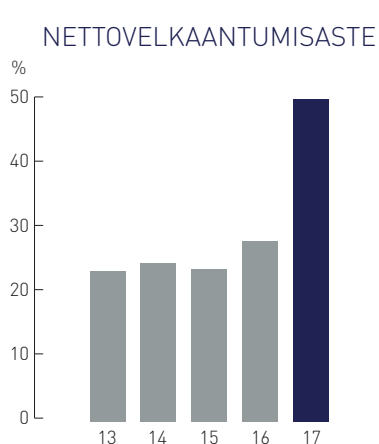
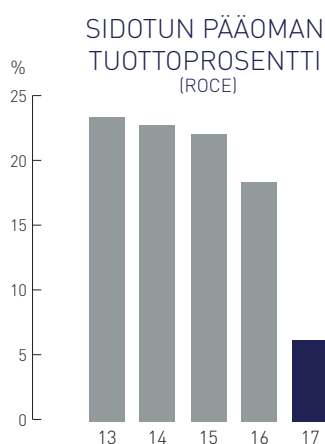
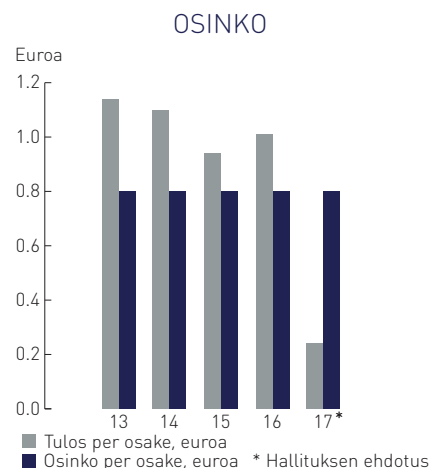
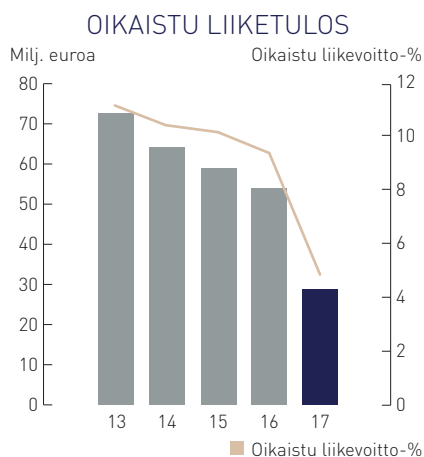
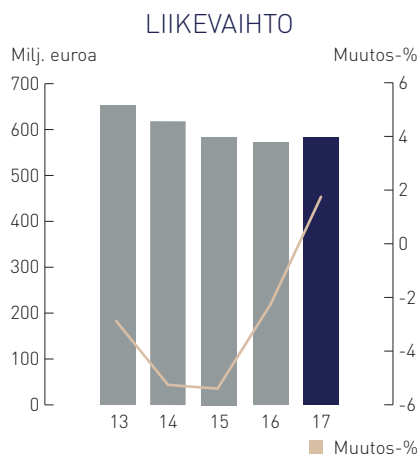
OIKAISTU LIIKEVOITTO* SEGMENTEITTÄIN

HENKILÖSTÖ SEGMENTEITTÄIN

Vuoden lopussa, %

AVAINLUVUT

MILJ. EUROA	2017	2016
Liikevaihto	582,4	572,0
Oikaistu liikevoitto	28,8	54,0
Oikaistu liikevoitto-%	4,9 %	9,4 %
Liikevoitto (EBIT)	19,3	53,1
Liikevoitto-% (EBIT-%)	3,3 %	9,3 %
Tulos ennen veroja	16,6	57,4
Tilikauden tulos	10,7	44,5
Tulos per osake, euroa	0,24	1,01
Sidotun pääoman tuotto (ROCE), %, rullaava	6,3 %	18,5 %
Rahavirta investointien jälkeen	4,4	22,7
Korollinen nettovelka kauden lopussa	90,1	58,7
Nettovelkaantumisaste, %	50,2 %	28,1 %
Omavaraisuusaste, %	42,0 %	50,9 %
Henkilöstö kauden lopussa	3 037	3 033
Tapaturmataajuus (LTA)	2,0	2,7
Vesiohenteisten tuotteiden osuus tuotannosta	75,0 %	73,8 %

STRATEGIA 2022

Tikkurila on johtava pohjoismainen maalialan toimija, jonka toiminnan perustan muodostavat laadukkaat pintakäsittelytuotteet ja asian- tuntevat palvelut. Tavoitteenamme on tarjota markkinoiden paras käyttäjäkokemus. Vahvat brändit, palvelukulttuuri, kestävän kehityksen ratkaisut ja markkinajohtajuus ovat tärkeimpiä kilpailuetujamme.

Tikkurila keskittyy liiketoiminnassaan tarkkaan valikoituihin asiakkaisiin, rajatulle maantieteelliselle alueelle ja omiin vahvoihin brändeihin.

- Tikkurila palvelee kuluttajia, ammattilaisia ja valikoituja teollisia toimijoita.
- Tikkurila toimii Pohjoismaissa, Venäjällä, Kiinassa sekä valituissa Itä-Euroopan ja Keski-Aasian maissa.
- Tikkurila panostaa omiin vahvoihin brändeihin ja keskittyy premium-maaleihin.

Olemme päivittäneet strategiamme kaudelle 2018-2022. Seuraavan viisivuotiskauden keskeinen teema on pinta-

käsittelyyn liittyvän asiakaskokemuksen parantaminen. Haluamme tehdä asiakkaidemme onnistuneesta lopputuloksesta entistäkin selkeämmän erottautumistekijän ja kilpailuedun. Asiakkaiden tarpeiden ymmärtäminen ohjaa jatkossa kaikkea toimintaamme. Asiakaskokemukseen vaikuttavat kaikki toimintamme osa-alueet aina tuote- ja palvelukehityksestä sekä innovoinnista toimitusketjun kautta myymälöihin sekä viestintään ja markkinointiin.

MISSIO JA ASIAKASLUPAUS

”Pohjoismaista laatua alusta loppuun” eli haluamme tarjota parhaan pintakäsittelyn asiakaskokemuksen.

VISIO

”Surfaces that make a difference” eli ”pinnat, joilla on merkitystä”.

Visio vetää yhteen Tikkurilaan vaikuttavat megatrendit ja antaa selvän suunnan yhtiön pitkäaikaiselle kehittämiselle. Pintoja mahdollisimman kestävästi suojaavien ja kaunistavien tuotteiden lisäksi tavoitteenamme on kehittää jatkossa entistä enemmän ratkaisuja ja materiaaleja, joiden avulla muun muassa helpotamme ja tehostamme asiakkaidemme työtä. Tikkurila haluaa vastata asiakkaiden toiveisiin entistä kestävämmistä, funktionaalisesti toimivista ja ympäristöystävällisistä pinnoista.

STRATEGISET PAINOPISTEALUEET

Olemme määritelleet viisivuotiselle strategiakaudelle kolme painopistealuetta:

Segmenttikohtaiset asiakaspolut. Jaamme kolme pääasiakassegmenttiämme kuluttajat, ammattilaiset ja teollisuuden asiakkaat pienempiin kohderyhmiin ja tutkimme kohderyhmien päätöksentekoprosessit aina idean tai tarpeen synnystä ostopäätökseen ja ostamiseen. Muotoilemme kunkin asiakaspolun mahdollisimman miellyttäväksi ja asiantuntevaksi. Tavoitteenamme on helpottaa ja tukea asiakkaan matkaa prosessin eri vaiheissa asiakkaan näkökulmasta olennaisella tavalla. Digitaalisten palveluiden kehittäminen on keskeisessä roolissa kaikissa segmenteissämme muun muassa asiakkaiden päätöksenteon ja tuotteiden käytön helpottamiseksi.

Yhdenmukaisen portfolion luominen. Yhtenäistämme asiakassegmenttikohtaiset portfoliomme läpi toiminta-alueemme. Helpotamme asiakkaidemme valintaa vähentämällä vaihtoehtoisten tuotteiden määrää. Hyödynnämme laajemmin osaamista sekä parhaita tuotteita ja konsepteja. Panostamme enemmän markkinoita muokkaavien innovaatioiden lanseeraamiseen ja kehitämme portfoliotamme ympäristön kannalta kestävämpään suuntaan. Pohjaamme tuotteiden ja palvelujen kehitystyön markkina- ja asiakastutkimukseen ja niiden pohjalta syntyviin tarveanalyysiin.

Resurssien tehokkaampi hyödyntäminen. Parannamme kustannuskilpailukykyämme ja kokonaisvaltaista toimintamme laatua uudelleenorganisoidulla toimintaamme. Selkeytämme päätöksentekoa ja vastuuta sekä poistamme päällekkäisyyksiä. Hyödynnämme paremmin osaamistamme ja lisäämme yhteistyötä yli maa-rajoiden. Optimoimme tuotanto- ja logistiikkaverkostojamme ja lisäämme tuottavuuttamme.

KANNATTAVA KASVU

Tavoitteenamme on kasvaa kannattavasti. Kasvua haetaan monipuoli-

lisesti eri tuoteryhmistä ja maantieteellisiltä alueilta. Kasvun painopiste on vahvojen brändien avulla tapahtuvassa organisaatiossa kasvussa. Lisäksi hyödynnämme aktiivisesti kohdennettuja yritysostoja ja yhteistyöjärjestelyjä mahdollisuuksien avautuessa.

Tikkurila toimii Pohjoismaissa, Venäjällä sekä valituissa Itä-Euroopan ja Aasian maissa. Pyrimme vahvistamaan markkinaosuuk-
siamme maaliliiketoiminnassa nykyisillä markkinoillamme ja kasva-
maan etenkin niillä markkinoilla, joilla meillä on vielä alhainen mark-
kinaosuus.

Tikkurila käynnisti vuonna 2017 laajamittaisen tehostamisoh-
jelman kannattavuuden parantamiseksi. Ohjelman tavoitteena on
vähintään 30 miljoonan euron säästöjen saavuttaminen. Parantu-
nut kustannuskilpailukyky tulee tukemaan Tikkurilaa kasvun hakemi-
sessa.

KESTÄVÄN KEHITYKSEN LUPAUKSET

Tikkurilan yritys vastuuhjelma "A Colorful Tomorrow" luo viitekehyyk-
sen Tikkurilassa tehtävään kestäväan ja vastuulliseen liiketoiminnan
kehittämiseen. Vuonna 2018 uudistamme vastuullisuusohjelmaamme
ja määrittelemme yhdessä liiketoiminnan avainhenkilöiden kanssa
konkreettiset kestäväan kehityksen asiakaslupaukset yhtiön päivite-
tyn strategian mukaisesti. Nämä lupaukset ohjaavat kestäväan kehityk-
sen hankkeita ja tukevat liiketoiminnan kehitystä kestäväan kehityksen
näkökulmasta.

- Kehitämme tuoteominaisuudet huippuunsa niin, että ympäristö-
vaikutus on mahdollisimman pieni.
- Parannamme ja turvaamme ilmanlaatua tuotteillamme ja palveluil-
lamme.
- Tehostamme resurssien hyödyntämistä ja keskitymme toiminnas-
samme laatuun, turvallisuuteen ja kestävytyteen.
- Olemme vastuullinen ja aktiivinen toimija yhteisöissämme.

MEGATRENDIT

- Kaupungistuminen
- Ilmastomuutos
- Keskiluokkaistuminen
- Digitalisaatio

MISSIO

Pohjoismaista laatua alusta loppuun.

STRATEGIA

Tarjoamme kilpailukykyisiä pintakäsittelyratkaisuja ja olemme sitoutuneet parantamaan asiakkaidemme kokonaisvaltaista käyttöko-
kemusta ja tehokkuutta.

PAINOPISTEALUEET

Miellyttävät ja asiantuntevat asiakaspolut

Yhtenäiset asiakasseg-
menti-kohtaiset portfoliot

Resurssien tehokkaampi
hyödyntäminen

VISIO

Pinnat, joilla on merkitystä.

VASTUULLISUUS-
LUPAUKSET

Kehitämme tuoteominaisuudet huippuunsa niin, että ympäristövaikutus on mahdollisimman pieni.

Parannamme ja turvaamme ilmanlaatua.

Tehostamme resurssien hyödyntämistä toiminnassamme.

Olemme aktiivinen toimija yhteisöissämme

ARVOT

Olemme luottamuksen arvoisia.

Olemme innovatiivisia.

Olemme ammattilaisia.

LIIKETOIMINTAMALLI

Liiketoimintamallissamme korostuvat vahvat brändit, jotka ovat syntyneet korkealuokkaisen ja pitkäaikaisen tuotekehityksen sekä merkittävien markkinointipanostusten tuloksena. Johtavan markkina-aseman, vahvojen brändien ja laaja-alaisen pintakäsittelyosaamisen lisäksi liiketoimintamme tärkeimmät menestystekijät ovat kustannustehokas ja vastuullinen hankinta, tehokas toimitusketju, toimiva ja kattava jakeluverkosto sekä monipuoliset palvelut, myynti ja markkinointi.

Maaliteollisuuden toimijana sijoitumme arvoketjussamme raaka-aine- ja pakkausmateriaalien toimittajien sekä vähittäiskaupan väliin. Myymme kauppa- ja rakennusmaaleja sekä maalaamiseen liittyviä oheistuotteita ja -palveluja pääasiassa maalien tukku- tai vähittäismyyjille sekä suoraan rakennustarvikeliikkeille. Lisäksi meillä on omia myymälöitä ammattilaisasiakkaille Skandinaviassa. Teollisuusmaaleja myymme joko suoraan asiakkaille tai Tikkurila Industrial Paint Service -jakeluverkoston kautta. Tikkurilalla on 11 maalitehdasta, joissa valmistetaan erilaisia maaleja ja pinnoitteita. Lisäksi konsernin ostaa ulkopuolisilta yhteistyökumppaneilta maalaamista tukevia oheistuotteita myytäväksi eteenpäin.

Toimintamme vaikutukset ulottuvat laajalti yhteiskuntaan ja ympäristöön. Korkealaatuisten tuotteiden ja palvelujen sekä ammattitaitomme ansiosta suojaamme elinympäristöä, parannamme rakennuskannan ja infrastruktuurin kestävyttä sekä kaunistamme tiloja ja parannamme tätä kautta ihmisten viihtyvyyttä ja hyvinvointia.

Omassa toiminnassamme keskeisiä toimintoja ovat:

- **Raaka-aineiden ja pakkausmateriaalien hankinta:** tiiviissä yhteistyössä liikekumppanien kanssa uusien raaka-aineiden käyttöönotto ja tuotteiden raaka-ainepohjan kehittäminen, hankintaketjun vastuullisuuden varmistaminen, kumppanien arviointi- ja auditointiprosessit
- **Tutkimus ja tuotekehitys:** uusien tuotteiden ja palvelujen kehittäminen, tuoteominaisuuksien parantaminen, raaka-aineisiin ja kaavoihin liittyvä kehitystyö, tuote- ja käyttäjäturvallisuus, lainsäädännön vaatimusten seuraaminen ja täyttäminen
- **Maalin tuotanto:** maalin valmistaminen tuotekehityksen määrittelemistä raaka-aineista, operatiivisen laadun, tuotantoprosessien ja resurssitehokkuuden kehittäminen, tuottavuuden parantaminen sekä palvelun korkean tason ja tuotetoimitusten oikea-aikaisuuden varmistaminen
- **Jakelu:** raaka-aineiden ja pakkausmateriaalien vastaanotto, siirtäminen tuotantoon, varastointi, tilausten hoitaminen, jakelun hallinta, logistiikan turvallisuuden, ekologisuuden ja tehokkuuden kehittäminen
- **Myynti- ja markkinointi:** asiakkaiden tarpeiden tunnistaminen, markkinatrendien seuraaminen ja analysointi, markkinointi, myynti, palvelujen ja tuotteiden kehittämiseen osallistuminen, hinnoittelu, jälleenmyynnin hallinta, asiakasyhteistyö
- **Palvelut:** ideat ja ohjeet, väri- ja maalausneuvonta, koulutus, tekninen asiakastuki, hakupalvelut

TIKKURILA-KONSERNI TILINPÄÄTÖS JA TOIMINTAKERTOMUS 2017

SISÄLTÖ

HALLITUKSEN TOIMINTAKERTOMUS	12-22	EMOYHTIÖN TULOSLASKELMA (FAS)	87
KONSERNIN TUNNUSLUVUT	23-24	EMOYHTIÖN TASE (FAS)	88
TUNNUSLUKIJEN LASKENTAKAAVAT	25	EMOYHTIÖN RAHAVIRTALASKELMA (FAS)	89
KONSERNIN LAAJA TULOSLASKELMA (IFRS)	26	EMOYHTIÖN LIITETIEDOT	
KONSERNIN TASE (IFRS)	27	1. Emoyhtiön tilinpäätöksen laatimisperiaatteet	90
KONSERNIN RAHAVIRTALASKELMA (IFRS)	28-29	2. Liikevaihto	91
LASKELMA KONSERNIN OMAN PÄÄOMAN MUUTOKSISTA	29	3. Liiketoiminnan muut tuotot	91
KONSERNITILINPÄÄTÖKSEN LIITETIEDOT		4. Kulut	91
1. Konsernitilinpäätöksen laatimisperiaatteet	30-38	5. Henkilöstökulut ja henkilöstömäärä	91-93
2. Johdon harkintaa edellyttävät arviot	39-40	6. Tilintarkastajan palkkiot	93
3. Segmentti-informaatio	41-43	7. Poistot ja arvonalentumiset	93
4. Hankitut ja myydyt liiketoiminnot	43	8. Rahoitustuotot ja -kulut	94-95
5. Hankittujen ja myytyjen liiketoimintojen rahavirtavaikutus	44	9. Tilinpäätössiirtojen muutos	95
6. Myytävänä olevat pitkäaikaiset omaisuuserät	44-45	10. Tuloverot	95
7. Liiketoiminnan muut tuotot	45	11. Pysyvät vastaavat	95-97
8. Työsuhde-etuudet	45	12. Vaihto-omaisuus	97
9. Poistot ja arvonalentumiset	46	13. Saamiset	97-98
10. Liiketoiminnan muut kulut	46-47	14. Oma pääoma	98-99
11. Tutkimus- ja kehittämismenot	47	15. Tilinpäätössiirtojen kertymä	99
12. Rahoitustuotot ja -kulut	47-48	16. Pakolliset varaukset	99
13. Tuloverot	48-49	17. Vieras pääoma	99-100
14. Osakekohtainen tulos	49	18. Vakuudet ja vastuusitoumukset	101
15. Aineelliset käyttöomaisuushyödykkeet	50-51	OSAKKEET JA OSAKKEENOMISTAJAT	102-104
16. Aineettomat hyödykkeet	51-52	HALLITUKSEN EHDOTUS VOITONJAKOKELPOISTEN	
17. Arvonalentumistestit	52-54	VAROJEN KÄYTÖSTÄ	105
18. Pääomaosuusmenetelmällä yhdistellyt yritykset	54-55	TILINTARKASTUSKERTOMUS	106-108
19. Vaihto-omaisuus	55		
20. Myytävissä olevat rahoitusvarat	56		
21. Pitkäaikaiset saamiset	56		
22. Lyhytaikaiset korolliset saamiset	56		
23. Myyntisaamiset ja muut korottomat saamiset	56-57		
24. Rahavarat	57		
25. Laskennalliset verosaamiset ja -velat	58-59		
26. Omaa pääomaa koskevat liitetiedot	59-61		
27. Pitkäaikaiset korolliset velat	61		
28. Lyhytaikaiset korolliset velat	62		
29. Ostovelat ja muut korottomat velat	62		
30. Eläkeveloitteet ja muut pitkäaikaiset työsuhde-etuudet	63-66		
31. Varaukset	66-67		
32. Rahoitusvarojen ja -velkojen kirjanpitoarvot ja käyvät arvot ryhmittäin	68-70		
33. Rahoitusriskien hallinta	71-78		
34. Muut vuokrasopimukset	78		
35. Vastuusitoumukset	78-79		
36. Osakeperusteiset maksut	80-83		
37. Lähipiiri	84-85		
38. Konsernin omistamat osakkeet ja osuudet	86		
39. Konsernirakenteen muutokset	87		
40. Raportointikauden päättymisen jälkeiset tapahtumat	87		

HALLITUKSEN TOIMINTAKERTOMUS 2017

MARKKINAKATSAUS

Tikkurilan toiminta-alueen keskeiset taloudet kasvoivat noin 2-3 prosenttia vuonna 2017.

Ruotsin talouskasvu ja luottamus jatkuivat vahvana ja laaja-alaisena. Vienti hyötyi heikosta kruunusta ja Euroopan talousalueen vahvistumisesta. Kotitalouksien käyttäytyminen oli kuitenkin verrattain varovaista ja yksityisen kulutuksen kasvu hillittyä. Merkittävimmät epävarmuustekijät liittyivät asuntomarkkinan hintakehitykseen. Ruotsin maalimarkkinan kehityksen arvioidaan olleen melko tasaista. Ammattimaalareiden osuus kysynnästä jatkoi kasvuaan vahvan uudisrakennusmarkkinan johdosta. Tikkurila arvioi menettäneensä hieman markkinaosuuttaan kauppa- ja rakennusmaaleissa toimitusongelmien vuoksi (arvomääräinen markkinaosuus vuonna 2016: noin 37 prosenttia).

Venäjällä markkinatilanne tasaantui ja talous kääntyi hienoiseen kasvuun vaikeiden vuosien jälkeen. Vähittäiskauppa kasvoi ja kuluttajien luottamus vahvistui selvästi. Rea-

liansiot säilyivät ennallaan. Maalimarkkinan kilpailutilanne jatkui kireänä ja hintakampanjointi jatkui aktiivisena. Kysynnän siirtyminen alempiin hinta- ja laatuluokkiin näyttäisi olevan pysähtymässä. Tikkurilan arvion mukaan markkinaosuuksissa ei tapahtunut merkittäviä muutoksia.

Suomen talous kääntyi selvään kasvuun usean laskuvuoden jälkeen. Kuluttajien luottamus vahvistui ja oli vuoden lopussa ennätyskorkealla tasolla. Kasvukeskusten rakentaminen jatkui vilkkaana. Ammattimaalareiden osuus kysynnästä jatkoi kasvuaan vahvan uudisrakennusmarkkinan johdosta. Tikkurila arvioi menettäneensä hieman markkinaosuutta kauppa- ja rakennusmaaleissa toimitusongelmien vuoksi (arvomääräinen markkinaosuus vuonna 2016: yli 50 prosenttia).

Puolan talouden kasvu jatkui vahvana. Vähittäiskauppa kasvoi, palkat nousivat ja työttömyys laski. Kuluttajien luottamus on ennätysvahvalla tasolla. Monet kilpailijat suuntasivat jakelijoille ja kuluttajille aggres-

siivisiä kampanjoita. Hintakilpailu oli kovaa myös teollisuustuotteissa, joiden kysyntään vaikutti negatiivisesti julkisten infrastruktuurihankkeiden ja investointien alhainen taso sekä ongelmat työvoiman saatavuudessa. Tikkurilan markkinaosuus kauppa- ja rakennusmaaleissa säilyi ennallaan (volyymimääräinen markkinaosuus vuonna 2016: noin 15 prosenttia).

Tikkurilan keskeisistä valuutoista Venäjän rupla oli katsauskaudella vahvempi kuin vuotta aiemmin. Puolan zloty oli hieman vahvemmalla ja Ruotsin kruunu heikommalla tasolla.

Raaka-aineiden ja pakkausmateriaalien hinnat olivat selvästi vertailukautta korkeammalla tasolla. Titaanidioksidin hinnat nousivat yli 30 prosenttia kysynnän lisääntyessä ja tarjonnan vähentyessä. Öljyn hinnan kohoaminen nosti liuotteiden ja liuotinpohjaisten sideaineiden hintaa. Myös vesiohenteisten sideaineiden hinnat nousivat monomeeripuuotteiden johdosta. Teräksen hintakehitys nosti metallipakkausten hintoja.

TALOUDELLINEN KEHITYS VUONNA 2017

Alla on esitetty tammi-joulukuun segmenttikohtainen liikevaihto ja oikaistu liiketulos.

Tammi-joulukuu Milj. euroa	Liikevaihto		Oikaistu liiketulos	
	1-12/2017	1-12/2016	1-12/2017	1-12/2016
SBU West	379,8	395,2	18,1	45,3
SBU East	202,6	176,8	15,2	13,4
Konserni yhteinen ja eliminoinnit	0,0	0,0	-4,5	-4,6
Konserni yhteensä	582,4	572,0	28,8	54,0

Tikkurila-konsernin vuoden 2017 liikevaihto kasvoi 2 prosenttia. Korkeammat myyntivolyymit kasvattivat liikevaihtoa prosentin. Tikkurila ei pystynyt vastaamaan markkinoiden kysyntään täysimääräisesti Pohjoismaissa toimitusongelmien vuoksi, muualla myyntivolyymit nousivat. Valuuttakurssimuutokset kasvattivat liikevaihtoa 3 prosenttia. Myyntihintojen ja myyntimixin muutokset laskivat liikevaihtoa prosentin. Yritysmyyntit laskivat liikevaihtoa prosentin.

Oikaistu liikevoitto oli 28,8 (54,0) miljoonaa euroa, mikä vastaa 4,9 (9,4) prosenttia liikevaihdosta. Kannattavuutta heikensi vertailukautta korkeammat kustannukset, jotka liittyivät uuden toiminnanohjausjärjestelmän käyttöönottoon sekä raaka-aine- ja pakkausmateriaalikustannusten nousuun. Uuden toiminnanohjausjärjestelmän käyttöönottoon liittyneet suorat kustannukset olivat 10,4 miljoonaa euroa poistoinen vuonna 2017. Käyttönot-

toon liittyi myös epäsuoria kustannuksia, jotka aiheutuivat muun muassa lisätyistä työvuoroista ja resursseista, ylimääräisistä logistiikkakustannuksista sekä toimitusongelmista aiheutuneista asiakashyvyksistä Ruotsissa. Toiminnanohjausjärjestelmän käyttöönottoon ja jossakin määrin myös raaka-aineiden, ennen kaikkea titaanidioksidin, saantiin liittyneiden ongelmien vuoksi Tikkurila ei myöskään pystynyt vastaamaan täysimääräisesti markkinoiden kysyntään ennen kaikkea Ruotsissa ja Suomessa.

Liikevoitto (EBIT) oli 19,3 (53,1) miljoonaa euroa, mikä vastaa 3,3 (9,3) prosenttia liikevaihdosta. Tilikauden vertailukelpoisuuteen vaikuttavat erät olivat noin -9,5 miljoonaa euroa. Osana tehostamisohjelmaa Tikkurila organisoivat toimintaansa uudelleen tietyiltä osin ja luopui Balkanin alueen liiketoiminnoista. Vertailukelpoisuuteen vaikuttaneet kulut ja arvonalentumiset liittyivät pääosin Balkanin

liiketoimintojen myyntiin.

Tammi-joulukuun 2017 nettorahoituskulut olivat 2,9 (3,9) positiiviset miljoonaa euroa. Nettorahoituskulujen kasvu edellisestä tilikaudesta johtui erityisesti Venäjän ruplaan liittyvistä valuuttakurssieroista. Tulos ennen veroja oli 16,6 (57,4) miljoonaa euroa. Verot olivat yhteensä 6,0 (12,9) miljoonaa euroa, mikä vastaa 35,9 (22,5) prosentin efektiivistä veroastetta. Efektiivistä veroastetta nostivat vähennyskelvottomien kulujen kasvu sekä tappiollisten yritysten tulokset, joista ei ole kirjattu laskennallista verosaatavaa. Tilikauden osakekohtainen tulos oli 0,24 (1,01) euroa.

Taloudellista kehitystä kuvaavat sekä osakekohtaiset tunnusluvut tilikaudelta 2017 sekä tilikausilta 2016 ja 2015 on annettu konsernitiilinpäätöksen sivuilla 23-24.

TALOUDELLINEN KEHITYS LIIKETOIMINTAYKSIKÖITTÄIN**SBU WEST**

(Milj. euroa)	1-12/2017	1-12/2016	Muutos-%
Liikevaihto	379,8	395,2	-3,9 %
Oikaistu liiketulos	18,1	45,3	-60,1 %
Oikaistu liiketulos-%	4,8 %	11,5 %	
Liiketulos (EBIT)	16,2	45,1	-64,0 %
Liiketulos-% (EBIT-%)	4,3 %	11,4 %	
Investoinnit ilman yritysostoja	11,0	20,1	-45,5 %

Taloudellinen kehitys vuonna 2017

SBU Westin koko vuoden liikevaihto laski 4 prosenttia. Myyntihintojen ja -mixin muutokset laskivat liikevaihtoa 3 prosenttia. Myyntivolyymeilla ja valuuttakurssimuutoksilla ei ollut merkittävää vaikutusta liikevaihtoon. Ruotsin

liikevaihto laski 132,8 (149,9) miljoonaan euroon, Suomen liikevaihto laski 92,8 (98,1) miljoonaan euroon ja Puolan liikevaihto kasvoi 76,8 (70,4) miljoonaan euroon.

SBU Westin liikevoittoa heikensivät liikevaihdon lasku, uuden toiminnanohjaus-

järjestelmän käyttöönottoon liittyneet kulut ja ongelmat, raaka-aine- ja pakkausmateriaalikustannusten nousu sekä viive myyntihintojen korotuksissa.

SBU EAST

(Milj. euroa)	1-12/2017	1-12/2016	Muutos-%
Liikevaihto	202,6	176,8	14,6 %
Oikaistu liiketulos	15,2	13,4	13,7 %
Oikaistu liiketulos-%	7,5 %	7,6 %	
Liiketulos (EBIT)	8,2	12,6	-35,0 %
Liiketulos-% (EBIT-%)	4,1 %	7,1 %	
Investoinnit ilman yritysostoja	3,6	3,2	14,1 %

Taloudellinen kehitys vuonna 2017

SBU Eastin koko vuoden liikevaihto kasvoi 15 prosenttia vertailukaudesta. Valuuttakurssimuutokset, lähinnä vahvistunut Venäjän rupla, kasvatti liikevaihtoa 9 prosenttia. Myyntihintojen korotukset ja myyntimixin muutokset kasvattivat SBU Eastin liikevaihtoa 6 prosenttia. Korkeammat myyntivolyymit kasvattivat liikevaihtoa 3 prosenttia. Myyntivolyymit kasvoivat Venäjällä ja ennen kaikkea Kiinassa. Ukrainan ja Valko-Venäjän myynnit laskivat liikevaihtoa 2 prosenttia. Venäjän liikevaihto kasvoi 143,4 (120,2) miljoonaan euroon.

Oikaistua liikevoittoa paransi liikevaihdon kasvu. Kannattavuus parani Venäjällä, mutta laski Kiinassa selvästi korkeamman kustannustason johdosta.

RAHAVIRTA, RAHOITUS JA RAHOITUSRISKIEN HALLINTA

Tikkurilan rahoitusasema ja maksuvalmius säilyivät katsauskaudella hyvänä, vaikka heikentynyt liiketoiminnan rahavirta on lisännyt lyhytaikaisen korollisen velan määrää.

Liiketoiminnan rahavirta tammi-joulukuussa oli yhteensä 18,1 (42,8) miljoonaa euroa. Rahavirtaa heikensi liiketoiminnan alhaisempi kannattavuus sekä toiminnanohjausjärjestelmän käyttöönotosta johtuneet kustannukset. Katsauskauden lopussa nettokäyttöpääoman

määrä oli 89,7 (89,1) miljoonaa euroa. Raaka-aineiden ja valmiiden tuotteiden varastot olivat vertailukautta korkeammalla tasolla korkeampien hintojen ja varmuusvarastojen johdosta. Ostovelkojen kasvu kompensoi korkeampien varastotasojen vaikutuksen, ja nettokäyttöpääoman taso säilyi siten ennallaan. Investointien nettorahavirta oli yhteensä -13,7 (-20,1) miljoonaa euroa, kun otetaan huomioon yrityshankintojen sekä liiketoimintojen myyntien vaikutukset. Rahavirta investointien jälkeen oli katsauskauden lopussa yhteensä 4,4 (22,7) miljoonaa euroa.

Korollisten velkojen määrä oli 107,0 (77,2) miljoonaa euroa katsauskauden lopussa, ja nettovelka oli 90,1(58,7) miljoonaa euroa. Rahavarat olivat katsauskauden päättyessä 17,0 (18,5) miljoonaa euroa. Lyhytaikaiset korolliset velat olivat yhteensä 57,0 (27,1) miljoonaa euroa, sisältäen liikkeeseen lasketut yritystodistukset, joiden nimellisarvo oli yhteensä 55,0 (25,0) miljoonaa euroa. Vastaavasti pitkäaikaisia korollisia velkoja oli yhteensä 50,1 (50,1) miljoonaa euroa. Joulukuun lopussa konsernilla oli yhteensä 109,2 (109,4) miljoonaa euroa myönnettyjä nostamattomia lainoja tai luottolimiittejä.

Konsernin nettorahoituskulut olivat 2,9 (3,9 positiiviset) miljoonaa euroa, josta korkokuluja oli 0,0 (-0,3) miljoonaa ja muita rahoituskuluja -0,5 (-0,6) miljoonaa. Katsauskauden korollisten

velkojen pääomapainotettu keskimääräinen korko oli 0,8 (0,8) prosenttia. Realisoituneiden ja realisoitumattomien valuuttakurssierojen vaikutus nettorahoitustuottoihin oli yhteensä -2,4 (4,8) miljoonaa euroa nettotulosta heikentävä. Merkittävin kuluvaikutus konsernin valuuttakurssieroihin tuli ruplamääräisten erien kautta. Tikkurilan hallituksen päätöksen mukaisesti yhtiö ei tee valuuttatermiinejä tai sovelta muita rahoitusinstrumentteja riskeiltä suojaamiseksi, vaan valuuttakurssiriskien hallinnassa käytetään soveltuvin osin operatiivisia toimenpiteitä, kuten esimerkiksi sisään tulevien ja ulosmenevien rahavirtojen valuuttajakauman yhteensovittamista.

Omavaraisuusaste oli joulukuun lopussa 42,0 (50,9) prosenttia, ja nettovelkaantunisuusaste oli 50,2 (28,1) prosenttia.

INVESTOINNIT

Vuoden 2017 bruttoinvestoinnit ilman yritysostoja olivat 14,6 (23,3) miljoonaa euroa. Katsauskaudella ei tehty merkittäviä yksittäisiä investointeja. Tehdyt investoinnit liittyivät lähinnä tuotannon ylläpitoon.

Konsernin poistot ja arvonalentumiset olivat 20,4 (16,7) miljoonaa euroa vuonna 2017. Konserni tekee arvonalentumistauksia IAS 36 -standardin mukaisesti.

TIKKURILAN PÄIVITETTY STRATEGIA: POHJOISMAISTA LAATUA ALUSTA LOPPUUN

Tikkurila on päivittänyt strategiaansa. Seuraavan viisivuotiskauden keskeinen teema on pintakäsittelyyn liittyvän asiakaskokemuksen parantaminen. Haluamme tehdä asiakkaidemme onnistuneesta lopputuloksesta entistäkin selkeämmän erottautumistekijän ja kilpailuedun. Asiakkaiden tarpeiden ymmärtäminen ohjaa jatkossa kaikkea toimintaamme. Tähän päästäksemme tulemme vahvistamaan markkina- ja asiakasymmärrystämme. Asiakaskokemukseen vaikuttavat kaikki toimintamme osa-alueet aina tuote- ja palvelukehityksestä sekä innovoinnista toimitusketjun kautta myymälöihin sekä viestintään ja markkinointiin. Luomme arvoa asiakaspalveluksemme ”Pohjoismaista laatua alusta loppuun” kautta eli haluamme tarjota parhaan pintakäsittelyn asiakaskokemuksen.

Olemme määritelleet visioksemme ”Surfaces that make a difference” eli ”pinnat, joilla on merkitystä”. Pintoja mahdollisimman kestävästi suojaavien ja kaunistavien tuotteiden lisäksi tavoitteenamme on kehittää jatkossa entistä enemmän ratkaisuja ja materiaaleja, joiden avulla muun muassa helpotamme ja tehostamme asiakkaidemme työtä. Tikkurila haluaa vastata asiakkaiden toiveisiin entistä kestävämmistä, funktionaalisesti toimivista ja ympäristöystävällisistä pinnoista.

Tikkurilan tavoitteena on kannattava kasvu. Konsernissa on käynnissä laajamittainen tehostamisohjelma, jonka tavoitteena on parantaa kustannuskilpailukykyä. Parantunut kustannuskilpailukyky tulee tukemaan Tikkurilaa kasvun hakemisessa.

Olemme määritelleet viisivuotiselle strategiakaudelle kolme painopistealuetta:

Segmenttikohtaiset asiakaspolut (customer journeys). Jaamme kolme pääasiakassegmenttiämme kuluttajat, ammattilaiset ja teollisuuden asiakkaat pienempiin kohderyhmiin ja tutkimme kohderyhmien päätöksentekoprosessit aina idean tai tarpeen synnystä ostopäätökseen ja ostamiseen. Kullekin asiakassegmentille on laadittu oma kasvustrategiansa.

Yhdenmukaisen portfolion luominen.

Yhtenäistämme asiakassegmenttikohtaiset portfoliomme läpi toiminta-alueemme.

Resurssien tehokkaampi hyödyntäminen. Parannamme kustannuskilpailukykyämme ja kokonaisvaltaista toimintamme laatua. Optimoimme tuotanto- ja logistiikkaverkostojamme ja lisäämme tuottavuuttamme.

TEHOSTAMISOHJELMA

Tikkurila käynnisti vuonna 2017 laajamittaisen tehostamisohjelman kannattavuuden parantamiseksi. Ohjelman tavoitteena on vähintään

30 miljoonan euron säästöjen saavuttaminen. Parantunut kustannuskilpailukyky tulee tukemaan Tikkurilaa kasvun hakemisessa.

Organisaatiomuutokset

Tehostamisohjelmaan liittyvän organisaatiomuutoksen tavoitteena on selkeyttää päätöksentekoa ja vastuita sekä poistaa päällekkäisyyksiä. Konsernin johtoryhmä uudistettiin toukokuussa 2017, ja siirryttiin keskitetysti ohjattuun funktiopohjaiseen organisaatiokenteeseen. Maajohtajan ja myyntijohtajan tehtävät yhdistettiin Tikkurilan toimintamaissa, ja samassa yhteydessä Ruotsin, Suomen ja Puolan maajohtajat vaihtuivat. Lisäksi vuoden 2018 alussa käynnistettiin yhtiön avainprosessien kehittäminen, jotta strategisten tavoitteiden toteutuminen voidaan varmistaa.

Rakennemuutokset

Tehostamisohjelmaan liittyvien rakennemuutosten tavoitteena on lisätä tehokkuutta karsimalla ja optimoimalla toimintaa.

Tehdyt sulkemis- ja lopettamispäätökset:

- Lounais-Venäjällä Stary Oskolissa sijaitsevan tehtaan ja varaston lopettaminen ja yksikön tuotannon siirtäminen Pietarin tehtaalle vuoden 2018 aikana.
- Serbian ja Makedonian tytäryhtiöiden koko osakekannan myynti Tikkurilan paikalliselle johdolle. Tikkurilan Balkanin liiketoiminta on ollut pitkään kannattamatonta. Myytävien kahden yhtiön yhteenlaskettu liikevaihto oli noin 13 miljoonaa euroa vuonna 2016, ja niillä oli noin 130 työntekijää. Kauppa saatiin päätökseen 31.1.2018. Tikkurila jatkaa vientiä alueelle.
- Saksan paikallisten toimintojen lopettaminen. Tikkurila jatkaa valikoitujen tuotesegmenttien vientiä alueelle.

Suunnitteilla olevat tuotannon optimoinnit:

- Uuden tehtaan rakentaminen Pietarin alueelle Venäjälle. Tehdasalueen suunnittelu on käynnissä, ja rakennustöiden on suunniteltu alkavan vuoden 2018 lopulla. Tuotanto alkaa vuonna 2020.

Portfolion optimointi:

- Tikkurilassa on käynnissä portfolion optimointihanke, jonka tavoitteena on karsia merkittävästi käytössä olevia valmistuskaavoja, raaka-aineita ja tuotenimikkeitä (SKU) seuraavien vuosien aikana.

Tehostamisohjelmasta aiheutuvat kustannukset

Tehostamisohjelmasta aiheutui vuonna 2017 noin 7 miljoonaa euroa arvon alentumisia ja myyntitappioita sekä noin 2,5 miljoonaa euroa

muita kuluja.

Vuodelle 2018 ilmoitetuista toimenpiteistä arvioidaan aiheutuvan merkittäviä kuluja. Muut mahdolliset kulut ovat mahdollisia mahdollisille tuleville päätöksille.

MYYNTI JA MARKKINOINTI

Tikkurila investoi vuosittain merkittävästi rahaa ja resursseja tuotteidensa ja palvelujensa markkinointiin ja brändiensä vahvistamiseen. Aktiivista tunnettuuden rakentamista ja käyttäjäkokemuksen parantamista jatkettiin myös vuoden 2017 aikana. Tikkurila-konsernin myynti- ja markkinointikulut henkilöstökulut mukaan luettuina olivat yhteensä 97,5 (97,5) miljoonaa euroa vuonna 2017, mikä vastasi 16,7 (17,0) prosenttia liikevaihdosta.

Kansainvälisten brändiensä Tikkurilan ja Beckersin lisäksi Tikkurilalla on useita paikallisia brändejä, joista suurimpia ovat Alcro, Teks ja Vivacolor. Toiminnan painopiste on premium-tuotteissa, mutta tiettyjen markkinoiden kysyntärakenteesta johtuen Tikkurila tarjoaa jonkin verran myös medium- ja economy-segmentin tuotteita. Ulkopuolisten tutkimusten mukaan Tikkurila-konsernin strategiset brändit ovat tunnetuimpia tai tunnetuimpien maali-brändien joukossa markkina-alueillaan.

Tikkurilan tavoitteena on tarjota paras käyttäjäkokemus. Tikkurila kehittää mahdollisimman laadukkaita, helppokäyttöisiä ja ympäristön kannalta kestäviä tuotteita, kouluttaa sidosryhmiä tuotteidensa kestäväan käyttöön sekä panostaa maalin valintaa, myyntiä ja ostamista helpottavien ratkaisujen kehittämiseen. Tikkurila tukee asiakkaitansa maalaamisen kaikissa vaiheissa onnistuneen ja kestäväan lopputuloksen varmistamiseksi. Tikkurilan palveluvalikoimaan kuuluvat muun muassa väri- ja sävytyspalvelut, maalausneuvonta sekä asiantuntija- ja koulutuspalvelut. Ammattitaitoinen henkilöstö opastaa asiakkaita tarjoamalla heille neuvoja maalaamiseen, tuotteen ja värin valintaan liittyen. Kaupoissa ja digitaalisissa kanavissa tarjoamiensa ideoiden ja ohjeiden avulla Tikkurila inspiroi ihmisiä maalaamaan, auttaa heitä oikean tuotteen valinnassa ja ohjaa sen turvallisessa käytössä.

Vuonna 2017 Tikkurilassa käynnistettiin organisaatiomuutos, jossa myynti ja markkinointi organisoitiin funktiomalliin. Markkinointi on osa Offering-funktiota, myynti on organisoitu Sales-funktioon. Samassa yhteydessä maajohtajan ja myyntijohtajan toimenkuvat yhdistettiin. Uudessa organisaatiomallissa paikalliset yksiköt saavat aiempaa vahvempaa tukea kansainvälisten brändien (Tikkurila ja Beckers) markkinointiin, kun yhä suurempi osa viestinnästä ja konsepteista kehitetään konsernitasolla. Lisäksi Tikkurilassa vahvistettiin konsernitasoisia markkina- ja asiakasymmärryksen resursseja,

joiden tarkoituksena on tukea jatkossa liiketoiminnan kehittämistä ja markkinointistrategian rakentamista.

Vuoden aikana kehitettiin esimerkiksi kuluttaja-asiakkaan ostokokemusta sujuvoittava Core-markkinointiviestintäkonsepti, selkeytettiin ja vahvistettiin tuoteportfoliota uusilla lanseerauksilla sekä tehostettiin ohjeistavien ja inspiroivien sisältöjen hyödyntämistä eri markkinoilla. Vuoden merkittäviin tapahtumiin kuuluivat muun muassa Tikkurila Facade 760 -ulkovärikokoelman lanseeraus ammattilaisasiakkaille, A4-kokoisten värimallien myynnin aloitus verkkokaupassa Suomessa, myynnin resurssien vahvistaminen Venäjällä, showroomin avaaminen Puolassa ja uuden sukupolven vesiohenteisen puuöljyn lanseeraus sekä myymälöiden uudistus Baltiassa. Suomi 100 -juhlavuoden kunniaksi Tikkurila lahjoitti muraaleja eri puolille Suomea ja keräsi yhdessä suomalaisten kanssa 4 000 taloväriä kartalle.

Ruotsissa keskityttiin vuoden aikana etenkin Alcro-brändin positioinnin vahvistamiseen monikanavaisella vastuullisuusviestinnällä ja Beckers-brändin tuote- ja pakkaus uudistukseen, Venäjällä portfolion kehittämiseen lanseeraamalla paikallisia ammattilais- ja kuluttajatuotteita, Suomessa väriosaamisen viestimiseen sekä Core-myymläkonseptin lanseeraamiseen ja Puolassa premium-brändien tunnettuuden kasvattamiseen inspiroivien konseptien avulla.

TUTKIMUS JA TUOTEKEHITYS

Tikkurilan tutkimus- ja tuotekehitystoiminnan kulut vuonna 2017 olivat 10,9 (2016: 11,3 ja 2015: 11,2) miljoonaa euroa eli 1,9 (2016: 2,0 ja 2015: 1,9) prosenttia liikevaihdosta. Vuoden 2017 lopussa tuotekehityksen parissa työskenteli 193 (191) henkilöä. Tikkurilan suurimmat tuotekehitysyksiköt sijaitsevat Suomessa, Ruotsissa, Venäjällä ja Puolassa.

Tikkurilan tutkimus ja tuotekehitys (T&K) vastaa uusien liiketoimintamahdollisuuksien luomisesta, tuotevalikoiman ylläpidosta ja uudistamisesta sekä vaihtoehtoisten raaka-ainesten tutkimisesta ja käyttöönottamisesta. Asiakkaiden tarpeet, ympäristö- ja turvallisuusnäkökulmat sekä lainsäädäntö ohjaavat tuotekehitystä.

Vuonna 2017 T&K järjestettiin osaksi Offering-funktiota, ja samalla tuotekehitystoimintoja keskitettiin. Tuotekehitys sijaitsee uudeleenerganisoinnin jälkeen Suomessa, Puolassa, Venäjällä, Ruotsissa, Virossa ja Tanskassa. T&K-toiminnan painopiste oli tuotelanseerauksissa, tuoteturvallisuusasioissa, tuotteiden ympäristöstävällisyydessä, kaavojen ja raaka-aineportfolion harmonisoinnissa, kustannussäästöissä, raaka-ainesaannon varmistamisessa sekä mahdollisten ulkopuolisten kumppanien kartoittamisessa. Merkittäviin projekteihin

kuuluivat titaanidioksidisaannon varmistaminen, tuoteturvallisuuden parantaminen sekä tuotantokaavojen optimointi.

Vuoden merkittävimpiin lanseerauksiin kuuluivat muun muassa Innovatint-sävytysohjelman lanseeraus, uudistunut Facade 760 -värikartta ja Facade-sävytyjärjestelmä sekä lattiaportfolion vahvistaminen niin puu- kuin betonilattioille.

OSAKKEET JA OSAKKEENOMISTAJAT

Tikkurilan osakepääoma oli vuoden 2017 lopussa 35,0 miljoonaa euroa, ja osakkeiden rekisteröity kokonaismäärä oli 44 108 252 kappaletta. Tikkurilan hallussa oli vuoden 2017 lopussa 2 461 omaa osaketta.

Euroclear Finland Oy:n rekisterin mukaan Tikkurilalla oli 31.12.2017 yhteensä noin 20 000 osakkeenomistajaa. Luettelo arvo-osuustilijärjestelmään rekisteröidyistä suurimmista osakkeenomistajista pidetään säännöllisesti päivitettyinä Tikkurilan internetsivuilla osoitteessa www.tikkurilagroup.com/fi/sijoittajat/osaketieto/osakkeenomistajat.

Tikkurilan osakkeen joulukuun päätöskurssi oli 17,81 euroa. Kaupankäyntimäärillä painotettu keskikurssi tammi-joulukuussa oli 17,69 euroa, alin kurssi 15,32 euroa ja korkein kurssi 19,67 euroa. Joulukuun lopussa Tikkurila Oyj:n osakkeiden markkina-arvo oli 785,5 miljoonaa euroa. Osaketta vaihdettiin tammi-joulukuussa NASDAQ OMX Helsinki Oy:ssä 16,3 miljoonaa kappaletta, mikä vastaa noin 36,8 prosenttia osakkeiden määrästä. Osakevaihdon arvo oli 287,4 miljoonaa euroa. Tikkurilan osakkeilla käydään kauppaa myös NASDAQ OMX Helsingin ulkopuolella, mutta tästä pörssin ulkopuolisesta kaupankäynnistä yhtiöllä ei ole käytössään tarkkoja tilastotietoja.

Tikkurilan hallituksen jäsenet ja heidän lähipiirinsä omistivat 31.12.2017 yhteensä 111 173 osaketta, mikä vastaa noin 0,3 prosenttia yhtiön osakepääomasta ja äänivallasta. Lisäksi Tikkurilan hallituksen puheenjohtaja Jari Paasikivi toimii Tikkurilan suurimman yksittäisen omistajan Oras Invest Oy:n toimitusjohtajana.

Tikkurilan väliaikainen toimitusjohtaja ja hänen lähipiirinsä omisti joulukuun lopussa yhteensä 14 000 Tikkurilan osaketta, mikä vastaa noin 0,03 prosenttia yhtiön osakepääomasta ja äänivallasta. Ajantasainen tieto Tikkurilan ilmoitusvelvollisten sisäpiiriläisten osakemistuksista on nähtävillä osoitteessa www.tikkurilagroup.fi/hallinnointi/sisapiiri/.

Tikkurilan tiedossa ei ole yhtiön osakkeiden omistukseen ja äänivallan käyttöön liittyviä voimassaolevia sopimuksia.

LIPUTUSILMOITUKSET

Tikkurila vastaanotti 5.5.2017 arvopaperimarkkinain mukaisen ilmoituksen Keskinäinen Eläkevakuutusyhtiö Ilmariselta. Keskinäinen Eläkevakuutusyhtiö Ilmarisen omistusosuus Tikkurila Oyj:n osakkeista alittaa 1/20 (5 %) rajan 5.5.2017 tehdyillä osakekaupoilla. Tämän jälkeen Keskinäinen Eläkevakuutusyhtiö Ilmarisen omistus Tikkurila Oyj:stä on yhteensä 1 758 938 osaketta, mikä vastaa 3,99 prosenttia Tikkurila Oyj:n osakkeista ja äänimäärästä.

Tikkurila vastaanotti 12.5.2017 arvopaperimarkkinain mukaisen ilmoituksen FMR LLC:ltä. FMR LLC:n kontrolloimien yhteisöjen omistusosuus Tikkurila Oyj:n osakkeista ylittää 1/10 (10 %) rajan 11.5.2017 tehdyillä osakekaupoilla. Näiden kauppojen jälkeen edellä mainittujen yhteisöjen omistus Tikkurila Oyj:ssä on yhteensä 4 416 425 osaketta, mikä vastaa 10,01 prosenttia Tikkurila Oyj:n osakkeista, ja yhteensä 4 359 525 ääntä, mikä vastaa 9,88 prosenttia Tikkurila Oyj:n äänimäärästä.

Tikkurila vastaanotti 17.5.2017 arvopaperimarkkinain mukaisen ilmoituksen FMR LLC:ltä. FMR LLC:n kontrolloimien yhteisöjen omistusosuus Tikkurila Oyj:n osakkeista alittaa 1/10 (10 %) rajan 16.5.2017 tehdyillä osakekaupoilla. Näiden kauppojen jälkeen edellä mainittujen yhteisöjen omistus Tikkurila Oyj:ssä on yhteensä 4 410 825 osaketta, mikä vastaa 9,99 prosenttia Tikkurila Oyj:n osakkeista, ja yhteensä 4 353 925 ääntä, mikä vastaa 9,87 prosenttia Tikkurila Oyj:n äänimäärästä.

Tikkurila vastaanotti 16.6.2017 arvopaperimarkkinain mukaisen ilmoituksen Marathon Asset Management LLP:ltä. Marathon Asset Management LLP:n varainhoitajien hallinnoimien rahastojen ja tilien omistusosuus Tikkurila Oyj:n osakkeista ylittää 1/20 (5 %) rajan 15.6.2017 tehdyillä osakekaupoilla. Näiden kauppojen jälkeen edellä mainittujen yhteisöjen omistus Tikkurila Oyj:ssä on yhteensä 2 205 510 osaketta, mikä vastaa 5,0 prosenttia Tikkurila Oyj:n osakkeista ja äänimäärästä. Lisäksi Marathon Asset Management LLP hallinnoi 1 015 115 Tikkurila Oyj:n osaketta, joista asiakkaat ovat pidättäneet äänioikeuden itsellään ja jotka on sisällytetty alla esitettyyn omistuserittelyyn:

Säilyttäjä

Bank of New York Mellon 896 415
Brown Brothers Harriman 245 816
JP Morgan Chase 105 414
Northern Trust 775 953
State Street Bank & Trust Company, Boston 1 197 027

Yhteensä 3 220 625

Tikkurila vastaanotti 8.8.2017 arvopaperimarkkinain mukaisen ilmoituksen Intrinsic Value Investors (IVI) LLP:ltä. Intrinsic Value

Investors (IVI) LLP:n hallinnoimien rahastojen ja tilien omistusosuus Tikkurila Oyj:n osakkeista ylitti 1/20 (5 %) rajan 7.8.2017 tehdyillä osakekaupoilla. Intrinsic Value Investors (IVI) LLP:n välillinen omistus Tikkurila Oyj:ssä nousi yhteensä 2 372 000 osakkeeseen, mikä vastaa 5,4 prosenttia Tikkurila Oyj:n osakkeista ja äänimäärästä.

Tikkurila vastaanotti 9.8.2017 arvopaperimarkkinalain mukaisen ilmoituksen Bestinver Gestion, S.A. SGII:ltä. Bestinver Gestion, S.A. SGII:n hallinnoimien rahastojen ja tilien omistusosuus Tikkurila Oyj:n osakkeista ylitti 1/20 (5 %) rajan 7.8.2017 tehdyillä osakekaupoilla. Bestinver Gestion, S.A. SGII:n välillinen omistus Tikkurila Oyj:ssä nousi yhteensä 2 430 469 osakkeeseen, mikä vastaa 5,5 prosenttia Tikkurila Oyj:n osakkeista ja äänimäärästä.

SELVITYS HALLINTO- JA OHJAUSJÄRJESTELMÄSTÄ

Tikkurila laatii erillisen selvityksen hallinnointi- ja ohjausjärjestelmästä suomalaisten listayhtiöiden hallinnointikoodin suosituksen mukaisesti. Selvitys sisältää myös muita keskeisiä hallinnoinnin osa-alueita. Selvitys sisältyy vuosikatsaukseen, mutta julkaistaan erillään hallituksen toimintakertomuksesta. Selvitys on saatavilla viikolla 9 Tikkurilan internetsivuilta osoitteesta www.tikkurilagroup.com/fi/sijoittajat.

VARSINAISEN YHTIÖKOKOUKSEN JA HALLITUKSEN PÄÄTÖKSET

Varsinaiselle yhtiökokoukselle kuuluvat asiat

Tikkurila Oyj:n varsinainen yhtiökokous vahvisti 4.4.2017 tilikauden 2016 tilinpäätöksen ja myönsi vastuuvapauden hallituksen jäsenille ja toimitusjohtajalle. Yhtiökokous vahvisti tilikaudelta 2016 osingoksi 0,80 euroa osakkeelta. Jäljelle jäävät voittovarot jätetään vapaaseen omaan pääomaan. Osinko maksettiin osakkeenomistajalle, joka on osingonmaksun täsmäytyspäivänä 6.4.2017 merkitty Euroclear Finland Oy:n ylläpitämään yhtiön osakasluetteloon. Osinko maksettiin 13.4.2017.

Hallituksen jäsenten lukumääräksi päätettiin kuusi ja hallitukseen valittiin uudelleen seuraavan varsinaisen yhtiökokouksen päättämiseen saakka Eeva Ahdekivi, Harri Kerminen, Jari Paasikivi, Riitta Mynttinen, Pia Rudengren ja Petteri Walldén.

Hallituksen puheenjohtajaksi valittiin Jari Paasikivi ja varapuheenjohtajaksi Petteri Walldén.

Yhtiökokous päätti, että hallituksen jäsenten palkkiot pidetään ennallaan. Vuosipalkkiot ovat: puheenjohtaja 64 000 euroa, varapuheenjohtaja ja jäsen, joka toimii tarkastusvaliokunnan puheenjohtajana 40 000 euroa

sekä muut hallituksen jäsenet 32 000 euroa vuodessa. Vuosipalkkiosta noin 40 prosenttia maksetaan markkinoilta hankittavina Tikkurila Oyj:n osakkeina ja loput käteisenä. Osakkeet hankitaan suoraan hallituksen jäsenten lukuun kahden viikon kuluessa siitä, kun liiketoimintakatsaus ajalta 1.1.–31.3.2017 on julkistettu. Lisäksi hallituksen jäsenille maksetaan kultakin hallituksen ja sen valiokuntien varsinaiselta kokoukselta (pois lukien päätökset ilman kokousta) palkkiona: jäsenen kotimaassa pidettävät kokoukset 600 euroa sekä jäsenen kotimaan ulkopuolella pidettävät kokoukset 1 200 euroa. Jäsenen osallistuessa kokoukseen puhelin- tai videoyhteyden välityksellä maksetaan 600 euron kokouspalkkio. Matkustuskustannukset korvataan yhtiön matkustussäännön mukaan.

Yhtiökokous päätti, että tilintarkastajalle maksetaan palkkio yhtiön hyväksymän tilintarkastajan laskun mukaan. Yhtiökokous valitsi uudelleen tilintarkastajaksi seuraavan varsinaisen yhtiökokouksen päättämiseen saakka KPMG Oy Ab:n. Päävastuullisena tilintarkastajana toimii KHT Toni Aaltonen.

Valtuutus omien osakkeiden hankkimiseen ja osakeantiin

Yhtiökokous valtuutti hallituksen päättämään enintään 4 400 000 yhtiön oman osakkeen hankkimisesta. Osakkeita hankitaan käytettäväksi mahdollisten yrityskauppojen tai -järjestelyjen rahoittamiseksi tai toteuttamiseksi, yhtiön oman pääoman rakenteen kehittämiseksi, osakkeen likviditeetin parantamiseksi, käytettäväksi yhtiön hallituksen jäsenten vuosipalkkioiden maksamiseen tai yhtiön osakeperusteisten palkkiojärjestelmien toteuttamiseen. Hankkimisvaltuutus on voimassa seuraavan varsinaisen yhtiökokouksen päättämiseen saakka, kuitenkin enintään 30.6.2018 saakka.

Yhtiökokous valtuutti hallituksen päättämään enintään 4 400 000 yhtiön hallussa olevan yhtiön oman osakkeen luovuttamisesta tai uuden osakkeen antamisesta. Yhtiön hallussa olevat omat osakkeet voidaan luovuttaa ja uudet osakkeet voidaan antaa joko maksua vastaan tai maksutta. Uudet osakkeet voidaan antaa ja yhtiöllä olevat omat osakkeet luovuttaa yhtiön osakkeenomistajille siinä suhteessa kuin he ennestään omistavat yhtiön osakkeita tai osakkeenomistajan etuoikeudesta poiketen suunnatulla osakeannilla, jos siihen on yhtiön kannalta painava taloudellinen syy, kuten yrityskauppojen tai -järjestelyjen rahoittaminen tai toteuttaminen, yhtiön oman pääoman rakenteen kehittäminen, osakkeen likviditeetin parantaminen, yhtiön hallituksen vuosipalkkioiden maksaminen tai yhtiön osakeperusteisten palkkiojärjestelmien toteuttaminen. Valtuutus on voimassa seuraavan varsinaisen yhtiökokouksen päättämiseen saakka, kuitenkin enintään 30.6.2018 saakka.

Tikkurilan hallituksen päätökset

Tarkastusvaliokunnan puheenjohtajaksi valittiin Pia Rudengren ja jäseniksi Eeva Ahdekivi ja Riitta Mynttinen. Palkitsemisvaliokunnan puheenjohtajana jatkaa Jari Paasikivi ja jäseninä Harri Kerminen ja Petteri Walldén.

HALLITUKSEN EHDOTUS VOITTOVAROJEN KÄYTÖSTÄ

Tikkurila Oyj:n jakokelpoinen oma pääoma oli 31.12.2017 yhteensä 161,3 miljoonaa euroa: sijoitetun vapaan oman pääoman rahaston määrä oli 40,0 miljoonaa euroa ja kertyneiden voittovarojen määrä 86,2 miljoonaa euroa. Hallitus ehdottaa varsinaiselle yhtiökokoukselle, että 31.12.2017 päättyneeltä tilikaudelta jaetaan osinkoa 0,80 euroa osakkeelta ja että jäljelle jäävät voittovarot jätetään vapaaseen omaan pääomaan. Ehdotettu osinko on yhteensä noin 35,3 miljoonaa euroa, ja se vastaa noin 331 prosenttia konsernin tilikauden 2017 nettotuloksesta.

Liiketoiminnan kausiluoteisuuden johdosta Tikkurila maksaa jatkossa osingon kahdessa erässä. Osinko vuodelta 2017 maksetaan kahdessa erässä seuraavasti: ensimmäinen erä 0,40 euroa osakkeelta maksetaan osakkeenomistajalle, joka on osingonmaksun täsmäytyspäivänä 16.4.2018 merkittynä Euroclear Finland Oy:n pitämään yhtiön osakasluetteloon. Hallitus ehdottaa yhtiökokoukselle, että tämän erän osinko maksetaan 23.4.2018. Toinen erä 0,40 euroa osakkeelta maksetaan marraskuussa 2018. Toinen erä maksetaan osakkeenomistajalle, joka on osingonmaksun täsmäytyspäivänä merkittynä Euroclear Finland Oy:n pitämään yhtiön osakasluetteloon. Hallitus päättää 25.10.2018 pidettäväksi sovituksessaan toisen erän osingonmaksun täsmäytyspäivän ja osingonmaksupäivän. Suomalaisen arvo-osuusjärjestelmän nykyisten sääntöjen mukaisesti osingon täsmäytyspäivä olisi silloin 29.10.2018 ja osingon maksupäivä aikaisintaan 5.11.2018.

VARSINAINEN YHTIÖKOKOUS 2018

Tikkurila Oyj:n varsinainen yhtiökokous pidetään torstaina 12.4.2018 klo 10.00 Finlandiatollossa (os. Mannerheimintie 13, 00100 Helsinki). Hallituksen toimintakertomus ja tilinpäätös ovat saatavilla viikolla 9 osoitteessa www.tikkurilagroup.fi

MUUTOKSET YHTIÖN JOHDOSSA

Tikkurila Oyj:n hallitus päätti 21.9.2017, että Erkki Järvinen jättää tehtävänsä yhtiön toimitusjohtajana. Tikkurilan hallitus nimitti konsernin talousjohtajan Jukka Havian Tikkurila Oyj:n väliaikaiseksi toimitusjohtajaksi 21.9.2017 alkaen.

KATSauskauden jälkeiset tapahtumat

Tikkurilan nimitystoimikunta ehdotti 26.1.2018 varsinaiselle yhtiökokoukselle, joka on suunniteltu pidettävän 12.4.2018, että hallitukseen valitaan seitsemän jäsentä ja että hallituksen jäseniksi valitaan uudelleen Harri Kerminen, Riitta Mynttinen, Jari Paasikivi, Pia Rudengren ja Petteri Walldén. Lisäksi hallituksen uusiksi jäseniksi ehdotetaan valittavan Catherine Sahlgren ja Heikki Westerlund. Catherine Sahlgren, M.Sc. (Business Administration and Economics), syntynyt 1962, on toimitusjohtajana ruotsalaisessa kuluttajaelektronikan ja laitteiden myyntiin erikoistuneessa Teknismagasinetissa. Hän on tällä hetkellä Futuren ja Arkitektkopian hallituksissa. Hän on Ruotsin kansalainen ja asuu Ruotsissa. Heikki Westerlund, KTM, syntynyt 1966, teki pitkän uran pohjoismaisessa pääomasijoitusyhtiössä CapMan Oyj:ssä, toimien viimeksi yhtiön toimitusjohtajana. Hän on tällä hetkellä Orion Oyj:n hallituksen puheenjohtaja ja Espoo Big Band r.y.:n hallituksen jäsen. Hän on Suomen kansalainen ja asuu Suomessa. Palkkioiden osalta nimitystoimikunta ehdotti, että hallituksen jäsenille maksettavat palkkiot pidetään ennallaan.

Tikkurila sopi joulukuussa 2017 Serbian ja Makedonian tytäryhtiöiden koko osakekannan myynnistä Tikkurilan paikalliselle johdolle. Kauppa saatiin päätökseen 31.1.2018. Tikkurila jatkaa vientiä alueelle.

Tikkurila päätti 12.2.2018 Saksan paikallisten toimintojen lopettamisesta. Tikkurila jatkaa valikoitujen tuotesegmenttien vientiä alueelle.

Tikkurilan hallitus nimitti 12.2.2018 Elisa Markulan (s. 1966, KTM) Tikkurila Oyj:n toimitusjohtajaksi. Hän aloittaa tehtävässään viimeistään 12.5.2018. Elisa Markula siirtyy Tikkurilaan Paulig-konsernin kahviliiketoiminnan johtajan tehtävästä, jossa hän on toiminut vuodesta 2010. Markula on myös Paulig Groupin johtoryhmän jäsen. Hänellä on monipuolinen tausta kuluttajaliiketoiminnasta ja merkkitaruotteista. Ennen Pauligia hän on toiminut muun muassa Legon, Snellmanin, SCA:n ja Fazerin palveluksessa. Hän on Olvi Oyj:n hallituksen jäsen.

SELVITYS MUUSTA KUIN TALOUDELLISESTA TIEDOSTA

Tikkurila tarjoaa kuluttajille, ammattilaisille ja teollisille asiakkaille helppokäyttöisiä ja kestäviä ratkaisuja pintojen suojaamiseen ja kaunistamiseen. Kattavaan tuotevalikoimaan kuuluu kauppa- ja rakennusmaaleja ulko- ja sisäpinnoille sekä maaleja ja pinnoitteita metalli- ja puuteollisuuden tarpeisiin.

Edistämme kestävästä kehitystä ja otamme huomioon ympäristöön, talouteen ja yhteiskuntaan liittyvät näkökohdat niin päivittäisessä työssä kuin strategisessa liiketoiminnan kehittämisessä ja markkina-asemamme vahvistamisessa. Haluamme varmistaa, että toimintamme täyttää kansainväliset ja kansalliset vastuulliseen liiketoimintaan liittyvät normit ja standardit, ja että työskentelemme liikekumppaneiden kanssa, jotka jakavat samanlaiset arvot.

Tikkurilan liiketoimintamalli kuvataan vuosikatsauksessa. Ei-taloudelliset riskit ja riskienhallinta on sisällytetty ja kuvataan hallituksen toimintakertomuksen riskiosiossa. Lisätietoja Tikkurilan vastuullisuusasioista löytyy tilinpäätöksestä ja yritysraportista sekä yhtiön internetsivuilta osoitteesta www.tikkurilagroup.com/vastuullisuus.

TOIMINTAPERIAATTEET JA JOHTAMINEN

Strategia ja hallituksen vahvistamat pitkän aikavälin tavoitteet ohjaavat liiketoimintaamme. Pyrimme kaikessa toiminnassa noudattamaan korkeita eettisiä standardeja, lainsäädäntöä, yhtiön arvoja ja liiketapaperiaatteita. Yritysvastuuohjelma luo viitekehyksen Tikkurilassa tehtävään kestäväan ja vastuulliseen liiketoiminnan kehittämiseen.

Päivittäistä työtä ja toiminnan vaatimustenmukaisuutta ohjaa Suomen listayhtiön hallinnointiperiaatteet sekä liiketoiminnan keskeiset politiikat, ohjeet ja prosessit, joihin kuuluvat HSE-politiikka ja terveys-, turvallisuus- ja ympäristötyöhön liittyvät konkreettiset ohjeet ja prosessit sekä ostotoimintaa ohjaavat hankintaohjeet ja toimittajien arviointi- ja auditointiprosessit. Lisäksi toimintaa ohjaavat muut keskeiset tuotekehitykseen, toimitusketjuun, markkinointiin ja henkilöstöhallintoon liittyvät ohjeet sekä erilaiset lainsäädäntöä täydentävät toimintalinjaukset ja vaatimukset, kuten korruptionvastainen politiikka, kilpailulainsäädäntöä koskeva ohjeistus ja yksityisyydensuojaa varmistava tietosuojapolitiikka.

Sertifioinnit ja katselmuks

Tikkurilan tavoitteena on luoda kaikille toimipaikoilleen riippumattomien tahojen auditoimat ja sertifioimat laatu-, ympäristö- ja turvallisuusjärjestelmät. Vuoden 2017 lopussa 12 tuotantotoimipaikasta yhdellätoista on laatusertifiointi (ISO 9001), kymmenellä

ympäristösertifiointi (ISO 14001) ja seitsemällä toimipaikalla terveys- ja turvallisuussertifiointi (OHSAS 18001).

Tikkurilan toimintaa ja toimintajärjestelmiä arvioidaan ja seurataan erilaisin katselmuksin ja due diligence -arvioinnein. Sertifiointilaitosten ja muiden ulkoisten auditointien lisäksi konsernin HSE-toiminto asettaa tavoitteita, auditoi yrityksen toimipaikkoja, antaa suosituksia ja seuraa paikallista kehitystä terveys-, turvallisuus- ja ympäristöasioiden osalta. Auditointien tavoitteena on kehittää HSE-toimintoja ja varmistaa niiden vaatimustenmukaisuus. Vuonna 2017 sisäisiä auditointeja suoritettiin Tikkurilan toimipaikoilla Venäjällä, Puolassa ja Ruotsissa.

Tikkurilalla on käytössä internet-pohjainen ilmoituskentekojärjestelmä, jonka avulla henkilöstö ja muut sidosryhmät voivat raportoida anonyymisti liiketapaperiaatteiden vastaisista toimintatavoista, rikkomuksista tai muista lainvastaisista tai epäeettisistä toimintatavoista. Järjestelmän tavoitteena on varmistaa, että Tikkurilan päivittäisessä toiminnassa noudatetaan asianmukaisesti hyvää hallintotapaa ja liiketapaperiaatteita. Vuoden 2017 aikana ilmoituskentekojärjestelmän kautta tuli kolme ilmoitusta, jotka tutkittiin ja käsiteltiin Tikkurilan maajohdon toimesta. Ilmoitusten perusteella ei ryhdytty jatkotoimenpiteisiin.

YMPÄRISTÖ JA KESTÄVÄT RATKAISUT

Tikkurila edistää kestävästä kauneutta ja tarjoaa värikkäitä kokemuksia hyödyntäen kestävästi luonnon ja yhteiskunnan rajallisia resursseja. Osana systemaattista ympäristötyötä Tikkurilan tavoitteena on pienentää oman toimintansa ja tuotteidensa aiheuttamaa ympäristövaikutusta muun muassa etsimällä ja tutkimalla terveyden ja ympäristön kannalta turvallisempia raaka-aineita ja kehittämällä vesiohenteisia, yhä vähemmän ympäristöä kuormittavia ja kestävämpiä tuotteita. Omassa toiminnassamme edistämme systemaattisesti toimintamme resurssitehokkuutta vähentääksemme materiaalihukan ja jätteen määrää, kehittämme tuotantoprosesseja ja huolehdimme toimipaikkojemme asianmukaisesta ympäristönsuojelusta.

Tuotteidemme ympäristö- ja muut vastuullisuusvaikutukset otetaan huomioon koko elinkaaren ajalta – raaka-ainevalinnoista ja tuotteiden valmistuksesta tuotteiden käyttöön ja jätteiden käsittelyyn. Olemme määritelleet toimintamme ympäristövaikutukset ja tunnustaneet niistä merkittävimmiksi elinkaaren aikaisiksi ympäristövaikutuksiksi raaka-aineiden ja pakkausmateriaalien valmistuksen, maali- ja tuotannon aikana syntyvät päästöt ja jätteet sekä raaka-aineiden, pakkausmateriaalien ja tuotteiden kuljetuksen sekä maalaustyön ja maalin kuivumisen aikana maalista haihtuvat

yhdisteet (VOC-päästöt) että maalijätteen hävityksen. Ympäristötyötämme ohjaavat politiikat ja johtamisjärjestelmät on kuvattu selvityksen osiossa ”Toimintaperiaatteet ja johtaminen”.

Vuoden 2017 aikana päivitimme ISO-johtamisjärjestelmiä vastaamaan uusittuja ISO 9001 ja ISO 14001 -standardeja. Toimintamaisiamme Suomella, Ruotsille, Virolle, Tanskalle ja Kazakstanille on myönnetty uusitut sertifioinnit. Vuonna 2017 suoritimme sisäiset HSE-auditoinnit Tikkurilan toimipaikoilla Venäjällä, Puolassa ja Ruotsissa. Auditointien havaintojen perusteella listatut kehitystoimenpiteet on viestitty toimipaikan johdolle ja ne on otettu työnalle. Toimenpiteiden edistymistä seurataan konsernin ja paikallisen HSE-tiimin toimesta.

Tuote- ja palveluvalikoiman kehittäminen asiakastarpeiden perusteella

Liiketoimintaamme vaikuttavia trendejä ovat muun muassa kaupungistuminen, keskiluokkaistuminen, muutokset kulutuskäyttäytymisessä ja digitalisaatio sekä ilmastomuutos. Kehittäessämme uusia tuotteita, palveluita ja konsepteja analysoimme tarkasti eri trendien tuomat riskit ja mahdollisuudet, ja toimimme niiden mukaisesti.

Asiakkaiden kasvanut ympäristötietoisuus ja muutokset kulutustottumuksissa sekä maalien koostumusta ja turvallisuutta koskeva muuttuva lainsäädäntö ovat vaikuttaneet siihen, että ympäristömyötäiset ja terveyden kannalta turvallisemmat tuotteet kiinnostavat yhä enemmän. Asiakkaamme haluavat valita tuotteita, joiden valmistuksella ja käytöllä on mahdollisimman pienet ympäristö- ja terveysvaikutukset, ja jotka ovat käyttäjille turvallisia.

Kestävä kehitys on integroitu osaksi strategiaamme ja olemme määrittelemässä yhdessä liiketoiminnan avainhenkilöiden kanssa konkreettiset kestävä kehityksen asiakaslupaukset strategiatyön edistämiseksi. Perustamme lisäksi konsernitason kestävä kehityksen ohjausryhmän, jonka vastuulla on kestävä kehityksen näkökulmasta tukea Tikkurilan liiketoimintaa, ohjata ympäristön ja terveyden kannalta turvallisten uusien tuotteiden ja palvelujen kehittämistä sekä edistää myyntiä, markkinointia ja viestintää. Tiimiin kootaan asiantuntijoita Tikkurilan suurimmilta markkinoilta ja eri toiminnoista (myynti, markkinointi, viestintä, tuotehallinta, tuoteturva, tutkimuskeskus, ostot, toimitusketju). Tiimi aloittaa toimintansa vuoden 2018 alussa.

Kestävät ratkaisut

Tikkurila on jo vuosikymmenien ajan tehnyt pitkäjänteistä työtä ympäristöä mahdollisimman vähän kuormittavien ja vesiohenteisten tuotteiden kehittämiseksi ja niiden käytön edistämiseksi. Meille ei riitä minimivaatimusten

täytyminen vaan haluamme aktiivisesti tutkia ja minimoida raaka-aineiden ja tuotteidemme terveys- ja ympäristövaikutuksia.

Suurin osa Tikkurilan maaleista on vesiohenteisia. Tavoitteenamme on kuluttajille ja ammattilaisille suunnattujen sisämaalien osalta saavuttaa vuoteen 2020 mennessä sataprosenttisesti vesiohenteinen tuotevalikoima EU-maissa. Vuonna 2017 vesiohenteisten sisämaalien osuus myynnistä EU-maissa oli 98,9 (98,7) prosenttia.

Vesiohenteinen maali on niin terveyden kuin ympäristön kannalta parempi vaihtoehto. Terveys- ja ympäristövaikutukset ovat erityisesti käyttövaiheessa pienemmät kuin liuoteohenteisen maalin, koska vesiohenteisesta maalista haihtuu pääasiassa vain vettä. Vähäpäästöiset ja lähes hajuttomat vesiohenteiset maalit takavat paremman sisäilmanlaadun ja pienemmät allergiariskit.

Maaleille myönnetään monenlaisia ympäristömerkkejä ja luokituksia, joiden tarkoituksena on lisätä tietoa maalien ympäristö- ja terveysvaikutuksista ja tuoteominaisuuksista, auttaa ja ohjata kuluttajia ostopäätöksissä sekä muuttaa kulutustottumuksia ympäristöä säästävään suuntaan. Tikkurilalla on yli 300 tuotetta, joille on myönnetty kansainvälinen tai kansallinen ekomerkki, allergia- ja astmatunnus tai M1-luokitus.

Ympäristönsuojelun investoinnit ja kokonaiskustannukset

Vuoden 2017 ympäristönsuojelun investoinnit toimipaikoilla olivat 0,4 (0,3) miljoonaa euroa ja ympäristönsuojelun kokonaiskustannukset 1,9 (1,6) miljoonaa euroa. Vuonna 2017 toimipaikkojen raportoimat ympäristöinvestoinnit liittyivät pääasiallisesti jätteiden ja jätevesien käsittelyn tehostamiseen ja ympäristöturvallisuuteen. Lisäksi investoitiin raaka-aineiden varastoinnin parannuksiin ja rakennusteknisiin kehityshankkeisiin muun muassa valaistukseen liittyen. Ympäristönsuojelun kokonaiskustannuksiin sisältyvät muun muassa jätteiden käsittely, jäteveden käsittely ja analysointi sekä sertifiointikustannukset.

SOSIAALISET ASIAT, HENKILÖSTÖ JA HANKINTAKETJUN HALLINTA

Yhtiön sosiaalinen vastuu huomioidaan läpi koko liiketoiminnan: raaka-aineiden valinnasta ja hankintaketjun hallinnasta, tuotantoon, tuotteiden käyttöön ja hävittämiseen sekä yhteistyössä eri sidosryhmien kanssa. Olemme määritelleet toimintamme sosiaaliset vaikutukset ja tunnistaneet niistä merkittävimmiksi sosiaaliset kysymykset hankintaketjussa sekä oman henkilöstön työturvallisuuden ja -tyytyväisyyden sekä muut sosiaaliset kysymykset omissa toiminnassa. Yhtiön sosiaalista vastuuta

ohjaavat politiikat ja johtamisjärjestelmät on kuvattu selvityksen osiossa ”Toimintaperiaatteet ja johtaminen”.

Vuoden 2017 ennaltaehkäisevän turvallisuustyön ja raportointikäytäntöjen kehittämisen ansiosta, Tikkurilan tapaturmataajuus (LTA) laski lähes yhden yksikön verran ja oli 2,0 (2,7). Vuoden 2017 aikana Tikkurilassa otettiin käyttöön uusi konserninlaajuinen suorituksen johtamisen toimintamalli, joka tehostaa johtamista ja tukee yhtiön strategisten tavoitteiden saavuttamista sekä yhtenäistää esimiestyön käytäntöjä ja tukee vuonna 2017 uudistettua organisaatorakennetta ja johtamismallia.

Henkilöstö

Tikkurilan palveluksessa työskenteli vuoden 2017 lopussa 3 037 (3 033) henkilöä 14 eri maassa. Henkilöstömäärä oli tammi-joulukuussa 2017 keskimäärin 3 107 (3 112).

Seuraavan sivun taulukossa on esitetty Tikkurila-konsernin henkilöstömäärä kunkin vuosineljänneksen lopussa liiketoimintayksiköittäin vuoden 2016 alusta alkaen.

Oma tuotanto vaikuttaa olennaisesti Tikkurilan henkilöstörakenteeseen ja -määrään. Noin puolet Tikkurilan henkilöstöstä työskentelee toimitusketjussa (tuotanto, hankinta, logistiikka ja HSEQ) ja kolmasosa myynnissä, markkinoinnissa ja teknisessä tuessa.

Määräaikaisten työsuhteiden osuus vuoden 2017 lopussa oli 7,0 (7,9) prosenttia. Työntekijöitä oli 33,6 (34,3) prosenttia henkilöstöstä. Henkilöstöstä 65,3 (64,7) prosenttia oli miehiä ja 34,7 (35,3) prosenttia naisia. Henkilöstön keski-ikä oli 41,4 (40,8) vuotta. Konsernin palvelukseen tuli vuoden 2017 aikana 299 uutta työntekijää ja palveluksesta lähti 346 henkilöä.

Vuonna 2017 suoriteperusteisten palkkojen ja palkkioiden kokonaissumma oli 86,3 (81,4) miljoonaa euroa.

	Q1/2016	Q2/2016	Q3/2016	Q4/2016	Q1/2017	Q2/2017	Q3/2017	Q4/2017
SBU West	1 605	1 718	1 673	1 649	1 693	1 804	1 676	1 659
SBU East	1 494	1 409	1 400	1 353	1 383	1 393	1 364	1 367
Konsernitoiminnot	30	30	30	31	32	31	26	11
Yhteensä	3 129	3 157	3 103	3 033	3 108	3 228	3 066	3 037

Työtyytyväisyys ja tasa-arvon toteutuminen

Tikkurila seuraa ja mittaa henkilöstönsä hyvinvointia ja työtyytyväisyyttä henkilöstökyselyn avulla. Vuonna 2017 henkilöstökyselyä ei järjestetty. Vuoden 2016 henkilöstökyselyyn vastasi 82 (2014: 85) prosenttia tikkurilalaisista. Tulosten perusteella mitattu Tikkurilan indeksi oli 486 (463), kun vertailukelpoinen muiden samaa kyselyä käyttävien yritysten keskiarvo oli 358. Tikkurila uudistaa vuoden 2018 aikana henkilöstökyselyprosessiaan.

Vuoden 2016 tulosten mukaan Tikkurilan vahvuuksia ovat toimiva työympäristö ja työntekijöiden omistautuminen yritykseen, johon vaikuttavat työntekijöiden positiivinen asenne työtään, organisaatiota ja yrityksen arvoja kohtaan. Toisaalta tulokset kertoivat, että työntekijöistä tuntuu, ettei heillä ole tarpeeksi itsenäisiä vaikuttamismahdollisuuksia työnsä sisältöön. Esimiehiltä toivottiin enemmän viestintää tavoitteiden asentamiseksi ja työn tulosten seurantaan.

Tikkurilassa noudatetaan tasavertaisuuden periaatetta riippumatta henkilön sukupuolesta, rodusta, etnisestä tai kansallisesta alkuperästä, iästä, uskonnosta, poliittisesta mielipiteestä tai yhteiskunnallisesta asemasta. Vuoden 2016 henkilöstökyselyyn vastanneista 91,0 (2014: 89,3) prosenttia koki, että työntekijöitä kohdellaan tasa-arvoisesti tai jokseenkin tasa-arvoisesti yrityksessämme.

Työturvallisuus

Turvallisuustyö Tikkurilassa keskittyy ennen kaikkea ennaltaehkäisevään toimintaan, kuten riskienarvioiteihin, turvallisuuskoulutuksiin, -keskusteluihin ja -kierroksiin, vaaratilanteista ilmoittamiseen ja viestintään. Ennaltaehkäisevällä turvallisuustyöllä on suoria vaikutuksia yhtiön kustannustehokkuuteen ja sen avulla tehostetaan työtä ja minimoidaan sairaspöytäoloja.

Tikkurilassa seurataan toiminnan turvallisuutta LTA1-tapaturmataajuus-mittarilla, joka ilmaisee vähintään yhden päivän poissaoloa johtaneiden tapaturmien lukumäärän miljoonaa työtuntia kohti. Tikkurilan tapaturmataajuus (LTA) vuonna 2017 oli 2,0 (2,7).

Turvallisuus-, ympäristö-, ja työterveysasioissa edistymistä arvioidaan konsernin HSE-toiminnon suorittamissa sisäisissä auditoinneissa ja toimipaikkojen itsearviointien perusteella. Henkilöstön turvallista käyttäytymistä arvioidaan normaalin työtehtävien lisäksi säännöllisissä kehityskeskusteluissa, havainointikierroksilla sekä esimiesten ja muiden kanssa käytävissä turvallisuuskeskusteluissa. Vuonna 2017 konsernissa tehtiin 6 059 (6 664) turvallisuuskeskustelua ja -kierrosta.

Hankintaketjun hallinta

Hankintaketjussa merkittävimmät vaikutukset niin Tikkurilan liiketoimintaan, sen menestymiseen ja kannattavuuteen kuin sosiaalisen ja

ympäristövastuun toteutumiseen on raaka-aine- ja pakkausmateriaalien valmistuksella ja kumppanivalinnoilla sekä toimivalla ja luottamuksellisella yhteistyöllä kumppanien kanssa.

Asetamme korkeat vaatimukset toimittajayhteistyölle ja ostamiimme raaka-aineisiin, tavaroihin ja palveluihin. Pyrimme varmistamaan, että liikekumppanimme toimivat vastuullisesti, liiketapaperiaatteidemme mukaisesti ja täyttävät asettamamme laatu-, turvallisuus-, ympäristö- ja sosiaalisen vastuun vaatimukset.

Tikkurila-konsernilla on noin 500 paikallista ja kansainvälistä raaka-aine- ja pakkausmateriaalitoimittajaa. Teemme yhteistyötä vain toimittajayhteistyötä koskevien periaatteidemme mukaan hyväksytyjen toimittajien kanssa ja solmimme merkittävämpien toimittajien kanssa konsernitason sopimuksen. Vuoden 2017 loppuun mennessä, 43 (39) prosenttia Tikkurilan raaka-aine- ja pakkausmateriaaliostoista on katettu konsernitason sopimuksella.

Tikkurila seuraa ja arvioi toimittajayhteistyötä säännöllisesti toimittajien arviointi- ja auditointiprosessin kautta. Vuosien 2013–2017 aikana olemme auditoineet 35 toimittajaa. Auditoinneissa ja arvioinneissa käydään läpi muun muassa toimittajan tilaus-, toimitus- ja tuotantoprosessia, laaduntarkkailun toimenpiteitä, ympäristö- ja turvallisuusasioita sekä toimittajan sosiaalisen vastuun ja eettisen liiketoiminnan, kuten ihmisoikeuksiin ja lahjonnan ja korruption torjuntaan liittyviä käytäntöjä.

TAVOITTEET JA TULOKSET

Osa-alue	Mittari	Tavoite	2017	2016	2015
Ympäristö	Vesiohenteisten sisämaalien osuus myynnistä, EU-maat, % Vesiohenteisten sisämaalien osuus on laskettu kauppa- ja rakennusmaalien myynnistä, ei sisällä teollisuustuotteita.	100 % sisämaaleista vuoteen 2020 mennessä EU-maissa	98,9	98,7	98,5
Ympäristö	Jätteet (oma toiminta), tn	Jätteen määrän vähentäminen	7 242	6 209	6 678
Henkilöstö ja sosiaaliset asiat	Henkilöstön työtyytyväisyys (henkilöstökyselyn indeksi)	Jatkuva parantuminen	-	486	-
Henkilöstö ja sosiaaliset asiat	Työtapaturmat (LTA)	Laskeva trendi Ei vakavia onnettomuuksia	2,0	2,7	1,9
Ihmisoikeuksien kunnioittaminen	Vuoden 2017 aikana esiin tulleet ihmisoikeusrikkomukset (oma toiminta ja hankintaketju)	Ei tapauksia	-	-	-
Korruption ja lahjonnan torjunta	Vuoden 2017 aikana esiin tulleet korruption ja lahjonnan vastaiset tapaukset (oma toiminta ja hankintaketju)	Ei tapauksia	-	-	-

RISKIT

Tikkurilan liiketoimintaan liittyy monia riskejä, joista osa voi olla merkittäviä. Koska konsernin liiketoiminnot jakautuvat useaan maantieteelliseen alueeseen ja monenlaisiin tuotteisiin ja asiakassegmentteihin, eri riskien määrä, todennäköisyys ja vaikutukset saattavat vaihdella eri liiketoimintayksiköiden välillä. Merkittävien riskien toteutumisella voi olla huomattava negatiivinen vaikutus Tikkurilan liiketoimintaan, taloudelliseen asemaan ja liiketoiminnan tulokseen.

Tikkurilaan kohdistuu erilaisia riskejä, kuten strategisia, operatiivisia, taloudellisia ja vahinkoriskejä. Riskit arvioidaan ja niitä hallitaan riskityypin ja riskin ominaisuuksien mukaan. Tikkurilan merkittävimmät riskit liittyvät strategiin ja operatiivisiin riskeihin, vaikkakin kaikki riskiryhmät pitävät sisällään sellaisia riskejä, jotka voivat vaikuttaa merkittävästi Tikkurilan liiketoimintaan.

Tikkurilan kannalta olennaiset, hallituksen määrittämät riskit on esitetty tiettyjen yksinkertaistettujen oletusten pohjalta seuraavassa

kaaviossa tilikauden 2017 päättymishetken tilanteen perusteella. Riskit jaetaan niiden todennäköisen ajoittumisen mukaan, vaikka suurimmalla osalla on sekä lyhytaikaisia että pitkäaikaisia vaikutuksia. Lisäksi alla oleva kuva esittää karkean arvion keskeisten riskiluokkien todennäköisyydestä.

LÄHIAJAN RISKIT JA EPÄVARMUUSTEKIJÄT

Keskeisimpiä lähiajan riskejä ja epävarmuustekijöitä ovat yhtiön arvion mukaan tämän toimintakertomuksen julkaisuhetkellä seuraavat:

Raaka-aineisiin liittyvät riskit

Tikkurila on riippuvainen toimittajiensa kyvystä toimittaa maalien valmistuksessa tarvittavia raaka-aineita.

Useiden Tikkurilan kannalta tärkeiden raaka-aineiden ja pakkausmateriaalien hinnat nousivat merkittävästi vuonna 2017, eikä konserni pystynyt täysimääräisesti ja ilman viiveitä siirtämään kustannusten nousua lopputuotehintoihinsa, mikä näkyi heikentyneenä kannattavuutena. Myös raaka-aineiden saantitilanne oli haasteellinen, johtuen muun muassa Venatorin (ent. Huntsman) Porin titaanidioksidi-tehtaan tuhoutumisesta tulipalossa alkuvuodesta 2017. Tikkurila uskoo, että raaka-aine- ja pakkausmateriaalien hinnoissa on edelleen nousupaineita vuonna 2018 ja pitää mahdollisena, ettei konserni pysty täysimääräisesti tai ilman viiveitä siirtämään kustannusten nousua lopputuotehintoihinsa. Lisäksi useiden tärkeiden raaka-aineiden saantitilanteen arvioidaan säilyvän haasteellisenä, mikä saattaa aiheuttaa tuotepuutteita ja niiden aiheuttamia myynnin menetyksiä tai lisäkustannuksia.

Raaka-aineisiin liittyvät epävarmuudet voivat vaikuttaa kannattavuuteen, markkinaosuuskehitykseen, yleiseen kilpailutilanteeseen tai tuotevalikoimaan.

Operatiiviseen toimintaan ja aloitettuun rakennemuutokseen liittyvät riskit

Tikkurila otti vuonna 2017 käyttöön uuden toiminnanohjausjärjestelmän, joka aiheutti merkittäviä häiriöitä konsernin toimituskykyyn ja laskutukseen erityisesti Ruotsissa. Häiriöiden johdosta, ja myös osin perustuen raaka-ainepuutteisiin, Tikkurila ei kyennyt toimittamaan kaikkia tilattuja tuotteita, tuotteiden toimituksessa oli viiveitä, tuotteita jäi laskuttamatta tai tuotteiden laskuttamisessa oli viiveitä, mitkä aiheuttivat myynnin menetyksiä tai lisäkustannuksia. Vaikka toiminnanohjausjärjestelmän käyttöön otettuihin osiin liittyvät ongelmat on valtaosin saatu ratkaistua, on mahdollista, että ongelmia esiintyy vielä vuoden 2018 aikana. Uuden toiminnanohjausjärjestelmän käyttöön ottoa suunnitellaan jatkettavaksi vuoden 2018 alkupuoliskolla Kiinassa ja loppupuoliskolla Venäjällä, mikä aiheuttaa kustannuksia. Mikäli käyttöönotossa ilmenee ongelmia, sillä saattaa olla merkittäviä haitallisia vaikutuksia Tikkurilan liiketoimintaan.

Tikkurila käynnisti vuonna 2017 laajamittaisen tehostamisohjelman, jonka tavoitteena on vähintään 30 miljoonan euron säästöjen saavuttaminen. Osana tehostamisohjelmaa Tikkuri-

la aloitti toimintojensa uudelleenorganisoinnin, jonka tavoitteena on selkeyttää päätöksentekoa ja vastuuta sekä poistaa päällekkäisyyksiä ja sitä kautta parantaa kustannuskilpailukykyä. Mikäli tehostamisohjelman ja uudelleenorganisoinnin tavoitteet eivät toteudu suunnitellusti, on mahdollista, että aiotut kustannussäästöt tai kilpailukyvyyn parannustavoitteet eivät toteudu täysimääräisesti. Lisäksi mikäli tehostamisohjelman toimenpiteiden toteutuksessa ei onnistuta suunnitellusti, saattaa sillä olla merkittäviä haitallisia vaikutuksia Tikkurilan liiketoimintaan.

Luottotappioriskit

Vaikka Tikkurila ei ole kokenut merkittäviä luottotappioita, jatkossa vastapuoliriskit korostuvat ja voivat haitata liiketoimintaa tai aiheuttaa tappioita, vaikka Tikkurilan asiakaskunta suurimmassa osassa markkinoita on laaja-alainen. Tikkurilan liiketoiminnan vahva kasvu Kiinassa ja toisaalta usean markkinan melko keskittynyt asiakaskuntarakente ovat lisänneet merkittävän luottotappion riskiä.

Valuuttakurssien kehitys

Tikkurilan kansainvälisestä toiminnasta johtuen konsernin tuloslaskelmaan, taseeseen ja rahavirtaan kohdistuu valuuttariskejä. Merkittävimmät valuuttariskit kohdistuvat Venäjän ruplaan, Ruotsin kruunuun ja Puolan zlotyyn. Osa konsernin raaka-ainestoista on hinnoiteltu suoraan tai välillisesti Yhdysvaltain dollariina. Dollari on viime kuukausina heikentynyt suhteessa euroon. Mikäli tämä kehitys jatkuu, saattaa sillä olla dollarisidonnaisten raaka-ainekustannuksien nousupaineita tasaava vaikutus. Lisäksi konsernin omaan pääomaan kohdistuu valuuttariski muunnettua tytäryhtiöiden valuuttamääräisiä oman pääoman eriä euromääräisiksi, ja euromääräisen konsernitaseen omaisuuserien arvot muuttuvat valuuttakurssien muuttuessa.

Toimialaan liittyvät riskit

Maalitoimialalla kilpailu on kiristynyt ja yrityskauppoja tehdään aktiivisesti, mikä muuttaa kilpailutilannetta ja eri yhtiöiden suhteellista kilpailukykyä. Hinnan merkitys on korostunut tietyissä segmenteissä. Osa rakennusteollisuudessa tai sen lähellä olevista yhtiöistä on laajentanut tuotevalikoimaansa myös maaleihin täydentääkseen kokonaistarjoomaansa ammattilaisasiakkaille, joiden merkitys on kasvamassa. Tämä voi vaikuttaa jatkossa Tikkurilan tuoteportfolion rakenteeseen ja asiakasjakamaan, ja sitä kautta esimerkiksi kannattavuuteen. Lisäksi varsinkin Tikkurilan suuret vähittäiskauppa-asiakkaat ovat alkaneet karsimaan toimittajiensa lukumäärää ja kilpailuttamaan voimakkaammin ostojaan. Tämä kehitys saattaa aiheuttaa tuotteiden

myyntimarginaalien alentumista tai myynnin vähentymistä tai loppumista kokonaan tietyille asiakkaille, mikäli Tikkurila ei pysty tarjoamaan kilpailukykyisiä tuotteita.

EI-TALOUDELLISET RISKIT

Tikkurilan riskienhallinnan tavoitteena on tunnistaa ne riskit, jotka saattavat estää yhtiötä saavuttamasta liiketoimintatavoitteensa. Riskienhallinnan toimenpiteet kattavat myös yhtiön ei-taloudelliset riskit. Tikkurila on määritellyt toimintansa ympäristö- ja sosiaaliset vaikutukset, ja tunnistanut tämän perusteella merkittävimmiksi ei-taloudellisiksi riskeiksi raaka-aineiden saatavuus- ja hintariskien lisäksi raaka-aineisiin liittyvät lainsäädännölliset muutokset ja ympäristö- ja terveystaloudelliset riskit sekä hankintaketjun sosiaaliset ja ympäristöriskit. Omassa toiminnassa keskeisin ei-taloudellinen riski on tuotantotoiminnan ympäristöriskit. Muita keskeisiä ei-taloudellisia riskejä ovat digitalisoituminen ja sen vaikutukset tuotteen jakelukanaviin ja logistiikkaan, teknologian kehittymisen vaikutukset eri rakennusmateriaalien käyttöön ja pinnoiteratkaisuihin sekä asiakastarpeiden ja -vaatimusten muuttuminen ja asiakaskunnan demografiset muutokset.

Raaka-aineisiin ja hankintaketjuun liittyvät ei-taloudelliset riskit

Hankintaketjussa merkittävimmät vaikutukset niin Tikkurilan liiketoimintaan, sen menestymiseen ja kannattavuuteen kuin sosiaalisen ja ympäristövastuun toteutumiseen on raaka-aine- ja pakkausmateriaalien valmistuksella ja kumppanivalinnoilla sekä toimivalla ja luottamuksellisella yhteistyöllä kumppanien kanssa. Tikkurila asettaa korkeat vaatimukset toimittajayhteistyölle ja ostamiinsa raaka-aineisiin. Yhtiö pyrkii varmistamaan, että sen liikekumppanit toimivat vastuullisesti, Tikkurilan liiketapaperiaatteiden mukaisesti ja täyttävät asetetut laatu-, turvallisuus-, ympäristö- ja sosiaalisen vastuun vaatimukset muun muassa ihmisoikeuksiin, palkkaukseen, järjestäytymisoikeuteen, syrjintään, työaikoihin ja -oloihin sekä työterveyteen ja -turvallisuuteen että ympäristönsuojeluun ja eettiseen liiketoimintaan liittyen. Tikkurila arvioi toimittajayhteistyötä ja minimoi hankintaketjun riskejä muun muassa toimittajien arviointi- ja auditointiprosessin kautta.

Maalin raaka-aineisiin saattaa kohdistua lainsäädännöllisiä ja niiden käyttöön liittyviä muutoksia. Tikkurila seuraa systemaattisesti tiukentuvien ympäristö- ja turvallisuusvaatimusten ja alan lainsäädännön kehittymistä sekä osallistuu aktiivisesti niin paikallisten kuin EU-tason maalialan järjestöjen toimintaan. Mahdollisilla lakimuutoksilla saattaa olla haitallinen vaikutus Tikkurilan liiketoimintaan.

Omaan toimintaan liittyvät ympäristöriskit

Korkealla laatu- ja turvallisuustasolla omassa toiminnassa Tikkurila pyrkii takaamaan luonnonympäristön suojelemisen, ihmisten hyvinvoinnin turvaamisen ja kestäväen kehityksen edistämisen. Yhtiö huomioi toimintansa ympäristövaikutukset tuotteen koko elinkaaren ajalta ja minimoi toiminnan aiheuttamaa ympäristökuormitusta. Ennakoivalla työllä ja jatkuvilla kehitystoimenpiteillä sekä keskittymällä työ-, kemikaali- ja paloturvallisuuteen pyritään ehkäisemään mahdollisia ympäristöhaittoja. Kiinteistöjä ja tuotantotiloja käytetään ja johdetaan siten, etteivät ne aiheuta turvallisuus- ja ympäristöriskejä tai kohtuutonta haittaa lähialueen asukkaille. Useilla tuotantolaitoksilla tuotantoprosessi on suljettu. Lisäksi Tikkurila keskittyy toiminnassaan raaka-aineyden, energian ja veden käytön tehostamiseen

sekä jätteiden määrän vähentämiseen ja kierrätykseen. Jätteet, jätevedet ja päästöt käsitellään asianmukaisesti paikallisen lainsäädännön, käytäntöjen ja lupien mukaan.

Tikkurilan riskinhallintaperiaatteet ovat nähtävissä Tikkurilan sivustolla osoitteessa www.tikkurilagroup.fi. Lisätietoja taloudellisista riskeistä annetaan vuoden 2017 konsernitilinpäätöksen liitetiedoissa.

NÄKYMÄT VUODELLE 2018

Markkinanäkymät ovat kohtuullisen hyvät alkaneelle vuodelle, vaikka Ruotsin asunto-markkinoilla epävarmuus on viime kuukausien aikana lisääntynyt. Tikkurilalle keskeisten markkinoiden talouksien ennakoidaan kasvavan ja kuluttajien luottamus on vahvaa. Tunnistetut toiminnanohjausjärjestelmän käyttöönottoon liittyvät ongelmat on pitkälti ratkaistu ja varas-

tojen tasoa on nostettu selvästi toimitusvarmuuden varmistamiseksi.

Raaka-aine- ja pakkausmateriaalihintojen nousun ennakoidaan jatkuvan kuluvaan vuoteen aikana. Myös saatavuudessa saattaa edelleen esiintyä haasteita. Kustannusnousua kompensoidakseen Tikkurila nostaa edelleen myyntihintojansa ja jatkaa omia tehostamistoimenpiteitensä.

Käynnissä oleva organisaatio- ja rakenneuudistus saattaa aiheuttaa välillisiä kustannuksia tai vaikuttaa muulla tavoin negatiivisesti yhtiön toimintaan.

OHJEISTUS VUODELLE 2018

Tikkurilan liikevaihdon arvioidaan säilyvän edellisvuoden tasolla ja oikaistun liikevoiton arvioidaan paranevan.

KONSERNIN TUNNUSLUVUT

TALOUDELLISTA KEHITYSTÄ KUVAAVAT TUNNUSLUVUT

LAAJA TULOSLASKELMA JA KANNATTAVUUS	2017	2016	2015
Liikevaihto, tuhatta euroa	582 392	571 998	584 112
Ulkomaantoiminta, tuhatta euroa	489 616	473 880	485 972
Liikevoitto, tuhatta euroa	19 310	53 110	61 685
% liikevaihdosta	3,3	9,3	10,6
Osuus pääomaosuusmenetelmällä yhdisteltyjen yritysten tuloksista, tuhatta euroa	231	333	398
Rahoituskulut (netto), tuhatta euroa	2 921	-3 938	9 272
% liikevaihdosta	0,5	-0,7	1,6
Korkokate	13,6	-17,7	8,5
Voitto ennen veroja, tuhatta euroa	16 621	57 381	52 812
% liikevaihdosta	2,9	10,0	9,0
Tilikauden voitto, tuhatta euroa	10 651	44 465	41 493
Sijoitetun pääoman tuotto prosentti (ROI), %	8,8	24,2	25,8
Oman pääoman tuotto prosentti (ROE), %	5,5	22,0	21,4
Sidotun pääoman tuotto prosentti (ROCE), %	6,3	18,5	22,2
Tutkimus- ja kehittämismenot, tuhatta euroa	10 871	11 260	11 245
% liikevaihdosta	1,9	2,0	1,9

RAHAVIRRAT

Liiketoiminnasta kertyneet rahavirrat, tuhatta euroa	18 102	42 778	48 490
Aineellisten ja aineettomien hyödykkeiden sekä liiketoimintojen myynneistä, tuhatta euroa	1 299	327	348
Investoinnit, tuhatta euroa	15 222	21 333	20 193
% liikevaihdosta	2,6	3,7	3,5
Rahavirrat investointien jälkeen, tuhatta euroa	4 422	22 714	32 648
Rahavirtatuotto sijoitetulle pääomalle (CFROI), %	5,7	14,0	16,3

TASE JA VAKAVARAISSUUS

Pitkäaikaiset varat, tuhatta euroa	196 575	206 784	192 345
Oma pääoma (emoyhtiön omistajien osuus), tuhatta euroa	179 520	208 591	194 969
Oma pääoma ml. määräysvallattomien omistajien osuus, tuhatta euroa	179 520	208 591	194 969
Vieras pääoma, tuhatta euroa	248 215	201 747	186 472
Taseen loppusumma, tuhatta euroa	427 735	410 338	381 441
Korolliset rahoitusvelat, tuhatta euroa	107 049	77 204	62 994
Korolliset nettorahoitusvelat, tuhatta euroa	90 090	58 673	46 206
Omavaraisuusaste, %	42,0	50,9	51,1
Nettovelkaantumisaste, %	50,2	28,1	23,7
Korolliset nettorahoitusvelat / käyttökate	2,3	0,8	0,6

HENKILÖKUNTA

Henkilöstön määrä keskimäärin	3 107	3 112	3 193
josta Suomessa	584	560	607

VALUUTTAKURSSIT

Tärkeimmät valuuttakurssit (31.12.)			
Venäjän rupla	EUR/RUB	69,3920	64,3000 80,6763
Ruotsin kruunu	EUR/SEK	9,8438	9,5525 9,1895
Puolan zloty	EUR/PLN	4,1770	4,4103 4,2639

OSAKEKOHTAISET TUNNUSLUVUT

Osakekohtainen tulos, euroa, laimentamaton	0,24	1,01	0,94
Osakekohtainen tulos, euroa, laimennettu	0,24	1,01	0,94
Osinko / osake, euroa ¹⁾	0,80	0,80	0,80
Osinko / tulos, % ¹⁾	331,3	79,4	85,0
Efektiivinen osinkotuotto / osake, % ¹⁾	4,5	4,3	5,0
Emoyhtiön omistajille kuuluva oma pääoma / osake, euroa	4,07	4,73	4,42

¹⁾ Osinko vuodelta 2017 on hallituksen ehdotus 12.4.2018 pidettävälle yhtiökokoukselle.

	2017	2016	2015
Osakkeiden keskimääräinen lukumäärä (1 000 kpl)	44 106	44 106	44 093
Osakkeiden lukumäärä kauden lopussa (1 000 kpl)	44 106	44 106	44 106
Osakkeiden laimennusvaikutuksella oikaistu keskimääräinen lukumäärä (1 000 kpl)	44 111	44 110	44 106
Osakkeiden laimennusvaikutuksella oikaistu lukumäärä kauden lopussa (1 000 kpl)	44 112	44 110	44 109
Emoyhtiön omistajille kuuluva oma pääoma, tuhatta euroa	179 520	208 591	194 969
Hinta / voittosuhte (P/E)	73,8	18,7	17,1
Osakkeen raportointikauden viimeinen pörssikurssi, euroa	17,81	18,81	16,11
Osakkeen ylin kurssi, euroa	19,67	19,76	19,50
Osakkeen alin kurssi, euroa	15,32	14,29	14,15
Osakkeen kaupankäyntimäärällä painotettu keskikurssi, euroa	17,69	17,12	16,94
Osakekannan markkina-arvo kauden lopussa, milj. euroa	785,5	829,6	710,5
Osakkeen vaihto (1 000 kpl)	16 252	11 878	11 432
Osuus osakekannasta, %	36,8	26,9	25,9

OSATEKIJÖITÄ VAIHTOEHTOISIIN TUNNUSLUKUIHIN

Yhtiön johto on päättänyt esittää tavanomaisten IFRS-tilinpäätösnormistossa määriteltyjen tunnuslukujen lisäksi myös alla eritellyllä tavalla vaihtoehtoisia tunnuslukuja, jotta liiketoimintojen taloudellista kehitystä voidaan kuvata laaja-alaisemmin ja jotta eri katsauskausien vertailukelpoisuus helpottuu.

NETTOVELAT

Tuhatta euroa	2017	2016	2015
Pitkäaikaiset korolliset velat	50 083	50 091	50 161
Lyhytaikaiset korolliset velat	56 966	27 113	12 832
Korolliset velat yhteensä	107 049	77 204	62 994
Rahavarat	16 959	18 531	16 788
Korolliset nettorahoitusvelat	90 090	58 673	46 206

SIDOTUN PÄÄOMAN TUOTTOPROSENTTI (ROCE), %

Liiketulos +osuus pääomaosuusmenetelmällä yhdisteltyjen yritysten tuloksista ¹⁾	19 542	53 443	62 083
Liiketoimintaan sitoutunut pääoma ²⁾	311 371	289 103	279 814
Sidotun pääoman tuottoprosentti (ROCE), %	6,3 %	18,5 %	22,2 %

¹⁾ 12 edellisen kuukauden ajanjaksolta

²⁾ 12 kuukaudelta, keskimäärin

LIIKETOIMINTAAN SITOUTUNEEN PÄÄOMAN ELEMENTIT 12 KUUKAUDELTA, KESKIMÄÄRIN

Nettokäyttöpääoma			
Vaihto-omaisuus	89 856	84 158	82 904
Myyntisaamiset ja muut korottomat saamiset	152 839	140 229	125 833
Pitkäaikaiset korottomat velat	-41	-11	-23
Lyhytaikaiset korottomat velat	-113 002	-106 159	-105 990
Nettokäyttöpääoma	129 653	118 217	102 724
Valmiit aineettomat hyödykkeet	99 139	86 297	89 798
Valmiit aineelliset hyödykkeet	81 849	83 671	86 289
Pääomaosuusmenetelmällä yhdistellyt yritykset	731	918	1 003
Liiketoimintaan sitoutunut pääoma 12 kuukaudelta, keskimäärin	311 371	289 103	279 814

LIIKETOIMINTAAN SITOUTUNUT PÄÄOMA TILIKAUDEN LOPUSSA

Nettokäyttöpääoma			
Vaihto-omaisuus	95 984	80 220	78 395
Myyntisaamiset ja muut korottomat saamiset	99 283	100 062	89 698
Pitkäaikaiset korottomat velat	-142	-17	0
Lyhytaikaiset korottomat velat	-105 422	-91 151	-89 169
Nettokäyttöpääoma	89 702	89 114	78 924
Valmiit aineettomat hyödykkeet	96 657	86 299	86 924
Valmiit aineelliset hyödykkeet	78 308	84 921	86 110
Pääomaosuusmenetelmällä yhdistellyt yritykset	491	703	816
Liiketoimintaan sitoutunut pääoma tilikauden lopussa	265 158	261 037	252 774

TUNNUSLUKIJEN KAAVAT

LIIKEVOITTO (EBIT)

Liikevoitto on nettosumma, joka muodostuu, kun liikevaihtoon lisätään liiketoiminnan muut tuotot, vähennetään ostokulut oikaistuna valmiiden ja keskeneräisten tuotteiden varastojen muutoksella, vähennetään työsuhde-etuuksista aiheutuvat kulut, poistot ja mahdolliset arvonalentumistappiot sekä liiketoiminnan muut kulut.

VERTAILUKELPOISUUTEEN VAIKUTTAVAT ERÄT

Vertailukelpoisuuteen vaikuttavia eriä ovat erät, jotka liittyvät vakuutuskorvauksiin, sakkoluonteisiin maksuihin, liiketoiminnan uudelleenjärjestelyihin, konsernirakenteen strategisiin muutoksiin, pysyvien vastaavien omaisuuserien arvonalentumisiin tai niiden myyntivoitot tai tappiot.

OIKAISTU LIIKEVOITTO

Liikevoitto (EBIT) - vertailukelpoisuuteen vaikuttavat erät

OIKAISTU NETTOTULOS

Kauden tulos - vertailukelpoisuuteen vaikuttavat erät ja niiden vero-vaikutus

KÄYTTÖKATE (EBITDA)

Liikevoitto + poistot ja arvonalentumiset

LIIKEVOITTOPROSENTTI / LIKETAPPIOPROSENTTI

$\frac{\text{Liikevoitto (-tappio)}}{\text{Liikevaihto}} \times 100$

KOROLLISET NETTORAHOITUSVELAT

Korolliset velat - rahavarat

KORKOKATE

$\frac{\text{Liikevoitto + poistot ja arvonalentumiset}}{\text{Nettorahoituskulut}}$

NETTOVELKAANTUMISASTE, %

$\frac{\text{Korolliset nettorahoitusvelat}}{\text{Oma pääoma}} \times 100$

KOROLLISET NETTORAHOITUSVELAT / KÄYTTÖKATE

$\frac{\text{Korolliset nettorahoitusvelat}}{\text{Liikevoitto + poistot ja arvonalentumiset}}$

OMAVARAISUUSASTE, %

$\frac{\text{Oma pääoma}}{\text{Taseen loppusumma - saadut ennakot}} \times 100$

Saadut ennakot - katso liitetieto 29

RAHAVIRTATUOTTO SIOJITETULLE PÄÄOMALLE (CFROI), %

$\frac{\text{Liiketoiminnasta kertyneet rahavirrat}}{(\text{Taseen loppusumma - korottomat velat})^*} \times 100$

SIOJITETUN PÄÄOMAN TUOTTOPROSENTTI (ROI), %

$\frac{(\text{Tulos ennen veroja + korkokulut ja muut rahoituskulut})}{(\text{Oma pääoma + korolliset rahoitusvelat})^*} \times 100$

* Tilikauden alun ja lopun keskiarvo

** Keskimäärin kaudella

OMAN PÄÄOMAN TUOTTOPROSENTTI (ROE), %

$\frac{\text{Tilikauden tulos}}{\text{Oma pääoma}^*} \times 100$

SIDOTUN PÄÄOMAN TUOTTOPROSENTTI (ROCE), %

$\frac{\text{Liiketulos + osuus pääomaosuusmenetelmällä yhdisteltyjen yritysten tuloksista}}{\text{Nettokäyttöpääoma + valmiit aineettomat hyödykkeet + valmiit aineelliset käyttöomaisuushyödykkeet + sijoitukset pääomaosuusmenetelmällä yhdisteltyihin yrityksiin}^{**}} \times 100$

NETTOKÄYTTÖPÄÄOMA

Vaihto-omaisuus + korottomat saamiset, pois lukien kauden verotettavaan tuloon perustuvat verosaamiset, jaksotetut korkotuotot ja muut rahoituseriin liittyvät siirtosaamiset - korottomat velat, pois lukien kauden verotettavaan tuloon perustuvat verovelat, jaksotetut korkokulut ja muut rahoituseriin liittyvät siirtovelat

EFEKTIIVINEN OSINKOTUOTTO / OSAKE

$\frac{\text{Osinko / osake}}{\text{Raportointikauden viimeinen pörssikurssi}} \times 100$

HINTA / VOITTOSUHDE (P/E)

$\frac{\text{Raportointikauden viimeinen pörssikurssi}}{\text{Osakekohtainen tulos (EPS)}}$

EMOYHTIÖN OMISTAJILLE KUULUVA OMA PÄÄOMA / OSAKE

Emoyhtiön omistajille kuuluva oma pääoma kauden lopussa
Osakkeiden laimentamaton lukumäärä kauden päätöspäivänä

OSAKEKOHTAINEN TULOS (EPS), LAIMENTAMATON

$\frac{\text{Emoyhtiön omistajien osuus kauden voitosta}}{\text{Keskimääräinen osakemäärä}}$

OSAKEKOHTAINEN TULOS (EPS), LAIMENNETTU

$\frac{\text{Emoyhtiön omistajien osuus kauden voitosta}}{\text{Osakkeiden laimennusvaikutuksella oikaistu keskimääräinen lukumäärä}}$

OSINKO / TULOS

$\frac{\text{Osinko / osake}}{\text{Tulos / osake}} \times 100$

OSAKKEEN KAUPANKÄYNTIMÄÄRÄLLÄ PAINOTETTU KESKIKURSSI

$\frac{\text{Osakkeen euromääräinen kokonaisvaihto kauden aikana}}{\text{Kauden aikana vaihdettujen osakkeiden lukumäärä}}$

OSAKEKANNAN MARKKINA-ARVO KAUDEN LOPUSSA

Osakkeiden lukumäärä kauden lopussa x viimeinen kaupantekokurssi

OSAKKEIDEN VAHDON KEHITYS, %

$\frac{\text{Kauden aikana vaihdettujen osakkeiden lukumäärä}}{\text{Keskimääräinen osakemäärä}} \times 100$

OSAKKEIDEN LUKUMÄÄRÄ KAUDEN LOPUSSA

Liikkeeseen laskettu osakemäärä - yrityksen hallussa olevat omat osakkeet

KONSERNIN LAAJA TULOSLASKELMA (IFRS)

Tuhatta euroa	Liitetieto	1.1.-31.12.2017	1.1.-31.12.2016
Liikevaihto		582 392	571 998
Liiketoiminnan muut tuotot	7	3 649	2 506
Valmiiden ja keskeneräisten tuotteiden varastojen muutos		10 286	1 778
Materiaalit ja palvelut		-304 916	-279 503
Työsuhde-etuuksista aiheutuvat kulut	8	-111 042	-105 793
Poistot ja arvonalentumiset	9	-20 391	-16 675
Liiketoiminnan muut kulut	10	-140 668	-121 201
Liikevoitto		19 310	53 110
Rahoitustuotot	12	5 557	12 253
Rahoituskulut	12	-8 478	-8 315
Osuus pääomaosuusmenetelmällä yhdisteltyjen yritysten tuloksista	18	231	333
Voitto ennen veroja		16 621	57 381
Tuloverot	13	-5 970	-12 916
Tilikauden tulos		10 651	44 465
Muut laajan tuloksen erät	26		
Erät, joita ei siirretä tulosvaikutteisiksi			
Etuos pohjaisten etuuksien uudelleen määrittämisestä johtuvat erät		-2 378	-448
Tuloverot liittyen eriin, joita ei siirretä tulosvaikutteisiksi		507	-8
Yhteensä muut laajan tuloksen erät, joita ei siirretä tulosvaikutteisiksi		-1 871	-456
Erät, jotka saatetaan myöhemmin siirtää tulosvaikutteisiksi			
Myytavissä olevat rahoitusvarat		1	-
Muuntoerot		-2 581	5 158
Tuloverot liittyen eriin, jotka saatetaan myöhemmin siirtää tulosvaikutteisiksi		-	-159
Yhteensä muut laajan tuloksen erät, jotka saatetaan myöhemmin siirtää tulosvaikutteisiksi		-2 580	4 999
Tilikauden laaja tulos yhteensä		6 200	49 008
Tilikauden tuloksen jakautuminen			
Emoyhtiön omistajille		10 651	44 465
Määräysvallattomille omistajille		-	-
Tilikauden tulos yhteensä		10 651	44 465
Tilikauden laajan tuloksen jakautuminen			
Emoyhtiön omistajille		6 200	49 008
Määräysvallattomille omistajille		-	-
Tilikauden laaja tulos yhteensä		6 200	49 008
Emoyhtiön omistajille kuuluvasta voitosta laskettu osakekohtainen tulos			
Laimentamaton osakekohtainen tulos (euroa)	14	0,24	1,01
Laimennusvaikutuksella oikaistu osakekohtainen tulos (euroa)	14	0,24	1,01

KONSERNIN TASE (IFRS)

VARAT

Tuhatta euroa	Liitetieto	31.12.2017	31.12.2016
Pitkäaikaiset varat			
Liikearvo	16, 17	71 956	72 303
Muut aineettomat hyödykkeet	16	26 468	30 655
Aineelliset käyttöomaisuushyödykkeet	15	81 233	87 531
Pääomaosuusmenetelmällä yhdistellyt yritykset	18	491	703
Myytavissä olevat rahoitusvarat	20	755	822
Pitkäaikaiset saamiset	21, 23	7 481	7 340
Varat etuuspohjaisista eläkkeistä ja muista pitkäaikaisista työsuhte-etuuksista	30	8	133
Laskennalliset verosaamiset	25	8 183	7 297
Pitkäaikaiset varat yhteensä		196 575	206 784
Lyhytaikaiset varat			
Vaihto-omaisuus	19	95 984	80 220
Lyhytaikaiset korolliset saamiset	22	655	915
Myyntisaamiset ja muut korottomat saamiset	23	97 817	98 827
Tilikauden verotettavaan tuloon perustuvat verosaamiset		10 431	4 879
Rahavarat	24	16 959	18 531
Myytäväinä olevat pitkäaikaiset omaisuuserät	6	9 314	182
Lyhytaikaiset varat yhteensä		231 160	203 554
Varat yhteensä		427 735	410 338

OMA PÄÄOMA JA VELAT

	Liitetieto	31.12.2017	31.12.2016
Oma pääoma			
Osakepääoma	26	35 000	35 000
Muut rahastot	26	42	42
Käyvän arvon rahasto	26	1	-
Sijoitetun vapaan oman pääoman rahasto	26	40 000	40 000
Omat osakkeet	26	-42	-42
Muuntoerot	26	-39 338	-36 757
Kertyneet voittovarot		143 857	170 348
Emoyhtiön omistajille kuuluva oma pääoma		179 520	208 591
Määräysvallattomien omistajien osuus		-	-
Oma pääoma yhteensä		179 520	208 591
Pitkäaikaiset velat			
Pitkäaikaiset korolliset velat	27	50 083	50 091
Muut pitkäaikaiset velat	29	142	19
Velat etuuspohjaisista eläkkeistä ja muista pitkäaikaisista työsuhte-etuuksista	30	27 118	25 504
Varaukset	31	503	546
Laskennalliset verovelat	25	4 991	6 245
Pitkäaikaiset velat yhteensä		82 837	82 405
Lyhytaikaiset velat			
Lyhytaikaiset korolliset velat	28	56 966	27 113
Ostovelat ja muut korottomat velat	29	105 460	91 263
Varaukset	31	622	278
Tilikauden verotettavaan tulokseen perustuvat verovelat		1 321	688
Myytäväinä oleviin omaisuuseriin liittyvät velat	6	1 009	-
Lyhytaikaiset velat yhteensä		165 378	119 342
Oma pääoma ja velat yhteensä		427 735	410 338

KONSERNIN RAHAVIRTALASKELMA (IFRS)

LIIKETOIMINNAN RAHAVIRTA

Tuhatta euroa	Liitetieto	1.1.-31.12.2017	1.1.-31.12.2016
Tilikauden tulos		10 651	44 465
Oikaisut:			
Liiketoimet, joihin ei liity maksutapahtumaa			
Poistot ja arvonalentumiset		20 391	16 675
Työsuhde-etuudet		116	142
Varausten muutos		290	-293
Aineellisten ja aineettomien hyödykkeiden myyntivoitot		-228	-413
Aineellisten ja aineettomien hyödykkeiden myyntitappiot		102	517
Muut erät		7 661	4 359
Osinkotuotot		-20	-3
Korkokulut ja muut rahoituskulut		1 537	1 537
Korkotuotot ja muut rahoitustuotot		-986	-660
Osuus pääomaosuusmenetelmällä yhdisteltyjen yritysten tuloksista		-231	-333
Rahoituksen kurssierot		2 390	-4 812
Verot		5 970	12 916
Rahavirta ennen käyttö pääoman muutosta		47 643	74 097
Käyttöpääoman muutos			
Vaihto-omaisuuden muutos		-25 285	-4 842
Myyntisaamisten ja muiden saamisten muutos		-6 445	-10 324
Ostovelkojen ja muiden velkojen muutos		17 823	-281
Käyttöpääoman muutos yhteensä		-13 907	-15 447
Maksetut korot ja muut rahoituskulut		-3 522	-2 013
Saadut korot ja muut rahoitustuotot		679	272
Maksetut verot		-12 791	-14 131
Liiketoiminnan nettorahavirta		18 102	42 778
INVESTOINTIEN RAHAVIRTA			
Liiketoimintojen hankinta vähennettynä hankintahetken rahavaroilla	5	-	-
Investoinnit aineellisiin käyttöomaisuushyödykkeisiin		-12 659	-8 408
Investoinnit aineettomiin hyödykkeisiin		-2 563	-12 925
Tytäryhtiöiden myynti vähennettynä myyntihetken rahavaroilla	5	924	-525
Myytavissä olevien rahoitusvarojen myynti		75	238
Aineellisten käyttöomaisuushyödykkeiden myynti		373	851
Aineettomien hyödykkeiden myynti		2	1
Lainasaamisten takaisinmaksut (+)		52	308
Lainasaamisten lisäys (-)		-293	-
Saadut osingot		409	396
Investointien nettorahavirta		-13 680	-20 064
Rahavirta ennen rahoitusta		4 422	22 714

RAHOITUKSEN RAHAVIRTA	Liitetieto	1.1.-31.12.2017	1.1.-31.12.2016
Pitkäaikaisten lainojen nostot (+)		-	-
Pitkäaikaisten lainojen takaisinmaksut (-)		-	-
Lyhytaikaisen rahoituksen lisäys (+)		287 902	196 239
Lyhytaikaisen rahoituksen vähennys (-)		-257 988	-181 746
Rahoitusleasingvelkojen maksut (-)		-247	-384
Maksetut osingot		-35 285	-35 285
Omien osakkeiden hankinta		-	-
Muut erät		0	238
Rahoituksen nettorahavirta		-5 618	-20 938
Rahavarojen nettomuutos		-1 196	1 776
Rahavarat 1.1.	24	18 531	16 788
Rahavarojen kurssimuutos		-827	33
Rahavarat, jotka on esitetty myytävänä olevina varoina	6	1 290	-
Rahavarat 31.12.	24	16 872	18 531
Rahavarojen nettomuutos		-1 196	1 776

Rahavirtalaskelman rahavarojen ja taseessa esitettyjen rahavarojen täsmäytys on esitetty liitetiedossa 24 Rahavarat. Rahoituksen velkojen muutos on esitetty liitetiedossa 33.

LASKELMA KONSERNIN OMAN PÄÄOMAN MUUTOKSISTA

EMOYHTEISÖN OMISTAJILLE KUULUVA OMA PÄÄOMA

Tuhatta euroa	Liite-tieto	Osake-pääoma	Muut rahastot	Käyvän arvон rahasto	Sijoitetun vapaan pääoman rahasto	Omat osak-keet	Muunto-erot	Kertyneet voittovar	Yhteensä	Määräysval-lattomien omistajien osuus	Oma pääoma yhteensä
Oma pääoma 1.1.2016		35 000	42	-	40 000	-42	-41 756	161 725	194 969	-	194 969
Kauden laaja tulos yhteensä	26	-	-	-	-	-	4 999	44 009	49 008	-	49 008
Osakeperusteinen palkitsem		-	-	-	-	-	-	-102	-102	-	-102
Osingonjako		-	-	-	-	-	-	-35 285	-35 285	-	-35 285
Oma pääoma 31.12.2016		35 000	42	-	40 000	-42	-36 757	170 348	208 591	-	208 591

Tuhatta euroa	Liite-tieto	Osake-pääoma	Muut rahastot	Käyvän arvon rahasto	Sijoitetun vapaan pääoman rahasto	Omat osak-keet	Muunto-erot	Kertyneet voittovar	Yhteensä	Määräysval-lattomien omistajien osuus	Oma pääoma yhteensä
Oma pääoma 1.1.2017		35 000	42	-	40 000	-42	-36 757	170 348	208 591	-	208 591
Kauden laaja tulos yhteensä	26	-	-	1	-	-	-2 581	8 780	6 200	-	6 200
Osakeperusteinen palkitsem		-	-	-	-	-	-	13	13	-	13
Osingonjako		-	-	-	-	-	-	-35 285	-35 285	-	-35 285
Oma pääoma 31.12.2017		35 000	42	1	40 000	-42	-39 338	143 857	179 520	-	179 520

EMOYHTIÖN JAKOKELPOINEN OMA PÄÄOMA (FAS)

Tuhatta euroa	2017	2016
Sijoitetun vapaan oman pääoman rahasto	40 000	40 000
Edellisten tilikausien voittovar	86 239	82 539
Tilikauden voitto	35 038	38 984
Yhteensä	161 276	161 523

1. KONSERNITILINPÄÄTÖKSEN LAATIMISPERIAATTEET

PERUSTIEDOT

Tikkurila Oyj on suomalainen julkinen osakeyhtiö, jonka kotipaikka on Vantaa ja rekisteröity osoite Kuninkaalantie 1, 01300 Vantaa. Tikkurila Oyj on Tikkurila-konsernin emoyhtiö. Tikkurilan osake on noteerattu NASDAQ OMX Helsingissä 26.3.2010 alkaen.

Tikkurila tarjoaa kuluttaja- ja ammattilaisasiakkaille helppokäyttöisiä ja kestäviä ratkaisuja pintojen suojaamiseen ja kaunistamiseen. Tikkurila on vahva alueellinen toimija, jonka tavoitteena on olla johtava kuluttajille ja ammattilaisille suunnattujen maalaamiseen liittyvien ratkaisujen tarjoaja Pohjoismaissa ja Venäjällä. Tikkurila-konserni on organisoitunut liiketoimintansa kahteen maantieteellisesti määriteltyyn strategiseen liiketoiminta-alueeseen: SBU West ja SBU East. Tilikaudella 2017 Tikkurila-konsernin liikevaihto oli 582,4 miljoonaa euroa ja henkilöstömäärä keskimäärin 3 107 henkilöä. Yritys toimii 14 maassa ja tuotantoa on 9 maassa.

Tikkurila Oyj:n hallitus on kokouksessaan 12.2.2018 hyväksynyt tämän tilinpäätöksen julkistettavaksi. Suomen osakeyhtiölain mukaisesti osakkeenomistajilla on mahdollisuus hyväksyä tai hylätä tilinpäätös tai tehdä päätös tilinpäätöksen muuttamisesta sen julkistamisen jälkeen pidettävässä yhtiökokouksessa. Jäljennös konsernitalinpäätöksestä on saatavilla yhtiön pääkonttorista Kuninkaalantie 1, 01300 Vantaa ja internet-osoitteesta www.tikkurila-group.com.

LAATIMISPERUSTA

Tikkurila Oyj:n konsernitalinpäätös on laadittu kansainvälisten tilinpäätösstandardien (International Financial Reporting Standards) mukaisesti ja sitä laadittaessa on noudatettu 31.12.2017 voimassa olleita IAS- ja IFRS-standardeja sekä SIC- ja IFRIC-tulkintoja. Kansainvälisillä tilinpäätösstandardeilla tarkoitetaan Suomen kirjanpitoa ja sen nojalla annetuissa säännöksissä EU:n asetuksessa (EY) N:o 1606/2002 säädetyn menettelyn mukaisesti yhteisöissä sovellettaviksi hyväksytyt standardit ja niistä annettuja tulkintoja. Konsernitalinpäätöksen liitetiedot ovat myös suomalaisen kirjanpito- ja yhteisöainsäädännön mukaiset. Tikkurila Oyj laati ensimmäisen IFRS-standardien mukaisen tilinpäätöksen tilikaudelta 2008.

Konsernitalinpäätös on laadittu alkuperäisiin hankintamenoihin perustuen, lukuun ottamatta käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavia rahoitusvaroja ja -velkoja, myytävissä olevia rahoitusvaroja sekä tilinpäätöshetkellä IFRS 5-standardin perusteella myytäväksi luokiteltuja omaisuus- ja velkaeriä.

Emoyhtiö Tikkurila Oyj:n toiminta- ja esittämismuuttua euro, joka on myös konserniti-

linpäätöksen esittämismuuttua. Tilinpäätösti-

dot on esitetty tuhannen euron tarkkuudella, ellei muuta ole todettu. Kaikki esitetyt luvut ovat pyöristettyjä. Pyöristyeroista johtuen taulukoiden luvut eivät yhteenlaskettuna välttämättä täsmää taulukoiden loppusummiin. Konsernitalinpäätös laaditaan kalenterivuodelta, joka on myös emoyhtiön ja konserniyritysten tilikausi.

Konserni on soveltanut 1.1.2017 alkaen seuraavia uusia ja uudistettuja standardeja ja tulkintoja, joilla on vaikutusta raportoituihin tai tulevaisuudessa raportoitaviin tietoihin:

- IAS 7 Rahavirtalaskelmat muutos Tilinpäätöksessä esitettäviä tietoja koskeva hanke (voimaan 1.1.2017 tai sen jälkeen alkavilla tilikausilla). Muutoksen myötä on esitettävä selostus rahoitustoiminnoista johtuvien velkojen muutoksista sisältäen rahavirroista syntyvät muutokset samoin kuin muutokset, joihin ei liity rahavirtaa. Sovellettaessa muutosta ensimmäisen kerran vastaavaa tietoa ei tarvitse laatia vertailukaudelta. Rahoitusvelkojen muutosten täsmäytys rahoituksen rahavirtaan on esitetty liitetiedossa 33. Rahoitusriskien hallinta.
- IAS 12 Tuloverot muutos Laskennallisten vero-osaamisten kirjaaminen realisoitumattomista tappioista (voimaan 1.1.2017 tai sen jälkeen alkavilla tilikausilla, sovellettava takautuvasti). Muutokset selventävät, että vähennyskelpoisen väliaikaisen eron olemassaolo riippuu yksinomaan omaisuuserän ja sen verotusarvon vertaamisesta tilinpäätöshetkellä, eikä siihen vaikuta mahdolliset tulevat muutokset omaisuuserän kirjanpitoarvossa tai siinä tavassa, kuinka kirjanpitoarvoa vastaava määrä kertyy tulevaisuudessa. Muutoksella ei ole ollut vaikutusta konsernin tilinpäätökseen.

Konsernitalinpäätöksen laadinta IFRS-standardien mukaisesti edellyttää konsernin johdolta arvioiden ja oletusten käyttämistä. Nämä vaikuttavat taseen laadintahetken omaisuus- ja velkamääriin, raportointikauden tuottojen ja kulujen määriin sekä vastuusitoumusten ja ehdollisten velkojen ja varojen määriin. On mahdollista, että toteumat poikkeavat tilinpäätöksessä käytetyistä arvioista.

Lisäksi konsernin johto käyttää harkintaa tilinpäätöksen laatimisperiaatteiden soveltamisessa, ja mikäli on mahdollista valita vaihtoehtoisten kirjaustapojen välillä, myös kirjaustavan valinnassa.

Johdon harkintaa edellyttävistä arvioista on kerrottu tarkemmin konsernitalinpäätöksen liitetiedossa 2.

YHDISTELYPERIAATTEET

Konsernitalinpäätös sisältää emoyhtiön, Tikkurila Oyj:n sekä kaikki tytäryhtiöt, joissa konsernilla on määräysvalta. Ennen vuotta 2003 tapahtuneiden liiketoimintojen yhdistämisten liikearvon määrä vastaa konsernin aiemmin soveltaman tilinpäätösnormiston mukaista kirjanpitoarvoa. Tilinpäätöshetkellä 31.12.2017 konserniin kuului 17 yhtiötä emoyhtiö mukaan lukien, ja konsernilla oli omistuksia yhdessä yhteisyrityksessä. Konsernilla ei ollut omistusosuuksia osakkuusyrityksissä tilikausilla 2017 tai 2016.

Tytäryhtiöt

Konsernitalinpäätös sisältää emoyrityksen lisäksi sen tytäryritykset. Tytäryritykset ovat yhteisöjä, jotka ovat konsernin määräysvallassa. Konsernilla on määräysvalta yhteisössä, kun se altistuu kohteen muuttuvalle tuotolle tai se on oikeutettu kohteen muuttuvaan tuottoon ja se pystyy vaikuttamaan tähän tuottoon käyttämällä yritykseen kohdistuvaa valtaansa. Valta käsittää oikeudet, jotka tuottavat kyvyn ohjata merkityksellisiä toimintoja yhteisössä. Kauden aikana hankitut tai perustetut yhtiöt yhdistellään konsernitalinpäätökseen siitä lähtien, kun konserni on saanut määräysvallan siihen saakka, kunnes määräysvalta lakkaa. Konsernin tytäryritykset on esitetty liitetiedossa 38.

Kaikki konserniyhtiöiden väliset liiketapahtumat, saamiset, velat ja realisoitumattomat katteet sekä sisäinen voitonjako on eliminoitu. Realisoitumattomia tappioita ei eliminoida siinä tapauksessa, että tappio johtuu arvonalentumisesta.

Keskinäinen osakeomistus on eliminoitu hankintamenetelmällä. Luovutettu vastike ja hankintu yrityksen yksilöitävissä olevat varat ja vastattavaksi otettavat velat arvostetaan käypään arvoon hankintahetkellä. Hankintaan liittyvät menot, jotka aiheutuvat liiketoimintojen yhdistämisen toteuttamisesta, kirjataan kuluksi välittömästi. Mikäli hankintaan liittyvät kulut sisältävät vieraan tai oman pääoman ehtoisten arvopapereiden liikkeeseenlaskusta aiheutuvia menoja, nämä käsitellään standardien IAS32:n ja IAS39:n vaatimusten mukaisesti. Mahdollinen lisäkauppahinta (ehdollinen vastike) arvostetaan käypään arvoon hankintahetkellä ja luokitellaan joko velaksi tai omaksi pääomaksi. Velaksi luokiteltu lisäkauppahinta arvostetaan käypään arvoon jokaisen raportointikauden päättymispäivänä ja tästä syntyvä voitto tai tappio kirjataan tulosvaikutteisesti. Määräysvallattomien omistajien osuus hankinnan kohteessa arvostetaan joko käypään arvoon tai määrään, joka vastaa määräysvallattomien omistajien osuuden suhteellista osuutta

hankinnan kohteen yksilöitävissä olevasta nettovarallisuudesta. Valinta noudatettavasta arvostusperiaatteesta tehdään erikseen jokaisen yrityshankinnan osalta.

Vaiheittain toteutuvan hankinnan yhteydessä aiempi omistusosuus arvostetaan käypään arvoon ja tästä syntyvä voitto tai tappio kirjataan tulosvaikutteisesti.

Kauden tuloksen sekä laajan tuloksen jakautuminen emoyhtiön omistajille ja määräysvallattomille omistajille esitetään laajassa tuloslaskelmassa. Määräysvallattomille omistajille kuuluva osuus omista pääomista esitetään omana eränä taseessa oman pääoman osana. Laaja tulos kohdistetaan emoyrityksen omistajille ja määräysvallattomille omistajille, vaikka tämä johtaisi siihen, että määräysvallattomien omistajien osuudesta tulisi negatiivinen.

Konsernin tytäryrityksessä olevan omistuosuuden muutokset, jotka eivät johda määräysvallan menettämiseen, käsitellään omaa pääomaa koskevinä liiketoimina. Mikäli konserni menettää määräysvallan tytäryhtiössä, arvostetaan jäljelle jäävä sijoitus määräysvallan menettämispäivän käypään arvoon ja tästä syntävä erotus kirjataan tulosvaikutteisesti.

Osakkuusyrietykset

Konsernin osakkuusyrietykset ovat yrityksiä, joissa konsernilla on huomattava vaikutusvalta mutta ei määräysvaltaa. Yleensä huomattavan vaikutusvallan oletetaan toteutuvan, jos konsernilla on 20 – 50 prosenttia äänivallasta. Osakkuusyrietykset yhdistellään konsernitilinpäätökseen pääomaosuusmenetelmän mukaisesti. Tämän mukaisesti sijoitus kirjataan alun perin hankintamenon määräisenä, jonka jälkeen tasearvoa oikaistaan konsernin osuudella yrityksen nettovarallisuudessa tapahtuneista muutoksista. Osakkuusyrietyksen hankinnasta syntyneet liikearvot sisällytetään osakkuusyrietyssijoituksiin.

Konsernin osuus osakkuusyrietyksen kauden tuloksesta lasketaan konsernin omistuosuuden mukaisesti ja esitetään laajassa tuloslaskelmassa erässä ”Osuus pääomaosuusmenetelmällä yhdisteltyjen yritysten tuloksista” liikevoiton ja rahoituserien jälkeen. Konsernin osuus osakkuusyrietyksen muihin laajan tuloksen eriin kirjatuista muutoksista kirjataan konsernin muihin laajan tuloksen eriin. Jos konsernin osuus osakkuusyrietyksen tappioista ylittäisi sijoituksen kirjanpitoarvon, kirjanpitoarvon ylittäviä tappioita ei yhdistellä, ellei konserni ole sitoutunut osakkuusyrietyksen velvoitteiden täyttämiseen. Tikkurilalla ei ole ollut sijoituksia osakkuusyrietyksiin tilikaudella 2017 eikä tilikaudella 2016.

Yhteisjärjestelyt

Yhteisjärjestelyssä kahdella tai useammalla osapuolella on yhteinen määräysvalta. Yhteinen määräysvalta perustuu sopimukseen, jonka mukaisesti järjestelyn merkityksellisiä toimintoja koskevat päätökset edellyttävät kaikkien määräysvallan jakavien osapuolten yksimielistä hyväksyntää. Yhteisjärjestelyt luokitellaan joko yhteisiin toimintoihin tai yhteisyrietyksiin riippuen järjestelyn osapuolten oikeuksista ja velvoitteista. Yhteisyrietytys on järjestely, jossa konsernilla on oikeuksia järjestelyn nettovarallisuuteen, kun taas yhteisessä toiminnossa konsernilla on järjestelyyn liittyviä varoja koskevia oikeuksia ja velkoja koskevia velvoitteita. Konserni on osallisena yhdessä yhteisjärjestelyssä, jonka se on luokitellut yhteisyrietykseksi. Luokittelua tehtäessä on tarkasteltu järjestelmän rakennetta ja oikeudellista muotoa, sopimukseen perustuvia ehtoja sekä muita tosiseikkoja ja olosuhteita.

Yhteisyrietykset

Yhteisyrietykset ovat yhteisjärjestelyjä joissa konsernilla on toisten osapuolten kanssa yhteisen määräysvalta sekä oikeus järjestelyn nettovarallisuuteen. Yhteisyrietykset yhdistellään konsernitilinpäätökseen pääomaosuusmenetelmää käyttäen. Konsernin sijoitus yhteisyrietykseen, Alcro Parti AB:hen, on kirjattu hankintamenon määräisenä ja arvoa on oikaistu konsernin osuudella hankinta-ajankohdan jälkeisistä voitoista tai tappioista. Konserni kirjaa osuutensa yhteisyrietyksen kauden tuloksesta tulosvaikutteisesti laajan tuloslaskelman erään ”Osuus pääomaosuusmenetelmällä yhdisteltyjen yritysten tuloksista”. Konserni on myös oikaissut yhteisyrietyksen kirjanpitoarvoa konsernin osuudella yhteisyrietyksen muun laajan tuloksen erien muutoksesta. Nämä sisältävät etuuspohtojen uudelleen määrittämisestä johtuvia erä. Konsernin yhteisyrietyssijoitukseen ei sisälly liikearvoa.

ULKOMAANRAHAN MÄÄRÄISTEN ERIEN MUUNTAMINEN

Konserniin kuuluvien tytäryrietyksen tilinpäätökseen sisältyvät erät mitataan sen taloudellisen ympäristön valuutassa, jossa kukin tytäryrietytys pääasiallisesti toimii (toimintavaluutta). Konsernitilinpäätös esitetään euroina, joka on konsernin emoyhtiön toimintavaluutta.

Ulkomaanrahan määräiset liiketapahtumat

Konserniyhtiöt muuntavat omassa kirjanpidossaan päivittäiset valuuttamääräiset liiketapahtumat toimintavaluuttakseen tapahtumapäivän kurssija käyttäen. Tilinpäätöksissä ulkomaanrahan määräiset monetaariset erät muunnetaan käyttäen raportointikauden päättämispäivän valuuttakursseja ja alkuperäiseen hankintamenuon arvostettavat ei-monetaariset erät

käyttäen tapahtumapäivän kurssija.

Konsernin sisäisiä lainasopimuksia voidaan käsitellä osana nettoinvestointia, koska niiden suorittamista ei ole suunniteltu, eikä se ole todennäköistä ennakoitavissa olevassa tulevaisuudessa. Näihin liittyvät valuuttakurssierot kirjataan muihin laajan tuloksen eriin ja kertyneet kurssierot esitetään omassa pääomassa muuntoeroissa verovaikutus huomioiden, kunnes ulkomaista yksiköstä luovutaan kokonaan tai osittain.

Ulkomaanrahan määräisistä liiketapahtumista ja monetaaristen erien muuntamisesta syntyneet voitot ja tappiot kirjataan tulosvaikutteisesti. Liiketoimintaan liittyvistä eristä syntyvät kurssierot käsitellään myyntituottojen ja ostokulujen oikaisuina. Rahoituksen liittyvät valuuttakurssierot sisältyvät rahoitustuottoihin ja -kuluihin. Konserni ei käytä valuuttatermiinejä rahoituksen ja konsernin kokonaisvaluuttaposition suojaamiseen, eikä sovelta suojauslaskentaa rahoitusriskien hallintaan liittyvissä transaktioissa.

Ulkomaisten tytäryrietyksen tilinpäätöksen muuntaminen

Konsernitilinpäätöksissä ulkomaisten tytäryrietyksen tuotto- ja kuluerät sekä rahavirtalaskelman erät muunnetaan euroiksi raportointikauden keskimääräisiä valuuttakursseja ja taseet raportointikauden päättämispäivän valuuttakursseja käyttäen. Tästä syntyvät muuntoerot kirjataan muihin laajan tuloksen eriin ja ne sisältyvät omaan pääomaan kertyneisiin muuntoeroihin.

Omaan pääomaan kertyneet muuntoerot siirretään tulosvaikutteisiksi luokittelun oikaisuina osana luovutusvoittoa tai -tappiota, kun ulkomaista yksiköstä luovutaan kokonaan tai osittain.

Hankittujen ulkomaisten yksikköjen varojen ja velkojen kirjanpitoarvoihin hankinnan yhteydessä tehdyt käyvän arvon oikaisu ja hankinnasta syntynyt liikearvo on käsitelty kyseisten ulkomaisten yksikköjen varoina ja velkoina ja muunnettu euroiksi raportointikauden päättämispäivän kurssija käyttäen.

TULOUTUSPERIAATTEET

Myyntituotot tavaroiden myynnistä kirjataan tulosvaikutteisesti, kun tavaroiden omistukseen liittyvät merkittävät riskit, edut sekä valvonta- ja määräysvalta ovat siirtyneet ostajalle. Pääsääntöisesti tämä tapahtuu tuotteiden sopimusehtojen mukaisen luovutuksen yhteydessä. Konsernilla on myös SBU Eastin alueella sopimuksia tiettyjen valikoitujen jakelijoiden kanssa kaupintavarastoista. Tällöin tuotteen tuloutus tapahtuu, kun tuote poistuu, jakelija myy tuotteen eteenpäin kyseisestä varastosta. Tuotot palveluista tuloutetaan sillä kaudella,

jolla palvelu suoritetaan. Konsernilla ei ole sellaisia pitkäaikaisia toimituksia, jotka tuloutettaisiin valmistusasteeseen perustuen.

Tikkurilan liikevaihto koostuu pääosin erilaisten maalien, pinnoitteiden ja tasoitteiden myynnistä kauppiaille, teollisuuteen sekä ammattikäyttöön. Myyntituottoja saadaan myös vähäisessä määrin maaleihin liittyvien oheispalveluiden ja tarvikkeiden myynnistä. Konsernilla on myös omia myymälöitä Ruotsissa, Norjassa ja Tanskassa, joiden ensisijainen asiakaskunta koostuu ammattilaissegmentin asiakkaista.

Liikevaihto sisältää myytyjen tuotteiden ja toimitettujen palveluiden kokonaislaskutusarvon, josta on vähennetty oikaisuerinä myynnin välilliset verot, alennukset ja valuuttamääristen myyntisaamisten kurssierot.

Vuokratuotot tuloutetaan tasaerinä vuokratuotokaudelle.

Tikkurilan maalituotanto ja markkinointi perustuvat säävytyksen laajaan hyödyntämiseen. Tikkurila toimittaa jälleenmyyjille tässä tarvittavat säävytykoneet. Jälleenmyyjät usein joko vuokraavat tai ostavat kyseiset koneet Tikkurilalta. Myytyjen säävytykoneiden tuotot on kirjattu liikevaihtoon. Niiden vuokratuotot on luokiteltu muiksi vuokratuotokaudelle.

Osinkotuotot tuloutetaan silloin, kun oikeus osinkoon on syntynyt. Konsernilla ei ole merkittäviä osinkotuottoja.

ELÄKEVELVOITTEET

Konsernilla on erilaisia eläkejärjestelyjä kunkin toimintamaan paikallisten olojen ja käytäntöjen mukaisesti. Eläkejärjestelyt on hoidettu erillisissä eläkevakuutusyhtiöissä.

Eläkejärjestelyt luokitellaan joko etuus- tai maksupohjaisiksi järjestelyiksi. Maksupohjaisissa järjestelyissä konserni suorittaa kiinteitä maksuja erilliselle yksikölle. Konsernilla ei ole oikeudellista eikä tosiasiallista velvoitetta lisämaksujen suorittamiseen, mikäli maksujen saajataho ei pysty suoriutumaan kyseisten eläke-etuuskien maksamisesta. Kaikki sellaiset järjestelyt, jotka eivät täytä näitä ehtoja, luokitellaan etuuspohjaisiksi eläkejärjestelyiksi. Maksupohjaisiin eläkejärjestelyihin tehdyt suoritukset kirjataan tulosvaikutteisesti sillä kaudella, jota suoritus koskee.

Konsernin etuuspohjaisten eläkejärjestelyjen velvoitteet on laskettu kustakin järjestelystä erikseen. Etuuspohjaisista järjestelyistä kirjataan taseeseen velaksi veloitteen raportointikauden päättymispäivän nykyarvo, josta on vähennetty järjestelyyn kuuluvien varojen käypä arvo. Kertyneet eläke-etuudet määritetään ennakoituun etuoikeusyksikköön perustuvaa menetelmää käyttäen ja tästä syntyvät eläkemenot jaksotetaan kuluksi kyseisten

henkilöiden palvelusajalle auktorisoitujen vakuutusmatemaatikkojen vuosittain suorittamien laskelmien perusteella. Eläkevelvoitteiden nykyarvoa laskettaessa diskonttaus korkona käytetään yritysten liikkeeseen laskemien korkealaatuisten joukkovelkakirjalainojen markkinatuottoa tai valtion velkasitoumusten korkoa, joiden maturiteetit vastaavat kyseisten eläkevelvoitteiden arvioituja maturiteetteja ja jotka on laskettu liikkeelle saman valuutan määräisinä kuin eläkevelvoitteet.

Kauden työsuorituksen perustuva meno (eläkemeno) ja etuuspohjaisen järjestelyn nettovelan (tai -omaisuuserän) nettokorko kirjataan tulosvaikutteisesti ja esitetään työsuhte-etuuksista aiheutuviissa kuluissa. Etuuspohjaisen nettovelan (tai -omaisuuserän) uudelleen määrittämisestä johtuvat erät kirjataan muihin laajan tuloksen eriin kaudella, jona ne syntyvät. Uudelleen määrittämisestä johtuviin eriin kuuluvat vakuutusmatemaattiset voitot ja tappiot, järjestelyyn kuuluvien varojen tuotto lukuun ottamatta etuuspohjaisen nettovelan nettokorkoon sisältyviä määriä sekä omaisuus-erän enimmäismäärän vaikutuksen muutokset lukuun ottamatta etuuspohjaisen nettovelan nettokorkoon sisältyviä määriä. Näitä eriä ei saada myöhemmin siirtää tulosvaikutteiksi.

Mikäli järjestelyä muutetaan tai supistetaan, kirjataan tästä johtuva aiempaan työsuorituksen perustuva meno tulosvaikutteisesti aikaisempaan seuraavista ajankohdista: joko kun järjestelyn muuttaminen tai supistaminen toteutuu tai kun yhteisö kirjaa tähän liittyvät uudelleenjärjestelymenot tai työsuhteen päättämiseen liittyvät etuudet.

MUUT PITKÄAIKAISET TYÖSUHDE-ETUDET

Konsernin velvoite liittyen palvelusvuosipalkkioiden järjestelmään määritetään vuosittain käyttäen samaa laskentamenetelmää kuin etuuspohjaisten eläkkeiden osalta. Konserni kirjaa tulosvaikutteisesti työsuorituksen perustuvan menon, etuuspohjaisen nettovelan nettokoron sekä myös nettovelan uudelleen määrittämisestä johtuvat erät työsuhte-etuuksista johtuviin menoihin.

OSAKEPERUSTEISET MAKSUT

Yhtiökokouksen päätösten perusteella yhtiön hallituksen jäsenet ovat saaneet kiinteästä vuosipalkkiostaan 40 % Tikkurila Oyj:n osakkeina. Hallituksen jäsenille annetut osakepalkkiot kirjataan konsernituloslaskelmaan kuluksi osakkeiden hankintahetken mukaiseen käypään arvoon.

Tikkurila Oyj:n hallitus päätti huhtikuussa 2016 konsernin avainhenkilöiden osakepohjaisesta kannustinohjelmasta. Ohjelma sisältää suoriteperusteisen osakepalkkiojärjestelmän 2015-2019 ja ehdollisen osakepalkkiojärjes-

telmän 2016-2018. Toukokuun 2017 aikana hallitus päätti tietyille konsernin avainhenkilöille suunnatusta ehdollisesta osakepalkkiojärjestelmästä 2017-2019.

Suoriteperusteisessa osakepalkkiojärjestelmässä on kolme ansaintajaksoa, kalenterivuodet 2015-2017, 2016-2018 ja 2017-2019. Hallitus päättää järjestelmän ansaintakriteerit ja niille asetettavat tavoitteet kunkin ansaintajakson alussa. Osakepalkkiojärjestelmän kohderyhmään kaikilla ansaintajakoilla kuuluu noin 10 avainhenkilöä, mukaan lukien johtoryhmän jäsenet. Kummassakin ehdollisessa osakepalkkiojärjestelmässä on yksi sitouttamisjakso, kalenterivuodet 2016-2018 ja 2017-2019. Palkkion saaminen näistä järjestelmistä edellyttää, että järjestelmään osallistuva henkilö hankkii yhtiön osakkeita hallituksen päättämän määrän.

Suoritus tapahtuu osakkeiden ja käteisvarojen yhdistelmänä, johon konserni voi käyttää hallussaan olevia omia osakkeita tai ostaa ne markkinoilta. Palkitsemisen kokonaismäärä perustuu yhtiön arvioon tulevasta konsernin taloudellisesta kehityksestä, ja palkitsemisen arvioitua kokonaismäärää päivitetään aina, kun tulevan taloudellisen kehityksen ennusteet muuttuvat. Lisäksi käteisellä maksettava osuus arvostetaan uudelleen kunkin katsauskauden päätteeksi vallitsevan osakekurssin perusteella. Osakkeina maksettavan osuuden arvostus perustuu henkilön tekemien omien osakeosojen hankintahetken mukaiseen osakkeiden osinko-oikaistuun markkina-arvoon. Osakeperusteiseen palkitsemiseen liittyvien laskennallisten verojen määrää arvioitaessa periaatteena on ollut ottaa käteisosuuden verovaikutukset huomioon välittömästi perustuen Suomessa vallitsevaan yritysverokantaan, kun taas osakkeina maksettavien erien verovaikutuksia ei ole otettu etukäteen huomioon. Arvioitu kokonaiskulu jaksotetaan tasasuorina erinä kuluksi osakkeiden hankintahetken ja arvioidun maksuhetken väliselle ajalle.

Palkkioiden maksun edellytyksenä on, että avainhenkilön työ- tai toimisuhte on voimassa järjestelmän ehtojen mukaisena palkkion maksupäivänä ja että hän omistaa markkinoilta ostamansa Tikkurilan osakkeet.

Tikkurila Oyj:n hallitus päätti helmikuussa 2012 osakeperusteisesta sitouttamis- ja palkitsemisjärjestelmästä, joka sisälsi suoriteperusteisen osakepalkkiojärjestelmän 2012-2016 sekä ehdollisen osakepalkkiojärjestelmän 2012-2014. Ansaintakriteerit olivat samanlaiset kuin vuoden 2016 järjestelyssä. Vuoden 2012 osakepalkkiojärjestelmä on päättynyt.

Osakeperusteisista kannustinjärjestelmistä on kerrottu konsernitilinpäätöksen liitetiedossa 36.

Tilikaudella 2014 Tikkurila Oyj:n tytäryhtiö Tikkurila Sverige AB toteutti yhden yritys-

osto-optioita. Tähän optiojärjestelmään liittyen ei enää ole avoimia optioita, vaan tähän liittyvät veloitteet on suoritettu syyskuussa 2016.

Tämän optiojärjestelyn tarkemmat tiedot löytyvät liitetiedosta 36.

KAUDEN VEROTETTAVAAN TULOON PERUSTUVAT VEROT JA LASKENNALLISET VEROT

Konsernin verokulu muodostuu kunkin konserniyhtiön kauden verotettavaan tulokseen perustuvasta verosta, joka on laskettu paikallisten verosäännösten mukaisesti, ja edellisten raportointikausien verojen oikaisuista sekä laskennallisten verovelkojen ja -saamisten muutoksesta. Tulosvaikutteisesti kirjattaviin liiketoimiin ja muihin tapahtumiin liittyvät verovaikutukset kirjataan myös tulosvaikutteisesti. Muuten kuin tulosvaikutteisesti (eli joko muihin laajan tuloksen eriin tai suoraan omaan pääomaan) kirjattaviin liiketoimiin tai muihin tapahtumiin liittyvät verovaikutukset kirjataan myös vastaavasti joko muihin laajan tuloksen eriin tai suoraan omaan pääomaan. Kauden verotettavaan tuloon perustuva vero lasketaan kunkin maan voimassaolevan verokannan perusteella.

Laskennalliset verosaamiset ja -velat kirjataan konsernitilinpäätökseen omaisuus- ja velkaerien verotuksellisten arvojen sekä kirjanpitoarvojen välisistä väliaikaisista eroista. Laskennallista verovelkaa ei kuitenkaan kirjata liikearvon alkuperäisestä kirjaamisesta. Laskennallista verosaatavaa tai -velkaa ei myöskään kirjata, jos se johtuu omaisuuserän tai velan alkuperäisestä kirjaamisesta, kun kyseessä ei ole liiketoimintojen yhdistäminen eikä liiketapah-tuma toteutumisaikanaan vaikuta kirjanpidon tulokseen eikä verotettavaan tuloon. Laskennalliset verosaamiset kirjataan vain siihen määrään asti kuin veroyksiköille todennäköisesti syntyy verotettavaa tuloa niin, että laskennalliset verosaamiset pystytään hyödyntämään. Laskennallista verovelkaa ja -saamista laskettaessa on käytetty raportointikauden päätympäivänä voimassa olevia tai päättyneitä tilikautta seuraavan vuoden verokantoja, mikäli ne on käytännössä hyväksytty. Ulkomaisten tytäryhtiöiden jakamattomista voittovaroista on kirjattu laskennallinen vero vain, jos voitonjako on todennäköinen lähitulevaisuudessa ja se aiheuttaisi veroseuraamuksia.

Merkittävimmät väliaikaiset erot muodostuvat kertyneistä poistoista, etuuspohjaisista eläkejärjestelyistä sekä liiketoimintahankintojen yhteydessä tehtyjen nettovarojen arvostamisesta käypiin arvoihin.

AINEETTOMAT HYÖDYKKEET

Liikearvo

Liiketoimien yhdistämisissä syntyvä liikearvo kirjataan määrään, jolla luovutettu vastike,

määräysvallattomien omistajien osuus hankinnan kohteessa ja aiemmin omistettu osuus yhteen laskettuina ylittävät konsernin osuuden hankitun nettovarallisuuden käyvästä arvosta. Liikearvo arvostetaan hankintamenoa vähennettynä kertyneillä arvonalentumistappioilla. Liikearvoista ei kirjata poistoja, vaan ne testataan vähintään vuosittain mahdollisen arvonalentumisen varalta. Testaus tehdään useammin, mikäli on viitteitä siitä, että liikearvon arvo on alentunut. Mahdolliset arvonalentumistappiot kirjataan välittömästi tulosvaikutteisesti. Testausta varten liikearvo on kohdistettu rahavirtaa tuottaville yksiköille (CGU), tai jos kyseessä on osakkuusyrittä, liikearvo sisältyy kyseisen osakkuusyrittäksen hankintamenoa. Tikkurilan rahavirtaa tuottavat yksiköt ovat Area East, Area Scandinavia, Area Finland, Area Central Europe ja Area South-East Europe.

Tutkimus- ja kehittämismenot

Tikkurilan tutkimusta ja tuotekehitystä ohjaavat merkittävästi ympäristö- ja turvallisuusnäkökulmat. Merkittävä osa tutkimuksesta ja tuotekehityksestä liittyykin liuoteohenteisten maalien korvaamiseen vesiohenteisilla tai niukkaliuotteisilla tuotteilla. Lisäksi tutkimus ja tuotekehitys kohdistuu uusien maalinvalmistuksessa mahdollisten raaka-aineiden, sekä uusien ja olemassa olevien tuotekaavojen ja tuotereseptien tutkimukseen. Tutkimustoiminnan menot kirjataan tulosvaikutteisesti.

Aktivointikriteerit täyttävät kehittämismenot aktivoidaan. Tällaisia kehittämismenoja ei ole ollut konsernissa tilikaudella 2017 eikä 2016. Aiemmin kuluksi kirjattuja kehittämismenoja ei aktivoida enää myöhemmillä kausilla.

Mikäli kehittämismenot täyttävät aktivointiedellytykset, ne esitetään taseessa erässä Muut aineettomat hyödykkeet ja kirjataan tasapoistoina taloudellisena vaikutusaikanaan, kuitenkin enintään 8 vuodessa.

Konsernissa on aktivoitu vuonna 2016 toiminnanohjausjärjestelmän kehitysprojektiin osallistuvien konsernin palveluksessa olevien henkilöiden palkka- ja muita välittömiä kuluja osaksi ohjelmiston hankintamenoa.

Muut aineettomat hyödykkeet

Aineeton hyödyke merkitään taseeseen alun perin hankintamenoa siinä tapauksessa, että hankintameno on määritettävissä luotettavasti ja on todennäköistä, että omaisuuserästä johtuva odotettavissa oleva taloudellinen hyöty koituu konsernin hyväksi. Tikkurilan muut aineettomat hyödykkeet koostuvat mm. IT-ohjelmistoista sekä yrityskauppojen myötä hankituista tavaramerkeistä, tuotenimistä, markkinointikanavista ja asiakassuhteista.

Yrityshankintojen yhteydessä kirjatut liikearvosta erotetut aineettomat hyödykkeet kirjataan tytäryrittäksen hankintahetkellä käy-

pään arvoon.

Muut aineettomat hyödykkeet, joilla on rajallinen taloudellinen vaikutusaika, on arvostettu kertyneillä poistoilla ja arvonalentumisilla vähennettyyn alkuperäiseen hankintamenoa. Poistot on laskettu tasapoistoina kohteiden tunnetun tai arvioidun taloudellisen vaikutusajan mukaan. Konsernin yleisesti soveltamat poistoajat ovat:

• Tavaramerkit	10 - 20 vuotta
• Asiakassuhteet	4 - 10 vuotta
• Markkinointikanavat	5 vuotta
• IT-ohjelmistot	5 - 8 vuotta

Aineettomien hyödykkeiden poistojen kirjaaminen lopetetaan silloin, kun ne luokitellaan myytävänä olevaksi IFRS 5 Myytävänä olevat pitkäaikaiset omaisuuserät ja lopetetut toiminnot –standardin mukaisesti.

Aineettomien hyödykkeiden luovutusten yhteydessä syntyvät myyntivoitot kirjataan liiketoiminnan muihin tuottoihin ja myyntitappiot liiketoiminnan muihin kuluihin.

Vieraan pääoman menot aktivoidaan aineettomien hyödykkeiden hankintamenoa, mikäli hyödykkeet ovat ehdot täyttäviä omaisuuserä IAS 23 Vieraan pääoman menot –standardin mukaisesti. Tilikaudella 2016 Tikkurila aktivoi vieraan pääoman menoja osaksi toiminnanohjausjärjestelmän hankintamenoa.

AINEELLISET KÄYTTÖOMAISUUS-HYÖDYKKEET

Aineelliset käyttöomaisuushyödykkeet arvostetaan kertyneillä poistoilla ja arvonalentumistappioilla vähennettyyn alkuperäiseen hankintamenoa. Mikäli käyttöomaisuushyödyke koostuu useammasta osasta, joiden taloudelliset vaikutusajat ovat eripituiset, kukin osa käsitellään erillisenä hyödykkeenä. Tällöin osan uusimiseen liittyvät menot aktivoidaan ja uusimisen yhteydessä mahdollinen jäljellä oleva kirjanpitoarvo kirjataan pois taseesta. Korjaus- ja kunnossapitomenot kirjataan tulosvaikutteisesti, kun ne toteutuvat.

Hankittujen tytäryrittästen aineelliset käyttöomaisuushyödykkeet arvostetaan tytäryrittäksen hankintahetkellä käypään arvoon.

Poistot määritetään tasapoistoina kohteiden arvioidun taloudellisen vaikutusajan mukaan. Maa-alueista ei tehdä poistoja. Konsernin yleisesti soveltamat poistoajat ovat:

• Rakennukset ja rakennelmat	10 - 40 vuotta
• Koneet ja kalusto	3 - 15 vuotta

Aineellisen käyttöomaisuushyödykkeen poistojen kirjaaminen lopetetaan silloin, kun se luokitellaan myytävänä olevaksi IFRS 5 Myytävänä olevat pitkäaikaiset omaisuuserät ja lopetetut toiminnot –standardin mukaisesti.

Aineellisten käyttöomaisuushyödykkeiden myyntivoitot sisältyvät liiketoiminnan muihin tuottoihin ja myyntitappiot liiketoiminnan muihin kuluihin.

Vieraan pääoman menot aktivoidaan käyttöomaisuushyödykkeiden hankintameno, mikäli hyödykkeet ovat ehdot täyttävä omaisuuseriä IAS 23 Vieraan pääoman menot –standardin mukaisesti. Vuosina 2017 ja 2016 Tikkurilalla ei ollut tällaisia omaisuuseriä.

VUOKRASOPIMUKSET

Konserni vuokralle ottajana

Rahoitusleasingopimuksiksi luokitellaan aineellisia hyödykkeitä koskevat vuokrasopimukset, joissa konsernilla on olennainen osa omistamiselle ominaisista riskeistä ja eduista. Rahoitusleasingopimuksella hankittu omaisuuserä merkitään taseeseen vuokra-ajan alkamisajankohtana vuokratun omaisuuserän käypään arvoon tai vähimmäisvuokrien nykyarvoon sen mukaan, kumpi näistä on alempi. Nämä omaisuuserät esitetään osana konsernin aineellisia käyttöomaisuushyödykkeitä ja niistä johtuvat rahoitusleasingvelat osana korollisia rahoitusvelkoja. Maksettavat rahoitusleasingvuokrat jaetaan vuokra-aikana rahoitusmenoon ja velan vähennykseen siten, että kullakin kaudella jäljellä olevalle velalle muodostuu saman suuruinen korkoprosentti. Tulosvaikutteisina erinä esitetään vuokratuista omaisuuseristä tehdyt poistot ja velasta aiheutuneet korkokulut. Poistot kirjataan omaisuuserän taloudellisen vaikutusajan tai vuokra-ajan kuluessa riippuen siitä, kumpi näistä on lyhyempi.

Vuokrasopimukset, joissa omistamiselle ominaiset riskit ja edut jäävät vuokralle antajalle, käsitellään kirjanpidossa muina vuokrasopimuksina. Muiden vuokrasopimusten perusteella suoritettavat vuokrat kirjataan kuluiksi tulosvaikutteisesti tasaerinä vuokra-ajan kuluessa.

Konserni vuokralle antajana

Konsernin vuokralle antamat omaisuuserät, joiden omistamiselle ominaiset riskit ja hyödyt ovat siirtyneet olennaisilta osiltaan vuokralle ottajalle, käsitellään rahoitusleasingopimuksina. Ne kirjataan taseeseen vuokrasaamisina määrään, joka on yhtä suuri kuin konsernin nettosijoitus vuokrasopimukseen. Rahoitusleasingopimuksen rahoitustuotto tuloutetaan vuokra-aikana siten, että jäljellä oleva nettosijoitus tuottaa kullakin kaudella samansuuruisen tuottoasteen vuokra-ajan kuluessa.

Muilla vuokrasopimuksilla vuokralle annetut omaisuuserät sisältyvät konsernin aineellisiin käyttöomaisuushyödykkeisiin. Niistä tehdään poistot taloudellisena vaikutusajana, kuten vastaavista omassa käytössä olevista aineellisista käyttöomaisuushyödykkeistä.

Vuokratuotot kirjataan tulosvaikutteisesti tasaerinä vuokra-ajan kuluessa.

MYYTÄVÄNÄ OLEVAT PITKÄAIKAISET OMAISUUSERÄT JA LOPETETUT TOIMINNOT

Pitkäaikaiset omaisuuserät (tai luovutettavien erien ryhmä) ja lopetettuihin toimintoihin liittyvät omaisuuserät ja velat luokitellaan myytävänä oleviksi, mikäli niiden kirjanpitoarvoa vastaava määrä tulee kertymään pääasiassa omaisuuserän myynnistä jatkuvan käytön sijaan. Myytävänä olevaksi luokittelun ehtojen katsotaan täyttyvän, kun myynti on erittäin todennäköinen ja omaisuuserä (tai luovutettavien erien ryhmä) on välittömästi myytävissä nykyisessä kunnossaan yleisin ja tavanomaisin ehdoin, johto on sitoutunut myyntiin ja myynnin odotetaan tapahtuvan vuoden kuluessa luokittelusta.

Luokitteluhetkestä lähtien myytävänä olevat omaisuuserät (tai luovutettavien erien ryhmä) arvostetaan pääsääntöisesti kirjanpitoarvoon tai myynnistä aiheutuvilla menoilla vähennettyyn käypään arvoon sen mukaan, kumpi näistä on alempi. Poistojen kirjaaminen näistä omaisuuseristä lopetetaan luokitteluhetkellä. Myytävänä olevat omaisuuserät, luovutettavien erien ryhmät, myytävänä oleviin omaisuuseriin liittyvät muihin laajan tuloksen eriin kirjatut erät sekä luovutettavien erien ryhmään sisältyvät velat esitetään taseessa erillään muista eristä.

Lopetettu toiminto on konsernin osa, josta on luovuttu tai joka on luokiteltu myytävänä olevaksi. Se on merkittävä erillinen liiketoimintayksikkö tai maantieteellistä aluetta edustava yksikkö. Lopetetun toiminnon tulos esitetään omana eränään konsernin laajassa tuloslaskelmassa.

OMAISUUSERIEN ARVON ALENTUMINEN

Konserni arvioi jokaisena raportointikauden päättämispäivänä pitkäaikaisten aineettomien ja aineellisten hyödykkeiden sekä muiden omaisuuserien kirjanpitoarvoja, onko viitteitä siitä, että jonkin omaisuuserän arvo saattaisi olla alentunut. Mikäli viitteitä arvonalentumisesta ilmenee, arvioidaan omaisuuserästä tai rahavirtaa tuottavasta yksiköstä kerrytettävissä oleva rahamäärä. Kerrytettävissä oleva rahamäärä määritetään joko käyttöarvon tai myytävänä saatavan nettomyyntihinnan perusteella (käypä arvo vähennettynä myynnistä aiheutuvilla menoilla) sen mukaan, kumpi niistä on suurempi. Vuosittaiset arvonalentumistestit tehdään aina liikearvoille ja sellaisille aineettomille hyödykkeille, joiden taloudellinen vaikutusaika on rajoittamaton, tai jotka eivät ole vielä valmiita käytettäväksi. Tikkurilalla ei ole rajoittamattoman taloudellisen vaikutusajan omaavia aineettomia hyödykkeitä.

Arvonalentumistappio kirjataan siinä tapauksessa, että omaisuuserän tai rahavirtaa tuottavan yksikön kerrytettävissä oleva rahamäärä on pienempi kuin sen kirjanpitoarvo. Tappio kirjataan välittömästi tulosvaikutteisesti. Mikäli arvonalentumistappio kohdistuu rahavirtaa tuottavaan yksikköön, se kohdistetaan ensin vähentämään rahavirtaa tuottavalle yksikölle kohdistettua liikearvoa ja tämän jälkeen vähentämään muita yksikön omaisuuseriä taseasusteisesti. Jos viimeisimmän tappion kirjaamisen jälkeen on tapahtunut positiivinen muutos kerrytettävästä rahamäärästä tehdyissä arvioissa, peruutetaan aikaisemmalla kaudella tehty arvonalentumiskirjaus korkeintaan siihen arvoon asti, joka omaisuuserälle olisi määritetty, jos siitä ei olisi aiemmalla kaudella kirjattu arvonalentumistappiota. Liikearvosta kirjattuja arvonalentumistappioita ei peruuteta.

Mikäli kerrytettävissä olevaa rahamäärää ei pystytä määrittämään yksittäisen omaisuuserän tasolla, arvonalentumistarvetta tarkastellaan sen rahavirtaa tuottavan yksikön tasolla, joka on pääosin muista yksiköistä riippumaton ja jonka rahavirrat ovat erotettavissa sekä pääosin riippumattomia muiden vastaavien yksiköiden rahavirroista. Testattaessa vuosittain liikearvoa, minkä Tikkurila-konserni toteuttaa kunkin vuoden viimeisen vuosineljänneksen aikana ja mahdollisten sen jälkeen tehtävillä yrityshankinnoille tilinpäätöspäivänä, testaus suoritetaan liitetiedossa 17 mainituilla toiminta-alueiden tasoilla. Liikearvon arvon alentuminen testataan vertaamalla yksikön kerrytettävissä olevaa rahamäärää sen kirjanpitoarvoon. Kerrytettävissä oleva rahamäärä on määritelty käyttöarvona, jonka muodostavat yksikköön tulevat diskonttatut vastaiset rahavirrat. Diskonttaus korkona käytetään keskimääräistä painotettua pääoman kustannusta, joka on määritelty ennen veroja.

Maalien kysyntä vaihtelee tyypillisesti bruttokansantuotteen kehityksen mukaisesti, minkä vuoksi yleiset talouden suhdanteet vaikuttavat maalien kysyntään. Tikkurilan tuotantoon liittyvät kustannukset aiheutuvat raaka-aineista, pakkausmateriaaleista, energiasta ja palkoista. Raaka-aineiden hintojen muutoksilla on merkitystä konsernin kannattavuudelle ja kertyvään rahavirtaan. Tikkurila kilpailee lukuisten paikallisten, alueellisten ja kansainvälisten maalivalmistajien kanssa. Mikäli kilpailu kiristyy uusien markkinoille tulijoiden tai markkinoiden rakenteen muutosten johdosta, tällä voi olla vaikutusta konsernin kertyviin rahavirtoihin. Yhtiön johto seuraa yleistä taloudellista kehitystä, markkinahintojen muutoksia ja muutoksia kilpailutilanteesta ja analysoi näiden vaikutuksia Tikkurilan liiketoimintaan ja omaisuuserien arvoihin. Arvonalentumistestien yksityiskohdista ja herkkyysanalyysistä on annettu lisäinformaatiota liitetiedossa 17.

VAIHTO-OMAISUUS

Vaihto-omaisuus arvostetaan hankintameno- tai nettorealisoitiarvoon sen mukaan, kumpi niistä on alempi. Valmiina hankittujen tuotteiden hankintameno luetaan ostomenot mukaan lukien välittömät kuljetus- sekä käsittelykulut- ja muut menot. Itse valmistettujen valmiiden ja keskeneräisten tuotteiden hankintameno muodostuu raaka-aineista, välittömistä työsuorituksista johtuvista menoista, muista tuotannon välittömistä menoista sekä asianmukaisesta osuudesta valmistuksen muuttuvista yleismenoista ja kiinteistä yleismenoista määritettynä normaalina toiminta-asteen mukaan. Vaihto-omaisuuden hankintameno määritetään FIFO-menetelmää (first in, first out) tai painotetun keskihinnan menetelmää käyttäen. Nettorealisoitiarvo on arvioitu hinta, joka vaihto-omaisuushyödykkeestä myytäessä saadaan tavanomaisessa liiketoiminnassa vähennettynä arvioiduilla tuotteiden valmiiksi saattamiseen tarvittavilla menoilla ja arvioiduilla myynnin toteutumiseksi välttämättömillä menoilla. Yrityshankinnan yhteydessä hankittavan yhtiön hankintahetken varasto arvostetaan käypään arvoon.

RAHOITUSVARAT JA RAHOITUSVELAT

Rahoitusinstrumentti on sopimus, joka synnyttää yhteisölle rahoitusvaroihin kuuluvan erän ja samalla toiselle yhteisölle rahoitusvelan tai oman pääoman ehtoisen instrumentin. Rahoitusvaroihin ja –velkoihin kuuluva erä merkitään kirjanpitoon alun perin käypään arvoon. Transaktiomenot sisällytetään alkuperäiseen kirjanpitoarvoon, kun kyseessä on erä jota ei arvosteta käypään arvoon tulosvaikutteisesti. Rahoitusvarojen ja –velkojen ostot ja myynnit kirjataan kaupantekopäivänä. Konsernin rahoitusvarat ja –velat on luokiteltu alkuperäisen hankinnan yhteydessä niiden käyttötarkoituksen perusteella käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattaviksi rahoitusvaroiksi ja –veloiksi, lainoihin ja muihin saamisiin, myytävissä oleviin rahoitusvaroihin ja muihin rahoitusvelkoihin (jaksotettuun hankintamenoon kirjattavat rahoitusvelat). Tilikausilla 2017 ja 2016 konsernilla ei ollut käypään arvoon tulosvaikutteisesti luokiteltuja rahoitusvaroja tai -velkoja. Aikaisemmin tähän luokkaan kuuluivat johdannais-sopimukset.

Rahoitusvarojen kirjaaminen pois taseesta tapahtuu silloin, kun konserni on menettänyt sopimusperusteisen oikeuden rahavirtoihin tai kun se on siirtänyt merkittäviä osin riskit ja tuotot konsernin ulkopuolelle. Taseessa yli kahdenoista kuukauden pituiset sijoitukset sisältyvät pitkäaikaisiin varoihin ja alle kahdenoista kuukauden mittaiset sijoitukset vastaavasti lyhytaikaisiin varoihin. Rahoitusvelka (tai sen osa) kirjataan pois taseesta vasta silloin, kun velka on lakannut olemasta olemassa, eli

kun sopimuksessa yksilöity velvoite on täytetty tai kumottu tai sen voimassaolo on lakannut. Rahoitusvelat luokitellaan lyhytaikaisiksi, ellei konsernilla ole ehdotonta oikeutta siirtää velan maksua vähintään 12 kuukauden päähän raportointikauden päättymispäivästä.

RAHOITUSVARAT

Lainat ja muut saamiset

Lainat ja muut saamiset ovat johdannaisvaroihin kuulumattomia varoja, joihin liittyvät maksut ovat kiinteät tai määritettävissä, ja joita ei noteerata toimivilla markkinoilla eikä konserni pidä niitä kaupankäyntitarkoituksessa tai alkuperäisen kirjaamisen yhteydessä määrittelemättä oleviksi. Merkittävien tähän ryhmään kuuluva erä on konsernin myyntisaamiset. Lainat ja muut saamiset arvostetaan jaksotettuun hankintamenoon efektiivisen korkokannan menetelmää käyttäen, ottaen huomioon mahdolliset arvonalentumiset. Nämä varat luokitellaan taseessa lyhytaikaisiin varoihin, ellei kyse ole yli 12 kuukauden kuluttua erääntyvistä eristä.

Konsernilla on asiakkaille myönnettyjä yli vuoden pituisia maksuajoja. Nämä myyntisaamiset on diskontattu nykyarvoon ja diskontatun koron osuus kirjataan korkotuottoihin ajan kulumisen perusteella.

Myytävissä olevat rahoitusvarat

Myytävissä olevat rahoitusvarat ovat johdannaisvaroihin kuulumattomia varoja, jotka on nimenomaisesti luokiteltu tähän ryhmään tai joita ei ole luokiteltu muihin ryhmiin. Myytävissä olevat rahoitusvarat arvostetaan käypään arvoon, jos käyvän arvon katsotaan olevan luotettavasti määritettävissä. Tällöin myytävissä olevien rahoitusvarojen realisoitumattomat käypien arvojen muutokset kirjataan veroilla vähennettynä muihin laajan tuloksen eriin. Omaan pääomaan käyvän arvon rahastoon kertyneet voitot ja tappiot siirretään tulosvaikutteisiksi luokittelun oikaisuna, silloin kun instrumentista luovutaan tai sen arvo on alentunut niin, että siitä on kirjattava arvonalentumistappio.

Tikkurila-konsernin myytävissä olevat rahoitusvarat sisältävät pääosin liiketoimintaa tukevia osakesijoituksia. Nämä ovat pääosin noteeraamattomia osakkeita, joiden käypää arvoa ei voida luotettavasti määrittellä, ja jotka on arvostettu hankintameno- tai sitä alempana arvoon, mikäli sijoituksesta on kirjattu arvonalentuminen. Niiden osakkeiden osalta, joiden käypien arvojen määrittämiseksi on markkinoilta ollut saatavilla luotettavat arvostusperusteet, on konserni tehnyt jokaisen raportointikauden lopussa käyvän arvon arvostuksen.

Myytävissä olevat rahoitusvarat sisältyvät pitkäaikaisiin varoihin.

Rahavarat

Rahavarat koostuvat käteisestä rahasta, lyhytaikaisista erittäin likvideistä sijoituksista, jotka ovat helposti vaihdettavissa etukäteen tiedossa olevaan määrään käteisvaroja ja joiden arvomuutosten riski on vähäinen, sekä käytössä olevista luottolimiiteistä. Rahavaroihin luokitelluilla erillä on enintään kolmen kuukauden maturiteetti hankinta-ajankohdasta lukien. Käytössä olevat luottolimitit esitetään taseessa lyhytaikaisissa korollisissa rahoitusveloissa.

Rahoitusvarojen arvon alentuminen

Konserni arvioi jokaisena raportointikauden päättymispäivänä, onko olemassa objektiivista näyttöä yksittäisen rahoitusvaroihin kuuluvan erän tai rahoitusvarojen ryhmän arvonalentumisesta. Rahoitusvaroihin kuuluvan erän arvo on alentunut, jos arvonalentumisesta on objektiivista näyttöä yhden tai useamman omaisuserän alkuperäisen kirjaamisen jälkeen toteutuneen tapahtuman seurauksena ja tällä on luotettavasti arvioitavissa oleva vaikutus rahoitusvaroista tulevaisuudessa saataviin arvioituihin rahavirtoihin. Arvonalentumisen objektiivisena näyttönä voidaan pitää mm. velallisen huomattavia taloudellisia vaikeuksia, maksujen viivästymistä ja maksujen laiminlyöntiä.

Myyntisaamisista kirjataan arvonalentumistappio silloin, kun on olemassa objektiivista näyttöä siitä, että saamista ei saada perityksi täysimääräisesti. Myyntisaamisten kohdalla objektiivisena näyttönä pidetään samoin kuin muidenkin saamisten osalta mm. velallisen huomattavia taloudellisia vaikeuksia, maksujen viivästymistä ja maksujen laiminlyöntiä. Myyntisaamisten arvonalentumisen määrittelemiseen konserni käyttää konsernin laajuista myyntisaamisten erääntymiseen perustuvaa ohjetta. Myyntisaamisten arvonalentumistappio kirjataan tulokseen erään liiketoiminnan muut kulut. Mikäli myyntisaamisesta, josta on kirjattu arvonalentumistappio, saadaan myöhemmin suoritus, kirjataan tämä tulosvaikutteisesti vähentämään muita liiketoiminnan kuluja.

Arvonalentumisen määrä jaksotettuun hankintameno- arvostettujen erien osalta on kyseisen rahoitusvaroihin kuuluvan erän kirjanpitoarvon ja diskontattujen arvioitujen vastaisten rahavirtojen nykyarvon erotus. Diskonttauksessa käytetään alkuperäistä efektiivistä korkokantaa. Käypään arvoon arvostetuissa erissä käypä arvo määrää arvonalentumisen määrän. Rahoitusvarojen arvonalentumiset kirjataan tulosvaikutteisesti rahoituseriin.

RAHOITUSVELAT

Muut rahoitusvelat

Tähän ryhmään sisältyvät mm. konsernin pitkä- ja lyhytaikaiset korolliset rahoitusvelat sekä ostovelat. Muut rahoitusvelat kirjataan velan nostohetkellä saadun vastikkeen määrään perustuvaan käypään arvoon, johon sisällytetään hankinnasta johtuvat transaktiomenot. Myöhemmin velat esitetään jaksotettuun hankintamenuon käyttäen efektiivisen koron menetelmää.

Vieraan pääoman menot

Vieraan pääoman menot aktivoidaan osana kyseisen omaisuuserän hankintamenua, silloin kun kyseessä on IAS 23 Vieraan pääoman menot –standardin mukaisesta ehdot täyttävän omaisuuserän hankkimisesta, rakentamisesta tai valmistamisesta välittömästi johtuvat menot. Tilikaudella 2017 konsernilla ei ollut tällaisia omaisuuserien hankintoja. Tilikaudella 2016 toiminnanohjausjärjestelmän kehittäminen ja rakentaminen täytti ehdot ja tähän liittyvät vieraan pääoman menot on aktivoitu osaksi omaisuuserän hankintamenua. Muut vieraan pääoman menot kirjataan kuluksi sillä tilikaudella, jonka aikana ne syntyvät. Vieraan pääoman menot koostuvat korkokuluista ja muista rahoituskuluista.

VARAUKSET JA EHDOLLISET VELAT

Taseeseen merkitään varaus, kun konsernilla on jonkin aikaisemman tapahtuman seurauksena oikeudellinen tai tosiasiallinen olemassa oleva velvoite ja on todennäköistä, että siitä aiheutuu vastaisia menoja ja velvoitteen määrä on arvioitavissa luotettavasti. Uudelleenjärjestelyvaraus kirjataan vain silloin, kun siitä on laadittu yksityiskohtainen, asianmukainen suunnitelma ja suunnitelman toimeenpano on aloitettu tai siitä on tiedotettu niille, joihin järjestely vaikuttaa.

Varauksena kirjattava määrä vastaa parasta arviota menoista, joita olemassa olevan velvoitteen täyttäminen edellyttää raportointikauden päättämispäivänä. Jos rahan aika-arvon vaikutus on olennainen, varaus diskontataan. Jos osasta veloitetta on mahdollista saada korvaus kolmannelta osapuolelta, korvaus kirjataan erilliseksi omaisuuseräksi, kun korvauksen saaminen on käytännössä varmaa.

Ehdollinen velka on aikaisempien tapahtumien seurauksena syntynyt mahdollinen velvoite, jonka olemassaolo varmistuu vasta konsernin määräysvallan ulkopuolella olevan epävarman tapahtuman realisoituessa. Ehdolliseksi velaksi katsotaan myös sellainen olemassa oleva velvoite, joka ei todennäköisesti edellytä maksuvelvoitteen täyttämistä, tai jonka suuruutta ei voida määrittää luotettavasti. Ehdollinen velka esitetään liitetiedoissa.

LÄHIPIIRITAPAHTUMAT

Tikkurila-konsernin lähipiiriin kuuluvat konsernin emoyhtiö, Tikkurila Oyj, tytäryritykset ja yhteisyritykset. Lähipiiriin luetaan myös konsernin johtohenkilöt; hallituksen ja konsernin johtoryhmän jäsenet, toimitusjohtaja sekä heidän perheenjäsenensä ja määräysvalta-yhtiönsä.

Liiketoimissaan yhteisyritysten sekä muiden lähipiiriin kuuluvien kanssa Tikkurila noudattaa samoja kaupallisia ehtoja kuin liiketoimissaan ulkopuolisten osapuolten kanssa. Konsernin lähipiiriin kanssa tehdyt liiketoimet on esitetty liitetiedossa 37.

SEGMENTTIRAPORTOINTI

Konserni raportoi sisäisessä ja ulkoisessa raportoinnissaan maantieteelliseen rakenteeseen perustuvalla liiketoimintamallilla. Konsernilla on matriisiorganisaatio. Maantieteelliseen jakoon perustuvat strategiset liiketoimintayksiköt eli SBU:t ovat SBU West ja SBU East.

Edellä mainittuihin segmentteihin kuuluvat liiketoiminnot, jotka ovat luonteeltaan kuluja ja liittyvät konsernin ja emoyhtiön hallintotehtäviin, esitetään omana "Tikkurila Common" -eränään.

JULKISET AVUSTUKSET

Tikkurila kirjaa aineellisten käyttöomaisuushyödykkeiden hankintoihin saadut julkiset avustukset kyseisten hyödykkeiden kirjanpitoarvojen vähennykseksi, silloin kun on kohtuullisen varmaa, että nämä tullaan saamaan ja että konserni täyttää avustuksen saamisen ehdot. Avustukset tuloutuvat pienempien poistojen muodossa omaisuuserän käyttöaikana. Yksittäiset kulukorvaustyyppiset avustukset, esimerkiksi koulutukseen liittyen, jotka on saatu julkisoikeudellisilta tai niitä lähellä olevilta tahoilta, on käsitelty kulunoikaisuina.

LIIKEVOITTO

IAS 1 Tilinpäätöksen esittäminen -standardi ei määrittele liikevoiton käsitettä. Konserni on määritellyt sen seuraavasti: liikevoitto on nettosumma, joka muodostuu, kun liikevaihtoon lisätään liiketoiminnan muut tuotot, vähennetään ostokulut oikaistuna valmiiden ja keskenraisten tuotteiden varastojen muutoksella, vähennetään työsuhte-etuuksista aiheutuvat kulut, poistot ja mahdolliset arvonalentumistappiot sekä liiketoiminnan muut kulut.

VERTAILUKELPOISUUTEEN VAIKUTTAVAT ERÄT

Tikkurila-konserni erittelee tuloslaskelmassaan vertailukelpoisuuteen vaikuttavia eriä. Tällaisia eriä ovat muun muassa saadut huomattavat vakuutuskorvaukset tai niiden oikaisu, maksetut tai saadut sakkoluonteiset maksut ja niiden oikaisu, huomattavat pysyvien vastaavien

omaisuuserien myyntivoitot tai -tappiot sekä pysyvien vastaavien omaisuuserien arvonalentumiset. Vertailukelpoisuuteen vaikuttavia eriä ovat myös muun muassa liiketoiminnan uudelleenjärjestelyihin liittyvät erät, esimerkiksi henkilöstön irtisanomisiin ja konsernirakenteen strategisiin muutoksiin liittyvät erät.

OMA PÄÄOMA

Omana pääomana esitetään kantaosakkeet. Menot, jotka liittyvät omien oman pääoman-ehdoisten instrumenttien liikkeeseenlaskuun tai hankintaan, esitetään oman pääoman vähennyseränä. Mikäli omia osakkeita hankitaan takaisin, vähennetään niiden hankintamenu sisältäen myös hankintaan liittyvät välittömät kustannukset omasta pääomasta. Hallituksen yhtiökokoukselle ehdottamaa osingonjakoa ei kirjata tilinpäätökseen ennen kuin yhtiön osakkeenomistajat ovat vahvistaneet sen yhtiökokouksessa.

UUDEN JA UUDISTETUN IFRS-NORMISTON SOVELTAMINEN

IASB on julkistanut seuraavat uudet tai uudistetut standardit ja tulkinnat, joita Tikkurila-konserni ei vielä ole soveltanut. Konserni ottaa ne käyttöön kunkin standardin ja tulkinnan voimaantulopäivästä lähtien, tai mikäli voimaantulopäivä on muu kuin tilikauden ensimmäinen päivä, voimaantulopäivää seuraavan tilikauden alusta lukien.

EU:ssa hyväksytyt uudet standardit, standardimuutokset ja tulkinnat

- IFRS 9 Rahoitusinstrumentit ja siihen tehdyt muutokset (voimaan 1.1.2018 tai sen jälkeen alkavilla tilikausilla). Uusi standardi korvaa nykyisen standardin IAS 39 Rahoitusinstrumentit: kirjaaminen ja arvostaminen. IFRS 9 muuttaa rahoitusvarojen ja -velkojen luokittelua ja arvostamista. Standardi määrittää rahoitusvarojen kolme pääasiallista arvostusryhmää: jaksotettu hankintamenu, käypä arvo tulospäiväkohtaisesti. Luokittelu riippuu yrityksen liiketoimintamallista ja sopimukseen perustuvien rahavirtojen ominaispiirteistä. IFRS 9 sisältää myös rahoitusvarojen arvonalentumisen arviointiin uuden, odotettuihin luottotappioihin perustuvan mallin. Rahoitusvelkojen luokittelu ja arvostaminen vastaavat suurelta osin nykyisiä IAS 39:n vaatimuksia lukuun ottamatta, että käypään arvoon tulospäiväkohtaisesti kirjattavien velkojen osalta oman luottoriskin muutokset kirjataan muihin laajan tuloksen eriin. IFRS 9:n suojauslaskentaa koskevassa osiossa säilytetään muuttumattomina suojaussuhteiden päätyypit; rahavirran suojaus, käypien arvojen

ja nettosijoitusten suojaus. Nykyisen IAS 39:n mukainen vaatimus suojauksen tehokkuudesta ja sen määritelmä tarkkoine rajoineen on korvattu taloudellisen suojaussuhteen käsitteellä. Tämän mukaan suojauskohteen ja suojausinstrumentin välillä tulee olla sama kuin mitä yritys tosiasiallisesti käyttää riskienhallinnassaan.

Standardin muutoksesta johtuen myytävissä olevien rahoitusvarojen luokittelu ja kirjaukset muuttuvat. Nämä oman pääoman ehtoiset sijoitukset, jotka ovat luonteeltaan pitkäaikaisia sijoituksia ja joista konsernilla ei ole aikomusta luopua, luokitellaan käypään arvoon muiden laajan tuloksen erien kautta kirjattaviksi. Tällöin sijoituksista saatavat osingot kirjataan edelleen tulosvaikutteisesti, mutta mahdollisia arvonalentumisia ei kirjata tulosvaikutteisesti eikä myöskään luovutuksen yhteydessä kirjattavia voittoja ja tai tappioita siirretä tulosvaikutteisiksi. Tilikauden 2017 päättyessä näiden sijoitusten arvo oli taseessa 0,8 miljoonaa euroa.

Standardi ei tuo muutoksia rahoitusvelkojen osalta. Konsernilla ei tilikauden 2017 lopussa ole sellaisia rahoitusvaroja, jotka luokiteltaisiin luokkaan käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat erät. Konsernin myyntisaamiset, jotka kuuluvat IFRS 9 mukaiseen luokkaan varat jaksotettuun hankintamenuun, muodostavat suurimman erän konsernin rahoitusvaroista. Myyntisaamisista kirjataan koko voimassaoloajalta odotettavissa oleva luottotappio. Konserni on käyttänyt myyntisaamisten arvonalentumisen määrittelyä myyntisaamisten erääntymiseen perustuvaa ohjetta. IFRS 9 käyttöönoton johdosta mallia on muutettu niin, että kaikista myyntisaamisista myös aikakategorioissa erääntymättömät, 1-90 päivää vanhojen sekä 90-180 päivää vanhojen myyntisaamisten osalta kirjataan luottotappiovaraus konsernin eri maantieteellisille alueille määritettyjen prosenttien mukaisesti. Alueille määriteltäviin prosentteihin vaikuttaa muun muassa alueen asiakkaiden maksukäyttäytyminen ja aikaisemmin toteutuneet luottotappiot. Näiden laskelmien perusteella konserni tekee -1,1 miljoonan euron oikaisun, kertyneisiin voittovaroihin sekä myyntisaamisiin 1.1.2018.

Konserni soveltaa odotettujen luottotappioiden mallia myös lainasaamisiin. Luottotappioiden arvioitu määrä lainasaamisista perustuu 12 kuukauden odotettuihin luottotappioihin, koska näihin ei kohdistu merkittävää luottoriskien kohoamista. Tämän johdosta konserni kirjaa -0,2 miljoonan euron oikaisun kertyneisiin voittovaroihin sekä lainasaamisiin 1.1.2018.

• IFRS 15 Myyntituotot asiakassopimuksista ja Selvennyksiä IFRS 15:een (voimaan 1.1.2018 tai sen jälkeen alkavilla tilikausilla). Uusi tulouttamista koskeva standardi korvaa IAS 11:n Pitkäaikaishankkeet, IAS 18:n Tuotot sekä niihin liittyvät tulkinnat. Myyntituotot kirjataan, kun asiakas saa määräsvallan tavaraan tai palveluun. Tämä voi tapahtua ajan kuluessa tai tiettyä ajankohtana. Peruseriaatteena on, että myyntituotto kirjataan tavalla, joka kuvaa luvuttujen tavaroiden tai palvelujen luovuttamista asiakkaalle, ja kirjattava määrä kuvastaa sitä rahamäärää, johon yritys odottaa olevansa oikeutettu. Standardissa esitetään 5-vaiheinen malli tuottojen kirjaamiseen ja arvostamiseen.

Konserni ottaa standardin käyttöön takautuvasti siten, että standardin soveltamisen ajankohtana kertynyt vaikutus kirjataan kertyneisiin voittovaroihin eikä vertailukauden tietoja oikaista. (cumulative approach). Standardi lisää myös esitettävää liitetietoa.

Tikkurilan liikevaihto koostuu pääosin kauppa- ja rakennusmaalien, pinnoitteiden ja tasoitteiden myynnistä rakennustarvikeliikkeille, rautakauppaketjuille ja jälleennyymyjille, jotka puolestaan myyvät Tikkurilan tuotteita kuluttajille ja ammattimaalareille. Teollisuusmaaleja myydään joko suoraan loppuasiakkaille tai jälleennyyntiverkoston kautta. Lisäksi Tikkurilalla on omia, lähinnä ammattilaisasiakkaita palvelevia myymälöitä Ruotsissa, Norjassa ja Tanskassa. Liikevaihtoon sisältyy myös vähäisessä määrin maaleihin liittyvien oheispalvelujen ja tarvikkeiden myynnistä saatuja tuottoja.

IFRS 15 -standardin vaikutusten analysointia ja asiakassopimusten läpikäyntiä jatkettiin konsernissa tilikauden 2017 aikana yhteistyössä ulkopuolisten asiantuntijoiden kanssa analysoimalla lisää erilaisia sopimuksia ja sopimusrakenteita sekä dokumentoimalla nykyisten myyntikäytäntöjen vaikutuksia tarkemmalla tasolla.

Pääsääntöisesti konsernin myymien tuotteiden, suoriteveloitteiden täyttäminen tapahtuu, kun tuotteet luovutetaan sopimusehtojen mukaisesti asiakkaalle. Asiakaskohdattaiset toimitusehdot ostotilauksissa ja/tai puitesopimuksissa ilmaisevat määräsvallan siirtymishetken. IFRS 15 -standardi ei tuo muutoksia tähän tuloutusajankohtaan.

Tyypillisesti asiakassopimuksiin sisältyy erilaisia toimitusmääriin, toimitusten arvoon tai valikoitujen tuoteryhmien myyntimääriin liittyviä jälkikäteen annettavia alennuksia ja hyvityksiä. Näiden muuttuvien vastikkeiden vaikutus transaktiohintaan edellyttää arviointia tuloutushetkellä. Asiakassopimuksissa on myös sitoumuksia markkinointi- ja myynninedistämistoimenpiteistä. Kun Tikkurilan asiakkaalle korvattavien myynninedistämis-

kustannusten ei katsota olevan vastiketta erillisestä palvelusta, käsitellään niitä uuden standardin käyttöönoton yhteydessä myyntituottojen oikaisu-eränä; aiemmin konsernin tuloslaskelmassa osa näistä eristä on esitetty kiinteänä kuluna. Tilikaudella 2017 tällaisten erien määrä oli 3,3 miljoonaa euroa. Tällä ei ole vaikutusta konsernin liikevoittoon vaan muutos näkyy liikevaihdon vähentymisenä ja liiketoiminnan muiden kulujen pienentymisenä.

Verrattuna tilikauden 2016 tilinpäätöksen julkaisuhetkeen, IFRS 15 -käyttöönoton valmistelun edetessä on aikaisemmasta tulokinnasta poiketen päädytty siihen, että tietyt maaleihin liittyvät oheistuotteet ovat erikseen suoritteveloitteen kriteerit. Näihin asiakassopimuksiin liittyy asiakkaille myönnettyjä oikeuksia volyympohjaisiin alennuksiin, jolloin transaktiohinnan allokointi tulee IFRS 15 mukaisen mallin mukaisesti tehdä oheistuotteiden ja maalimyyntien kesken. Tästä johtuen konsernissa kirjataan 1,2 miljoonaa euroa kertyneiden voittovarojen oikaisuksi vero-vaikutuksella vähennettynä. Oikaisu johtuu transaktiohinnan allokoinnista maalimyyntille, ja se tuloutetaan tulevilla tilikausilla.

Tikkurilan arvion mukaan IFRS 15 -standardin käyttöönotolla ei tule olemaan merkittävää vaikutusta konsernin liikevaihtoon eikä liikevoittoon tulevissa tilinpäätöksissä.

• IFRS 16 Vuokrasopimukset (voimaan 1.1.2019 tai sen jälkeen alkavilla tilikausilla). Standardi edellyttää vuokralle ottajilta vuokrasopimusten merkitsemistä taseeseen sopimusten alkaessa vuokranmaksuveloitteena sekä siihen liittyvänä omaisuuseränä. Taseeseen merkitsemisestä on kaksi helpotusta, jotka koskevat lyhytaikaisia enintään 12 kuukautta kestäviä vuokrasopimuksia sekä arvoltaan enintään 5 000 USD olevia hyödykkeitä. Näissä tapauksissa kirjanpitoikäisyyden säilyminen samankaltaisena kuin nykyisen vuokrasopimusstandardin mukaisen muiden vuokrasopimusten käsitteily. Vuokralle antajien kirjanpitoikäisyyden säilyminen suurelta osin nykyisen IAS 17:n mukaisena. Vuokralle ottaja voi soveltaa joko täysin takautuvaa tapaa tai valita yksinkertaisesti lähystymistavan. Tällöin vertailutietoja ei tarvitse oikaista, standardin käyttöönoton vaikutus kirjataan kertyneiden voittovarojen alkusaldon oikaisuksi.

Vuoden 2017 aikana aloitetun vuokrasopimusten analysoinnin yhteydessä merkittävimmät vuokrasopimukset, jotka tullaan standardin käyttöönoton myötä kirjaamaan taseeseen, koskevat toimitiloja (toimistoja ja kaupapaikkoja) sekä henkilöautoja.

Konserni käyttänee soveltamisen aloittamisajankohtana yksinkertaistettua lähes-

tymistapaa, missä käyttöönoton kertynyt vaikutus kirjataan kertyneiden voittovarojen alkusaldon oikaisuksi eikä vertailutietoja oikaista. Käyttöomaisuuserän arvostamisessa valittaneen vaihtoehto, missä vuokrasopimusvelka on yhtä suuri kuin käyttöoikeusomaisuuserä. Kirjaamisen ja arvostamisen helpotuksia koskien lyhytaikaisia sopimuksia ja sopimuksia, joiden kohteena oleva omaisuuserä on vähäarvoinen, tullaan sovelta-
maan.

Standardin vaikutus konsernin tilinpäätökseen tulee olemaan merkittävä. Taseeseen kirjattavien käyttöoikeusomaisuuserien sekä vuokrasopimusvelkojen määrän arvioidaan olevan noin 15 - 17 miljoonan euron tasolla.

- IFRS 4 Vakuutus sopimukset muutos (voimaan 1.1.2018 tai sen jälkeen alkavilla tilikausilla). Muutos koskee IFRS 9 standardin soveltamista yhdessä IFRS 4 Vakuutus sopimukset standardin kanssa. Muutoksella ei ole vaikutusta konsernin tilinpäätökseen.

Standardimuutokset, uudet standardit ja tulkin-
nat, joita ei ole vielä hyväksytty sovellettavaksi EU:ssa

- IFRS 2 Osakeperusteiset maksut muutos (voimaan 1.1.2018 tai sen jälkeen alkavilla tilikausilla). Muutoksella tarkennetaan, että käteisvaroina maksettavien maksujen arvostamisessa tulisi käyttää samaa menettelytapaa oikeuden syntymisehtojen ja markkinaperusteisten ehtojen osalta kuin osakkeina maksettavien maksujen osalta. Muutoksella selvennetään myös käsittelyä, kun osakeperusteisia maksuja muutetaan käteisvaroina maksettavasta omana pääomana maksettavaksi. Lisäksi niiden osakeperusteisten maksujen osalta, joista on vähennetty ennakonpidätys (nettosuoritusominaisuus) tulee kokonaisuudessaan arvostaa ja käsitellä kuten osakkeina maksettavat, mikäli osakeperusteinen maksu olisi luokiteltu omana pääomana maksettavaksi liiketoimeksi ilman sen sisältämää netto-ominaisuutta. Tikkurilan järjestelmä sisältää tällaisen tuloverojen johdosta käteisvaroina maksettavan osuuden. Näin ollen osakeperusteisten järjestelmien rahana suoritettava osuus kirjataan jatkossa omaan pääomaan sekä arvostetaan kuten osakkeina toteutettavat maksut. Muutoksella ei arvioida olevan merkittävää vaikutusta konsernin tilinpäätökseen.
- IFRS-standardeihin tehdyt parannukset (Annual Improvements to IFRSs 2014-2016, joulukuu 2016). Muutokset koskevat kolmea standardia; IFRS 12, IFRS 1 ja IAS 28 (voimaan 1.1.2018 tai sen jälkeen alkavilla tilikausilla).

Näillä muutoksilla ei arvioida olevan vaikutusta konsernin tilinpäätökseen.

- IFRIC 22 Ulkomaanrahan määräiset liiketoimet ja ennakoon saadut ja maksetut vastikkeet (voimaan 1.1.2018 tai sen jälkeen alkavilla tilikausilla). Liiketoimen toteutuspäivä määräytyy mahdollisen ennakoon maksetun tai saadun vastikkeen päivämäärästä ja ulkomaanrahan määräinen liiketoimi kirjataan tämän päivän kurssiin. Tulkintaa voidaan soveltaa joko takautuvasti tai ei-takautuvasti. Tällä ei arvioida olevan olennaista vaikutusta konsernin tilinpäätökseen.
- Muutos IAS 40 Sijoituskiinteistöt (voimaan 1.1.2018 tai sen jälkeen alkavilla tilikausilla). Tarkennetaan että sijoituskiinteistön voi luokitella pois sijoituskiinteistöistä tai sijoituskiinteistöihin vain ja ainoastaan silloin kun kiinteistön käyttötarkoitus muuttuu ja tästä on selviä viitteitä. Johdon aikomusten muuttuminen ei yksinään osoita sijoituskiinteistön käyttötarkoituksen muuttumista. Muutosta voidaan soveltaa joko takautuvasti tai ei-takautuvasti. Tällä ei arvioida olevan vaikutusta konsernin tilinpäätökseen.
- Muutokset IFRS 9 Prepayment Features with Negative Compensation (Alustava suomenkielinen käännös – Ennen eräpäivää tapahtuvaa maksua koskevat ominaisuudet, joihin liittyy negatiivinen korvaus) (voimaan 1.1.2019 tai sen jälkeen alkavilla tilikausilla). Muutokset mahdollistavat joidenkin, ennen eräpäivää tapahtuvan maksun mahdollistavien rahoitusinstrumenttien arvostamisen jaksotettuun hankintamenuun. Muutoksilla ei arvioida olevan merkittävää vaikutusta konsernin tilinpäätökseen.
- IFRIC 23 Tuloverokäsittelyjä koskeva epävarmuus (voimaan 1.1.2019 tai sen jälkeen alkavilla tilikausilla). Tulkinnalla selvennetään tuloverojen kirjaamista tilanteissa, joihin sisältyy epävarmuutta ja jotka odottavat veroviranomaisen hyväksyntää. Tällöin yhteisön pitää arvioida, tuleeko veroviranomainen hyväksymään yhteisön tekemän ratkaisun. Tätä arvioidessaan yhteisö olettaa, että veroviranomaisella on pääsy kaikkeen asiaan kuuluvaan tietoon päätöstä tehdessään. Muutoksella ei arvioida olevan merkittävää vaikutusta konsernin tilinpäätökseen.
- Muutokset IAS 28 Long-term Interest in Associates and Joint Ventures (voimaan 1.1.2019 tai sen jälkeen alkavilla tilikausilla). Muutoksella selvennetään, että sellaisiin pitkäaikaisiin osuuksiin osakkuus- ja yhteisyrityksissä, jotka muodostavat osan nettosijoituksesta osak-

kuus- tai yhteisyritykseen, sovelletaan IFRS 9-standardia. Muutoksilla ei arvioida olevan vaikutusta konsernin tilinpäätökseen.

- IFRS-standardeihin tehdyt parannukset (Annual Improvements to IFRSs 2015-2017) (voimaan 1.1.2019 tai sen jälkeen alkavilla tilikausilla). Muutokset koskevat IFRS 3, IFRS 11, IAS 1 ja IAS 23 -standardeja. Näillä muutoksilla ei arvioida olevan merkittävää vaikutusta konsernin tilinpäätökseen.
- IFRS 17 Vakuutus sopimukset (voimaan 1.1.2021 tai sen jälkeen alkavilla tilikausilla). Tämä korvaa IFRS 4 -standardin. Standardi koskee vakuutus sopimuksia sekä niiden arvostamista. Tällä ei ole vaikutusta konsernin tilinpäätökseen.
- Muutokset IFRS 10 Konsernitilinpäätös ja IAS 28 Sijoitukset osakkuus- ja yhteisyrityksiin – Omaisuuserän myynti tai luovutus sijoittajan sekä sen osakkuus- tai yhteisyrityksen välillä (voimaan IASB:n myöhemmin ilmoittamana voimaantulopäivänä). Muutokset ohjeistavat kirjanpitokäsittelyä, kun kyseessä on omaisuuserien myynti tai panostus sijoittajan ja sen osakkuus- tai yhteisyrityksen välillä. Mikäli liiketoimi koskee liiketoimintaa, voitto tai tappio kirjataan kokonaisuudessaan. Jos taas liiketoimi koskee omaisuuseriä, jotka eivät muodosta liiketoimintaa IFRS 3 -standardin määritelmän mukaisesti, luovutusvoittoa tai tappiota kirjattaessa eliminoidaan konserni omistussuutta vastaava määrä. Muutoksella ei arvioida olevan vaikutusta konsernin tule-
vaan tilinpäätökseen.

2. JOHDON HARKINTAA EDELLYTTÄVÄT ARVIOT

Laadittaessa konsernitilinpäätöstä joudutaan tekemään tulevaisuutta koskevia arvioita ja oletuksia, joiden toteumat voivat poiketa tehdyistä arvioista ja oletuksista. Konsernin johto käyttää harkintaa myös tilinpäätöksen laatimisperiaatteiden soveltamisessa, ja mikäli on mahdollista valita vaihtoehtoisten kirjaustapojen välillä, myös kirjaustavan valinnassa. Näillä arvioilla ja oletuksilla, ja niiden soveltamisella, on vaikutusta tilikauden tuottoihin ja kuluihin ja sitä kautta tilikauden tulokseen, tilinpäätöspäivänä raportoituihin varoihin ja velkoihin, sekä liitetiedoissa esitettäviin ehdollisiin varoihin ja velkoihin. Mahdolliset arvioiden ja oletusten muutokset merkitään kirjanpitoon sillä kaudella, jonka aikana arviota tai oletusta korjataan, ja kaikilla tämän jälkeisillä kausilla.

Tilinpäätöksen laadinnan yhteydessä tehdyt arviot pohjautuvat johdon parhaaseen näkemykseen raportointikauden päättymispäivänä. Arvioiden taustalla ovat aiemmat kokemukset sekä tulevaisuutta koskevat tilinpäätöshetkellä todennäköisimpinä pidetyt oletukset. Oletuksia on jouduttu tekemään muun muassa konsernin toiminta-alueen taloudellisen kehityksen vaikutuksesta myyntiin ja kustannustasoon. Arvioiden ja oletusten toteutumista seurataan säännöllisesti. Alla on tarkemmin kuvattu niitä eriä, joilla arvioidaan olevan suurin vaikutus tai joihin arvioidaan liittyvän eniten epävarmuutta.

Yhtiön tietoon ei ole tullut tilinpäätöksen julkistamishetken mennessä informaatiota sellaisista tilikauden päättymisajankohdan arvioihin liittyvistä merkittävistä epävarmuustekijöistä tai muutoksista keskeisiin tulevaisuutta koskeviin oletuksiin, joiden perusteella olisi olemassa merkittävä riski varojen ja velkojen kirjanpitoarvojen olennaisista muutoksista seuraavan tilikauden aikana.

OMAIUSERIEN ARVONALENTUMISET JA OMAISUUDEN ARVOSTUKSEEN LIITTYVÄT ARVIOT

Liikearvon ja muiden omaisuuserien arvonalentumistestauksen yhteydessä määritellään vastaisia rahavirtoja, jotka perustuvat tärkeimmiltä oletuksiltaan tuleviin katetasoihin, käytettävään diskonttaus korkoon ja ennusteiden ajanjaksoon, sekä ennustejakson jälkeisen ajan kasvuvauhti-oletuksiin, millä on vaikutus niin sanottuun termiinaaliarvoon. Negatiivinen kehitys rahavirtojen toteutumisessa tai diskonttauskoron yksittäisissä komponenteissa, kuten korkotasossa, riskipremioissa tai rahoitusrakenteessa, voi johtaa arvonalentumistestauksen kirjaamiseen. Arvonalentumistestauksiin liittyvät herkkyyksianalyysit on esitetty konsernitilinpäätöksen liitetiedossa 17.

Tilikaudella 2017 kirjatut arvonalentumiset

aineellisista käyttöomaisuushyödykkeistä ja aineettomista hyödykkeistä liittyivät Balkanin alueen tytäryhtiöiden koneisiin ja kalustoon sekä muihin aineettomiin oikeuksiin. Tilikaudella 2016 aineellisten käyttöomaisuushyödykkeiden arvonalentuminen liittyi Ukrainassa sijaitsevaan maa-alueeseen. Lisäksi tilikaudella 2016 tehtiin arvonalentuminen Tikkurila Drytech AB:n hankinnan yhteydessä kirjattuun liikearvoon. Arvonalentumistappiot on esitetty liitetiedossa 9. Poistot ja arvonalentumiset.

Arvonalentumistestauksessa joudutaan arvioimaan viitteitä arvonalentumisista käyttäen hyväksi sekä ulkoisia lähteitä (kuten markkinaraportit, kustannuskehitykset, korkotasot) että sisäisiä lähteitä (varastojen epäkuranttius, päätökset tuotesortimentin muutoksista). Näiden lähteiden ja tietojen analysoinnissa ja johtopäätösten tekemisessä joudutaan käyttämään arvioita.

Vaihto-omaisuuden arvostus edellyttää jossain määrin johdon arvioita. Vaihto-omaisuus arvostetaan joko hankintamenoon tai sitä alempaan nettorealisointiarvoon, riippuen siitä kumpi näistä on alhaisempi. Nettorealisointiarvoa määritettäessä arvioidaan saatavissa oleva myyntihinta vähennettynä arvioituilla myynnin toteuttamiseksi tarvittavilla välittömällä menoilla sekä vähennettynä arvioituilla hyödykkeen valmiiksi saattamisesta johtuvilla menoilla. Vaihto-omaisuuden tasearvon ylittäessä arvioidun nettorealisointiarvon kirjataan vaihto-omaisuuden arvonalentuminen. Vaikka yleensä Tikkurilan käyttämät raaka-aineet ja yhtiön valmistamat lopputuotteet säilyvät teknisesti hyvässä kunnossa kohtuullisen pitkään, ennakoimattomat muutokset markkinakysynnässä tai asiakkaiden käyttäytymisessä saattavat altistaa Tikkurilan epäkuranttiusriskeille, joiden määrää joudutaan arvioimaan tilinpäätöksen laatimishetkellä.

Myyntisaamisista kirjataan arvonalentuminen, mikäli johto arvioi, ettei saamisen kirjanpitoarvo vastaa sen käypää arvoa. Mahdolliseen myyntisaamisten arvonalentumiseen antavat viitteitä mm. velallisen huomattavat taloudelliset vaikeudet, suoritusviivästyminen ja suorituslaiminlyönti.

Tikkurilan liiketoiminnan kasvu Kiinassa on kasvattanut Juanmääräisten saamisten määrää. Tämä voi lisätä konsernissa luottotappioriskiä sekä Kiinan valuutan arvonalentumisen vaihtelulla voi olla epäsuoria vaikutuksia konsernin omaisuuserien arvoihin. Toiminnanohjausjärjestelmän käyttöönottoon liittyneet ongelmat kasvattivat myös eräntyneiden myyntisaamisten määrää erityisesti Ruotsissa. Lisäksi usean markkinan melko keskittynyt asiakaskuntarakente ovat lisänneet luottotappion riskiä.

Johto käyttää myös arviotaan määrittäessä aineellisten ja aineettomien hyödykkeiden taloudellista vaikutusaikaa Tikkurila-konsernille. Mikäli todellinen taloudellinen vaikutusaika poikkeaa tästä alkuperäisestä arviosta, korjataan vuosittain tehtäviä poistoja tai kirjataan hyödykkeestä arvonalentumistappio. Suuri osa konsernin aineellisista käyttöomaisuushyödykkeistä liittyy maalitehtaiden rakennuksiin, koneisiin ja laitteisiin. Mikäli Tikkurila päättäisi sulkea tehtaitaan tai muuttaa tuotantotoiminnan painopisteitä, poistoajat arvioidaan uudelleen ja omaisuus saatetaan joutua uudelleen arvostamaan. Lisäksi tämänkaltaiset toiminnan uudelleenjärjestelyt saattavat aiheuttaa ennallistamis- tai muita velvoitteita konsernille tulevaisuudessa.

Tikkurilalla on merkittävää liiketoimintaa ja omaisuuseriä Venäjällä. Vaikka tilikausien 2017 ja 2016 aikana ruplan arvo on vahvistunut ja vakiintunut vuoteen 2015 verrattuna ja Venäjän taloustilanne on stabiloitunut, geopolittiset ja taloudelliset riskit alueella ovat edelleen suuria. Myös vastapuoliriskien arvioiminen on monesti hankalaa Venäjällä. Nämä tekijät vaikuttavat tilinpäätöksessä erityisesti omaisuuserien arvostukseen.

YRITYSTEN YHTENLIITTYMÄT

Yrityskaupoissa hankittujen yritysten nettovarallisuus arvostetaan käypään arvoon. Tikkurila-konsernin maantieteellisen toimialueen ja liiketoiminnan luonteen huomioon ottaen on mahdollista, että hankittavien yhtiöiden tai liiketoimintojen ja niihin liittyvien omaisuus- ja velkaerien käyvät arvot eivät ole luotettavasti määritettävissä ja että arvonalentumiseen liittyy paljon arvionvaraisia elementtejä. Mikäli kyseessä on merkittävä yrityskauppa, yrityshankintojen kautta konserniin tulleiden aineellisten ja aineettomien hyödykkeiden arvioiduilla käyvillä arvoilla ja arvioiduilla taloudellisilla vaikutusajoilla voi olla huomattava vaikutus Tikkurilan tulokseen ja taseeseen. Yrityskauppojen yhteydessä tilikaudella ja sitä edeltävällä tilikaudella hankittu nettovarallisuus on esitetty liitetiedossa 4 Hankitut ja myydyt liiketoiminnot. Tilikausilla 2017 ja 2016 Tikkurilalla ei ollut yrityshankintoja.

Liiketoimintojen hankintaan mahdollisesti liittyvien ehdollisten vastikkeiden määrää arvioitaessa Tikkurila-konsernin johto joutuu käyttämään arvioita ja oletuksia hankitun liiketoiminnan taloudellisesta kehityksestä. Mikäli hankintahetkellä käypään arvoon arvostetun ehdollisen vastikkeen määrittämisen pohjana olleet oletukset muuttuvat, kirjataan arvioiden muutokset tarkasteluhetkellä konserniin laajaan tuloslaskelmaan tulosvaikutteisesti.

Ehdollinen vastike on diskontattu nykyhetken käyttäen kohdeyhtiöön perustuen painotettua pääoman kustannusta. Diskonttaus korkokotekijän muutoksista johtuvat erät kirjataan konsernin rahoituseriin.

Mikäli konserni suunnittelee luopuvansa joistain liiketoiminnoista tai myyvänsä joitakin omaisuuseriä, johto joutuu arvioimaan milloin IFRS 5 -standardin mukaiset kriteerit täyttyvät ja näin ollen milloin omaisuuserä, -erät on luokiteltava myytävänä oleviin pitkäaikaisiin omaisuuseriin. Lisäksi johto joutuu arvioimaan luokittelun yhteydessä mahdollisesti kirjattavan arvonalentumistappion määrän, mikäli omaisuuserän kirjanpitoarvon arvioidaan ylittävän omaisuuserän myynnistä aiheutuvilla menoilla vähennetyt käyvän arvon. Serbian ja Makedonian tytäryhtiöt luokiteltiin tilikauden 2017 lopussa myytävänä oleviin pitkäaikaisiin omaisuuseriin. Divestointi on arvioitu saatavan päätökseen ensimmäisen vuosineljänneksen aikana 2018. Luokittelun yhteydessä on koneista ja kalustosta kirjattu 234 tuhannen euron arvonalentuminen sekä muista aineettomista hyödykkeistä 963 tuhannen euron arvonalentuminen. Tytäryhtiöiden myynneistä on arvioitu aiheutuvan noin 5,6 miljoonan euron myyntitappio, joka on kirjattu konsernissa tilikauden 2017 tulokseen ja esitetty taseessa erässä siirtovelat.

TALOUDELLISEN TULOKSEEN TAI MUIHIN TAVOITTEISIIN SIDOTUT TUOTTOJEN OIKAISUT TAI KULUT

Tikkurila myy tuotteensa ja palvelunsa, erityisesti kauppa- ja rakennusmaaliliiketoiminnassa, valtaosin ulkopuolisille tukku- tai vähittäiskauppaan erikoistuneille yhtiöille. Usein kyseisten jakeluun erikoistuneiden asiakkaiden kanssa on voimassa erilaisia puite-, yhteistyö- tai toimitussopimuksia, joissa on sovittu esimerkiksi toimitusmääriin, toimitusten arvoon tai tiettyjen tuoteryhmien myynnin määriin liittyviä jälkikäteen annettavia alennuksia, asiakashyvytyksiä tai muita etuisuuksia. Tilinpäätöstilanteessa yhtiöllä ei ole vielä selvillä kaikkien asiakkaiden kaikkia sopimuskriteereitä koskevia toteumatietoja, minkä vuoksi alennuksiin tai kulueriin liittyviin jaksotuksiin

joudutaan käyttämään myös arvioita.

Merkittävällä osalla Tikkurila-konsernin henkilöstöä on osana palkkausta suoriteperusteinen muuttuva palkan osa, joka on sidottu etukäteen sovittuihin taloudellisiin ja operatiivisiin tavoitteisiin. Näiden bonus ja muiden ehdollisten palkkioiden kulukirjauksissa joudutaan käyttämään osittain harkintaa ja arvioita, koska tavoitemittareita koskevat toteumatiedot eivät ole kaikilta osin selvillä tilinpäätöshetkellä. Lisäksi konsernilla on vuodesta 2012 alkaen ollut konsernin valittuja johtohenkilöitä koskeva osakeperusteinen sijoittamis- ja kannustinjärjestelmä sekä uusi osakepohjainen kannustinohjelma vuodesta 2016 lähtien, joiden mukaisia kuluja kirjataan IFRS 2 -standardin mukaisesti. Osakeperusteisten järjestelmien tavoitekriteerien toteumatiedot sekä Tikkurilan osakkeen kurssikehitys, joiden perusteella lopulliset mahdollisesti maksettavat palkkiot määräytyvät, selviävät lopullisesti vasta kunkin ansaintajakson päätyttyä, minkä takia tilinpäätöshetkellä ennen ansaintajaksojen päättymistä on käytettävä arvioita kulu- ja muiden kirjausten tekemiseksi. Osakeperusteisten järjestelmien lopullisen palkitsemisen määrän päättää aina Tikkurila Oyj:n hallitus harkintansa perusteella, mikä voi myös aiheuttaa eroja alun perin ennakoituihin palkkiomääriin.

VARAUKSET

Varaus kirjataan, kun yhtiöllä on aikaisemman tapahtuman seurauksena oikeudellinen tai tosiasiallinen velvoite, ja maksuvelvoitteen toteutuminen on todennäköistä. Varaus voidaan kirjata vain, kun varauksen määrä on luotettavasti arvioitavissa. Varausten kirjaaminen tilinpäätökseen edellyttää johdon arviota, koska varauksiin liittyvien velvoitteiden tarkka euro-määrä ei ole selvillä tilinpäätöstä laadittaessa. Mikäli johto arvioi, ettei velvoitteesta synny todennäköisesti maksuvelvoitetta, esitetään tämä ehdollisena velkana konsernin tilinpäätöksessä. Tilinpäätöshetkellä 31.12.2017 varausten määrä oli 1,1 milj. euroa. Vastaava luku tilinpäätöksessä 2016 oli 0,8 milj. euroa. Varauksista on kerrottu liitetiedossa 31.

VEROT

Verotuksellisista tappioista ja muista eristä kirjattavien laskennallisten verosaamisten merkitsemistä varten johto arvioi määrän, jonka verran konserniyhtiöille todennäköisesti syntyy verotettavaa tuloa, niin että verosaamiset pystytään hyödyntämään. Konsernilla on tytäryhtiöitä useissa maissa, joissa on erityyppisiä, toisistaan poikkeavia verosäädöksiä. Tuloverojen kokonaismäärän arvioiminen koko konsernin tasolla edellyttää merkittävää harkintaa. Todellinen tuloskehitys voi poiketa arviosta, jolloin muutos vaikuttaa tulevien tilikausien veroihin. Tilinpäätöksessä 2017 laskennallisten verosaamisten määrä oli 8,2 milj. euroa ja vahvistettujen tappioiden määrä, joista ei ole kirjattu laskennallista verosaamista, oli 1,9 milj. euroa.

ELÄKEVELVOITTEET

Konsernin etuus pohjaisten eläkejärjestelyjen yhteydessä joudutaan arvioimaan taseeseen kirjattavan velan (tai saamisen) määrää siten, että laskennassa sovellettavan nykarvolaskennan ja vakuutusmatemaattisten erien määrittämiseksi joudutaan tekemään useita eri arvioita. Oletuksia ovat muun muassa järjestelyihin liittyvien varojen ja velkojen arvostamisessa käytetyt diskontauskorot, inflaatio, palkkatason nousu- ja odotettavissa oleva elinikä. Osa laskennassa käytettävistä arvioista perustuu ulkopuolisilta aktuaareilta saataviin tietoihin. Todelliset tulokset voivat poiketa alkuperäisistä arvioista ja oletuksista ja nämä etuus pohjaisten eläkejärjestelyjen nettovelan (-omaisuuserän) uudelleen määrittämisestä johtuvat erät kirjataan muihin laajan tuloksen eriin kaudella jona ne syntyvät. Diskonttaus korkojen muutoksen vaikutuksesta konsernin eläkevelvoitteen määrään on esitetty herkkyysanalyysi liitetiedossa 30. Lisäksi Ruotsin eläkejärjestelyn osalta, joka on konsernin suurin yksittäinen etuus pohjainen eläkejärjestely, on esitetty herkkyysanalyysi odotettavissa olevan eliniän osalta sekä inflaation osalta. Käytännössä eläkkeiden taso on sidottu inflaatioon.

3. SEGMENTTI-INFORMAATIO

Tikkurila raportoi liiketoiminnastaan kahdella segmentillä: SBU West ja SBU East. Lisäksi Tikkurila yhteinen -osassa esitetään konsernihallintoon liittyvät tapahtumat.

Segmenttijako perustuu konsernin strategiaan, jonka mukaisesti Tikkurila haluaa olla johtava kuluttajille ja ammattilaisille suunnattujen maalaamiseen liittyvien ratkaisujen tarjoaja Pohjoismaissa sekä Venäjällä ja muissa valituissa Itä-Euroopan maissa. Raportoitavien segmenttien määrittely perustuu eri maantieteellisten alueiden toimintaympäristöjen erilaisuuteen, vallitsevaan lainsäädäntöön ja

muuhun sääntelyyn sekä johtamisjärjestelmiin.

Tikkurila-konsernissa segmenttien tulokellisuuden arviointi sekä segmenteille kohdennettavia resursseja koskevat päätökset perustuvat pääosin segmenttien liikevoittoon. Segmentin varat ovat eriä, joita segmentti käyttää liiketoiminnassaan tai jotka ovat järkevällä perusteella kohdennettavissa segmenteille.

Segmenttien tuotot muodostuvat erilaisten maalien ja niihin liittyvien oheistuotteiden myynnistä kauppiaille, teollisuuteen sekä ammattikäyttöön. Segmentit saavat tuottoja vähäisessä määrin myös maaleihin liittyvien

oheispalvelujen myynnistä. Segmenttien tuotot esitetään asiakkaiden sijaintimaan mukaisesti, ja segmenttien varat esitetään varojen sijainnin mukaisesti. Segmenttien välinen hinnoittelu perustuu markkinahintoihin. Konsernin ulkoiset tuotot kertyvät laajasta asiakaskunnasta.

Tikkurila-konsernissa ylimpänä operatiivisena päätöksentekijänä, jonka tehtäviin kuuluu resurssien kohdistaminen toimintasegmenteille, toimii konsernin johtoryhmä.

Konsernilla ei ole sellaisia yksittäisiä asiakkaita, joilta saatavat tuotot olisivat vähintään 10 prosenttia Tikkurila-konsernin tuotoista.

RAPORTOITAVAT SEGMENTIT 2017	SBU West	SBU East	Tikkurila common	Eliminoinnit	Yhteensä
Tuhatta euroa					
Liikevaihto	379 791	202 603	-	-3	582 392
Poistot ja arvonalentumiset	11 749	8 497	144	-	20 391
Liikevoitto (-tappio)	16 227	8 208	-5 124	0	19 310
Vertailukelpoiseen liikevoittoon (-tappioon) vaikuttavat erät segmenteittäin	-1 842	-7 003	-628	-	-9 473
Oikaistu liikevoitto (-tappio) segmenteittäin	18 068	15 211	-4 496	0	28 783
Segmenteille kohdentamattomat erät					
Rahoitustuotot					5 557
Rahoituskulut					-8 478
Osuus pääomaosuusmenetelmällä yhdisteltyjen yritysten tuloksista					231
Konsernin voitto ennen veroja					16 621
Segmentin varat	321 359	81 775	54 753	-30 152	427 735
Pääomaosuusmenetelmällä yhdistellyt yritykset					491
Investoinnit	10 973	3 618	-	-	14 591

RAPORTOITAVAT SEGMENTIT 2016

	SBU West	SBU East	Tikkurila common	Eliminoinnit	Yhteensä
Tuhatta euroa					
Liikevaihto	395 178	176 844	-	-24	571 998
Poistot ja arvonalentumiset	10 467	6 060	148	-	16 675
Liikevoitto (-tappio)	45 123	12 624	-4 639	2	53 110
Vertailukelpoiseen liikevoittoon (-tappioon) vaikuttavat erät segmenteittäin	-137	-759	-	-	-896
Oikaistu liikevoitto (-tappio) segmenteittäin	45 260	13 383	-4 639	2	54 006
Segmenteille kohdentamattomat erät					
Rahoitustuotot					12 253
Rahoituskulut					-8 315
Osuus pääomaosuusmenetelmällä yhdisteltyjen yritysten tuloksista					333
Konsernin voitto ennen veroja					57 381
Segmentin varat	319 944	107 394	31 292	-48 293	410 338
Pääomaosuusmenetelmällä yhdistellyt yritykset					703
Investoinnit	20 143	3 172	-	-	23 315

SBU Westin toiminta-alueeseen kuuluvat Ruotsi, Tanska, Norja, Suomi, Puola, Saksa, Viro, Latvia ja Liettua.

SBU Eastin toiminta-alueeseen kuuluvat Venäjä, Keski-Aasian maat, Serbia, Makedonia ja Kiina.

Lisäksi SBU East on vastuussa viennistä noin 20 maahan.

RAPORTOITAVAT SEGMENTIT 2017	SBU West	SBU East	Tikkurila common	Eliminoinnit	Yhteensä
Tuhatta euroa					
Liikevoitto (-tappio) segmenteittäin	16 227	8 208	-5 124	0	19 310
Vertailukelpoiseen liikevoittoon (-tappioon) vaikuttavat erät segmenteittäin					
Divestoinnit	-	-5 601	-	-	-5 601
Henkilöstöön liittyvät	-1 642	-204	-628	-	-2 474
Vakuutuskorvaus tapaturmaan liittyen	-200	-	-	-	-200
Myyntivoitto myytävissä olevista rahoitusvaroista	-	-	-	-	-
Arvonalentuminen	0	-1 198	-	-	-1 197
Yhteensä	-1 842	-7 003	-628	-	-9 473
Oikaistu liikevoitto (-tappio) segmenteittäin	18 068	15 211	-4 496	0	28 783

RAPORTOITAVAT SEGMENTIT 2016	SBU West	SBU East	Tikkurila common	Eliminoinnit	Yhteensä
Tuhatta euroa					
Liikevoitto (-tappio) segmenteittäin	45 123	12 624	-4 639	2	53 110
Vertailukelpoiseen liikevoittoon (-tappioon) vaikuttavat erät segmenteittäin					
Divestoinnit	-	-750	-	-	-750
Henkilöstöön liittyvät	-	-	-	-	-
Myyntivoitto myytävissä olevista rahoitusvaroista	-	-	-	-	-
Arvonalentuminen	-137	-9	-	-	-146
Yhteensä	-137	-759	-	-	-896
Oikaistu liikevoitto (-tappio) segmenteittäin	45 260	13 383	-4 639	2	54 006

KONSERNIN HENKILÖKUNTA SEGMENTEITTÄIN KESKIMÄÄRIN KAUDEN AIKANA

	2017	2016
SBU West	1 716	1 656
SBU East	1 380	1 425
Tikkurila common *)	11	30
Yhteensä	3 107	3 112

*) Tilikaudella 2017 konsernissa on osana organisaatio- ja rakennemuutosta pyritty selkiyttämään päätöksentekoa, vastuita sekä poistamaan päällekkäisyyttä. Tämän konsernin uudelleenorganisoinnin johdosta on konsernitasoisten vastuufunktioiden henkilöt, joiden vastuut painotuvat selkeämmin yksikön liiketoiminnan tukemiseen, siirretty raportoitavaksi osana liiketoimintayksiköiden SBU East ja SBU West henkilökulumääriä.

LIKEVAIHTO MAITTAIN, KOHDEMAAN MUKAAN

Tuhatta euroa	2017	2016
Venäjä	143 355	120 197
Ruotsi	132 805	149 927
Suomi	92 775	98 117
Puola	76 763	70 355
Muut maat	136 694	133 402
Yhteensä	582 392	571 998

LIKEVAIHTO TUOTERYHMITÄIN

Tuhatta euroa	2017	2016
Kauppa- ja rakennusmaalit	478 941	474 912
Teollisuusmaalit	103 450	97 085
Yhteensä	582 392	571 998

PITKÄAIKAISET VARAT, SIJAINTIMAAN MUKAAN *)

Tuhatta euroa	2017	2016
Venäjä	28 272	32 321
Ruotsi	78 280	79 784
Suomi	35 049	37 192
Puola	17 754	15 588
Muut maat	20 793	26 306
Yhteensä	180 149	191 192

*) Pitkäaikaiset varat koostuvat aineettomista ja aineellisista hyödykkeistä sekä sijoituksista pääomaosuusmenetelmällä yhdisteltyihin yrityksiin.

4. HANKITUT JA MYYDYT LIKETOIMINNOT

HANKINNAT 2017

Tikkurilalla ei ollut liiketoimintojen yhdistämisä vuonna 2017.

HANKINNAT 2016

Tikkurilalla ei ollut liiketoimintojen yhdistämisä vuonna 2016.

MYYNIT 2017

Tikkurilalla ei ollut liiketoimintojen myyntejä vuonna 2017.

MYYNIT 2016

Kesäkuussa 2016 Tikkurila sai päätökseen Ukrainan ja Valko-Venäjän tytäryhtiöidensä ja niihin liittyvien saamisten myynnin Tikkurilan paikallisen johdon perustamalle OÜ FarbaHouse -nimiselle yhtiölle, joka jatkaa Tikkurilan tuotteiden jälleenmyyntiä molemmissa maissa. Luovutetut yhtiöt yhdisteltiin konserniin 31.5.2016 saakka.

Yhteenlaskettu kauppahinta oli 6,8 miljoonaa euroa, josta 0,1 miljoonaa euroa suoritettiin käteisellä kaupantekohetkellä. Kauppahinnan loppuosa, 6,8 miljoonan suuruinen korollinen laina, saadaan seuraavan seitsemän vuoden aikana. Laina on arvostettu käypään arvoon, 4,7 miljoonaa euroa, kaupantekohetkellä. Tämän lainasaamisen vakuutena on OÜ FarbaHouse yhtiön osakkeet.

Tästä kaupasta realisoitui Tikkurila-konserniin 1,4 miljoonan euron myyntitappio. Liikevoitossa (EBIT) myyntitappiota pienensi luovutuksen yhteydessä tulosvaikutteisesti kirjatut muuntoerot 0,6 miljoonaa euroa. Näin ollen liikevoitossa myyntitappio oli 0,8 miljoonaa euroa. Konsernin kauden tuloksessa tappio oli 0,1 miljoonaa euroa verovaikutus huomioituna.

Tikkurila myi elokuussa 2016 ruotsalaisen tytäryhtiönsä Färdigfärgat AB:n osakkeet. Tytä-

ryhtiöllä ei ole ollut liiketoimintaa vuosina 2016 tai 2015. Kauppahinta oli 14 tuhatta euroa, josta maksettiin käteisellä kaupantekohetkellä 10 tuhatta euroa. Loppu osa kauppahinnasta maksettiin syyskuussa 2017.

Konsernissa realisoitui kaupasta pieni myyntitappio. Konsernin tuloslaskelmaan realisoitui 0,1 miljoonan euron myyntivoitto, kun luovutuksen yhteydessä muuntoerot kirjattiin tulosvaikutteisesti.

5. HANKITTUJEN JA MYYTYJEN LIIKETOIMINTOJEN RAHAVIRTAVAIKUTUS

LIIKETOIMINTOJEN JA TYTÄRYHTIÖIDEN HANKINTA JA MYYNTI

Tuhatta euroa	2017	2016
Liiketoimintojen hankinta		
Luovutettava kokonaisvastike	-	-
Ostettujen liiketoimintojen hankintahetken rahavarat	-	-
Kauppahinnan palautus aikaisempien vuosien hankinnoista	-	-
Hankinnoista johtuvat rahavirrat hankittujen liiketoimintojen rahavaroilla vähennettynä	-	-
Luovutustulot tytäryhtiöiden ja liiketoimintojen myynneistä		
Luovutustulot yhteensä	-	4 753
Suoritukset aikaisempien vuosien luovutuksista	924	56
Saamiseksi kirjattu osuus myyntihetkellä *	-	-4 693
Myytyjen yhtiöiden rahavarat	-	-641
Rahavirtavaikutus	924	-525

* Saatavan arvo on 6 776 tuhatta euroa, käypä arvo kaupantekohetkellä 4 689 tuhatta euroa. Diskontatun koron osuus on 2 087 tuhatta euroa ja se tuloutetaan korkotuotona ajan kulumisen perusteella. Tämän lisäksi on ruotsalaisen tytäryhtiön kauppahinnasta saamiin kirjattu 4 tuhatta euroa.

Myydyt varat ja velat

	2017	2016
Aineelliset käyttöomaisuushyödykkeet ja aineettomat hyödykkeet	-	886
Laskennalliset verosaamiset	-	43
Korolliset saamiset	-	16 687
Vaihto-omaisuus	-	2 905
Myyntisaamiset ja muut korottomat saamiset	-	9 558
Rahavarat	-	641
Varat yhteensä	-	30 720
Laskennalliset verovelat	-	1
Korolliset velat	-	16 723
Ostovelat ja muut korottomat velat	-	7 889
Velat yhteensä	-	24 613
Myydyt nettovarat yhteensä	-	6 107
Myyntitappio omassa pääomassa	-	-1 354
Yhteensä	-	4 753

6. MYYTÄVÄNÄ OLEVAT PITKÄAIKAISET OMAISUUSERÄT

Tilikauden 2016 lopussa myytävänä oleviin pitkäaikaisiin omaisuuseriin sisältyi Balkanin alueella sijaitsevia asuntoja. Tilikauden 2017 aikana asunnot myytiin yhtä lukuun ottamatta.

Joulukuussa 2017 Tikkurila ilmoitti Serbian ja Makedonian tytäryhtiöidensä koko osakekannan myynnistä Tikkurilan paikalliselle johdolle. Kauppa saadaan päätökseen arvioitu vuoden 2018 ensimmäisen neljänneksen aikana. Tilikauden 2017 lopussa näiden konserniyritysten varat ja velat on esitetty myytävänä

olevissa pitkäaikaisissa omaisuuserissä sekä omaisuuseriin liittyvissä veloissa. Nämä myytävänä olevat pitkäaikaiset omaisuuserät ja myytävänä oleviin omaisuuseriin liittyvät velat sisältyivät SBU Eastin tase-eriin.

Yhtiöiden liikevaihto yhteensä vuonna 2017 oli noin 13 miljoonaa euroa ja ne työllistivät noin 130 henkilöä. Tikkurila-konsernin tilinpäätökseen 2017 on kirjattu arvioitu 5,6 miljoonan euron myyntitappio sekä 1,2 miljoonan alaskirjaukset yritysten aineellisista hyödykkeistä sekä

aineellisista käyttöomaisuushyödykkeistä.

Konsernitilinpäätöksessä jaksotettu tappio Balkanin tytäryhtiöiden divestointiin liittyen sisältyy taseessa erään "Ostovelat ja muut korottomat velat". Arvioitu myyntitappio 5,6 miljoonaa euroa sisältyy siirtovelkojen erään "Muut" liitetiedossa 29.

Myytävänä olevat pitkäaikaiset omaisuuserät on arvostettu joko kirjanpitoarvoonsa tai sitä alempana myynnistä aiheutuvilla menoilla vähennettyyn käypään arvoon.

Myytävänä olevat pitkäaikaiset omaisuuserät

Tuhatta euroa	2017	2016
Aineelliset käyttöomaisuushyödykkeet	2 658	-
Muut sijoitukset	39	182
Laskennalliset verosaamiset	14	-
Vaihto-omaisuus	2 185	-
Myyntisaamiset ja muut korottomat saamiset	3 128	-
Rahavarat	1 290	-
Varat yhteensä	9 314	182

Myytävänä oleviin omaisuuseriin liittyvät velat

Korolliset velat	12	-
Ostovelat ja muut korottomat velat	997	-
Velat yhteensä	1 009	-

Tilikauden 2016 aikana luokiteltiin Suomessa sijaitseva maa-alue myytävänä olevaksi pitkäaikaiseksi omaisuuseräksi. Tämä maa-alue, joka kuului SBU Westin varoihin, myytiin lokakuussa 2016.

Tilikauden 2016 lopussa myytävänä olevat pitkäaikaiset omaisuuserät sisälsivät asuntoja Balkanin alueella. Näiden omaisuuserien kirjanpitoarvoja verrattiin markkinoilta saatuihin hinta-arvioihin, joiden perusteella asunnoista kirjattiin arvonalentuminen. Tämä arvonalentuminen sisältyi konsernin laajassa tuloslaskelmassa rahoituskuluihin. Näiden asuntojen myynnin toteuttamiseksi asunnot annettiin paikallisten asuntovälittäjien myytäväksi. Nämä omaisuuserät sisältyivät SBU Eastin varoihin.

7. LIIKETOIMINNAN MUUT TUOTOT

Tuhatta euroa	2017	2016
Pitkäaikaisten varojen myyntivoitot	228	368
Myytävissä olevien rahoitusvarojen myyntivoitot	0	45
Vakuutuskorvaukset	237	92
Vuokratuotot	339	318
Palvelujen myynti yhteisyritykselle	978	930
Muut liiketoiminnan tuotot	1 867	753
Yhteensä	3 649	2 506

Pitkäaikaisten varojen myyntivoitto vuonna 2017 koostuu erityisesti ajoneuvojen myyntivoitoista.

Pitkäaikaisten varojen myyntivoittoihin sisältyi vuonna 2016 maa-alueen myynnistä saatu voitto 0,1 miljoonaa euroa sekä tytäryhti-

ön myynnistä saatu voitto 0,1 miljoonaa euroa. Vuokratuotot koostuvat pääosin tilavuokrista vuosina 2017 ja 2016.

8. TYÖSUHDE-ETUUDET

Tuhatta euroa	2017	2016
Palkat ja palkkiot	-86 306	-81 403
Osakeperusteiset maksut	-25	-47
Maksupohjaiset eläkekulut	-11 196	-10 590
Etuuspohjaiset eläkekulut	-1 249	-1 311
Muut henkilöstösivukulut	-12 267	-12 442
Yhteensä	-111 042	-105 793

Tikkurila Oyj:n hallituksen ja toimitusjohtajan työsuhte-etuudet on esitetty liitetiedossa 37 Lähipiiri.

Etuuspohjaisia eläkejärjestelyjä koskevat tiedot on esitetty liitetiedossa 30 Eläkeveloitteet ja muut pitkäaikaiset työsuhte-etuudet.

Henkilökunta keskimäärin	2017	2016
Henkilökunta Suomessa keskimäärin	584	560
Henkilökunta Suomen ulkopuolella keskimäärin	2 523	2 552
Yhteensä	3 107	3 112
Henkilökunta kauden lopussa	3 037	3 033

Konsernin henkilökunta keskimäärin kaudella on esitetty segmentteittäin liitetiedossa 3 Segmentti-informaatio.

9. POISTOT JA ARVONALENTUMISET

Tuhatta euroa	2017	2016
Poistot		
Aineettomat hyödykkeet	-5 257	-3 152
Aineelliset käyttöomaisuushyödykkeet		
Rakennukset ja rakennelmat	-3 187	-3 056
Koneet ja kalusto	-9 372	-9 442
Muut aineelliset hyödykkeet	-1 377	-879
Yhteensä	-19 193	-16 529
Arvonalentumiset		
Aineettomat hyödykkeet		
Muut aineettomat hyödykkeet	-963	-
Liikearvo	-	-137
Aineelliset käyttöomaisuushyödykkeet		
Koneet ja kalusto	-234	-
Maa- ja vesialueet	-	-9
Yhteensä	-1 197	-146
Poistot ja arvonalentumiset yhteensä	-20 391	-16 675

Tilikaudella 2017 kirjatut arvonalentumiset aineettomista hyödykkeistä ja aineellisista käyttöomaisuushyödykkeistä liittyvät Balkanin alueella toimiviin konserniyrityksiin, joiden varat ja velat on siirretty myytävänä oleviin pitkäaikaisiin omaisuuseriin sekä niihin liittyviin velkoihin.

Konsernissa tehtiin arvonalentuminen tilikaudella 2016 liittyen Tikkurila Drytech AB:n hankinnan yhteydessä kirjattuun liikearvoon (SBU West).

Tilikaudella 2016 kirjatut arvonalentumiset aineellisista käyttöomaisuushyödykkeistä liittyvät Ukrainassa sijaitsevaan maa-alueeseen (SBU East).

10. LIIKETOIMINNAN MUUT KULUT

Tuhatta euroa	2017	2016
Vuokrat	-12 928	-11 623
Muut vapaaehtoiset henkilöstökulut	-4 607	-5 189
Myyntin ja markkinoinnin kulut	-27 152	-28 721
Korjaus- ja ylläpitokulut	-9 111	-8 677
IT- ja tietoliikennekulut	-5 681	-5 578
Myydyn tavaran rahti	-17 869	-15 942
Asiantuntijapalkkiot	-5 802	-5 815
Matka- ja kuljetuskulut	-9 136	-8 572
Energia, lämmitys ja vesi	-4 800	-4 788
Vakuutukset pl. henkilövakuutukset	-1 079	-1 034
Toimistokulut	-1 981	-1 773
Edustuskulut ja jäsenmaksut	-2 534	-2 577
Ulkopuoliset palvelut	-24 262	-15 028
Viranomaisten palkkiot ja maksut sekä ympäristövero	-1 192	-1 351
Luottotappiot	-1 647	-1 426
Muut kulut	-10 887	-3 107
Yhteensä	-140 668	-121 201
Tilintarkastajan palkkiot ¹⁾ :		
KPMG	-433	-448
Muut	-26	-74
Veroneuvonta, KPMG	-31	-52
Muut palvelut, KPMG	-16	-34
Yhteensä	-506	-608

¹⁾ Sisältää myös palkkioiden yhteydessä mahdollisesti veloitetut muut kulut, kuten matkakulut.

KPMG Oy Ab:n veloittamat muut kuin tilintarkastuspalvelut ovat 24 tuhatta euroa.

VERTAILUKELPOISUUTEEN VAIKUTTAVAT ERÄT

Tuhatta euroa	2017	2016
Kulut		
Palkat ja palkkiot	-1 680	-
Muut henkilöstösivukulut	-533	-
Maksupohjaiset ja etuus pohjaiset eläkekulut	-85	-
Muut	-5 977	-750
Arvon alentumiset:		
Liikearvo	-	-137
Muut aineettomat hyödykkeet	-963	-
Aineelliset käyttöomaisuushyödykkeet	-234	-9
Yhteensä	-9 472	-896

Tilikauden 2017 vertailukelpoisuuteen vaikuttaneet erät "muut" sisältävät arvioidun myyntitappion 5,6 miljoonaa euroa. Tämä myyntitappio liittyy Serbian ja Makedonian tytäryhtiöiden myyntiin. Myyntitappion lopullinen määrä tarkentuu, kun Balkanin yhtiöiden kauppa saadaan päätökseen.

Tilikauden 2016 vertailukelpoisuuteen vaikuttaneet erät sisälsivät 0,8 miljoonan euron myyntitappion, joka realisoitui Ukrainan ja Valko-Venäjän tytäryhtiöiden ja niihin liittyvien saamisten myynnistä Oü Farbahouse -nimiselle yhtiölle. Tämä sisältyy riville muut. Arvon alentumiset liittyivät Tikkurila Drytech AB:n hankin-

nan yhteydessä kirjattuun liikearvoon sekä Ukrainassa sijaitsevaan maa-alueeseen.

11. TUTKIMUS- JA KEHITTÄMISMENOT

Tuhatta euroa	2017	2016
Tutkimus- ja kehittämismenojen yhteismäärä	-10 871	-11 260

Suurin osa tutkimus- ja kehittämismenoista muodostuu henkilökunnan palkoista ja sosiaalikulusta.

12. RAHOITUSTUOTOT JA -KULUT

Tuhatta euroa	2017	2016
Rahoitustuotot		
Osinkotuotot myytävissä olevista rahoitusvaroista	20	3
Korkotuotot lainoista ja muista saamisista	983	658
Muut korkotuotot	3	-
Valuuttakurssivoitot		
Valuuttakurssivoitot käypään arvoon tulosvaikuttaisesti kirjatuista rahoitusvaroista	-	-
Valuuttakurssivoitot lainoista ja muista saamisista	4 087	11 403
Valuuttakurssivoitot jaksotettuun hankintamenoan arvostetuista rahoitusveloista	464	187
Muut rahoitustuotot	-	2
Yhteensä	5 557	12 253

Tuhatta euroa	2017	2016
Rahoituskulut		
Korkokulut jaksotettuun hankintamenuon arvostetuista rahoitusveloista	-1 004	-872
Korkokulut käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjatuista rahoitusveloista	-	-
Aktivoidut vieraan pääoman menot	-	59
Muut korkokulut	-13	-124
Valuuttakurssitappiot		
Valuuttakurssitappiot käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjatuista rahoitusveloista	-	-
Valuuttakurssitappiot lainoista ja muista saamisista	-6 850	-6 215
Valuuttakurssitappiot jaksotettuun hankintamenuon arvostetuista rahoitusveloista	-91	-563
Muut rahoituskulut	-520	-555
Arvon alentumistappiot myytävissä olevista rahoitusvaroista	-	-45
Yhteensä	-8 478	-8 315
Rahoitustuotot ja -kulut yhteensä	-2 921	3 938
	2017	2016
Nettorahoituskulut liikevaihdosta, %	0,5	-0,7
Nettokorot liikevaihdosta, %	0,0	0,0
Tuhatta euroa	2017	2016
Valuuttakurssierot rahoituserissä		
Realisoituneet	-266	-582
Realisoitumattomat	-2 124	5 394
Yhteensä	-2 390	4 812
Valuuttakurssierot liikevoitossa		
Liikevaihto	-38	-4
Materiaalit ja palvelut	-1 970	1 125
Yhteensä	-2 008	1 121

Tilikauden 2016 nettorahoituskulut olivat kokonaisuudessaan positiiviset johtuen pääosin ruplan vahvistumisesta tilikauden aikana.

13. TULOVEROT

Tuhatta euroa	2017	2016
Kauden verotettavaan tuloon perustuvat verot	-7 788	-14 843
Edellisten kausien verot	45	95
Laskennalliset verot	1 773	1 832
Yhteensä	-5 970	-12 916
Muihin laajan tuloksen eriin kirjatut verot	2017	2016
Erät, joita ei siirretä tulosvaikutteiseksi		
Laskennalliset verot		
Etuuspohtajisten etuuksien uudelleen määrittämisestä johtuvat erät	507	-8
Yhteensä veroerät, joita ei siirretä tulosvaikutteiseksi	507	-8
Erät, jotka saatetaan myöhemmin siirtää tulosvaikutteiseksi		
Laskennalliset verot		
Myytävissä olevien varojen käyvän arvon muutokset	-	-
Nettosijoitus ulkomaiseen yksikköön	-	-529
Kauden verotettavaan tuloon perustuvat verot		
Nettosijoitus ulkomaiseen yksikköön	-	370
Yhteensä veroerät, jotka saatetaan myöhemmin siirtää tulosvaikutteiseksi	0	-159
Muihin laajan tuloksen eriin kirjatut verot yhteensä	507	-167

Voimassa olevan verokannan mukaan laskettujen verojen täsmäytys laajassa tuloslaskelmassa kirjattuihin veroihin:

Tuhatta euroa	2017	2016
Vero laskettuna emoyhtiön verokannalla	-3 324	-11 476
Ulkomaisten tytäryritysten poikkeavat verokannat	-234	-288
Verovapaat tuotot	36	161
Vähennyskelvottomat menot	-1 862	-1 139
Verokantojen muutosten vaikutus	-2	3
Aiemmin kirjaamattomien verotuksellisten tappioiden käyttö	5	153
Tilikauden verotappiot, joista laskennallista verosaamista ei ole kirjattu	-369	-546
Verot aikaisemmilta kausilta	45	95
Laskennallisten verojen muutos liittyen aikaisempiin vuosiin sekä kauden väliaikaiset erot joista ei kirjattu laskennallista veroa	-231	-112
Pääomaosuusmenetelmällä yhdisteltyjen yritysten tulosten vaikutus	51	73
Hyvityskelvottomat ulkomaiset lähdeverot	0	-30
Muut erät	-85	190
Laajassa tuloslaskelmassa kirjatut verot yhteensä	-5 970	-12 916

Norjan verokanta laski vuoden 2018 alusta 24 %:sta 23 %:iin. Tilinpäätöksessä 2017 on käytetty laskennallisten verojen osalta tosiasiallisesti voimaanpantua, vuodelle 2018 vahvistettua verokantaa. Latvian yritysverotuksen muutos

astui voimaan tammikuussa 2018. Yhteisö maksaa tuloveroja ainoastaan, kun se jakaa voittoja osinkona tai muina suoritteina, joiden tarkoituksena on tosiasiallinen voitonjako. Latvian verokanta nousi 15 %:sta 20 % :iin.

Norjan verokanta laski vuoden 2017 alusta 25 %:sta 24 %:iin. Tilinpäätöksessä 2016 on käytetty laskennallisten verojen osalta tosiasiallisesti voimaanpantua, vuodelle 2017 vahvistettua verokantaa.

14. OSAKEKOHTAINEN TULOS

Laimentamaton osakekohtainen tulos lasketaan jakamalla emoyhtiön osakkeenomistajille kuuluva tilikauden voitto tilikauden aikana ulkona olevien osakkeiden lukumäärän painotetulla keskiarvolla.

Laimennusvaikutus perustuu laskennalliseen, järjestelmien ehtojen mukaisesti arvioituihin liikkeelle laskettaviin osakkeiden kokonaismääriin. Konsernilla on vuonna 2012 päätetty johdon osakeperusteinen sitouttamis-

ja kannustinjärjestelmä, jossa on kolme ansaintajaksoa 2012-2014, 2013-2015 ja 2014-2016. Tilikauden 2016 alussa hallitus päätti uudesta konsernin avainhenkilöiden osakepohjaisesta kannustinjärjestelmästä, jossa on kolme ansaintajaksoa 2015-2017, 2016-2018 ja 2017-2019. Tämä lisäksi hallitus päätti toukokuussa 2017 ehdollisesta osakepalkkiojärjestelmästä 2017-2019.

Laimennusvaikutusta laskettaessa on

oletettu, että osakeperusteisen palkitsemisen kaikki osakkeina maksettavat erät laskettaisiin liikkeelle uusina osakkeina, vaikka on myös mahdollista, että osakkeet ostettaisiin markkinoilta.

Ansaintajaksojen 2012-2014, 2013-2015 ja 2014-2016 perusteella luovutetut osakkeet järjestelmään osallistujille hankittiin markkinoilta.

	2017	2016
Emoyhtiön omistajille kuuluva tilikauden voitto (tuhatta euroa)	10 651	44 465
Osakkeiden lukumäärän painotettu keskiarvo tilikauden aikana (1 000)	44 106	44 106
Laimentamaton osakekohtainen tulos (euroa/osake)	0,24	1,01
Emoyhtiön omistajille kuuluva tilikauden voitto (tuhatta euroa)	10 651	44 465
Osakkeiden lukumäärän painotettu keskiarvo tilikauden aikana (1 000)	44 106	44 106
Osakepohjaisen kannustinjärjestelmän vaikutus (1 000)	5	4
Osakkeiden lukumäärän painotettu keskiarvo tilikauden aikana laimennusvaikutuksella oikaistuna (1 000)	44 111	44 110
Laimennettu osakekohtainen tulos (euroa/osake)	0,24	1,01

Tikkurila Oyj:llä on yksi osakelaji, jolla ei ole nimellisarvoa. Rekisteröityjen osakkeiden lukumäärä kauden lopussa oli 44 108 252 kappaletta (44 108 252). Konsernin hallussa oli 31.12.2017 omia osakkeita yhteensä 2 461 (2 461) kappaletta.

15. AINEELLISET KÄYTTÖOMAISUUSHYÖDYKKEET

Tuhatta euroa	Maa- ja vesialueet	Rakennukset ja rakennelmat	Koneet ja kalusto	Muut aineelliset hyödykkeet*	Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	2017 yhteensä
Hankintameno 1.1.2017	5 839	109 511	183 381	9 928	2 610	311 269
Muut lisäykset	-	693	7 118	1 476	2 845	12 132
Muut vähennykset	-	-46	-2 158	-283	-	-2 487
Liiketoimintojen ja tytäryhtiöiden myynti	-	-	-	-	-	-
Siirto myytävänä oleviin varoihin	-	-841	-4 470	-	-161	-5 472
Muut muutokset	-	-	-4	-17	-270	-291
Uudelleenryhmittelyt	-	750	742	613	-2 106	-1
Kurssierot	-60	-894	-1 259	-653	8	-2 858
Hankintameno 31.12.2017	5 779	109 173	183 350	11 064	2 926	312 292
Kertyneet poistot ja arvonalentumiset 1.1.2017	-81	-69 581	-147 360	-6 716	-	-223 738
Vähennysten ja siirtojen kertyneet poistot	-	44	2 463	-119	-	2 388
Kauden poistot	-	-3 187	-9 372	-1 377	-	-13 937
Arvonalentuminen	-	-	-234	-	-	-234
Liiketoimintojen ja tytäryhtiöiden myynti	-	-	-	-	-	-
Siirto myytävänä oleviin varoihin	-	373	2 441	-	-	2 814
Kurssierot	5	205	999	438	-	1 647
Kertyneet poistot ja arvonalentumiset 31.12.2017	-75	-72 146	-151 064	-7 774	-	-231 059
Kirjanpitoarvo 1.1.2017	5 758	39 930	36 020	3 212	2 610	87 531
Kirjanpitoarvo 31.12.2017	5 703	37 027	32 286	3 290	2 926	81 233

Tuhatta euroa	Maa- ja vesialueet	Rakennukset ja rakennelmat	Koneet ja kalusto	Muut aineelliset hyödykkeet*	Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	2016 yhteensä
Hankintameno 1.1.2016	7 150	108 459	186 082	6 974	3 287	311 951
Muut lisäykset	-	543	6 964	756	1 907	10 170
Muut vähennykset	-44	-3 173	-9 137	-245	-457	-13 056
Liiketoimintojen ja tytäryhtiöiden myynti	-1 151	-	-1 776	-	-145	-3 072
Siirto myytävänä oleviin varoihin	-125	-	-	-	-	-125
Muut muutokset	-	-	-31	-	5	-26
Uudelleenryhmittelyt	-	967	114	1 056	-2 143	-7
Kurssierot	9	2 715	1 165	1 387	156	5 433
Hankintameno 31.12.2016	5 839	109 511	183 381	9 928	2 610	311 269
Kertyneet poistot ja arvonalentumiset 1.1.2016	-1 083	-69 013	-147 814	-4 645	-	-222 555
Vähennysten ja siirtojen kertyneet poistot	-	3 160	9 200	-280	-	12 080
Kauden poistot	-	-3 056	-9 442	-879	-	-13 377
Arvonalentuminen	-9	-	-	-	-	-9
Liiketoimintojen ja tytäryhtiöiden myynti	952	-	1 366	-	-	2 318
Kurssierot	59	-672	-671	-913	-	-2 196
Kertyneet poistot ja arvonalentumiset 31.12.2016	-81	-69 581	-147 360	-6 716	-	-223 738
Kirjanpitoarvo 1.1.2016	6 067	39 446	38 268	2 329	3 287	89 397
Kirjanpitoarvo 31.12.2016	5 758	39 930	36 020	3 212	2 610	87 531

* Muut aineelliset hyödykkeet sisältävät mm. väestönsuojia, vuokratilojen perusparannusmenoja ja maa-alueiden kestopäällysteitä.

Aineellisten käyttöomaisuushyödykkeiden hankintaa koskevat hankintasitoumukset on esitetty liitteessä 35 Vastuusitoumukset.

Tilikaudella 2017 suurimmat keskeneräiset aineelliset käyttöomaisuusprojektit liittyivät

Puolassa tuotanto-osaston laitteistoihin sekä myymäläkonseptiin.

Suurimmat keskeneräiset aineelliset käyttöomaisuusprojektit vuonna 2016 liittyivät Puolassa ja Venäjällä sijaitseviin kiinteistöihin.

Muut keskeneräiset projektit liittyivät muun muassa rakennusten ja tuotantoteknologian ylläpitoon ja uudistamiseen vuosina 2017 ja 2016.

RAHOITUSLEASINGSOPIMUKSET

Aineellisiin käyttöomaisuushyödykkeisiin sisältyy rahoitusleasingsopimuksilla hankittua omaisuutta seuraavasti:

Tuhatta euroa	Koneet ja kalusto	Moottoriajoneuvot	Yhteensä
31.12.2017			
Hankintameno	1 214	1	1 215
Kertyneet poistot	804	1	804
Kirjanpitoarvo	411	0	411
31.12.2016			
Hankintameno	1 369	606	1 975
Kertyneet poistot	914	550	1 464
Kirjanpitoarvo	455	56	511

16. AINEETTOMAT HYÖDYKKEET

Tuhatta euroa	Liikearvo	Muut aineettomat hyödykkeet	Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	2017 yhteensä
Hankintameno 1.1.2017	74 419	59 898	16 659	150 975
Muut lisäykset	-	130	2 329	2 459
Muut vähennykset	-	-113	-	-113
Liiketoimintojen ja tytäryhtiöiden myynti	-	-	-	-
Siirto myytävänä oleviin varoihin	-1 422	-5 515	-	-6 937
Muut muutokset	-	1	1	2
Uudelleenryhmittelyt	-	17 229	-17 227	2
Kurssierot	-292	-485	5	-772
Hankintameno 31.12.2017	72 704	71 145	1 767	145 616
Kertyneet poistot ja arvonalentumiset 1.1.2017	-2 116	-45 902	-	-48 018
Vähennysten ja siirtojen kertyneet poistot	-	112	-	112
Kauden poistot	-	-5 257	-	-5 257
Arvonalentuminen	-	-963	-	-963
Liiketoimintojen ja tytäryhtiöiden myynti	-	-	-	-
Siirto myytävänä oleviin varoihin	1 422	5 515	-	6 937
Kurssierot	-54	50	-	-4
Kertyneet poistot ja arvonalentumiset 31.12.2017	-748	-46 445	-	-47 193
Kirjanpitoarvo 1.1.2017	72 303	13 996	16 659	102 958
Kirjanpitoarvo 31.12.2017	71 956	24 700	1 767	98 424

Tuhatta euroa	Liikearvo	Muut aineettomat hyödykkeet	Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	2016 yhteensä
Hankintameno 1.1.2016	73 956	61 630	4 396	136 566
Muut lisäykset	-	34	12 950	12 984
Muut vähennykset	-	-543	-	-543
Liiketoimintojen ja tytäryhtiöiden myynti	-150	-3 389	-	-3 539
Muut muutokset	-	-	-1	-1
Uudelleenryhmittelyt	-	689	-681	7
Kurssierot	613	1 477	-5	2 085
Hankintameno 31.12.2016	74 419	59 898	16 659	147 559
Kertyneet poistot ja arvonalentumiset 1.1.2016	-2 031	-46 632	-	-45 247
Vähennysten ja siirtojen kertyneet poistot	32	542	-	574
Kauden poistot	-	-3 152	-	-3 152
Arvonalentuminen	-137	-	-	-137
Liiketoimintojen ja tytäryhtiöiden myynti	-	3 380	-	3 380
Kurssierot	20	-40	-	-20
Kertyneet poistot ja arvonalentumiset 31.12.2016	-2 116	-45 902	-	-44 602
Kirjanpitoarvo 1.1.2016	71 925	14 999	4 396	91 320
Kirjanpitoarvo 31.12.2016	72 303	13 996	16 659	102 958

Konsernin pääomaosuusmenetelmällä yhdisteltyyn yritykseen ei sisällynyt liikearvoa tilikausilla 2017 tai 2016. Konsernilla ei ole ollut päättyneellä tai sitä aiemmilla tilikausilla sellaisia aineettomia hyödykkeitä, joilla olisi rajoittamaton taloudellinen vaikutusaika.

Muut aineettomat hyödykkeet sisältävät liiketoimintojen yhdistämisten kautta taseeseen kirjattuja tavaramerkkejä ja tuotenimiä 6,7 milj.

euroa (9,2 milj. euroa) sekä markkinointikanavia ja asiakassuhteita 1,1 milj. euroa (2,8 milj. euroa). Lisäksi muihin aineettomiin hyödykkeisiin sisältyy ohjelmistoja 16,9 milj. euroa (2,0 milj. euroa).

Aktivoituja vieraan pääoman menoja ei ollut tilikaudella 2017. Tilikaudella 2016 niitä oli 59 tuhatta euroa. Korkoprosenttina käytetään kuukausittain laskettua keskimääräistä ulkois-

ten korollisten velkojen korkokantaa. Keskimääräinen aktivointikorkokanta tilikaudella 2016 oli 1,19 %.

Tilikaudella 2017 keskeneräiset aineettomat hyödykkeet sisältävät tilikaudella aktivoituja toiminnanohjausjärjestelmän kehittämismenoja 1,1 milj. euroa. Vuonna 2016 toiminnanohjausjärjestelmän aktivoidut kehittämismenot olivat 14,8 milj. euroa.

17. ARVONALENTUMISTESTIT

Liikearvon arvonalentumistestaus suoritetaan vähintään vuosittain ja aina silloin, kun todetaan viitteitä liikearvon tai jonkun muun omaisuuserän arvonalentumisesta. Arvonalentumistestauksessa yhtiön liikearvoa sisältävien rahavirtaa tuottavien yksiköiden kirjanpitoarvoa verrataan niiden tulevaisuudessa kerrytettävissä olevaan rahamäärään. Arvonalentumistappio kirjataan, mikäli liikear-

voa sisältävien rahavirtaa tuottavien yksiköiden kirjanpitoarvo on korkeampi kuin niiden kerrytettävissä oleva rahamäärä. Kerrytettävissä oleva rahamäärä määritellään käyttöarvoon perustuen diskonttaamalla arvioidut vastaiset rahavirrat Discounted Cash Flow -menetelmällä (DCF-menetelmä).

Tikkurila raportoi liiketoiminnastaan kahdella segmentillä SBU West ja SBU East. Ar-

vonalentumistestauksessa rahavirtaa tuottavat yksiköt on määritetty liiketoimintasegmenttien sisältä maantieteellisen toiminta-alueen ja operatiivisen liiketoimintalogiikan perusteella siten, että testattavia toiminta-alueita on yhteensä viisi. Tilinpäätöshetkellä liikearvoa on ollut kohdistettuna seuraaville rahavirtaa tuottaville yksiköille: Scandinavia ja East

Testattavien rahavirtaa tuottavien yksiköiden kirjanpitoarvot ja niihin sisältyvät liikearvot ovat seuraavat:

Rahavirtaa tuottavat yksiköt:	2017		2016	
	Kirjanpitoarvo,	josta liikearvoa	Kirjanpitoarvo,	josta liikearvoa
Tuhatta euroa				
Finland	45 442	-	46 116	-
Scandinavia	105 324	68 630	107 376	68 714
East	64 301	3 326	65 645	3 589
Central Europe	47 347	-	43 932	-
South-East Europe	11 945	-	15 507	-

Tikkurilan johtoryhmä ja hallitus käyvät vuosittain toisen vuosipuoliskon alkupuolella strategiayön yhteydessä läpi tavoitteet tuleville vuosille. Tavoitteiden määrittelyssä johdon arviointi ja harkinta ovat keskeisessä asemassa. Tässä työssä otetaan huomioon ulkopuolisista informaatiolähteistä saatava tieto maantieteellisillä alueilla tapahtuneesta kehityksestä sekä odotettavissa olevat muutokset alueiden taloudessa, maalien kysynnässä, asiakaskunnassa sekä kilpailijoissa. Strategiayön perusteella luodaan myös tulevan kolmen vuoden rahavirtaennusteet rahavirtaa tuottaville yksiköille. Toiminta-alueilla tapahtuvien merkittävien muutosten johdosta, kun ne tapahtuvat vuosittaisen strategiayön jälkeen, rahavirtaennusteita voidaan arvioida uudestaan tilikauden loppupuolella. Rahavirtaennusteissa ei ole huomioitu laajennusinvestointeja. Terminaaliarvo on laskettu siten, että ennustejakson viimeinen vuosi on ekstrapoloitu käyttäen nimellisen kasvun olettamana nollassa ja rahavirrat on diskontattu nykyhetkeen.

Käytetty diskonttaus korko oli vuonna 2017 rahavirtaa tuottavasta yksiköstä riippuen 8,1 % - 15,4 %. Diskonttaus korko on määritetty keskimääräisen painotetun pääomakustannuksen (WACC, weighted average cost of capital) avulla, joka kuvaa oman ja vieraan pääoman kokonaiskustannusta ottaen huomioon omaisuuseriin liittyvät erityiset riskit.

Vuoden 2017 WACC:n laskennassa samalla toimialalla toimivien yritysten verrokiryhmää on täsmennetty ja laajennettu. Area SEE:n päätoimintamaa on vaihdettu Serbiasta Kiinaksi, sillä Kiinan merkitys on kasvanut tässä rahavirtaa tuottavassa yksikössä ja lisäksi Balkanin tytäryhtiöiden divestointi saatetaan päätökseen ensimmäisen vuosineljänneksen aikana 2018. Lisäksi riskittömän koron määrittelyä on muutettu niin, että pohjaksi on otettu toiminta-alueiden merkittävimpien kohdemaiden 30-vuotisen valtionlainan vallitseva markkinakorkotasoa. Koska rahavirtaa tuottavien yksiköiden Area East, Area CE ja Area SEE päätoimintamaiden osalta näin pitkää viitekorkoa ei ole saatavissa, kyseisten alueiden riskittömän koron määrittämisen perusteeksi

on otettu Saksan 30-vuotisen valtionlainan korko, johon on lisätty kohdemaan ja Saksan välinen inflaatioero. Saksan valtionlainojen korkoa on käytetty pohjana, koska Saksa kuuluu AAA-riskiluokkaan. Tällä muutoksella on poistettu kaksinkertainen maariskitekijän vaikutus, sillä maariski vaikuttaa WACC:n arvoon jo sen määrittelyssä käytetyn erillisen markkinariski-komponentin kautta.

Diskonttauskorko ja rahavirrat on määritelty ennen veroja.

ARVONALENTUMISTESTIEN KESKEISET OLETUKSET JA HERKKYYSANALYYSIT

Arvonalentumistestauksissa käytettävät rahavirtaennusteet heijastavat johdon näkemystä myynnin, kustannusten ja käyttöpääomien tulevasta kehittämisestä kolmivuotisen ennustejakson aikana. Arvonalentumistesteissä käytetyt keskeiset oletukset rahavirtojen osalta ovat kasvun ja kannattavuuden kehitys eli liikevaihdon sekä EBITDA:n (liikevoitto ennen poistoja ja arvonalentumisia) muutos. Diskonttauskoron osalta keskeiset muuttujat ovat riskitön korko, pääomarakenne sekä riskisyyttä heijastava Beta-kerroin.

Vuoden 2017 testauksessa, vuosille 2018-2020, liikevaihdon absoluuttisen ja suhteellisen kasvun on oletettu olevan Area South-East Euroopan alueella suurinta kuten oli edellisellä vuonna tehdyn kolmevuotisen ennustejaksonkin 2017-2019 mukaan. Arvioitu liikevaihto alueella on kuitenkin tällä ennustejaksolla matalammalla tasolla ennakoitusta divestoinnista johtuen. Area Eastin liikevaihdon kasvun on ennakoitu jatkuvan vahvana ennustejaksolla 2018-2020. Area Scandinavian kolmivuotiskauden 2018-2020 estimoitu liikevaihto on alemmalla tasolla edellisvuonna tehtyyn kolmivuotiseen ennustejaksoon verrattuna. Raaka-aineiden hinnat ovat nousseet vuoden 2017 aikana, erityisesti muutaman keskeisen raaka-aineen hinnat. Raaka-ainehintojen arvioidaan nousevan edelleen vuoden 2018 aikana. Vuonna 2017 on tehty kustannussäästötoimenpiteitä, joiden arvioidaan jatkossa parantavan kannattavuutta. Esimerkkejä valituista keinoista saavuttaa vuonna 2017 käynnistetyt kus-

tannustehokkuus- ja kannattavuusohjelman tavoitteita ovat esimerkiksi tuotanto- ja logistiikkaverkoston optimoiminen konsernissa, tuoteportfolion ja käytettyjen raaka-aineiden lukumäärän harmonisointi, toimintojen uudelleenorganisointi poistamalla toimintojen päällekkäisyyksiä sekä selkeyttämällä päätöksentekoa ja vastuuta.

Vuoden 2016 testauksessa, vuosille 2017-2019, liikevaihdon absoluuttisen ja suhteellisen kasvun ennakoitiin olevan suurinta Area South-East Euroopan alueella edellisellä vuonna tehtyyn kolmevuotiseen ennustejaksoon verrattuna. Muilla toiminta-alueilla liikevaihdon suhteellisen kasvun ennakoitiin olevan edellisen ennustejakson tasolla. Area Eastin kolmivuotisen ennustejakson, vuosille 2017-2019, ennakoitu liikevaihto jatkoi kasvuaan vuonna 2015 tehtyä ennustejaksoa matalammalla liikevaihtotasolla. Toiminta-alue Eastin ennakoitiin saavuttavan vuoden 2015 liikevaihtotason vuonna 2016 tehdyn ennustejakson loppupuolella. Raaka-aineiden hinnat vuonna 2016 olivat lähes samalla tasolla kuin edellisellä vuonna. Joidenkin keskeisten raaka-aineiden hintojen arvioitiin kuitenkin nousevan vuoden 2017 aikana. Tilikauden 2016 aikana muokattiin yhtiön rakennetta ja virtaviivaistettiin toimintatapoja. Toiminta-alue Eastin heikkojen toimintavaihtojen negatiivisten vaikutusten vähentämiseksi lisättiin paikallista valmistusta ja raaka-ainehankintaa. Näiden toimenpiteiden ja niiden lisäksi tehtyjen kustannussäästötoimenpiteiden arvioitiin jatkossa parantavan kannattavuutta.

Diskonttauskoron keskeisten muuttujien arvot on määritelty kullekin testausajankohdalle ja testattaville yksiköille erikseen, heijastaen testaushetken markkinainformaatiota. Diskonttauskorot ovat muuttuneet johtuen WACC:in määrittämisessä käytettyjen keskeisten oletamien (riskitön korko, pääomarakenne ja Beta-kerroin) muutoksista. Suurin korkoprosentin muutos, alentuminen vuodesta 2016 vuoteen 2017, on toiminta-alue South-East Euroopella. Korkoprosentin lasku on pääosin johtunut riskittömän koron laskusta. Pääomarakenteena on käytetty samalla toimialalla toimivien yhtiöiden ja toimialan keskimääräistä markkinaehtoista oman ja vieraan pääoman suhdetta

Alla olevassa taulukossa on esitetty arvonalentumistauksessa käytetyt oletukset kolmen vuoden ennusteperiodilla ja termiinaalikaudella kyseisenä vuonna olleiden rahaa tuottavien yksiköiden mukaisesti:

	Scandinavia		East		Central Europe		South-East Europe		Finland	
	2017	2016	2017	2016	2017	2016	2017	2016	2017	2016
Käytetyt ennusteparametrit										
Suhteellinen liikevoitto ennen poistoja ja arvonalentumisia, keskimäärin (EBITDA), %	10,2	11,4	14,2	15,1	11,2	8,8	23,9	19,5	11,7	12,6
Diskonttaus korko, pre-tax, %	8,1	6,4	15,4	19,1	9,7	12,0	9,9	19,6	8,4	6,7
Ennusteperiodin jälkeinen kasvu, %	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Määrä, jolla kerrytettävissä oleva rahamäärä ylittää kirjanpitoarvon, tuhatta euroa	71 746	179 273	43 394	17 132	32 983	2 560	153 935	40 778	69 412	100 624

Herkkyysanalyysi on tehty kasvun, kannattavuuden sekä diskonttauskoron osalta ja sen tulokset on esitetty alla olevassa taulukossa:

	Scandinavia		East		Central Europe		South-East Europe		Finland	
	2017	2016	2017	2016	2017	2016	2017	2016	2017	2016
Muutos keskeisissä oletuksissa										
Suhteellisen liikevoiton ennen poistoja ja arvonalentumisia, keskimäärin (EBITDA %), muutos % -yksikköä	-2,9	-5,4	-4,5	-2,4	-2,8	-0,3	-20,2	-10,8	-5,7	-6,2
Diskonttauskoron (pre-tax) muutos, % -yksikköä	4,5	8,7	9,2	3,9	5,7	0,5	58,1	37,0	10,1	10,9
Ennusteperiodin jälkeisen kasvun muutos, % -yksikköä	-5,7	-12,0	-15,6	-5,7	-8,1	-0,7	n/a	n/a	-14,5	-15,4

Yllä olevassa herkkyysanalyysitaulukossa on esitetty ne muutokset keskeisissä oletuksissa, jotka - muiden oletusten pysyessä samana - aiheuttaisivat sen, että kerrytettävissä oleva rahamäärä olisi yhtä suuri kuin kirjanpitoarvo. Esimerkiksi, kuinka monen prosenttiyksikön

muutos diskonttauskorossa aiheuttaisi sen, että kerrytettävissä oleva rahamäärä olisi yhtä suuri kuin kirjanpitoarvo, olettaen, että muut osatekijät pysyvät muuttumattomina. Vastaavalla tavalla taulukosta on luettavissa esimerkiksi se, kuinka suuri prosenttiyksikön muutos liikevoito-

tossa ennen poistoja ja arvonalentumisia tai ennusteperiodin jälkeisessä kasvussa aiheuttaisi sen, että kerrytettävissä oleva rahamäärä olisi yhtä suuri kuin kirjanpitoarvo.

18. PÄÄOMAOSUUSMENETELMÄLLÄ YHDISTELLYT YRITYKSET

Tuhatta euroa	2017	2016
Kirjanpitoarvo 1.1.	703	816
Osuus pääomaosuuksimenetelmällä yhdisteltyjen yritysten kauden tuloksista	231	333
Osingot	-381	-393
Muut laajan tuloksen erät	-36	-20
Kurssierot	-26	-33
Kirjanpitoarvo 31.12.	491	703

OSAKKUUSYRITYKSET

Vuoden 2017 tai 2016 aikana konsernilla ei ollut omistuksia osakkuusyrityksissä.

YHTEISYRITYKSET

Konserni on osallisena vain yhdessä yhteisjärjestelyssä, Alcro Parti AB:ssä. Konsernin omistusosuus ja osuus äänivallasta Alcro Parti AB:ssä on 50 prosenttia. Vuosien 2017 ja 2016 aikana konsernilla ei ollut muutoksia omistuksessa yhteisjärjestelyissä.

Alcro Parti AB harjoittaa suoramyyntiä rakennusliiketoimintaan, teollisuus-, siivous- ja käsityöyrityksiin sekä kunnille Ruotsissa Tukholman, Göteborgin ja Malmön kaupungeissa. Yrityksellä on täydelliset tuotevalikoimat maalaamisen, suojaamisen ja siivoamisen aloille. Sijoituksen strateginen tarkoitus on tavoittaa em. asiakasryhmät.

Konsernin yhteisjärjestely on osakeyhtiö, erillinen sijoitusväline, jossa konsernilla ja toisella investoijalla on yhteinen määräysvalta. Konsernilla ja järjestelyn toisella osapuolella

on solmitun järjestelyn mukaisesti oikeus Alcro Parti AB:n nettovarallisuuteen. Tämän perusteella yritys on luokiteltu yhteisyritykseksi, joka yhdistellään pääomaosuuksimenetelmällä. Taloudellisen informaation yhteenveto Alcro Parti AB:sta on esitetty sen omaan tilinpäätökseen sisältyvinä rahamäärinä sisältäen laatimisperiaatteiden eroavaisuuksista johtuvat oikaisut.

Alcro Parti AB on yksityinen osakeyhtiö, joten sen osakkeille ei ole saatavissa hintanoteerausta.

TALOUDELLISEN INFORMAATION YHTEENVETO YHTEISYRITYKSESTÄ:

Tuhatta euroa	2017	2016
Pitkäaikaiset varat	1 759	1 266
Lyhytaikaiset varat ilman rahavaroja	1 533	670
Rahavarat	971	694
Varat yhteensä	4 263	2 630
Pitkäaikaiset rahoitusvelat	-	-
Muut pitkäaikaiset velat	796	681
Lyhytaikaiset rahoitusvelat ilman ostovelkoja	-	-
Muut lyhytaikaiset velat sisältäen ostovelat	2 484	543
Velat yhteensä	3 280	1 225
Nettovarallisuus	983	1 405
Konsernin osuus nettovaroista (50%)	491	703
Liikevaihto	8 902	9 065
Poistot	-	-
Korkotuotot	-	-
Korkokulut	0	0
Tuloverot	-164	-193
Kauden tulos	463	667
Muut laajan tuloksen erät	-72	-40
Laaja tulos	391	627
Konsernin osuus laajasta tuloksesta	196	313
Yhteisyritykseltä kaudella saadut osingot	381	393
Henkilöstö keskimäärin kaudella	10	9
Tuhatta euroa	2017	2016
Konsernin osuus nettovarallisuudesta 1.1.	703	816
Konsernin osuus kauden tuloksesta	232	333
Osingot yhteisyritykseltä	-381	-393
Muut laajan tuloksen erät	-36	-20
Muuntoerot	-26	-33
Kirjanpitoarvo 31.12.	491	703

Liiketoimet ja avoimet saldot yhteisyrityksen kanssa on esitetty liitetiedossa 37 Lähipiiri.

19. VAIHTO-OMAISUUS

Tuhatta euroa	2017	2016
Aineet ja tarvikkeet	27 421	22 218
Keskeneräiset tuotteet	2 792	2 466
Valmiit tuotteet	64 887	54 925
Ennakkomaksut	885	610
Yhteensä	95 984	80 220

Vaihto-omaisuudesta on kirjattu arvonalentumistappioita 6,7 miljoonaa euroa (2,9 milj. euroa). Arvonalentumistappiot kirjataan, jos vaihto-omaisuuden kirjanpitoarvo ylittää vaihto-omaisuuden nettorealisointiarvon. Vaihto-omaisuuden arvostus kunkin katsauskauden päätteeksi edellyttää jossain määrin johdon arvioita. Konsernin sisäisiin ohjeisiin ja operatiiviseen informaatioon perustuen paikallisten tytäryhtiöiden ja konsernin johto käyttävät harkintaa arvioidessaan vaihto-omaisuuden

arvonalentumisen tarvetta ja määrää, koska valtaosin käytettävissä ei ole yksiselitteisiä tapoja arvioida yhtiön vaihto-omaisuushyödykkeiden käypää arvoa.

Kulukirjaukset, joilla kirjanpitoarvo pienennetään nettorealisointiarvoa vastaavaksi, sekä kaikki vaihto-omaisuutta koskevat menetyksistä johtuvat kulukirjaukset, kirjataan konsernin laajan tuloslaskelman riveille "Materiaalit ja palvelut" sekä "Valmiiden ja keskeneräisten tuotteiden varaston muutos". Tilikaudella on

kirjattu myös arvonalentumisen peruutusta 1,0 miljoonaa euroa (0,8 milj. euroa). Kuluksi kirjatun hankintamenon määrä oli 294,6 milj. euroa (277,7 milj. euroa) ja se esitetään laajan tuloslaskelman erissä "Materiaalit ja palvelut" sekä "Valmiiden ja keskeneräisten tuotteiden varastojen muutos".

Vaihto-omaisuus, joka on kirjattu taseeseen nettorealisointiarvoon vuonna 2017 oli 1,3 miljoonaa euroa (1,7 milj. euroa).

20. MYYTÄVISSÄ OLEVAT RAHOITUSVARAT

Tuhatta euroa	2017	2016
Kirjanpitoarvo 1.1.	822	1 095
Lisäykset	-	161
Vähennykset	-75	-193
Arvostuksen muutos	1	-45
Muut muutokset / Siirrot	-	-182
Kurssierot	7	-14
Kirjanpitoarvo 31.12.	755	822

Myytävissä oleviin rahoitusvaroihin sisältyy pääasiassa noteeraamattomia osakkeita, jotka on arvostettu hankintamenoon tai hankintamenoa alempaan arvoon, mikäli näistä on kirjattu arvonalentuminen. Osakkeet ovat luonteeltaan liiketoimintaa tukevia ja henkilöstön virkistystoimintaan liittyviä pitkäaikaisia sijoituksia, joista yhtiöllä ei ole aikomusta luopua. Näillä osakkeilla ei ole toimivilla markkinoilla noteerattua

hintaa eikä käypää arvoa pystyttyä määrittämään luotettavasti arvostusmenetelmien avulla. Näin ollen johdon harkinnan mukaan osakkeiden käypää arvoa kuvastaa parhaiten osakkeiden hankintameno.

Tilikaudella 2017 myytävissä olevista rahoitusvaroista ei ole kirjattu arvonalentumista. Tilikaudella 2016 arvonalentumisia oli kirjattu 45 tuhatta euroa. Arvonalentumiset on esitetty

rahoituskuluissa.

Tilikaudella 2017 näistä osakkeista on kirjattu 0 tuhatta euroa myyntivoittoa (45 tuhatta euroa). Myyntitappioita on kirjattu tilikaudella 2017 0 tuhatta euroa (44 tuhatta euroa). Realisoituneet myyntivoitot ja -tappiot kirjataan liiketoiminnan muihin tuottoihin tai kuluihin.

21. PITKÄAIKAISET SAAMISET

Tuhatta euroa	2017	2016
Lainasaamiset	5 701	5 677
Ennakkomaksut	162	138
Siirtosaamiset	202	314
Muut saamiset	1 416	1 211
Pitkäaikaiset saamiset yhteensä	7 481	7 340
Muut saamiset		
Myyntisaamiset/osamaksusaamiset	1 416	1 211
Muut pitkäaikaiset korottomat saamiset	-	-
Muut saamiset yhteensä	1 416	1 211

22. LYHYTAIKAISET KOROLLISET SAAMISET

Tuhatta euroa	2017	2016
Lainasaamiset	655	915
Korolliset saamiset yhteensä	655	915

23. MYYNTISAAMISET JA MUUT KOROTTOMAT SAAMISET

Tuhatta euroa	2017	2016
Myyntisaamiset	88 070	89 178
Siirtosaamiset	6 142	5 950
Muut saamiset	3 605	3 699
Lyhytaikaiset korottomat saamiset yhteensä	97 817	98 827

Myyntisaamisten käyvän arvon määrittämiseksi johto arvioi asiakaskohtaisten viitteiden

perusteella myyntisaamisten arvonalentumisen tarvetta ja määrää.

Muut saamiset sisältävät arvonalentumista 3,2 milj. euroa (3,2 milj. euroa).

Tuhatta euroa	2017	2016
Siirtosaamiset		
Liikevaihtoon ja ostoihin liittyvät erät	2 682	2 649
Henkilöstökulut	446	248
Vakuutuskulut	479	360
Vuokrat	1 288	1 038
Korot	112	146
Muut	1 337	1 823
Yhteensä	6 344	6 264

Siirtosaamisten erittely sisältää myös pitkäaikaiset siirtosaamiset, jotka on esitetty liitetiedossa 21.

24. RAHAVARAT

Tuhatta euroa	2017	2016
Käteisvarat	16 959	18 418
Muut rahavarat (pankkitalletukset, eräpäivä alle 3 kk)	-	113
Rahavarat yhteensä	16 959	18 531

Tuhatta euroa	2017	2016
Rahavirtalaskelman mukaiset rahavarat		
Käteisvarat	16 959	18 418
Muut rahavarat (pankkitalletukset, eräpäivä alle 3 kk)	-	113
Shekkiluottotili	-87	-
Rahavarat yhteensä	16 872	18 531

25. LASKENNALLISET VEROSAAMISET JA -VELAT

Tasearvo 31.12.2017

2017	1.1.2017		Kirjattu	Kirjattu	Ostetut /	Siirrot	Muut erät		Lasken-	Lasken-
Tuhatta euroa	Netto-	Kurssierot	tulos-	muihin	myytyt /	myytävä-	ja siirrot	Netto	nallinen	nallinen
	saldo		vaikut-	laajan	liiketo-	nä oleviin	erien		vero-	vero-
			teisesti	tuloksen	minnot		välillä		saaminen	velka
Vahvistetut tappiot	223	-27	21	-	-	-	-	217	217	-
Etuuspohjaiset eläkejärjestelyt	1 927	-55	28	497	-	-	-	2 397	2 397	-
Varaukset	161	4	-24	-	-	-	-	141	141	-
Vaihto-omaisuuden sisäinen kate	1 007	-45	-38	-	-	-14	-	910	910	-
Kertyneet poistoerot	-2 799	54	207	-	-	-	-	-2 538	237	-2 775
Myytavissä olevat rahoitusvarat	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Aineettomien ja aineellisten hyödykkeiden arvostaminen käypään arvoon liiketoimintojen yhdistämississä	-2 274	90	558	-	-	-	-	-1 626	-	-1 626
Muut väliaikaiset erot	2 807	-137	1 021	-	-	-	-	3 691	4 281	-590
Laskennalliset nettoverovelat (saamiset)	1 051	-116	1 773	497	-	-14	-	3 191	8 183	-4 991

Tasearvo 31.12.2016

2016	1.1.2016		Kirjattu	Kirjattu	Ostetut /	Siirrot	Muut erät		Lasken-	Lasken-
Tuhatta euroa	Netto-	Kurssierot	tulos-	muihin	myytyt /	myytävä-	ja siirrot	Netto	nallinen	nallinen
	saldo		vaikut-	laajan	liiketo-	nä oleviin	erien		vero-	vero-
			teisesti	tuloksen	minnot		välillä		saaminen	velka
Vahvistetut tappiot	157	12	54	-	-	-	-	223	223	-
Etuuspohjaiset eläkejärjestelyt	1 980	-66	27	-14	-	-	-	1 927	1 927	-
Varaukset	216	-2	-53	-	-	-	-	161	161	-
Vaihto-omaisuuden sisäinen kate	664	54	332	-	-43	-	-	1 007	1 007	-
Kertyneet poistoerot	-2 867	-47	115	-	-	-	-	-2 799	433	-3 232
Myytavissä olevat rahoitusvarat	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Aineettomien ja aineellisten hyödykkeiden arvostaminen käypään arvoon liiketoimintojen yhdistämississä	-2 416	-280	421	-	1	-	-	-2 274	-	-2 274
Muut väliaikaiset erot	2 067	333	936	-529	-	-	-	2 807	3 546	-739
Laskennalliset nettoverovelat (saamiset)	-200	4	1 832	-543	-42	-	-	1 051	7 297	-6 245

Verotuksellisista tappioista ja muista eristä kirjattavien laskennallisten verosaamisten merkitsemistä varten johto arvioi määrän, jonka verran konserniyhtiöille todennäköisesti syntyy verotettavaa tuloa, niin että verosaamiset pystytään hyödyntämään, vaikka siitä ei ole etukäteen olemassa varmaa tietoa. Konsernilla on tytäryhtiöitä useissa maissa, joissa on erityyppisiä, toisistaan poikkeavia verosäädöksiä, jotka voivat myös muuttua tulevaisuudessa. Tuloverojen kokonaismäärän arvioiminen koko konsernin tasolla edellyttää merkittävää harkintaa. Todellinen tuloskehitys voi poiketa arviosta, jolloin muutos

vaikuttaa tulevien tilikausien veroihin.

Konsernin tytäryrityksillä oli verotuksellisia tappioita 3,0 milj. euroa 31.12.2017 (7,8 milj. euroa), joista ei ole kirjattu laskennallista verosaamista. Verotappioista 73 (22) prosenttia on sellaisia, joilla on rajoittamaton vähennysoikeus. Verotappiot, joilla on rajoitettu vähentämisoikeus vanhenevat vuosina 2018–2027. Laskennalliset verosaamiset kirjataan vain siihen määrään asti kuin veroyksiköille todennäköisesti syntyy verotettavaa tuloa niin, että laskennalliset verosaamiset pystytään hyödyntämään.

Tytärtyhtiöiden jakamattomista voittova-

roista on kirjattu laskennallinen verovelka siitä osuudesta, jonka verovaikutuksen toteutumisen ennakoidaan tapahtuvan lähitulevaisuudessa voitonjaon myötä.

Kuitenkaan suurimmasta osasta ulkomaisen tytäryhtiöiden jakamattomista voittovaroista ei ole kirjattu laskennallista verovelkaa, koska nämä voidaan jakaa omistajayrityksille ilman veroseuraamuksia tai konserni pystyy määrittämään voitonjaon ajankohdan eikä verovaikutuksen toteutumiseen johtava voitonjako ole todennäköistä lähitulevaisuudessa.

26. OMAA PÄÄOMAA KOSKEVAT LIITETIEDOT

	Rekisteröityjen osakkeiden lukumäärä (1 000)	Omien osakkeiden lukumäärä (1 000)	Ulkona olevien osakkeiden lukumäärä (1 000)
Yhteensä 1.1.2016	44 108	-2	44 106
Omien osakkeiden hankinta	-	-	-
Osakeperusteisen kannustinjärjestelmän puiteissa luovutetut omat osakkeet	-	-	-
Yhteensä 31.12.2016	44 108	-2	44 106
Omien osakkeiden hankinta	-	-	-
Osakeperusteisen kannustinjärjestelmän puiteissa luovutetut omat osakkeet	-	-	-
Yhteensä 31.12.2017	44 108	-2	44 106

Tikkurila Oyj:llä on yksi osakelaji ja kukin osake oikeuttaa yhteen ääneen yhtiökokouksessa sekä saman suuruiseen osinkoon. Osakkeella ei ole nimellisarvoa. Osakepääoma 31.12.2017 oli 35 milj. euroa (35 milj. euroa) ja se on kokonaan maksettu. Osakkeiden lukumäärä oli vuoden 2017 lopussa 44 108 252 kappaletta sisältäen 2 461 kappaletta omia osakkeita. Vuoden 2016 lopussa osakkeiden lukumäärä oli 44 108 252 kappaletta sisältäen 2 461 kappaletta omia osakkeita.

Osakekohtainen tulos on esitetty laajan tuloslaskelman yhteydessä sekä liitetiedossa 14 Osakekohtainen tulos.

KÄYVÄN ARVON RAHASTO

Käyvän arvon rahasto sisältää myytävissä olevien rahoitusvarojen kertyneet arvonnaukset siihen asti, kunnes rahoitusvaroista luovutaan tai niiden arvo on alentunut.

SIOJETUN VAPAA OMAN PÄÄOMAN RAHASTO

Sijoitetun vapaan oman pääoman rahasto sisältää muut oman pääoman luonteiset sijoitukset ja osakkeiden merkintähinnan siltä osin, kun sitä ei nimenomaisen päätöksen mukaan merkitä osakepääomaan.

OMAT OSAKKEET

Omat osakkeet -rahasto sisältää konsernin hallussa olevien omien osakkeiden hankintamenon.

Vuoden 2017 aikana Tikkurila ei hankkinut tai luovuttanut omia osakkeita. 31.12.2017 Tikkurila Oyj:n hallussa oli 2 461 omaa osaketta, joiden hankintameno oli yhteensä 42 tuhatta euroa, ja joiden osuus osakepääomasta ja kaikkien osakkeiden äänimäärästä oli 0,01 %.

Vuoden 2016 aikana Tikkurila ei hankkinut tai luovuttanut omia osakkeita. 31.12.2016 Tikkurila Oyj:n hallussa oli 2 461 omaa osaketta, joiden hankintameno oli yhteensä 42 tuhatta euroa, ja joiden osuus osakepääomasta ja kaikkien osakkeiden äänimäärästä oli 0,01 %.

MUUT RAHASTOT

Muut rahastot sisältävät kertyneiden voittovarojen rahastoidun osuuden.

MUUNTOEROT

Muuntoerot sisältävät ulkomaisten yksiköiden tilinpäätösten muuntamisesta syntyneet muuntoerot.

OSINGOT

Osinkoa jaettiin vuonna 2017 0,80 euroa osakkeelta, yhteensä 35 285 tuhatta euroa. Vuonna 2016 osinkoa jaettiin 0,80 euroa osakkeelta, yhteensä 35 285 tuhatta euroa. Raportointikauden päättämispäivän jälkeen hallitus on ehdottanut jaettavaksi osinkoa 0,80 euroa osakkeelta, yhteensä 35 285 tuhatta euroa, laskettuna tilinpäätöshetkellä ulkona oleville osakkeille.

Tuhatta euroa	Käyvän arvon rahasto	Muuntoerot	Kertyneet voittovarot	Yhteensä	Määräysval- lattomien omistajien osuus	Yhteensä
Muut laajan tuloksen erät 2017						
Erät, joita ei siirretä tulosvaikutteisiksi:						
Etuuspohjaisten etuuksien uudelleen määrittämisestä johtuvat erät	-	-	-2 332	-2 332	-	-2 332
Pääomaosuusmenetelmällä yhdisteltyjen yritysten osuus etuuspohjaisten etuuksien määrittämisestä johtuvista eristä	-	-	-46	-46	-	-46
Tuloverot liittyen eriin, joita ei siirretä tulosvaikutteisiksi	-	-	497	497	-	497
Pääomaosuusmenetelmällä yhdisteltyjen yritysten tuloverot liittyen eriin, joita ei siirretä tulosvaikutteisiksi	-	-	10	10	-	10
Yhteensä laajan tuloksen erät, joita ei siirretä tulosvaikutteisiksi vero vaikutus huomioon otettuna	-	-	-1 871	-1 871	-	-1 871
Erät, jotka saatetaan myöhemmin siirtää tulosvaikutteisiksi:						
Muuntoerot	-	-2 564	-	-2 564	-	-2 564
Pääomaosuusmenetelmällä yhdisteltyjen yritysten osuus muuntoeroista	-	-17	-	-17	-	-17
Myytavissä olevien rahoitusvarojen käyvän arvon muutos	1	-	-	1	-	1
Yhteensä muut laajan tuloksen erät, jotka saatetaan myöhemmin siirtää tulosvaikutteisiksi vero vaikutus huomioon otettuna	1	-2 581	-	-2 580	-	-2 580
Muut laajan tuloksen erät 2017 vero vaikutus huomioon otettuna	1	-2 581	-1 871	-4 451	-	-4 451

Tuhatta euroa	Käyvän arvon rahasto	Muuntoerot	Kertyneet voittovarot	Yhteensä	Määräys- vallattomien omistajien osuus	Yhteensä
Muut laajan tuloksen erät 2016						
Erät, joita ei siirretä tulosvaikutteisiksi:						
Etuuspohjaisten etuuksien uudelleen määrittämisestä johtuvat erät	-	-	-422	-422	-	-422
Pääomaosuusmenetelmällä yhdisteltyjen yritysten osuus etuuspohjaisten etuuksien määrittämisestä johtuvista eristä	-	-	-26	-26	-	-26
Tuloverot liittyen eriin, joita ei siirretä tulosvaikutteisiksi	-	-	-14	-14	-	-14
Pääomaosuusmenetelmällä yhdisteltyjen yritysten tuloverot liittyen eriin, joita ei siirretä tulosvaikutteisiksi	-	-	6	6	-	6
Yhteensä laajan tuloksen erät, joita ei siirretä tulosvaikutteisiksi vero vaikutus huomioon otettuna	-	-	-456	-456	-	-456

Tuhatta euroa	Käyvän arvon rahasto	Muuntoerot	Kertyneet voittovarot	Yhteensä	Määräysvallattomien omistajien osuus	Yhteensä
Erät, jotka saatetaan myöhemmin siirtää tulosvaikutteisiksi:						
Muuntoerot	-	5 894	-	5 894	-	5 894
Pääomaosuusmenetelmällä yhdisteltyjen yritysten osuus muuntoeroista	-	-29	-	-29	-	-29
Tuloverot nettosijoituksesta ulkomaiseen yksikköön	-	92	-	92	-	92
Määräysvallan menettämisen yhteydessä tulosvaikutteiseksi siirretyt muuntoerot	-	-707	-	-707	-	-707
Määräysvallan menettämisen yhteydessä tulosvaikutteiseksi siirretyt tuloverot	-	-251	-	-251	-	-251
Yhteensä muut laajan tuloksen erät, jotka saatetaan myöhemmin siirtää tulosvaikutteiseksi verovaikutus huomioon otettuna	-	4 999	-	4 999	-	4 999
Muut laajan tuloksen erät 2016 verovaikutus huomioon otettuna	-	4 999	-456	4 543	-	4 543

27. PITKÄAIKAISET KOROLLISET VELAT

Tuhatta euroa	2017	2016
Lainat rahoituslaitoksilta	49 900	49 867
Rahoitusleasingvelat	183	224
Pitkäaikaiset korolliset velat yhteensä	50 083	50 091
Velat jotka erääntyvät myöhemmin kuin viiden vuoden kuluttua		
Lainat rahoituslaitoksilta	-	-

Pitkäaikaisen lainojen maturiteettijakauma ja valuuttariski on esitetty liitetiedossa 33 Rahoitusriskien hallinta.

Tuhatta euroa	2017	2016
Rahoitusleasingvelat - vähimmäisvuokrien kokonaismäärä		
Yhden vuoden kuluessa erääntyvät	197	231
Yli vuoden, enintään viiden vuoden kuluttua erääntyvät	188	235
Yli viiden vuoden kuluttua erääntyvät	-	-
Yhteensä	386	466
Rahoitusleasingvelat - vähimmäisvuokrien nykyarvo		
Yhden vuoden kuluessa erääntyvät	188	217
Yli vuoden, enintään viiden vuoden kuluttua erääntyvät	183	224
Yli viiden vuoden kuluttua erääntyvät	-	-
Yhteensä	371	441
Tulevaisuudessa kertyvät rahoituskulut	14	25
Rahoitusleasingvelkojen kokonaismäärä	386	466

Rahoitusleasingsovimuksilla on hankittu pääasiassa henkilöautoja ja muita koneita ja kalusteita. Osassa sopimuksista on uudistus- tai jatko-optioita.

28. LYHYTAIKAISET KOROLLISET VELAT

Tuhatta euroa	2017	2016
Rahoituslaitoslainat	1 881	1 916
Yritystodistusohjelma	54 897	24 979
Rahoitusleasingvelat	187	217
Muut korolliset lyhytaikaiset velat	-	-
Korolliset lyhytaikaiset velat yhteensä	56 966	27 113

Rahoitusleasingvelkojen erittely lyhyt- ja pitkäaikaisiin osuuksiin on esitetty liitetiedossa 27 Pitkäaikaiset korolliset velat.

KOROLLISTEN ERIEN KESKIKORKO JA VALUUTAJAKAUMA

Korollisten pitkä- ja lyhytaikaisten lainojen keskiporko oli 0,8 % vuonna 2017 (0,8 %).^{*)}

Korollisten pitkä- ja lyhytaikaisten velkojen valuuttajakauma euroina:

Tuhatta euroa	2017	2016
EUR	105 155	75 231
CNY	1 784	1 902
Muut	110	70
Yhteensä	107 049	77 204

^{*)}Laskelmissa on huomioitu lainojen korkokulut ja lainannostokulujen jaksotukset

29. OSTOVELAT JA MUUT KOROTTOMAT VELAT

Tuhatta euroa	2017	2016
Pitkäaikaiset siirtovelat	142	17
Muut pitkäaikaiset korottomat velat	-	-
Muut pitkäaikaiset korottomat velat yhteensä	142	17

Ostovelat	51 492	41 702
Muut korottomat velat	4 087	5 077
Saadut ennakot	675	452
Siirtovelat	49 208	44 032
Ostovelat ja muut lyhytaikaiset korottomat velat yhteensä	105 460	91 263

Siirtovelat

Osakeperusteiset maksut	37	17
Henkilöstökulut	14 933	15 737
Liikevaihtoon ja ostoihin liittyvät erät	24 482	24 765
Korot	39	9
Muut	9 858	3 521
Yhteensä	49 350	44 049

Tilikaudella 2017 siirtovelkoihin erään "Muut" sisältyy 5,6 miljoonan euron suuruinen arvioitu myyntitapion jaksotus liittyen Balkanin tytäryhtiöiden divestointiin.

Nettorahoitusvelat	2017	2016
Korolliset pitkäaikaiset velat	50 083	50 091
Korolliset lyhytaikaiset velat	56 966	27 113
Rahavarat		
Käteisvarat	-16 959	-18 418
Muut rahavarat (pankkitalletukset, eräpäivä alle 3 kk)	-	-113
Yhteensä	90 090	58 673

30. ELÄKEVELVOITTEET JA MUUT PITKÄAIKAISET TYÖSUHDE-ETUUDET

ELÄKEVELVOITTEET

Konsernilla on toimimaissaan useita eläkejärjestelyjä, jotka on järjestetty kunkin toimintamaan paikallisten olojen ja käytäntöjen mukaisesti. Nämä eläkejärjestelyt ovat pääasiassa maksupohjaisia eläkejärjestelyjä.

Etuuspohjaisia eläkejärjestelyjä konsernilla on Norjassa, Ruotsissa ja Saksassa. Näistä etuuspohjaisista eläkejärjestelyistä Tikkurila-konsernin kannalta merkittävin on Ruotsin etuuspohjainen eläkejärjestely. Etuuspohjaisten eläkejärjestelyjen etuudet vaihtelevat maittain, pääsääntöisesti ne liittyvät eläkkeen tasoon. Näistä järjestelyistä Norjan ja Saksan järjestelyt ovat suljettuja uusilta jäseniltä.

Etuuspohjaisissa eläkejärjestelyissä eläke-etuuden suuruus eläköitymishetkellä määritetään tiettyjen tekijöiden, kuten esimerkiksi palkan ja työssäolovuosien perusteella. Johto joutuu käyttämään arvioita eläkelaskennan perusteena käytetyistä oletuksista, näin muun muassa määrittäessään tulevaa palkkatasoa sekä henkilökunnan vaihtuvuutta.

Tikkurila-konsernin ruotsalaisilla tytäryhtiöillä on eläkevakuutusjärjestelyjä ruotsalaisissa eläkevakuuttaja Alectassa. Alectassa hoidetut eläkkeet luokitellaan etuuspohjaisiksi etuusjärjestelyiksi IAS 19 -standardin mukaan. Koska Alecta ei kuitenkaan pysty toimittamaan tarvittavia tietoja eläkevastuun laskemiseksi, konsernin Alectassa hoidetut eläkkeet on käsitelty kuten maksupohjaiset järjestelyt ja niiden kulut on esitetty tilinpäätöksessä osana maksupohjaisia eläkekuluja.

Alectassa hoidetuista eläkkeistä suurimmas- ta osasta ansaittuja eläke-etuuksia puuttuu tie-

to osuudesta, joka on ansaittu kunkin työnanta- jan palveluksessa. Koko ansaittu eläke-etuus rekisteröityy viimeisimmän työnantajan nimiin. Näin ollen Alecta ei pysty tarkasti allokoimaan järjestelyn varoja ja järjestelyyn suoritettuja maksuja kunkin työnantajan osalta. Samoin Alectassa hoidettujen etuuksien osalta ei ole sääntelyä, kuinka mahdollinen yli- tai alijäämä järjestelyssä käsiteltäisiin. Nykyisin järjestelmän mahdolliset alijäämät katetaan Alectan hallin- noimasta kollektiivisesta pääomasta.

Kuukausittain järjestelmään suoritettavat maksut määritetään vakuutetun henkilön ja eläketyyppin mukaisesti. Alecta käyttää lasken- nassa itse määrittämiään oletuksia korosta, odotettavissa olevasta eliniästä, toiminnan kuluista ja tuotoista. Maksut määritetään perus- tuen kunkin henkilön kyseisen hetken eläkkeen perustana olevaan palkkaan.

Alectan laskennassa käyttämät menetelmät ja oletukset eroavat IAS 19 mukaisista etuus- pohjaisten eläkkeiden laskennassa käytettävistä oletuksista ja menetelmistä.

Ruotsin etuuspohjainen eläkejärjestely on taseessa oleva eläkejärjestely, johon liittyy luottovakuutus PRI:n (PRI Pensionsgaranti, ömsesidigt) kanssa. Eläkejärjestelyyn (ITP 2) kuuluvat toimihenkilöt, jotka ovat syntyneet vuonna 1978 tai sitä ennen. Järjestelyssä työn- antaja takaa järjestelyyn kuuluville henkilöille ennalta määrätyn eläketason koko eliniän ajaksi. Eläkkeen taso on sidottu loppupalkkaan. Järjestelmän ehtojen mukaisesti eläkkeen tasoa ei ole virallisesti sidottu indeksiin, mutta käytännössä maksettujen eläkkeiden tasoa on inflaatiotarkistettu järjestelmän alusta alkaen.

Eläköitymisikä on normaalisti 65 vuotta, jolloin eläkkeiden maksu aloitetaan.

Eläkkeen taso määräytyy palkkavälien ja näille määritettyjen eri prosenttien mukaisesti, ja niiden perusteella etuudet määräytyvät. Palk- kavälit perustuvat ns. perustulotasoon (income base amount), jonka Ruotsin hallitus määrittää kerran vuodessa.

Järjestelmä takaa työntekijälle eläkkeen myös siinä tapauksessa, ettei yksittäinen työnantaja täytä velvoitteitaan. PRI valvoo järjestelmään osallistuvia työnantajia ja voi tarvittaessa vaatia osallistujilta vakuuksia, ta- kauksia tai korotettuja maksuja, mikäli riskitaso kasvaa esimerkiksi järjestelmään osallistujien maksukyvyttömyyden takia.

Konserni altistuu uuille riskeille tämän eläkejärjestelyn puitteissa. Korkea inflaatio kasvattaa velvoitteen määrää, koska käytän- nössä eläkkeiden taso on sidottu inflaatioon. Samoin merkittävä vaikutus on palkkakehityk- sellä. Korkeammat palkankorotukset nostavat velvoitteen määrää, sillä etuudet on sidottu loppupalkkaan. Tulevalla eliniän odotteella on merkittävä vaikutus velvoitteen määrään. Järjestelmä takaa elinikäisen eläkkeen, jolloin tulevan eliniän nousu lisää velvoitteen määrää. Samoin yllä kuvattu riski järjestelmään osal- listuvien yhtiöiden maksukyvyttömyydestä voi kasvattaa muiden järjestelmässä toimivien yhtiöiden velvoitteita.

Seuraavassa esitetään etuuspohjaisten jär- jestelyjen vaikutus konsernin laajaan tulokseen ja taseeseen.

Tuhatta euroa	2017	2016
Etuuspohjaiset eläkevelat (netto)	25 965	24 122
Muut pitkäaikaiset työsuhde-etuudet henkilösivukuluineen	1 145	1 249
Eläkevelat ja muut pitkäaikaiset työsuhde-etuudet	27 110	25 371
Etuuspohjaiset eläkevelat		
Taseeseen on kirjattu seuraavat erät:		
Rahastoitujen veloitteiden nykyarvo	1 952	2 023
Rahastoimattomien veloitteiden nykyarvo sisältäen Ruotsin eläkevelvoitteeseen liittyvän veron	25 973	24 255
Järjestelyyn kuuluvien varojen käypä arvo	-1 960	-2 156
Nettovelka	25 965	24 122

Tuhatta euroa	Eläkevelvoitteen nykyarvo		Järjestelyyn kuuluvien varojen käypä arvo		Nettovelka	
	2017	2016	2017	2016	2017	2016
Taseessa 1.1.	24 657	24 726	-2 156	-1 932	22 501	22 794
Liikevoittoon kirjatut erät:¹⁾						
Kauden työsuoritukseen perustuvat menot	631	671	-	-	631	671
Korkomenot / -tuotot	627	651	-55	-54	572	597
Velvoitteen täyttämistä johtuva voitto	-	-	-	-3	-	-
Hallinnolliset kulut	-	-	5	4	5	4
	1 257	1 322	-50	-53	1 207	1 269
Muuhun laajaan tuloslaskelmaan kirjatut erät:²⁾						
Uudelleen määrittämisestä johtuvat erät:						
Vakuutusmatemaattiset voitot / tappiot						
Kokemusperusteiset voitot (-) tai tappiot	76	-146	-	-	76	-146
Väestötalastollisten oletusten muutoksesta johtuva voitto (-) tai tappio	-	-44	-	-	-	-44
Taloudellisten oletusten muutoksista johtuva voitto (-) tai tappio	1 743	556	-	-	1 743	556
Järjestelyyn kuuluvien varojen tuotto lukuun ottamatta korkokuluun tai -tuottoon sisältyviä eriä	-	-	112	-28	112	-28
Valuuttakurssierot	-799	-719	169	-112	-630	-831
	1 021	-353	281	-140	1 302	-493
Muut:						
Maksusuoritukset:						
Työnantajilta	-	-	-110	-128	-110	-128
Järjestelyistä suoritettavat maksut:						
Maksetut etuudet	-995	-980	75	58	-920	-922
Siirrot järjestelmien välillä ja muut muutokset	-13	-58	-	39	-13	-19
Taseessa 31.12.	25 927	24 657	-1 960	-2 156	23 967	22 501

¹⁾ Lisäksi, Ruotsin etuuspohjaisiin eläkevelvoitteisiin liittyen, liikevoittoon sisältyy veroa 42 tuhatta euroa (42 tuhatta euroa).

²⁾ Muihin laajan tuloslaskelman eriin on kirjattu lisäksi Ruotsin eläkevelvoitteeseen liittyvästä verosta johtuva tappio 401 tuhatta euroa (tappio 83 tuhatta euroa).

Lisäksi muihin laajan tuloslaskelman eriin on kirjattu konsernin osuus pääomaosuusmenetelmällä yhdistellyn yhteisyrityksen eläkevelvoitteen uudelleen määrittämisestä johtuvia eriä veroilla vähennettynä 36 tuhatta euroa tappiota (20 tuhatta euroa tappiota).

Tuhatta euroa	2017	2016
Muuhun laajaan tuloslaskelmaan kirjatut etuuspohjaisten etuuksien uudelleen määrittämisestä johtuvat erät		
Eläkevelvoitteen vakuutusmatemaattiset voitot (-) / tappiot (+), sisältäen Ruotsin eläkejärjestelmään liittyvän veron vakuutusmatemaattiset voitot ja tappiot	2 220	450
Järjestelyyn kuuluvien varojen tuotto lukuun ottamatta korkokuluun tai -tuottoon sisältyviä eriä	112	-28
Tuloverojen muutos liittyen etuuspohjaisten etuuksien uudelleen määrittämisestä johtuviin eriin	-497	14
Yhteisyrityksen eläkevelvoitteen uudelleen määrittämisestä kirjatut erät, veroilla vähennettynä	36	20
Yhteensä	1 871	456
Järjestelyyn kuuluvat varat sisältävät		
Varat vakuutusyhtiöissä *	1 960	2 156
Yhteensä	1 960	2 156

* Vakuutusyhtiöissä hoidettavien etuuspohjaisten järjestelyjen varat ovat osana vakuutusyhtiöiden sijoitusvarallisuutta ja niiden sijoitusriski on vakuutusyhtiöillä. Tämän vuoksi yksittäisten järjestelyjen varallisuuden jakautumisesta ei ole saatavissa tarkempaa erittelyä.

Konserni ennakoii maksavansa etuuspohjaisiin eläkejärjestelyihin 1,1 miljoonaa euroa vuonna 2018.

Merkittävimmät vakuutusmatemaattiset oletukset	2017	2016
Diskonttauskorko	0,9-2,5 %	1,3-2,6 %
Inflaatio	1,9-2,0 %	1,5-2,0 %
Tulevat palkankorotukset	2,5 %	2,5 %
Tulevat eläkkeiden korotukset	0,5-2,0 %	0,0-2,0 %

Kuolevuutta koskevat oletukset on tehty vakuutusmatemaatikkojen ohjeistusten pohjalta, ja ne perustuvat kullakin alueella julkaistuihin tilastoihin ja kokemukseen.

Konsernin merkittävin etuus pohjainen järjestely on Ruotsin etuus pohjainen eläkejärjestely, jonka eläkeveloitteen nykyarvo tilinpäätöspäivänä oli 22 838 tuhatta euroa (21 492

tuhatta euroa). Lisäksi tähän etuus pohjaiseen eläkeveloitteeseen liittyvä vero oli tilinpäätöspäivänä 1 998 tuhatta euroa (1 621 tuhatta euroa). Tämän järjestelyn osalta merkittävimmät vakuutusmatemaattiset oletukset ovat seuraavat: diskonttauskorko 2,50 % (2,60%), inflaatio 1,90 % (1,50 %), jonka kehitykseen eläkkeiden taso on käytännössä sidottu, sekä

odotettavissa oleva elinikä ja tulevat palkankorotukset 2,5 % (2,5 %). Odotettavissa oleva elinikä 65-vuotiaalle naiselle on 25 vuotta ja vastaavasti miehelle 23 vuotta.

Tilikauden päättyessä etuus pohjaisen eläkeveloitteen painotettu keskimääräinen voimassaoloaika on 16,3 (17,1) vuotta.

HERKKYYSANALYYSI:

Miten yhden keskeisen vakuutusmatemaattisen oletuksen muutos - muiden oletusten pysyessä muuttumattomina - vaikuttaisi eläkeveloitteen suuruuteen, on esitetty alla olevassa taulukossa:

Etuus pohjaisen veloitteen herkkyyden on laskettu käyttäen samaa menetelmää kuin on käytetty taseeseen merkittävää eläkeveloitetta laskettaessa (ennakoitua etuus oikeusyksikköön perustuvaa menetelmää käyttäen).

Vaikutus tuhansina euroina	Vaikutus eläkeveloitteeseen		31.12.2016	
	31.12.2017		Lisäys	Vähennys
Oletuksen muutos	Lisäys	Vähennys	Lisäys	Vähennys
Diskonttauskorko (0,5 % muutos)	-2 449	2 786	-2 248	2 552
	31.12.2017		31.12.2016	
Herkkyyden konsernin merkittävimmän järjestelyn (Ruotsi) osalta	Lisäys	Vähennys	Lisäys	Vähennys
Yhden vuoden muutos odotettavissa olevaan elinikään	1 130	-1 119	1 010	-1 005
Inflaatio (0,5 % muutos)	1 919	-1 822	1 810	-1 637

MUUT PITKÄAIKAISET TYÖSUHDE-ETUUKSET

Konsernin emoyhtiöllä, Tikurila Oyj:llä, on palvelusvuosipalkkiojärjestelmä, jonka mukaan työntekijällä on oikeus pitää palkallista vapaata tai saada palkkio-ohjelman mukainen lahja, kun palvelusvuosipalkkio-ohjelman mukaiset työssäolovuodet ovat täyttyneet. Järjestelmän ehtoja muutettiin vuoden 2017 aikana niin, että

työntekijän oikeudesta lahjaan eläköitymisen yhteydessä luovuttiin. Järjestelmän supistamisesta aiheutunut vaikutus on huomioitu vuoden 2017 vakuutusmatemaattisessa laskelmassa ja pienentää näin ollen tilikauden henkilöstökuluja.

Kertyneet etuudet määritetään ennakoitua etuus oikeusyksikköön perustuvaa

menetelmää käyttäen vuosittain aktuaarien suorittaman laskelman pohjalta. Mahdolliset vakuutusmatemaattiset voitot ja tappiot kirjataan tulosvaikutteisesti työsuhde-etuuksista johtuviin menoihin.

Tuhatta euroa	2017	2016
Muut pitkäaikaiset työsuhde-etuudet		
Taseeseen on kirjattu seuraavat erät:		
Palvelusvuosipalkkiojärjestelmä	916	1 000
Henkilösivukulut	229	249
Palvelusvuosipalkkiojärjestelmän velka henkilösivukuluineen	1 145	1 249
Taseessa		
Velka palvelusvuosipalkkioista kauden alussa	1 000	944
Liikevoittoon kirjatut erät:		
Kauden työsuorituksen perustuvat menot	74	69
Korkomenot	9	12
Vakuutusmatemaattiset voitot / tappiot		
Kokemusperusteiset voitot (-) tai tappiot	-74	57
Väestötilastollisten oletusten muutoksesta johtuva voitto (-) tai tappio	-	-
Taloudellisten oletusten muutoksista johtuva voitto (-) tai tappio	35	12
Palvelusvuosipalkkiojärjestelmän supistaminen	-66	-
	-23	150

Tuhatta euroa	2017	2016
Muut:		
Järjestelyistä suoritettavat maksut:		
Maksetut etuudet	-61	-94
Palvelusvuosipalkkioveloitteen nykyarvo kauden lopussa	916	1 000

	2017	2016
Vakuutusmatemaattiset oletukset		
Diskonttaus korko	0,8 %	0,9 %
Inflaatio	1,5 %	1,1 %
Tulevat palkankorotukset	1,9 %	1,5 %
Työntekijöiden vaihtuvuus	3,0 %	3,0 %

Tikkurila Oyj ennakoii maksavansa palvelusvuosietuuksiin liittyen 102 tuhatta euroa vuoden 2018 aikana.

Tilikauden päättyessä etuus pohjaisen palvelusvuosipalkkiojärjestelmän veloitteen painotettu keskimääräinen voimassaoloaika on 9 (9) vuotta.

HERKKYYSANALYYSI:

Miten yhden keskeisen aktuaarilaskennan oletuksen muutos - muiden oletusten pysyessä muuttumattomina - vaikuttaisi palvelusvuosipalkkioveloitteen suuruuteen, on esitetty alla olevassa taulukossa:

Veloitteen herkkyys on laskettu käyttäen samaa menetelmää kuin on käytetty taseeseen merkittävää veloitetta laskettaessa (ennakoitua etuus oikeusyksikköön perustuvaa menetelmää käyttäen).

Vaikutus tuhansina euroina	Vaikutus palvelusvuosiveloitteen nykyarvoon		31.12.2016	
	31.12.2017		Lisäys	Vähennys
Oletuksen muutos	Lisäys	Vähennys		
Diskonttaus korko (0,5 % muutos)	-36	38	-38	41
Palkankorotukset (0,5 % muutos)	38	-35	37	-35

31. VARAUKSET

Tuhatta euroa	Ympäristövaraukset	Uudelleen järjestelyvaraukset	Muut kuluvaraukset	2017 Yhteensä
2017				
Pitkäaikaiset varaukset				
Varaukset 1.1.2017	-	118	428	546
Kurssierot	-	-	24	24
Varausten lisäykset	-	26	4	30
Kaudella käytetyt varaukset	-	-	-14	-14
Kaudella perutut varaukset	-	-	-	-
Uudelleenryhmittely	-	-83	-	-83
Pitkäaikaiset varaukset 31.12.2017	-	61	442	503
Lyhytaikaiset varaukset				
Varaukset 1.1.2017	-	256	22	278
Kurssierot	-	-	1	1
Varausten lisäykset	71	-	279	350
Kaudella käytetyt varaukset	-	-64	-	-64
Kaudella perutut varaukset	-	-106	-	-106
Uudelleenryhmittely	80	83	-	163
Lyhytaikaiset varaukset 31.12.2017	151	169	302	622

Tuhatta euroa	Ympäristövaraukset	Uudelleenjärjestelyvaraukset	Muut kuluvaraukset	2016 Yhteensä
2016				
Pitkäaikaiset varaukset				
Varaukset 1.1.2016	-	158	423	581
Kurssierot	-	-	-14	-14
Varausten lisäykset	-	-	35	35
Kaudella käytetyt varaukset	-	-	-14	-14
Kaudella perutut varaukset	-	-	-2	-2
Uudelleenryhmittely	-	-40	-	-40
Pitkäaikaiset varaukset 31.12.2016	-	118	428	546
Lyhytaikaiset varaukset				
Varaukset 1.1.2016	-	220	316	536
Varausten lisäykset	-	25	6	31
Kaudella käytetyt varaukset	-	-	-44	-44
Kaudella perutut varaukset	-	-29	-256	-285
Uudelleenryhmittely	-	40	-	40
Lyhytaikaiset varaukset 31.12.2016	-	256	22	278

Varausten kirjaaminen tilinpäätökseen edellyttää johdon arviota, koska varauksiin liittyvien velvoitteiden tarkka euromäärä ei ole selvillä tilinpäätöstä laadittaessa. Mikäli johto arvioi, ettei velvoitteesta synny todennäköisesti maksuvelvoitetta, esitetään tämä ehdollisena velkana konsernin tilinpäätöksessä.

YMPÄRISTÖVARAUKSET

Konsernissa on kirjattu maaperän puhdistus- ja ennallistamistoimenpiteisiin liittyen 151 tuhanen euron varaus Saksan tuotantolaitokseen liittyen. Tontin, jolla tuotantolaitos sijaitsee, vuokrasopimus päättyy joulukuussa 2018.

UDELLEENJÄRJESTELYVARAUKSET

Suomen toimipaikkaa koskeneiden aikaisempiina vuosina käytyjen yhteistoimintaneuvotteluiden johdosta kirjattuja henkilökunnan vähentämiseen liittyviä uudelleenjärjestelyvarauksia oli vuoden 2017 lopussa yhteensä 230 tuhatta euroa, joista 169 tuhatta euroa on esitetty lyhytaikaisissa varauksissa. Varausten tarkkaa toteutumisajankohtaa ei ole tiedossa.

MUUT VARAUKSET

Muut varaukset sisältävät Puolan yrityksen vastuun yrityksestä eläköityvien henkilöiden kertamaksuihin eläköitymishetkellä. Eläköitymishetkellä maksettavan kertakorvauksen määrä vastaa työntekijän eläköitymishetkellä ansaitsemaa noin 2-3 kuukauden palkan määrää. Järjestelmä on lakisääteinen. Yhtiöillä ei ole korvauksen maksamisen jälkeen muita tähän järjestelyyn liittyviä velvoitteita. Muut varaukset sisälsivät myös Serbian ja Makedonian yritysten vastuun eläköitymishetkellä maksettavasta kertamaksusta sekä vakiintuneisiin toimintatapoihin perustuvasta vuosijuhlamaksusta. Näiden yhtiöiden varaukset on esitetty konsernin taseessa erässä "myytävänä oleviin omaisuuksiin liittyvät velat".

Konsernissa on kirjattu Liettuassa sijaitsevaan tytäryhtiöön liittyen varaus lakisääteisestä jätteenkäsittelystä, josta vapautumisen perustana olleet virallisen, hallituksen hyväksymän ja valvoman jätteenkäsittely-yrityksen todistukset pakkausjätteen hyötykäytöstä ja/tai kierrätyksestä peruttiin. Perumisen syynä on ollut jätteenkäsittely-yrityksen alihankkijan sopimuk-

sen vastainen toiminta, missä jätevero on kerätty asiakkailta, mutta jätteiden talteenotto ja/tai kierrätys on jätetty tekemättä. Alihankkijan sopimuksen vastainen toiminta on tapahtunut vuosina 2013-2015. Varauksen määrä on 279 tuhatta euroa. Tikkurila katsoo täyttäneensä kaikki ympäristömaksuun liittyvät velvoitteensa asianmukaisesti. Tikkurila valittaa päätöksestä, jonka mukaan se olisi vahingonkorvausvelvollinen kolmannen osapuolen sopimuksen vastaisesta toiminnasta.

Näiden lisäksi muihin varauksiin sisältyy myös pieni tuotteisiin liittyvä takuuvaraus.

Tilikaudella 2016 muiden lyhytaikaisten kuluvarausten osalta perutut varaukset liittyivät sopimusriitaan sekä yksittäiseen eläkesioutumukseen.

32. RAHOITUSVAROJEN JA -VELKOJEN KIRJANPITOARVOT JA KÄYVÄT ARVOT RYHMITTÄIN

Tuhatta euroa	Liitetieto	Käypään arvoon tulosvaikuttavasti kirjattavat rahoitusvarat ja -velat	Lainat ja muut saamiset	Myytävissä olevat rahoitusvarat	Muut rahoitusvelat	Tase-erien kirjanpitoarvot yhteensä	Käyvät arvot Taso 1	Käyvät arvot Taso 2	Käyvät arvot Taso 3	Käyvät arvot yhteensä
2017										
Käypään arvoon arvostettavat rahoitusvarat										
Pitkäaikaiset rahoitusvarat										
	20	-	-	755	-	755	-	-	755	755
		-	-	755	-	755				
Rahoitusvarat, joita ei arvosteta käypään arvoon										
Pitkäaikaiset rahoitusvarat										
	21									
		-	5 701	-	-	5 701	-	5 701	-	5 701
		-	1 416	-	-	1 416	-	1 416	-	1 416
Lyhytaikaiset rahoitusvarat										
	22	-	655	-	-	655				
	24	-	16 959	-	-	16 959				
	23	-	88 070	-	-	88 070				
		-	112 801	-	-	112 801				
Rahoitusvelat, joita ei arvosteta käypään arvoon										
Pitkäaikaiset rahoitusvelat										
	27	-	-	-	183	183	-	183	-	183
	27	-	-	-	49 900	49 900	-	49 999	-	49 999
Lyhytaikaiset rahoitusvelat										
	28	-	-	-	56 966	56 966				
	29	-	-	-	51 492	51 492				
		-	-	-	158 541	158 541				

Tuhatta euroa	Liitetieto	Käypään arvoon tulosvai- kutteisesti kirjattavat rahoitus- varat ja -velat	Lainat ja muut saamiset	Myytävis- sä olevat rahoitus- varat	Muut rahoitus- velat	Tase-erien kirjanpito- arvot yhteensä	Käyvät arvot Taso 1	Käyvät arvot Taso 2	Käyvät arvot Taso 3	Käyvät arvot yhteensä
2016										
Käypään arvoon arvostettavat rahoitusvarat										
Pitkäaikaiset rahoitusvarat										
		Myytävis- sä olevat rahoitus- varat								
	20	-	-	822	-	822	-	-	822	822
		-	-	822	-	822				
Rahoitusvarat, joita ei arvosteta käypään arvoon										
Pitkäaikaiset rahoitusvarat										
	21									
		-	5 677	-	-	5 677	-	5 677	-	5 677
		-	1 213	-	-	1 213	-	1 213	-	1 213
Lyhytaikaiset rahoitusvarat										
	22	-	915	-	-	915				
	24	-	18 531	-	-	18 531				
	23	-	89 242	-	-	89 242				
		-	115 578	-	-	115 578				
Rahoitusvelat, joita ei arvosteta käypään arvoon										
Pitkäaikaiset rahoitusvelat										
	27	-	-	-	224	224	-	224	-	224
	27	-	-	-	49 867	49 867	-	49 999	-	49 999
Lyhytaikaiset rahoitusvelat										
	28	-	-	-	27 112	27 112				
	29	-	-	-	41 702	41 702				
		-	-	-	118 905	118 905				

Pitkäaikaisten rahoitusvelkojen käyvät arvot perustuvat diskontattuihin sopimusperusteisiin rahavirtoihin. Diskonttauskorkona on käytetty korkoa, jolla konserni saisi vastaavaa lainaa tilinpäätöspäivänä. Korko muodostuu riskittömästä korosta ja yrityskohtaisesta luottoriskipreemios-
ta. Käytetty diskonttauskorko oli 0,80 %. Vuonna 2016 käytetty diskonttauskorko oli 0,75 %.

Pitkäaikaisten rahoitusvarojen sekä lyhytai-
kaisten rahoitusvarojen ja -velkojen kirjanpi-
toarvot vastaavat niiden käypiä arvoja, koska
diskonttauksen vaikutus, lyhyt maturiteetti
huomioiden, ei ole olennainen.

Myytävisissä olevat rahoitusvarat ovat pää-
osin sijoituksia osakkeisiin, joilla ei ole toimivilla
markkinoilla noteerattuja markkinahintoja.

Niiden käypä arvo ei ole luotettavasti määritet-
tävisissä arvostusmenetelmien avulla. Johdon
harkinnan mukaan osakkeiden hankintameno
tai hankintamenoa alhaisempi arvo, mikäli sijoi-
tuksista on tehty arvonalentuminen, kuvastaa
osakkeiden käypää arvoa.

KÄYPIEN ARVOJEN HIERARKIAN TASOT

Taso 1: toimivilla markkinoilla noteeratut käyvät arvot samanlaisille omaisuuserille tai veloille.

Taso 2: käyvät arvot, jotka on määritelty käyttäen muita kuin tason 1 noteerattuja hintoja. Käyvät arvot perustuvat tietoihin, jotka kyseiselle omaisuuserälle tai velalle on todennettavissa suoraan (ts. hintana) tai epäsuorasti (ts. hinnoista johdettuina).

Taso 3: käyvät arvot eivät perustu todennettavissa oleviin markkinahintoihin.

TÄSMÄYTYSLASKELMA TASON 3 MUKAAN KÄYPÄÄN ARVOON ARVOSTETUISTA RAHOITUSVAROISTA JA -VELOISTA

Tuhatta euroa	2017	2016
	Myytäväissä olevat rahoitusvarat	Myytäväissä olevat rahoitusvarat
Tasearvo 1.1.	822	1 095
Muuntoerot muissa laajan tuloslaskelman erissä	7	-14
Lisäykset	-	161
Arvostuksen muutos	1	-45
Muut muutokset / Siirrot	-	-182
Vähennykset	-75	-193
Tasearvo 31.12.	755	822

Tilikaudella 2017 tasolle 3 luokitelluista osakkeista on kirjattu 0 tuhatta euroa myyntivoittoa sekä 0 tuhatta euroa myyntitappiota. Tilikaudella 2016 näistä osakkeista on kirjattu myyntivoittoa 45 tuhatta euroa sekä 44 tuhatta euroa myyntitappiota. Realisoituneet myyntivoitot kirjataan liiketoiminnan muihin tuottoihin ja myyntitappiot liiketoiminnan muihin kuluihin.

Tilikaudella 2017 tasolle 3 luokitelluista myytävissä olevista rahoitusvaroista ei ole kirjattu arvonalentumista.

Tilikaudella 2016 tasolle 3 luokitelluista kiinteistöosakkeista on kirjattu arvonalentuminen 45 tuhatta euroa. Arvio arvonalentumisesta perustuu paikalliseen kiinteistöjen markkinahintaan kohdealueella.

**KÄYVÄN ARVON MÄÄRITTÄMIS-
PERIAATTEET - TASON 2 JA 3 LUOKITELLUT
RAHOITUSVARAT JA -VELAT****MYYTÄVISSÄ OLEVAT RAHOITUSVARAT**

Tikkurila-konsernilla ei ole ollut tilikauden 2017 lopussa eikä tilikauden 2016 aikana hallussaan tasolle 2 tai tasolle 1 luokiteltuja myytävissä olevia rahoitusvaroja.

Myytäväissä oleviin rahoitusvaroihin sisältyvät varat on luokiteltu tasolle 3 ja ne ovat pääasiassa noteeraamattomia osakkeita, jotka on arvostettu hankintamenoon tai sitä alempaan arvoon, mikäli sijoituksesta on kirjattu arvonalentuminen. Osakkeet ovat luonteeltaan liiketoimintaa tukevia ja henkilöstön virkistystoimintaan liittyviä pitkäaikaisia sijoituksia, joista yhtiöllä ei ole aikomusta luopua. Näillä osak-

keilla ei ole toimivilla markkinoilla noteerattua hintaa eikä käypää arvoa pystyttyä määrittämään luotettavasti arvostusmenetelmien avulla. Näin ollen johdon harkinnan mukaan osakkeiden käypää arvoa useimmissa tapauksissa kuvastaa parhaiten osakkeiden hankintameno.

33. RAHOITUSRISKIEN HALLINTA

RAHOITUSRISKIEN HALLINNAN TAVOITTEET JA PERIAATTEET

Rahoitusriskien hallinnan tavoitteena on pienentää ennalta määritettyjen periaatteiden mukaan mahdollisia rahoitusriskien aiheuttamia epäsuotuisia vaikutuksia ja heilahteluita konsernin rahavirtaan, taseeseen ja tulokseen sekä lisätä liiketoiminnan ennustettavuutta. Tavoitteena on Tikkurila-konsernin maksuvalmiuden ja luottokelpoisuuden säilyttäminen hyvällä tasolla kaikissa markkinaolosuhteissa.

Tikkurilan rahoitusta ja rahoitusriskien hallintaa säätelee Tikkurila Oyj:n hallituksen hyväksymät politiikat, joiden mukaisin valtuutuksin ja periaattein konsernin operatiivinen organisaatio toteuttaa rahoitusriskien hallinnan käytännössä. Konsernin talusorganisaatio raportoi säännönmukaisesti keskeiset rahoitusriskit konsernin johtoryhmälle sekä emoyhtiön hallitukselle.

Tikkurila Oyj:n talusosasto toimii konsernin sisäisenä pankkina tarjoten tytäryhtiöille lyhyt- ja pitkäaikaista rahoitusta, ottaen vastaan talletuksia ja hoitaen konsernin kassanhallintaan liittyviä asioita. Tikkurilan ulkoisten rahoitustransaktioiden toteuttaminen on keskitetty emoyhtiön talusosastolle, ja tytäryhtiöt hoitavat omat rahoitustoimenpiteensä emoyhtiön kanssa, ellei paikallinen lainsäädäntö tai muut rajoitteet estä tätä tai ellei edellä mainitusta yleisestä periaatteesta ole tehty poikkeavaa päätöstä, jonka konsernin johto on hyväksynyt.

Seuraavissa konsernin toimintamaissa on paikallisia valuuttasäännöksiä, jotka rajoittavat rahasisjoitusten tekemistä ulkomaille: Kiina, Makedonia ja Serbia. Vuoden 2017 lopussa näillä yhtiöillä oli rahavaroja 2 093 tuhatta euroa. Vuoden 2016 tilikauden lopussa vastaava luku oli 3 463 tuhatta euroa. Euroopan Unioni ja Yhdysvallat ovat kohdistaneet erilaisia pakotteita Venäjään, joka on Tikkurilalle merkittävä markkina-alue. Näillä pakotteilla saattaa olla Tikkurilan liiketoimintaa haittaavia vaikutuksia tai ne voivat vaikeuttaa pääoman kotiuttamista Venäjältä Suomeen tai heikentää Tikkurilan paikallisten asiakkaiden tai toimittajien rahoitustilannetta.

RAHOITUSINSTRUMENTEISTA SEKÄ NIIDEN MERKITYKSESTÄ JA KÄSITTELYSTÄ

Tikkurilan taseessa 31.12.2017 rahoitusriskien kannalta merkityksellisimpiä tase-eriä olivat käyttöpääoman eri komponentit, rahavarat sekä korollinen vieras pääoma. Myyntisaamisiin

ja rahavarioihin liittyvät vastapuoliriskit ovat keskeisiä, ja niiden hallinnassa vastapuolien hajautus ja vastapuolien luottoluokitus ovat keskeisessä roolissa.

Koska maalin ja muiden konsernin tuotteiden myynti korreloi tyypillisesti bruttokansantuotteen kehityksen kanssa, muutokset yleisessä taluskehityksessä vaikuttavat Tikkurilan liiketoimintaan. Tikkurilan myyntiin liittyy vuoden sisäinen kausivaihtelu: vuoden toisen ja kolmannen neljänneksen merkitys on suurin myyntivolyymille ja tuloskehitykselle, mikä vaikuttaa myös liiketoiminnan rahavirran ajalliseen jakaumaan. Vuoden sisäisen vaihtelun lisäksi rakentaminen ja siihen liittyvät palvelut, yksi keskeinen asiakassegmentti Tikkurilalle, ovat luontaisesti suhdanneherkkiä toimialoja.

Kausivaihteluista johtuen tilikauden päättymishetken tasetilanne ei yleensä kuvaa tilikauden keskimääräistä taserakennetta, muun muassa käyttöpääoman ja rahavarojen suhteen, mikä on otettava huomioon analysoitaessa tase-lukuja ja rahoitusriskejä. Rahoitusinstrumenttien käsittelyä tilinpäätöksessä on kuvattu tarkemmin "Konsernitilinpäätöksen laatimisperiaatteet" -osiossa.

VALUUTTARISKIT

Valtaosa konsernin liiketoiminnasta on euroalueen ulkopuolella, joten valuuttariskeillä on olennainen merkitys Tikkurilan liikevaihtoon, tulokseen, taseeseen ja euromääräiseen rahavirtaan. SBU Eastin alueen valtioiden valuuttakurssivaihtelut ovat olleet huomattavia johtuen alueen valuuttakurssien voimakkaasta korrelaatiosta öljyn hinnan muutosten kanssa. Tikkurila-konserni ei myöskään hallituksen päätöksen mukaisesti tee johdannaissopimuksia. Edellä mainituista syistä johtuen konsernin tulos on ja voi myös jatkossa olla herkkä valuuttakurssien muutoksille sekä SBU Eastin että SBU Westin alueella.

Valuuttojen vaihtelut vaikuttavat Tikkurila-konserniin valuuttamääräisten erien käsittelyn kautta useasta eri näkökulmasta:

- valuuttamääräisten rahavirtojen kautta; ja
- muunnettaessa tytäryhtiöiden valuuttamääräisiä tilinpäätöksiä konserniraportoinnissa euroiksi, mikä vaikuttaa sekä tuloslaskelmaan että taseeseen; ja
- valuuttamääräisten investointien arvon kautta.

Valuuttariskien hallinnassa keskeisiä toimintatapoja ovat:

- matching, eli tietyssä valuutassa olevien sisään tulevien ja ulosmenevien rahavirtojen yhteensovittaminen konsernitasolla; ja
- hajautus eli usean eri valuutan käyttö, koska eri valuuttaparit eivät korreloi toistensa kanssa täydellisesti; ja
- valuuttaklausuulien käyttö osto- ja myyntisopimuksissa.

TRANSAKTIORISKIT

Tilikausilla 2017 ja 2016 Tikkurilan liikevaihdosta noin 70 prosenttia syntyi euroalueen ulkopuolella, joten valuuttakurssimuutoksilla on erittäin suuri merkitys konsernin euromääräisen liikevaihdon kehitykselle. Tilikauden voittoon kohdistuvaa valuuttakurssiriskiä pienentää se, että suuri osa kuluista toteutuu myös samassa valuutassa kuin liikevaihto. Pääasiallinen valuuttariski kohdistuu Tikkurila-konsernin muissa kuin kunkin yhtiön kotivaluutassa oleviin rahavirtoihin ja tase-eriin. Merkittävimmät sisäisten liiketoimien valuuttariskiä aiheuttavat erät ovat konserniyhtiöiden väliset liiketoimet sekä konserniyhtiöiden ja Tikkurila Oyj:n väliset lainat ja talletukset. Transaktioriskejä seurataan tase-erien osalta.

Transaktioriskejä suojataan netottamalla valuuttamääräiset tulot ja menot keskenään (matching), sisältäen myös kaupallisten sopimusten valuuttaklausuuleista johtuvat valuuttavirratt. Tikkurila Oyj:n hallituksen vahvistaman rahoitusriskien hallintaa koskevan politiikan mukaisesti konserni ei tee valuuttatermiinisoimuksia.

Konserni hankkii raaka-aineita ja pakkausmateriaaleja useilta kansainvälisiltä toimittajilta muissa kuin Tikkurila yhtiöiden kotivaluutoissa ja tämä altistaa konsernin valuuttariskille. Joiltakin osin ostosopimusten valuuttaan on mahdollisuus vaikuttaa tai niihin saattaa liittyä valuuttaklausuuleja tai vastaavia ehtoja. Joillakin konsernin tytäryhtiöiden toiminta-alueilla on myös mahdollisuus muuttaa myyntihinnoittelua valuuttojen muutosten seurauksena, vaikka nämä muutokset ovat osittain harkinnanvaraisia tai edellyttävät neuvotteluja asiakkaiden kanssa.

Tuhatta euroa

Transaktioriskipositio	KZT	SEK	NOK	DKK	PLN	RSD	RUB	MKD	CNY	Muut
31.12.2017										
Pankkitilit	-259	-2 366	1 001	2300	213	-874	24 812	-89	-	212
Lainat ja talletukset	2 706	9 143	278	-	-	8 580	-	2 000	1 922	-
Myyntisaamiset ja ostovelat	495	-732	263	1 692	5 393	435	5 983	-74	1 713	-278
Avoin positio	2 942	6 045	1 542	3 992	5 606	8 141	30 795	1 837	3 635	-66

Tuhatta euroa

Transaktioriskipositio	KZT	SEK	NOK	DKK	PLN	RSD	RUB	MKD	CNY	Muut
31.12.2016										
Pankkitilit	-125	-20 770	1 250	893	-2 733	-935	-915	-	-	151
Lainat ja talletukset	3 057	-	-	-	-	8 598	27 605	2 500	-	-
Myyntisaamiset ja ostovelat	4 010	3 201	11	1 473	4 906	275	7 067	-162	770	-56
Avoin positio	6 942	-17 569	1 261	2 366	2 173	7 938	33 757	2 338	770	95

Transaktioriskipositio koostuu taseessa olevista valuuttamääräisistä eristä sekä näiden erien vasta-arvosta konserniyhtiön kotivaluutassa.

Analysoitaessa taselukuja ja rahoitusriskejä on otettava huomioon, että kausivaihteluista johtuen tilikauden päättymishetken tasetilan-

ne ei yleensä kuvaa tilikauden keskimääräistä taserakennetta.

Valuuttakurssien muutoksen vaikutus tulokseen ennen veroja 31.12.2017 taseessa olleiden valuuttamääräisten erien osalta:

Tuhatta euroa	2017					2016				
	RUB	SEK	RSD	KZT	PLN	RUB	SEK	RSD	KZT	PLN
Valuutan 10 % heikkenemisen vaikutus	-2 799	-549	-740	-267	-509	-3 069	1 597	-721	-631	-198
Valuutan 10 % vahvistumisen vaikutus	3 421	671	904	326	623	3 751	-1 952	882	771	241

TRANSLAATORISKIT

Sen lisäksi, että translaatoriskit vaikuttavat tuloslaskelmiin muunnettaessa tytäryhtiöiden valuuttamääräiset tuloslaskelmat euroiksi,

Tikkurilan omaan pääomaan kohdistuu euro-alueen ulkopuolisiin tytäryhtiöihin tehtyjen nettosijoitusten valuuttariski. Tikkurila Oyj:n hallituksen hyväksymän politiikan mukaisesti

translaatoriskejä ei suojata. Tytäryhtiöiden oman pääoman muuntamisesta aiheutuvat translaatioerot esitetään konsernin omassa pääomassa muuntoerot -rivillä.

ULKOMAANRAHAN MÄÄRÄISET NETTOSIJOITUKSET

Tuhatta euroa	RUB	SEK	PLN	Muut
31.12.2017				
Oma pääoma	30 532	4 630	32 822	10 186
Valuuttojen 10 % vahvistumisen vaikutus omaan pääomaan	3 392	514	3 647	1 132
Valuuttojen 10 % heikkenemisen vaikutus omaan pääomaan	-2 776	-421	-2 984	-926
31.12.2016				
Oma pääoma	28 294	24 468	32 001	10 895
Valuuttojen 10 % vahvistumisen vaikutus omaan pääomaan	3 144	2 719	3 556	1 211
Valuuttojen 10 % heikkenemisen vaikutus omaan pääomaan	-2 572	-2 224	-2 909	-990

KORKORISKIT

Tikkurila-konsernilla on liiketoiminnassaan tilikausilla 2017 ja/tai 2016 ollut seuraavanlaisia korollisia varoja ja velkoja:

Korolliset varat:

- käteisvarat
- määräaikaistalletukset
- korolliset lainasaamiset
- korolliset kauppahintasaamiset

Korolliset velat:

- leasing- ja osamaksurahoitus
- luotolliset tiliratkaisut
- Tikkurila Oyj:n liikkeelle laskemat yritystodis-

tukset

- pitkäaikaiset lainalimiitit (revolving credit facility)
- pitkäaikaiset pankkilainat (term loan)
- muut korolliset velat

Tikkurilan korollisiin nettovelkoihin kohdistuu korkojen rahavirtariski. Tikkurilan liiketoimintasykli noudattaa pääsääntöisesti talouden yleistä kehitystä, jolloin konsernin liiketoiminnan rahavirta on vahvempi talouden syklin ja yleensä tällöin myös korkojen ollessa noususuunnassa; toisaalta talouden syklin hidastuessa ja korkojen laskiessa konsernin rahavirta on tyyppisesti

heikompi. Tästä syystä johtuen Tikkurila pitää konsernin korkosidonnaisuusajan (duraatio) lyhyenä, jolloin liiketoiminnan rahavirta ja korkotason muutos noudattavat soveltuvin osin samaa sykliä. Rahoitusriskien hallintaa koskevan politiikan mukaisesti Tikkurila ei käytä korkojohdannaisia korkoriskien hallinnassa.

Tikkurilan korolliset rahoitusvarat ja -velat jakautuvat kiinteä- ja vaihtuvakorkoisiin varoihin ja velkoihin seuraavan taulukon mukaisesti. Rahoitusinstrumentti on määritelty kiinteäkorkoiseksi silloin, kun sen korkojakso on kiinteä koko juoksuajan ottamatta huomioon sitä, onko instrumentti pitkä- vai lyhytaikainen.

Tuhatta euroa	31.12.2017	31.12.2016
Kiinteäkorkoiset		
Rahoitusvarat *	1 382	1 093
Rahoitusvelat	-57 149	-27 336
Netto	-55 767	-26 243
Vaihtuvakorkoiset		
Rahoitusvarat	4 319	5 499
Rahoitusvelat	-49 900	-49 867
Netto	-45 581	-44 368

* ei sisällä käteisvaroja

KORKOMUUTOKSEN VAIKUTUS**TIKKURILAN TULOKSEEN**

Tilinpäätöshetkellä 31.12.2017 olleen 90,1 (31.12.2016: 58,7) miljoonan euron nettovelkapolitiikan yhden prosenttiyksikön koron nousun vaikutus Tikkurila-konsernin tulokseen ennen veroja seuraavan tilikauden aikana olisi noin -0,7 (-0,4) miljoonaa euroa. Herkkyyssanalyyysissä on oletettu, että korkomuutos tapahtuu vuoden alussa ja että korkomuutos on samanlainen eri korkoperiodeissa, eli kyseessä koko korkokäyrän saman suuruinen siirtymä. Lisäksi on oletettu, että nettovelkapolitiikka säilyi ennallaan ja valuuttakurssien muutoksien vaikutus olisi nolla. Lyhytaikaisten lainojen osalta on oletettu, että lainat uudistetaan eräpäivänä. Vaihtuvakorkoisten pitkäaikaisten lainojen osalta korkomuutoksen vaikutus on laskettu seuraavasta koronmääräytymispäivästä alkaen. Nettoveloissa on mukana käteiset varat ja muut rahavarat, joiden korkojen on kuitenkin oletettu olevan muuttumattomia tai niiden muutosten on oletettu tapahtuvan vasta seuraavan tilikauden jälkeen. Tikkurilan liiketoiminnasta johtuvan kausivaihtelun vuoksi tilinpäätöshetken tilanne ei yleensä ole kaikilta osin tyypillinen, joten korkoherkkyys vaihtelee tilikauden aikana. Mikäli tilikauden 2017 keskimääräisen, kunkin kuukauden lopun tilanteen mukaisena keskiarvona laskettuna, nettovelan määrä olisi tilikaudella 2018 keskimäärin samaa tasoa, eli noin 106 miljoonaa euroa, edellä mai-

nituihin oletuksiin ja periaattein lasketun yhden prosenttiyksikön suuruinen koron nousu lisäisi konsernin tilikauden 2018 korkokuluja noin 1,1 miljoonalla eurolla ja vastaavasti koron lasku yhdellä prosenttiyksiköllä alentaisi korkokuluja vastaavasti samalla määrällä.

Koron muutoksen vaikutuksia arvon alentumisen testaukseen, eläkevelvoitteen määrään ja yrityshankintojen yhteydessä käytettyihin hankintahetkellä arvostettavien vastattavaksi otettavien velkojen ja varojen käypien arvojen määriin on käsitelty näitä koskevilla liitetiedoissa.

LUOTTORISKIT

Luottoriskillä tarkoitetaan riskiä, joka johtuu siitä, ettei sopimuksen vastapuoli kykene suoriutumaan velvoitteistaan, eli kyseessä on vastapuoliriski. Tikkurilassa merkittävimmät luottoriskin alaiset erät ovat myyntisaamiset ja lyhytaikaiset sijoitukset sekä käteisvarat. Myyntisaamiin liittyvän luottoriskin hallinnointi on hajautettu liiketoimintayksiköihin, mutta konsernin talousorganisaatio seuraa sitä keskitetysti. Tikkurilan laaja ja maantieteellisesti hajaantunut asiakaskunta pienentää suurten luottoriskikeskittymien riskiä, vaikka joillakin suurilla kauppa- ja rakennusmaalien vähittäismyymäläketjuilla on suhteellisen suuri merkitys. Myyntisaamiin liittyvää luottoriskiä hallitaan asiakaskohtaisilla luottolimiiteillä, jotka ottavat huomioon asiakkaan aikaisem-

man myyntihistorian ja luottokelpoisuuden. Uusille asiakkaille tehdään luottoriskitarkastus ennen kuin myynti aloitetaan. Tikkurila pienentää myyntisaamiin kohdistuvaa luottoriskiä soveltuvien osien ennakkomaksuun ja luottovakuutusten avulla.

Ennakkomaksut ovat käytössä Venäjällä, jossa noin 6 % (5 %) tilikauden 2017 myynnistä tapahtui ennakkomaksua vastaan.

Luottovakuutus on käytössä Puolassa, jossa noin 85 % (84 %) tilinpäätöshetken myyntisaamisista 31.12.2017 on vakuutettu. Vakuutusehtojen mukaan Tikkurila on oikeutettu saamaan 95 % vakuutetusta saatavasta, mikäli asiakas ei maksa velkaansa.

Sijoituksiin ja käteisvaroihin liittyvää luottoriskiä säätelee Tikkurila Oyj:n hallituksen määrittämät periaatteet. Tikkurila hallinnoi tätä vastapuoliriskiä hajauttamalla ylijäämälikviditeettiä usean vastapuolen kesken ja tallettamalla ylijäämälikviditeetin hyvälaatuisiin, hallituksen määrittämän politiikan sallimiin jälkimarkkinakelpoisiin yritys- ja sijoitustodistuksiin sekä pankkitalletuksiin. Sijoituksiin kohdistuva luottoriski on keskitetty pääsääntöisesti Tikkurila Oyj:öön, sillä tytäryhtiöiden ylijäämälikviditeetti on emoyhtiön hallussa vuonna 2016 käyttöön otetun monivaluutta konsernitilin kautta. Aikaisemmin tytäryhtiöt tekivät erillisiä talletuksia emoyhtiöön. Rahoitusvarojen kirjanpitoarvot vastaavat niiden maksimiluottoriskiä.

Raportointikauden päättymispäivänä rahoitusvarojen maksimiluottoriski oli:

Tuhatta euroa	Liitetieto	31.12.2017	31.12.2016
Myytävässä olevat rahoitusvarat	20	755	822
Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat	23,33	-	-
Lainat ja muut saamiset	21, 22, 23, 24	112 801	115 578
Yhteensä		113 556	116 400

Lainojen ja muiden saamisten valuuttajakauma tilikauden päättymispäivänä 31.12. oli:

Tuhatta euroa	31.12.2017	31.12.2016
EUR	31 202	36 643
SEK	19 397	16 138
RUB	30 095	31 010
PLN	16 084	16 169
DKK	3 511	3 045
RSD	-	2 919
CNY	8 007	3 910
Muut	4 505	5 744
Yhteensä	112 801	115 578

Serbian dinaarimääräiset saamiset on esitetty konsernin taseessa myytävänä olevissa varoissa tilikauden 2017 lopussa. Lisäksi Makedonian denaarimääräisten saatavien siirto myytävänä

oleviin varoihin osana ilmoitettua Balkanin alueen tytäryhtiöiden divestointia pienentää ryhmää "Muut".

Tikkurilan liiketoiminnan kasvu Kiinassa nä-

kyt myös Juanmääräisten saamisten huomattavana lisääntymisenä vertailukauteen verrattuna.

Myyntisaamisten luottotappiovarauksen muutos

Tuhatta euroa	31.12.2017	31.12.2016
Tasearvo 1.1	5 226	5 238
Kurssierot	-136	281
Lisäykset	2 537	1 828
Käytetyt	-1 423	-1 102
Liiketoimintojen hankinnat / - myynnit	-	-426
Siirrot myytävänä oleviin omaisuuseriin	-890	-
Vähennykset	-504	-593
Yhteensä	4 810	5 226

Lainojen ja muiden saamisten ikäjakauma tilikauden päättymispäivänä 31.12. oli:

Tuhatta euroa	Tasearvo 31.12.2017	Tasearvo 31.12.2016
Erääntymättömät	102 906	111 262
0 - 90 päivää erääntyneet	7 993	2 562
91 - 180 päivää erääntyneet	1 396	1 107
181 - 365 päivää erääntyneet	436	443
yli 365 päivää erääntyneet	70	204
Yhteensä	112 801	115 578

Konserni kirjaa arvonalentumistappion saamisista, kun on objektiivista näyttöä yksittäisen rahoitusvaroihin kuuluvan erän tai rahoitusvarojen ryhmän arvonalentumisesta. Arvonalentumisen objektiivisena näyttönä voidaan pitää mm. velallisen huomattavia taloudellisia vaikeuksia, maksujen viivästymistä tai maksujen laiminlyöntiä. Vuonna 2017 Tikkurila kirjasi 1,6 milj. euroa luottotappioita (1,4 milj. euroa) erääntyneistä myyntisaamisista ja muista saamisista.

Saamisista yhteisyrityksiltä ei ole kirjattu arvonalennustappioita tilikaudella 2017 eikä 2016.

MAKSUVALMIUSRISKIT

Tikkurilan liiketoiminnalle on olennaista tilikauden sisäinen kausivaihtelu, joka jonkin verran vaihtelee eri maantieteellisillä alueilla ja joka on voimakkainta Pohjoismaissa kesän ulkomaalauskauden merkityksestä johtuen. Käyttöpääoman tarve kasvaa tyypillisesti kesän loppuun asti, jolloin suurin osa ulkomaalimyynnistä tuloutuu. Tämä aiheuttaa vuoden sisäisiä haasteita konsernin maksuvalmiuden hoidolle.

Tikkurila hallitsee maksuvalmiusriskiä pääasiassa lainajärjestelyin sekä komittoitujen luottolimiittien avulla. Ylijäämälikvideetti pidetään joko pankkitilillä tai erittäin likvideissä lyhytaikaisissa sijoituksissa. Tikkurila allekirjoitti kesäkuussa 2015 kolmen pankin kanssa 150 miljoonan euron pitkäaikaisen luottolimiitti- ja lainasopimuksen, jolla korvattiin syyskuussa

2011 tehty 180 miljoonan euron lainajärjestely sekä lokakuussa 2011 sovittu 25 miljoonan euron valmiusluottolimiitti. Tämä rahoitussopimus koostuu 100 miljoonan euron viisivuotisesta luottolimiittisopimuksesta ja 50 miljoonan euron pankkilainasta, joka erääntyy tammikuussa 2021. Tähän 100 miljoonan euron luottolimiittisopimukseen sisältyy optio jatkaa laina-aikaa yhteensä kahdella vuodella pankkien suostumuksella. Tämä lainajärjestely sisältää yhden taloudellisen kovenantin, joka perustuu Tikkurila-konsernin nettovelkaantumistaseseen ja jonka tarkasteluajankohdat ovat kunkin kvartaalin viimeisenä päivänä. Nettovelkojen suhde omaan pääomaan saa olla enintään 1,30. Jos Tikkurila rikkoo tämän kovenantin, erääntyy laina heti takaisinmaksettavaksi, mikäli rahoittajat eivät luovu oikeudestaan eräännyttää laina.

Näiden rahoitusjärjestelyjen lisäksi Tikkurila Oyj allekirjoitti lokakuussa 2015 nimellisarvoltaan 150 miljoonan euron suuruisen yritystodistusohjelman, jonka puitteissa voidaan laskea liikkeelle vakuudettomia alle vuoden pituisia yritystodistuksia. Tämä korvasi aiemman 100 miljoonan euron yritystodistusohjelman.

Vuoden 2017 lopussa Tikkurilalla oli käytössään nostamattomana yhteensä 100 (100) miljoonan euron valmiusluottolimiitti sekä 9 (9) miljoonan komittoidut luottolimiitit. Yritystodistuksia oli tilinpäätöshetkellä laskettu liikkeelle yhteensä 55 (25) miljoonalla eurolla. Pankkitileillä oli tilikauden päättyessä 17 (19) miljoonaa euroa.

Maksuvalmiusriskin hallitsemiseksi konsernissa on käytössään tulevien rahavirtojen rullaava ennustaminen. Lisäksi konsernin rahoitus pyritään hajauttamaan useaan eri rahoitusmuotoon (oma pääoma, vieras pääoma), useaan eri instrumenttityyppiin, useaan eri maturiteettiin uudelleenrahoitusriskien pienentämiseksi, tarvittaessa useaan eri valuuttaan ja useaan vastapuoleen. Konsernin operatiivisessa toiminnassa hyödynnetään erilaisia netting- ja pooling -järjestelyjä sen varmistamiseksi, että rahavirrat liikkuvat mahdollisimman tehokkaasti ja että konsernilla on mahdollisimman hyvä läpinäkyvyys rahavirtoihin. Tämä ei kuitenkaan ole vielä kokonaisvaltaisesti mahdollista joillakin konsernin toiminta-alueilla, erityisesti SBU Eastin alueella.

Rahavirtojen liikkuvuuden ja läpinäkyvyyden tehostamiseksi on Tikkurila perustanut vuonna 2016 monivaluutta konsernitilin, jossa ovat tilikauden 2017 päättyessä mukana yhtiöt Suomesta, Ruotsista, Norjasta, Tanskasta, Virosta, Latviasta, Liettuasta, Puolasta ja Venäjältä. Tämä järjestely vähentää ulkoisten limiittien tarvetta, koska mukana olevien yhtiöiden positiiviset ja negatiiviset tilisaldot eri valuutoissa netottavat toisiaan. Tämän konsernitilijärjestelmän myötä Tikkurila Oyj:n talousosastolla on ajantasainen näkyvyys ja kontrolli konsernin likvideettiin. Mukana olevien yhtiöiden sisäiset lainat on korvattu antamalla niille konsernitilin sisäiset limiitit.

Vieraan pääoman erääntymisjakaumat tilikauden päättymispäivänä 31.12. olivat seuraavat:

31.12.2017 Tuhatta euroa	Tasearvo	Sopimuksiin perustuvat rahavirrat	2018	2019	2020	2021	2022	>2022
			Rahoituslaitoslainat	51 782	53 165	2 321	404	407
Yritystodistukset	54 897	55 000	55 000	-	-	-	-	-
Muut velat	-	-	-	-	-	-	-	-
Rahoitusleasingvelat	370	385	197	126	50	10	2	-
Ostovelat	51 492	51 492	51 492	-	-	-	-	-
Takaussopimukset	8 383	8 383	8 383	-	-	-	-	-
Yhteensä	166 924	168 425	117 393	530	457	50 043	2	-

31.12.2016 Tuhatta euroa	Tasearvo	Sopimuksiin perustuvat rahavirrat	2017	2018	2019	2020	2021	>2021
			Rahoituslaitoslainat	51 783	53 493	2 321	380	380
Yritystodistukset	24 979	25 000	25 000	-	-	-	-	-
Muut velat	103	103	103	-	-	-	-	-
Rahoitusleasingvelat	441	466	231	138	59	34	4	-
Ostovelat	41 702	41 702	41 701	-	1	-	-	-
Takaussopimukset	9 675	9 675	9 675	-	-	-	-	-
Yhteensä	128 683	130 439	79 031	518	440	415	50 035	-

Taulukoissa esitetyt luvut ovat diskonttaamattomia.

PITKÄAIKAIISIIN SIOJITUKSIIN LIITTYVÄ HINTARISKI

Konsernilla on hallussa pieni määrä noteerraamattomia osakkeita, jotka on arvostettu hankintamenoona. Nämä osakkeet ovat luonteeltaan liiketoimintaa tukevia ja henkilöstön virkistystoimintaan liittyviä pitkäaikaisia sijoituksia, joista yhtiöllä ei ole aikomusta luopua. Osakkeilla ei ole toimivilla markkinoilla noteerattua hintaa eikä käypää arvoa pystyttyä määrittämään arvostusmenetelmien avulla, koska käypää arvoa koskevien järkevien arvioiden vaihteluväli on merkittävä ja erilaisten arvioiden todennäköisyyksiä ei pystyttyä kohtuudella arvioimaan.

PÄÄOMAN HALLINTA

Pääoman hallinnan tavoitteena Tikkurila-konsernissa on varmistaa käytettävissä olevan pääoman riittävyys lyhyellä ja pitkällä aikavälillä liiketoiminnan tarpeisiin ottaen huomioon toimintaympäristön riskitekijät, esimerkiksi rahoituksen saatavuuteen ja hintaan liittyvät riskit. Lisäksi pääoman hallinta on keskeisesti sidoksissa asetettuihin liiketoiminnan kasvutavoitteisiin, uusien liiketoimintojen ja maantieteellisen jakauman mahdollisiin muutoksiin

sekä reagointiherkkyyden säilyttämiseen kilpailutilanteiden muuttuessa. Pääoman tarvetta ja hallintaa suunniteltaessa otetaan soveltuvin osin huomioon myös ulkoisten sidosryhmien vaatimukset, kuten esimerkiksi omistajien vaatimukset voitonjaolle ja viranomaisten vaatimukset tai rajoitteet kunkin konserniyhtiön oman pääoman ja vieraan pääoman tasoille ja niiden keskinäiselle suhteelle.

Tikkurilan ensisijainen rahoituslähde on sen operatiivisesta liiketoiminnasta kertyvä rahavirta. Jos rahavirta ja olemassa olevat rahoitusjärjestelyt eivät riitä, on yhtiöllä erilaisia mahdollisuuksia hankkia rahoitusta: muun muassa vieraan pääoman ehtoinen rahoitus rahoituslaitoksilta tai laskemalla liikkeelle arvopapereita, oman pääoman ehtoinen rahoitus nykyisiltä ja/tai uusilta osakkeenomistajilta, käyttöpääoman hallintaan liittyvät toimenpiteet ja omaisuuden myynti.

Tikkurila Oyj:n hallitus on asettanut pitkän aikavälin tavoitteet konsernin nettovelkaantumisasteelle (gearing) ja sidotun pääoman tuotto prosentille (ROCE-%): nettovelkaantumisasteen tulee olla alle 70 % tasolla ja vastaavasti sidotun pääoman tuotto prosenttien tulee ylittää 20 %.

Tikkurila Oyj:n solmimiin lainasopimuksiin liittyy yhtiön pääomarakenteeseen liittyviä kovenanttiehtoja, joiden rikkoutuessa yhtiö joutuisi maksamaan lainat takaisin välittömästi, mikäli lainanantajat eivät luovu oikeudestaan eräännyttä laina. Näitä kovenantteja on kuvattu tarkemmin kohdassa "Maksuvalmiusriski".

Kun Tikkurila-konserni analysoi mahdollisia investointikohteita, niiden yhtenä keskeisenä arviointikriteerinä on diskontattujen kassavirtojen nettonykyarvo, jossa laskentakorko on sidoksissa pääoman painotettuun keskiikutannukseen (WACC), mihin vaikuttaa muun muassa pääomarakenne.

Tikkurila Oyj:n hallitus on antanut osingonjakoa koskevan periaatelinjauksen, jonka mukaisesti Tikkurila Oyj:n osingonjaon määrä on tavoitteellisesti vähintään 40 % vuotuisesta nettotuloksesta, kun vertailukelpoisuuteen vaikuttavien erien vaikutus on eliminoitu. Hallituksen ehdotus 12.4.2018 pidettävälle varsinaiselle yhtiökokoukselle on, että yhtiö jakaisi osinkoa 0,80 euroa osakkeelta, mikä vastaa noin 182 % konsernin tilikauden 2017 nettotuloksesta ilman vertailukelpoisuuteen vaikuttavia erä ja niiden vero vaikutusta.

Tuhatta euroa	31.12.2017	31.12.2016
Oma pääoma	179 520	208 591
Määräysvallattomien omistajien osuus	-	-
Yhteensä	179 520	208 591
Korolliset velat, pitkäaikaiset	50 083	50 091
Korolliset velat, lyhytaikaiset	56 966	27 113
Rahavarat	16 959	18 531
Nettovelat	90 090	58 673
Nettovelkaantumisaste, %	50,2 %	28,1 %
Omavaraisuusaste, %	42,0 %	50,9 %
EBITDA	39 701	69 785
Nettovelat/EBITDA	2,27	0,84
Liiketoimintaan sitoutunut pääoma		
Liikearvo	71 956	72 303
Osuudet pääomaosuusmenetelmällä yhdistellyistä yrityksistä	491	703
Valmiit aineelliset käyttöomaisuushyödykkeet ja valmiit aineettomat hyödykkeet (pois lukien liikearvo)	103 009	98 917
Nettokäyttöpääoma	89 702	89 114
Sitoutunut pääoma yhteensä	265 158	261 037

Tuhatta euroa	Rahavirta						31.12.2017
	31.12.2016	Nostot / takaisinmaksut	Kurssierot	Muut ei rahavirtavai- kutteiset tapahtumat	Siirrot myytävänä oleviin varoihin ja velkoihin	Rahoitusleasing- velkojen lisäys	
Rahoitusvelkojen muutos							
Pitkäaikaiset lainat rahoituslaitoksilta	49 867	-	-	33	-	-	49 900
Lyhytaikaiset lainat rahoituslaitoksilta	1 916	-4	-118	-	-	-	1 794
Rahoitusleasingvelka	441	-247	-2	-	-12	190	370
Yritystodistusohjelma	24 979	29 918	-	-	-	-	54 897
	77 204	29 667	-87	33	-12	190	106 962

Taseessa liitetiedossa 28. osana velkoja rahoituslaitoksilta on esitetty myös shekkiluottotili. Rahavirtalaskelmassa tämä on esitetty osana rahavaroja (Liitetieto 24). Shekkiluottotili ei sisälly yllä olevaan erittelyyn.

34. MUUT VUOKRASOPIMUKSET

KONSERNI VUOKRALLE OTTAJANA

Muut vuokrasopimukset sisältävät tila-, kaluste-, maa-, mainostila- ja varastotilavuokria. Kalustovuokrat koostuvat trukeista, henkilöautoista sekä kuljetus- ja nostokalustoista. Vuokraehdot vaihtelevat maittain. Sopimusten uudistamiset ovat mahdollisia.

Ei purettavissa olevien vuokrasopimusten perusteella maksettavat vähimmäisvuokrat:

Tuhatta euroa	2017	2016
Yhden vuoden kuluessa	9 631	9 710
Yli vuoden, enintään viiden vuoden kuluessa	11 432	11 668
Yli viiden vuoden kuluessa	14 140	8 033
Yhteensä	35 204	29 411

KONSERNI VUOKRALLE ANTAJANA

Vuokrasopimukset, joissa konserni on vuokralle antajana, koostuvat pääosin omien ja vuokrattujen tilojen edelleenvuokrauksesta.

Ei purettavissa olevien vuokrasopimusten perusteella saatavat vähimmäisvuokrat:

Tuhatta euroa	2017	2016
Yhden vuoden kuluessa	362	476
Yli vuoden, enintään viiden vuoden kuluessa	500	494
Yli viiden vuoden kuluessa	416	503
Yhteensä	1 278	1 473

35. VASTUUSITOUMUKSET

Tuhatta euroa	2017	2016
Taseen velkojen vakuudeksi annetut kiinnitykset		
Muut lainat	-	-
Annetut kiinnitykset	102	102
Lainat yhteensä	-	-
Annetut kiinnitykset yhteensä	102	102
Vastuusitoumukset		
Takaukset		
Omien sitoumusten puolesta	606	690
Muiden sitoumusten puolesta	1 322	1 686
Muut vastuut omasta puolesta	6 455	7 299
Vuokravastuut	35 204	29 411
Vastuusitoumukset yhteensä	43 587	39 086

HANKINTASITOUKUKSET:

Konsernilla oli aineellisiin käyttöomaisuus-hyödykkeisiin liittyviä hankintasitoumuksia 0,9 milj. euroa (0,6 milj. euroa) tilikauden 2017 päättyessä.

Aineettomiin hyödykkeisiin liittyviä hankintasitoumuksia oli 0,0 milj. euroa (2,8 milj. euroa) vuoden 2017 lopussa.

MUUT SITOUKUKSET JA KESKENERÄISET JURIDISET RIIDAT

Maalinvalmistuksen prosesseissa käytetään vaarallisia aineita, kemikaaleja ja myrkyllisiä yhdisteitä. Tästä johtuen ympäristön ja maaperän saastumista vahingon seurauksena ei täysin voida sulkea pois, vaikka Tikkurila noudattaa toiminnassaan sekä tuotantolaitosten rakentamisessa, käytössä ja kunnossapidossa lakeja, asetuksia ja turvallisuusstandardeja sekä omia sisäisiä turvallisuusohjeitaan.

Mikäli nykyisissä toimintaolosuhteissa tapahtuisi muutoksia, tapahtuisi ympäristöva-hinko tai yhtiö tekisi jonkun tuotantolaitoksen sulkemis- tai siirtopäätöksen, näiden tapahtumien seurauksena voisi aiheutua velvollisuus maaperän puhdistus- tai ennallistamistoimenpiteisiin. Vastaavasti mikäli viranomaisten toiminnan seurauksena muutokset ympäristölainsäädäntöön ja/tai -asetuksiin aiheuttaisivat konsernille lisävelvoitteita, näistä voisi aiheutua olennainen haitallinen vaikutus konsernin taloudelliseen tulokseen. Jotkut konsernin toimipaikoista sijaitsevat tai hyödyntävät vuokratu-ja maa-alueita tai kiinteistöjä, joiden tulevat vuokravastuut saattavat muuttua tai realisoi-tua etukäteen maksettavaksi, mikäli yhtiön tuotanto- tai liiketoimintaan kohdistuu ulkoisia sääntely-, toimilupa- tai kaavoitusmuutoksia tai mikäli yhtiö itse tekee omaan liiketoimintaansa muutoksia. Lisäksi tuotanto-, laboratorio- ja varastolaitteisiin- tai tiloihin, ja niihin liittyviin vaatimuksiin kuten palonsuojeluun, liittyvät muutokset saattavat aiheuttaa konsernille investointivaatimuksia tulevaisuudessa.

Tikkurilan johdon oletusten ja arvioiden mukaisesti tilikauden aikana oli sellaisia muu-toksia toimintaolosuhteissa, jotka aikaisemman tapahtuman seurauksena aiheuttavat velvoit-

teen, mikä täyttäminen edellyttää taloudellista hyötyä ilmentävien voimavarojen siirtymistä pois konsernista ja minkä seurauksena edellä mainitun kaltainen ympäristöön liittyvä varaus on kirjattu. Maaperän puhdistamis- ja ennallistamistoimenpiteisiin liittyvän varauksen määrä on 0,2 miljoonaa euroa. Tämä on esitetty liitetiedossa 31.

Tikkurila on antanut asiakkailleen toimitus-sopimusten yhteydessä tiettyjä tuotteisiinsa liittyviä takuita. Mikäli näihin liittyen konsernille syntyisi maksuvelvoitteita, joiden toteutumisen olisi todennäköistä ja joiden määrä olisi arvioitavissa luotettavasti, nämä velvoitteet esitettäisiin joko varauksissa tai siirtoveloi-sissa. Näiden ehdollisten velvoitteiden tarkkaa toteutumisajankohtaa ja määrää ei ole tiedossa, joten maksuvelvoitteen kirjaaminen edellyttää johdon arviota.

Konsernin tuotteita ja palveluita myydään ulkopuolisille tukku- ja vähittäiskauppaan erikoistuneille yrityksille sekä lisäksi, erityisesti teollisuus- ja ammattilaisuustuotteita tietyillä markkinoilla, suoraan Tikkurila-tuotteiden loppuasi-akkeille. Tikkurila-konsernin yhtiöt laativat eri asiakkaiden ja asiakasryhmien kanssa myyntiin liittyviä puite-, toimitus- ja muita sopimuksia. Tilinpäätöshetkellä 31.12.2017 Tikkurila-konsernin yhtiöillä oli asiakkaiden kanssa tehtyjä, ti-linpäätöshetken yli ulottuvia sopimuksia, joissa on Tikkurilaa sitovia ehtoja. Valtaosin Tikkurilaa sitovat alennus-, kustannus- tai takuusitoumuk-set ovat ehdollisia. Sopimukset edellyttävät Tikkurilan tuotteiden ostamista ja perustuvat asiakkaiden tulevaisuudessa tekemien tilausten määrään tai arvoon. Joissakin tapauksissa Tikkurila-konsernin yhtiöillä on kuitenkin myös sitoumus tiettyjen palveluiden tarjoamisesta tai osallistumisesta asiakkaidensa myynninedistä-mistoimenpiteisiin ilman suoraa sidonnaisuutta Tikkurila-tuotteiden toimituksiin.

Vuonna 2006 Tikkurila myi tytäryhtiönsä Lövhölmgränd 12 AB:n Skanska Nya Hem AB:lle. Myyty yritys omisti maa-alueen ja raken-nuksia Lövhölmensilla Tukholmassa. Lopullinen kauppahinta oli sidottu rakennusneliömetrien määrään (ns. BTA), jolle ostaja saa luvan ra-kentamiseen. Vuonna 2006 alustava kauppa-

hinta saatiin ja siitä laskettu voitto kirjattiin tulona. Alkuperäisten liiketapahtuman ehtojen mukaan, jos todellinen rakennusneliömetrien määrä ylittää tai alittaa ennakolta sovitun vai-heteluvälin, lasketaan kauppahinnan oikaisu joko ylös- tai alaspäin. Rakennusneliömetrien alempi raja sovitulla vaihteluvälillä asetettiin niin, että nykyisin hinnan alaspäin tehtävän oikaisun riskiä pidetään pienenä.

Koska Tukholman kaupungin rakennuslu-pien myöntämisprosessi kyseiselle maa-alueelle on viivästynyt, kaupan osapuolet päättivät vuonna 2013 pidentää alkuperäisen sopimuk-sen liiketapahtuman viimeistelyn tapahtuvaksi viimeistään 31 päivä joulukuuta 2019. Uudis-tettujen ehtojen mukaan, mikäli vuoden 2019 loppuun mennessä kyseiselle alueelle ei ole lopullista kaupunkikaavaa rakennusneliömäärin, Skanskalla on mahdollisuus joko viimeistellä liiketoimi alkuperäisellä kauppahinnalla ilman oikeutta myöhemmin tarkistaa kauppahintaa tai perua liiketoimi ja antaa Tikkurilan ostaa omaisuus takaisin alkuperäisellä kauppahin-nalla. Jos liiketoimi peruttaisiin, Tikkurila on sitoutunut tiettyin rajoituksin korvaamaan Skanskalle kulut, jotka ovat koituneet omaisuu-den valmisteleminen jatkotoimenpiteisiin.

Tikkurila on valittanut Liettuan ympäristö-viranomaisen päätöksestä, jonka mukaisesti kolmannen tahon sopimuksen vastaisesta toi-minnasta johtuen Tikkurilan tytäryhtiö joutuisi asiasta korvausvelvolliseksi. Asian käsittely on vireillä paikallisessa oikeusasteessa.

EHDOLLISET VARAT

Tikkurila on tilikauden 2017 aikana tehnyt vakuutuskorvaushakemuksen liittyen raaka-ai-netoimittaja Venator Oy:n (ennen Huntsman Pigments Oy) Porin tehtaan paloon keskeytys-vakuutuksen perusteella. Raaka-ainetoimitta-jan tiloissa tapahtuneen vahingon johdosta Tikkurilan liiketoiminnalle aiheutuneiden kustannusten ja haittojen arviointi on vielä kesken eikä lopullista korvauspäätöstä vielä ole. Näin ollen mahdollisesti saatavaa vakuutuskor-vausta ei ole kirjattu Tikkurilan tilinpäätökseen vuonna 2017.

36. OSAKEPERUSTEISET MAKSUT

TIKKURILA OYJ:N HALLITUKSEN OSAKEPERUSTEINEN PALKITSEMINEN

Varsinaisen yhtiökokouksen päätökseen perustuen Tikkurila Oyj osti markkinoilta yhtiön osakkeita hallituksen jäsenille hallituspalkkioiden osittaista (noin 40 % kiinteästä vuosipalkkiosta) maksua varten seuraavasti:

Tilikaudella 2017

Osakkeita	5 273
Rahana	96

Tilikaudella 2016

Osakkeita	6 280
Rahana	96

Tilikaudella 2017 ja 2016 osakkeita ostettiin yhteensä kuudelle hallituksen jäsenelle.

JOHDON OSAKEPERUSTEISET SITOUTTAMIS- JA KANNUSTIN-JÄRJESTELMÄT

Tikkurilalla on ollut kaksi eri osakeperusteista sitouttamis- ja kannustinjärjestelmää. Molempiin järjestelmiin on kuulunut toimitusjohtaja, johtoryhmän jäsenet sekä yksittäisiä muita avainhenkilöitä. Järjestelmiä ja niiden ehtoja on kuvattu seuraavissa kappaleissa. Vuoden 2012 osakepalkkiojärjestelmä on päättynyt.

HALLITUKSEN PÄÄTÖKSET HUHTIKUUSSA 2016 JA TOUKOKUUSSA 2017 SEKÄ JÄRJESTELMÄN PERUSTIEDOT

Tikkurila Oyj:n hallitus päätti huhtikuussa 2016 konsernin avainhenkilöiden osakepohjaisesta kannustinohjelmasta. Ohjelma sisältää suoriteperusteisen osakepalkkiojärjestelmän 2015-2019 ja ehdollisen osakepalkkiojärjestelmän. Toukokuussa 2017 hallitus päätti 2015-2019

osakepohjaisen kannustinjärjestelmän 2015-2019 ansaintajakson 2017-2019 yksityiskohdista sekä tietyille konsernin avainhenkilöille suunnatusta ehdollisesta osakepalkkiojärjestelmästä 2017-2019.

SUORITEPERUSTEINEN OSAKEPALKKIO-JÄRJESTELMÄ 2015-2019

Osakepalkkiojärjestelmän kohderyhmään ansaintajaksoilla 2015-2019 kuuluu noin 10 avainhenkilöä. Suoriteperusteisessa osakepalkkiojärjestelmässä on kolme ansaintajaksoa, kalenterivuodet 2015-2017, 2016-2018 ja 2017-2019.

Järjestelmän mahdollinen palkkio kaikilta ansaintajaksolta 2015-2017, 2016-2018 ja 2017-2019 lasketaan samalla laskennallisen yritysarvon kaavalla, johon vaikuttavat Tikkurila-konsernin keskimääräinen käyttökate (EBITDA) ja nettovelka. Skaala eri ansaintajaksolle vaihtelee. Ansaintajaksolta 2015-2017 ja 2016-2018 maksettavat palkkiot ovat yhteensä enintään noin 250 000 Tikkurila Oyj:n osaketta. Ansaintajaksolta 2017-2019 maksettavat palkkiot ovat yhteensä enintään noin 120 000 Tikkurila Oyj:n osaketta. Lisäksi yhtiö maksaa palkkiosta osallistujille aiheutuvat verot ja veronluonteiset maksut palkkion maksun yhteydessä.

Järjestelmän mahdollinen palkkio maksetaan vuosina 2018, 2019 ja 2020 osittain yhtiön osakkeina ja osittain rahana. Mikäli osallistujan työ- tai toimisuhte päättyy ennen palkkion maksamista, palkkiota ei pääsääntöisesti makseta. Järjestelmän perusteella ansaittuja palkkiomääriä leikataan, jos hallituksen ansaintajaksolta maksettavalle palkkiolle asettamat rajat täyttyvät.

EHDOLLISET OSAKEPALKKIO-JÄRJESTELMÄT

Kummassakin ehdollisessa osakepalkkiojärjestelmässä on yksi sitouttamisjakso, kalenterivuodet 2016-2018 sekä 2017-2019. Palkkion saaminen näistä järjestelmistä edellyttää, että järjestelmään osallistuva henkilö hankkii yhtiön osakkeita hallituksen päättämän määrän. Lisäksi palkkion saaminen on sidottu osallistujan työ- tai toimisuhteen voimassaoloon palkkion maksuhetkellä. Ehdolliset osakepalkkiojärjestelmät on suunnattu hallituksen päättämille valituille avainhenkilöille, jotka eivät ole osallistuneet vuonna 2012 perustettuun osakepalkkiojärjestelmään.

Ehdollisesta osakepalkkiojärjestelmästä, jonka sitouttamisjakso on 2016-2018, maksettavat palkkiot ovat yhteensä enintään 4 000 Tikkurila Oyj:n osaketta. Lisäksi yhtiö maksaa palkkiosta osallistujille aiheutuvat verot ja veronluonteiset maksut palkkion maksun yhteydessä. Järjestelmän palkkio maksetaan vuonna 2019 osittain yhtiön osakkeina ja osittain rahana.

Ehdollisesta osakepalkkiojärjestelmästä, jonka sitouttamisjakso on 2017-2019, maksettavat palkkiot ovat yhteensä enintään 8 000 Tikkurila Oyj:n osaketta. Yhtiö maksaa lisäksi palkkiosta osallistujille aiheutuvat verot ja veronluonteiset maksut palkkion maksun yhteydessä. Järjestelmän palkkio maksetaan vuonna 2020 osittain yhtiön osakkeina ja osittain rahana.

OSAKEPERUSTEISET MAKSUT - OSAKEPALKKIOT 1.1.2017 - 31.12.2017

Ohjelma	Ehdollinen osakepalkkiojärjestelmä 2016-2018	Ehdollinen osakepalkkiojärjestelmä 2017-2019	Suoriteperusteinen osakepalkkiojärjestelmä 2015-2019		
	Matching osake, alkuinvestointi	Matching osake, alkuinvestointi	Osake		
Instrumentti	MSP 16-18	MSP 17-19	PSP 15-17	PSP 16-18	PSP 17-19
Tyyppi					
Myöntämispäivä	28.4.2016	7.8.2017	28.4.2016	28.4.2016	30.6.2017
Toteutustapa	Käteinen ja osake	Käteinen ja osake	Käteinen ja osake	Käteinen ja osake	Käteinen ja osake
Ansaintajakso alkaa, pvm	1.1.2016	1.1.2017	1.1.2015	1.1.2016	1.1.2017
Ansaintajakso päättyy, pvm	31.3.2019	31.3.2020	31.12.2017	31.12.2018	31.12.2019
Oikeuden syntymäehdot	Osakeomistusvelvoite	Osakeomistusvelvoite	Keskimääräinen perusarvo	Keskimääräinen perusarvo	Keskimääräinen perusarvo
	Työssäolovelvoite	Työssäolovelvoite	Työssäolovelvoite	Työssäolovelvoite	Työssäolovelvoite
Arvioitu osakkeiden vapautuminen, pvm	31.3.2019	31.3.2020	31.3.2018	31.3.2019	31.3.2020
Enimmäisvoimassaoloaika, vuotta	3,3	3,2	3,2	3,2	3,2
Jäljellä oleva juoksuaika, vuotta	1,3	2,3	0,3	1,3	2,3
Henkilöitä tilikauden 2017 päättyessä	1	4	6	6	9
Henkilöitä tilikauden 2016 päättyessä	2	-	9	10	-

PSP 15-17:n perusteella ei ole odotettavissa maksusuorituksia, koska järjestelmän perusteena olevan laskennallisen yritysarvon taso ei yltänyt etukäteen asetetulle tasolle.

Tapahtumat 2017	MSP 16-18	MSP 17-19	PSP 15-17	PSP 16-18	PSP 17-19
1.1.2017					
Kauden alussa ulkona olevat	4 000	-	104 000	112 000	-
Tilikauden muutokset					
Kaudella myönnettyt	-	4 500	-	-	120 000
Kaudella toteutetut	-	-	-	-	-
Kaudella menetetyt	2 000	-	46 000	54 000	36 000
Kaudella rauenneet	-	-	-	-	-
31.12.2017					
Kauden lopussa ulkona olevat	2 000	4 500	58 000	58 000	84 000

Tapahumat 2016	MSP 16-18	MSP 17-19	PSP 15-17	PSP 16-18	PSP 17-19
1.1.2016					
Kauden alussa ulkona olevat	-	-	-	-	-
Tilikauden muutokset					
Kaudella myönnetty	4 000	-	104 000	112 000	-
Kaudella toteutetut	-	-	-	-	-
Kaudella menetetyt	-	-	-	-	-
Kaudella rauenneet	-	-	-	-	-
31.12.2016					
Kauden lopussa ulkona olevat	4 000	-	104 000	112 000	-

KÄYVÄN ARVON MÄÄRITTÄMINEN

Tilikausilla 2017 ja 2016 myönnettyjen osakepalkkioiden käyvän arvon keskeiset parametrit on esitetty alla olevassa taulukoissa. Käypä arvo yhteensä perustuu yhtiön 31.12.2017 ja 31.12.2016 tekemiin arviointeihin vapautuvien kannustimien määrästä.

Arvostusparametrit tilikaudella 2017 myönnetyille kannustimille

	MSP 17-19	PSP 17-19
Osakkeen kurssi antohetkellä, EUR	17,33	18,93
Osakkeen kurssi kauden lopussa, EUR	17,81	17,81
Oman pääoman kustannus	7,7 %	Ei sovellu
Omistusjakso, vuotta	2,65	Ei sovellu
Rahoituskulu (yksi osake), EUR	1,03	Ei sovellu
Osinkotuotto-oletus (diskontattu), EUR	1,56	1,55
Osakeosuuden käypä arvo, EUR	13,72	17,38
Käypä arvo yhteensä 31.12.2017, EUR '000	155	0

Arvostusparametrit tilikaudella 2016 myönnetyille kannustimille

	MSP 16-18	PSP 15-17	PSP 16-18
Osakkeen kurssi antohetkellä, EUR	14,92	15,71	15,71
Osakkeen kurssi kauden lopussa, EUR	18,81	18,81	18,81
Oman pääoman kustannus	7,7 %	Ei sovellu	Ei sovellu
Omistusjakso, vuotta	2,79	Ei sovellu	Ei sovellu
Rahoituskulu (yksi osake), EUR	0,92	Ei sovellu	Ei sovellu
Osinkotuotto-oletus (diskontattu), EUR	1,50	0,75	1,50
Osakeosuuden käypä arvo, EUR	11,57	14,96	14,21
Käypä arvo yhteensä 31.12.2016, EUR '000	118	0	0

Osakeperusteisten kannustinjärjestelmien vaikutus tilikauden tulokseen ja taloudelliseen asemaan, EUR '000

	2017	2016
Tilikauden kulut, osakeperusteiset maksut	32	23
Tilikauden kulut, osakeperusteiset maksut, osakkeina toteutettavat	13	9
Osakeperusteisista maksuista aiheutuva velka vuoden lopussa	37	17

HALLITUKSEN PÄÄTÖS HELMIKUUSSA 2012 JA JÄRJESTELMÄN PERUSTIEDOT

Avainhenkilöiden sitouttamiseksi ja kannustamiseksi Tikkurila Oyj:n hallitus päätti helmikuussa 2012 osakeperusteisesta järjestelmästä. Vuonna 2012 päätetyssä osakeperusteisessa järjestelmässä on kolme ansaintajaksoa: tilikaudet 2012-2014, 2013-2015 ja 2014-2016. Yhtiön hallitus päätti järjestelmän ansaintakriteerit ja niille asetettavat tavoitteet kunkin ansaintajakson alussa. Järjestelmään osallistuminen ja

palkkion saaminen edellyttivät, että avainhenkilö oli ostanut markkinoilta ja omisti Tikkurilan osakkeita järjestelmän ehtojen mukaisesti. Kaikkien kolmen ansaintajakson mahdolliset suoriteperusteiset palkkiot perustuivat Tikkurila-konsernin operatiiviseen käyttökatteeseen (EBITDA) ja nettovelkaan. Palkkioiden määrä riippui ostettujen osakkeiden määrästä, työ- tai toimisuhteen voimassaolosta ja ansaintakriteerien toteutumisesta kunkin ansaintajakson aikana. Palkkiot maksettiin kunkin ansaintajak-

son jälkeen osittain yhtiön osakkeina ja osittain rahana. Palkkioita ei maksettu, mikäli avainhenkilön työ- tai toimisuus päättyi ennen palkkioiden maksamista. Lisäksi osallistujat ansaitsivat joulukuussa 2014 ansaintajaksolta 2012-2014 ehdollisen palkkion, joka oli sidottu työ- tai toimisuhteen voimassaoloon. Osakeperusteisen järjestelmän kohderyhmään kuuluu tilinpäätöshetkellä 31.12.2016 yhteensä yhdeksän hallituksen valitsemaa avainhenkilöä.

Yhteenveto osakeperusteisen palkitsemisjärjestelmän laskennallisista arvoista ja henkilöstökulukirjauksista

Laskennallinen kokonaisarvo, miljoonaa euroa	31.12.2012	31.12.2013	31.12.2014	31.12.2015	12/31/2016	maksuajankohta
Ansaintajakso 2012-2014	2,4	2,6	2,4	3,1	3,1	12/2014 ja 3/2015
Ansaintajakso 2013-2015	-	0,5	0,0	0,1	0,1	Q1/2016
Ansaintajakso 2014-2016	-	-	0,0	0,0	0,0	
YHTEENSÄ	2,4	3,0	2,4	3,2	3,2	

Laskennallinen henkilöstökulu, miljoonaa euroa (ilman laskennallisen veron vaikutusta)

	2012	2013	2014	2015	2016	2012-2016
Ansaintajakso 2012-2014	0,5	1,0	0,8	0,8	-	3,1
Ansaintajakso 2013-2015	-	0,1	-0,1	0,1	-	0,1
Ansaintajakso 2014-2016	-	-	0,0	0,0	-	0,0
YHTEENSÄ	0,5	1,1	0,7	0,9	-	3,2

JÄRJESTELMÄSTÄ MAKSETUT PALKKIOT VUONNA 2016

Ansaintajakson 2013-2015 perusteella vuoden 2016 ensimmäisellä vuosipuoliskolla järjestelmän puitteissa suoritettujen maksujen suoriteperusteisen palkitsemisen (nk. performance shares) perusteella jakaantuivat seuraavasti:

Vuosi 2016 Positio	Henkilöitä	Osakkeita	Osakepalkkion bruttoarvo, IFRS, EUR '000	Rahapalkkion bruttoarvo, IFRS, EUR '000	Osakepalkkiot bruttopalkkio yhteensä, IFRS, EUR '000
Tikkurila Oyj:n toimitusjohtaja	1	-	-	29	29
Muut konsernin johtoryhmän jäsenet	4	-	-	33	33
Muut henkilöt	4	-	-	23	23
YHTEENSÄ	9	-	-	85	85

RUOTSALAISEN TYTÄRYHTIÖN AVAINHENKILÖILLE MYÖNNETYT OSTO-OPTIOT TYTÄRYHTIÖN OSAKKEISIIN

Tikkurila Oyj:n ruotsalainen tytäryhtiö Tikkurila Sverige AB osti marraskuussa 2014 Täby Färg & Tapet AB -nimisen yhtiön koko osakekannan. Tämän yrityskaupan yhteydessä sovittiin osakeoptiojärjestelystä. Tilikaudelle 2016 kirjattiin tästä optiojärjestelystä IFRS 2-perusteista henkilöstökulua 27 tuhatta euroa. Järjestelmän lopullinen arvo oli noin 110 tuhatta euroa ja järjestelyn perusteella maksettiin palkkiot rahana syyskuun 2016 aikana.

37. LÄHIPIIRI

Osapuolten katsotaan kuuluvan toistensa lähipiiriin, jos toinen osapuoli pystyy käyttämään toiseen nähden määräysvaltaa tai huomattavaa vaikutusvaltaa sen taloutta ja liiketoimintaa koskevassa päätöksenteossa. Tikkurila-konsernin lähipiiriin kuuluvat konsernin emoyhtiö (Tikkurila Oyj), tytär- ja yhteisyritykset.

Lähipiiriin kuuluvat myös hallituksen ja konsernin johtoryhmän jäsenet, toimitusjohtaja, heidän perheenjäsenensä ja määräysvalta-yhtiönsä.

Liiketoimissaan yhteisyritysten sekä muiden lähipiiriin kuuluvien kanssa Tikkurila noudattaa samoja kaupallisia ehtoja kuin liiketoimissaan

ulkopuolisten osapuolten kanssa.

Luettelo tytär- ja yhteisyrityksistä on esitetty liitetiedossa 38 Konsernin omistamat osakkeet ja osuudet.

Lähipiirin kanssa toteutuivat seuraavat liiketapahtumat:

Tuhatta euroa	Myynnit	Muut liiketoiminnan tuotot	Ostot	Saamiset	Velat
2017					
Yhteisyritykset	5 312	958	-	2 049	30
2016					
Yhteisyritykset	5 580	922	-	281	31

Konsernin yhteisyritykseltä tilikaudella saadut osingot olivat 381 tuhatta euroa (393 tuhatta euroa).

LAINAT, TAKAUKSET JA MUUT VAKUUKSET LÄHIPIIRILLE

Johtoon kuuluville avainhenkilöille ei ollut annettu rahallainaa tai myönnetty takauksia tai muita vakuuksia vuosina 2017 tai 2016.

TIKKURILA ILMOITTI MYYVÄNSÄ BALKANIN ALUEEN LIIKETOIMINNOT TOIMIVALLE JOHDOLLE

Joulukuussa 2017 Tikkurila ilmoitti sopineensa Serbian ja Makedonian tytäryhtiöidensä koko osakekannan myynnistä Tikkurilan paikalliselle johdolle.

Tuhatta euroa	2017	2016
Johdon työsuhde-etuudet ¹⁾		
Palkat ja muut lyhytaikaiset työsuhde-etuudet	2 230	1 677
Irtisanomisen yhteydessä suoritettut etuudet	497	-
Työsuhteen päättymisen jälkeiset etuudet	387	269
Osakeperusteinen kannustinjärjestelmä	10	-
Yhteensä	3 125	1 946

¹⁾ Sisältää konsernin johtoryhmälle (mukaan lukien toimitusjohtaja) maksetut palkat sekä hallitukselle maksetut palkkiot. Työsuhteen päättymisen jälkeiset etuudet sisältävät sekä lakisäätöiset eläkemaksut että vapaaehtoiset lisäeläkkeen maksut. Nämä ovat jaoteltuna alla olevissa taulukoissa erikseen. Järjestelmät ovat maksuperusteisia.

Palkat ja palkkiot on esitetty suoriteperusteisesti.

Osakeperusteisesta kannustinjärjestelmästä on kerrottu liitetiedossa 36.

Tikkurila-konsernin (IFRS) ja emoyhtiö Tikkurila Oyj:n (Suomen kirjanpitolainsäädäntö) palkkoja ja palkkioita koskevat liitetiedot eroavat toisistaan laskentakäytännöistä ja -arvostusperiaatteista johtuvista syistä etenkin osakkeina maksettavien palkkioiden suhteen.

JOHDON PALKAT JA PALKKIOT

Tuhatta euroa	2017	2016
Toimitusjohtaja		
Erkki Järvinen		
Rahapalkka luontoisetuineen	706	445
Tulospalkkiot	21	87
Irtisanomisen yhteydessä suoritettut etuudet	422	-
Osakeperusteinen kannustinjärjestelmä	-	-
Yhteensä	1 149	532

Tuhatta euroa	2017	2016
Vapaaehtoiset lisäeläkkeen eläkemaksut	91	70
Lakisääteiset työeläkemaksut	124	90
Vt. toimitusjohtaja (21.9.2017 alkaen) ²⁾		
Jukka Havia		
Rahapalkka luontoisetuineen	71	-
Tulospalkkiot	-	-
Osakeperusteinen kannustinjärjestelmä	-	-
Yhteensä	71	-
Lakisääteiset työeläkemaksut	12	-
Muu johtoryhmä		
Rahapalkka luontoisetuineen	1 093	706
Tulospalkkiot	28	145
Irtisanomisen yhteydessä suoritettut etuudet	75	-
Osakeperusteinen kannustinjärjestelmä	10	-
Yhteensä	1 206	850
Lakisääteiset työeläkemaksut	160	109
Hallituksen jäsenten palkkiot		
Hallituksen jäsenet ³⁾		
Jari Paasikivi, hallituksen puheenjohtaja	73	70
Petteri Walldén, hallituksen varapuheenjohtaja	49	46
Eeva Ahdekivi, hallituksen jäsen	42	48
Pia Rudengren, hallituksen jäsen	57	46
Riitta Mynttinen, hallituksen jäsen	49	46
Harri Kerminen, hallituksen jäsen	41	37
Yhteensä	311	295

²⁾ Tikkurilan hallitus nimitti konsernin talousjohtajan Jukka Havian Tikkurila Oyj:n väliaikaiseksi toimitusjohtajaksi 21.9.2017 alkaen. Jukka Havia on ollut johtoryhmän jäsen ja hänen työsuhte-etuutensa on ennen vt. toimitusjohtajaksi nimitystä esitetty osana muun johtoryhmän palkkoja ja palkkioita.

³⁾ Hallituksen jäsenille on 40 prosenttia vuosipalkkiosta, ilman kokouspalkkioiden vaikutusta, maksettu Tikkurila Oyj:n osakkeina. Yhteensä osakkeina maksettu osuus on 96 (96) tuhatta euroa. Tämä sisältyy yllä oleviin hallituksen jäsenten palkkioihin.

Vt. toimitusjohtajan sopimussuhteen irtisanomisaika on yhtiön puolelta 6 kuukautta. Mikäli yhtiö irtisanoo hänet, hänelle maksetaan lisäksi korvauksena 6 kuukauden palkkaa vastaava korvaus. Irtisanomisaika toimitusjohtajan puolelta on 6 kuukautta. Eläikeikä on noin 65 vuotta.

Tikkurila Oyj:n toimitusjohtajana 21.9.2017 saakka toimineen Erkki Järvisen sopimussuhteen irtisanomisaika yhtiön puolelta oli 6 kuukautta ja lisäksi hänelle maksetaan 12 kuukauden palkkaa vastaava korvaus. Lisäksi hänellä on vakuutusyhtiössä hoidettu lisäeläke. Tämä järjestely on maksuperusteinen järjestelmä, eikä konsernilla ole tähän eläkejärjestelyyn liittyviä velvoitteita työsuhteen päättymisen jälkeen.

Muiden johtoryhmän jäsenten eläkeikä on noin 65 vuotta. Suomessa eläkeuudistus astui voimaan 1.1.2017, jonka mukaisesti TyEL:n alin eläkeikä vaihtelee henkilön syntymävuoden mukaan.

Tikkurilan johdon päätöksen mukaisesti tilikauden 2017 vuosibonustavoitteiden kriteerit käsittävät Tikkurila-konsernin tilikauden 2017 liikevaihdon ja operatiivisen liiketuloksen (EBIT). Toimitusjohtajan vuosibonustavoitteisiin perustuva tulospalkkio voi olla korkeintaan 58,33 prosenttia kiinteästä vuosipalkasta. Muiden johtoryhmän jäsenten osalta vuosibonustavoitteisiin perustuva tulospalkkio voi olla korkeintaan 48,33 prosenttia kiinteästä vuosipalkasta.

Tikkurilan johdon päätöksen mukaisesti

tilikauden 2016 vuosibonustavoitteiden kriteerit käsittävät Tikkurila-konsernin tilikauden 2016 liikevaihdon ja operatiivisen liiketuloksen (EBIT). Näiden yhteisten tavoitteiden lisäksi osalla konsernitasoisten vastuufunktioiden avainhenkilöillä on määritelty omaan vastuualueeseensa liittyvät tavoitteet. Muun johdon ja henkilöstön bonustavoitteiden painopiste on paikallisissa tavoitteissa.

Hallituksen ja johdon osakkeenomistuksesta on kerrottu sivulla 102 Osakkeet ja osakkeenomistajat.

38. KONSERNIN OMISTAMAT OSAKKEET JA OSUUDET

Tytäryritykset	Kaupunki	Kotimaa	Tikkurila-konsernin omistus- ja ääniosuus %	Emoyhtiön omistus- ja ääniosuus %
2017				
AS Tikkurila	Tallinna	Viro	100	100
UAB Tikkurila	Vilna	Liettua	100	100
OOO Tikkurila	Pietari	Venäjä	100	100
SIA Tikkurila	Riika	Latvia	100	100
Tikkurila (China) Paints Co., Ltd	Peking	Kiinan Kansantasa- valta	100	100
Dickursby Holding AB	Tukholma	Ruotsi	100	100
OOO Gamma Industrial Coatings	Pietari	Venäjä	100	-
TOO Tikkurila	Almaty	Kazakstan	100	100
Tikkurila Polska S.A.	Debica	Puola	100	100
Tikkurila d.o.o.	Sabac	Serbia	100	100
Tikkurila dooel	Skopje	Makedonia	100	100
Tikkurila Sverige AB	Tukholma	Ruotsi	100	100
Tikkurila Drytech AB	Flen	Ruotsi	100	-
Tikkurila Norge A/S	Oslo	Norja	100	100
Tikkurila Danmark A/S	Brönby	Tanska	100	100
Tikkurila GmbH	Ansbach	Saksa	100	100

Tytäryritykset	Kaupunki	Kotimaa	Tikkurila-konsernin omistus- ja ääniosuus %	Emoyhtiön omistus- ja ääniosuus %
2016				
AS Tikkurila	Tallinna	Viro	100	100
UAB Tikkurila	Vilna	Liettua	100	100
OOO Tikkurila	Pietari	Venäjä	100	100
SIA Tikkurila	Riika	Latvia	100	100
Tikkurila (China) Paints Co., Ltd	Peking	Kiinan Kansan- tasavalta	100	100
Dickursby Holding AB	Tukholma	Ruotsi	100	100
OOO Gamma Industrial Coatings	Pietari	Venäjä	100	-
TOO Tikkurila	Almaty	Kazakstan	100	100
Tikkurila Polska S.A.	Debica	Puola	100	100
Tikkurila d.o.o.	Sabac	Serbia	100	100
Tikkurila dooel	Skopje	Makedonia	100	100
Tikkurila Sverige AB	Tukholma	Ruotsi	100	100
Tikkurila Drytech AB	Flen	Ruotsi	100	-
Tikkurila Norge A/S	Oslo	Norja	100	100
Tikkurila Danmark A/S	Brönby	Tanska	100	100
ISO Paint Nordic A/S	Lunderskov	Tanska	100	100
Tikkurila GmbH	Ansbach	Saksa	100	100

Yhteisyritykset	Kaupunki	Kotimaa	Tikkurila-konsernin omistus- ja ääniosuus %	Emoyhtiön omistus- ja ääniosuus %
2017				
Alcro Parti AB	Tukholma	Ruotsi	50	-
2016				
Alcro Parti AB	Tukholma	Ruotsi	50	-

39. KONSERNIRAKENTEEN MUUTOKSET

MUUTOKSEN KONSERNIRAKENTEESSA KAUDELLA 2017

Tilikauden aikana tanskalaiset tytäryhtiöt Tikkurila Danmark A/S ja ISO Paint Nordic A/S fuusioituivat. Yritys jatkaa nimellä Tikkurila Danmark A/S.

MUUTOKSET KONSERNIRAKENTEESSA KAUDELLA 2016

Tikkurila sai kesäkuussa 2016 päätökseen Ukrainan ja Valko-Venäjän tytäryhtiöiden myynnin OÜ FarbaHouse -nimiselle yhtiölle.

Tikkurila Oyj myi elokuussa ruotsalaisen tytäryhtiön, jolla ei ollut liiketoimintaa. Lisäksi Tikkurila Oyj osti syyskuussa Tikkurila Sverige AB:ltä tämän omistaman tanskalaisen tytäryhtiön, Tikkurila Danmark A/S:n sekä joulukuussa tämän omistaman norjalaisen tytäryhtiön, Tikkurila Norge A/S:n.

Ruotsalaiset tytäryhtiöt Täby Färg & Tapet AB ja Färgservice i Malmö AB fuusioituivat Tikkurila Sverige AB:hen joulukuussa.

40. RAPORTOINTIKAUDEN PÄÄTTYMISEN JÄLKEISET TAPAHTUMAT

Tikkurilan nimitystoimikunta ehdotti 26.1.2018 varsinaiselle yhtiökokoukselle, joka on suunniteltu pidettävän 12.4.2018, että hallitukseen valitaan seitsemän jäsentä ja että hallituksen jäseniksi valitaan uudelleen Harri Kerminen, Riitta Mynttinen, Jari Paasikivi, Pia Rudengren ja Petteri Walldén. Lisäksi hallituksen uusiksi jäseniksi ehdotetaan valittavan Catherine Sahlgren ja Heikki Westerlund. Catherine Sahlgren, M.Sc. (Business Administration and Economics), syntynyt 1962, on toimitusjohtajana ruotsalaisessa kuluttajaelektroniikan ja laitteiden myyntiin erikoistuneessa Teknikmagasinetissa. Hän on tällä hetkellä Futuren ja Arkitektkopian hallituksissa. Hän on Ruotsin kansalainen ja asuu Ruotsissa. Heikki Westerlund, KTM, syntynyt 1966, teki pitkän uran pohjoismaisessa pääomasijoitusyhtiössä CapMan Oyj:ssä, toimii viimeksi yhtiön toimitusjohtajana. Hän on tällä hetkellä Orion Oyj:n hallituksen puheenjohtaja ja Espoo Big Band ry:n hallituksen jäsen. Hän on Suomen kansalainen ja asuu Suomessa. Palkkioiden osalta nimitystoimikunta ehdotti, että hallituksen jäsenille maksettavat palkkiot pidetään ennallaan.

Tikkurila sopi joulukuussa 2017 Serbian ja Makedonian tytäryhtiöiden koko osakekannan myynnistä Tikkurilan paikalliselle johdolle. Kauppa saatiin päätökseen 31.1.2018. Tikkurila jatkaa vientiä alueelle.

Tikkurila päätti 12.2.2018 Saksan paikallisten toimintojen lopettamisesta. Tikkurila jatkaa valikoitujen tuotesegmenttien vientiä alueelle.

Tikkurilan hallitus nimitti 12.2.2018 Elisa Markulan (s. 1966, KTM) Tikkurila Oyj:n toimitusjohtajaksi. Hän aloittaa tehtävässään viimeistään 12.5.2018. Elisa Markula siirtyy Tikkurilaan Paulig-konsernin kahviliiketoiminnan johtajan tehtävästä, jossa hän on toiminut vuodesta 2010. Markula on myös Paulig Groupin johtoryhmän jäsen. Hänellä on monipuolinen tausta kuluttajaliiketoiminnasta ja merkkitarvotteista. Ennen Pauligia hän on toiminut muun muassa Legon, Snellmanin, SCA:n ja Fazerin palveluksessa. Hän on Olvi Oyj:n hallituksen jäsen.

EMOYHTIÖN TULOSLASKELMA (FAS)

Tuhatta euroa	Liitetieto	1.1.-31.12.2017	1.1.-31.12.2016
Liikevaihto	2	190 197	186 826
Valmiiden ja keskeneräisten tuotteiden varastojen muutos	4	4 280	-983
Liiketoiminnan muut tuotot	3	21 251	17 944
Materiaalit ja palvelut	4	-114 403	-101 548
Henkilöstökulut	5	-35 734	-34 512
Poistot ja arvonalentumiset	7	-5 535	-3 493
Liiketoiminnan muut kulut	4,6	-55 110	-45 496
Liikevoitto		4 947	18 737
Rahoitustuotot ja -kulut	8	30 931	25 882
Voitto ennen tilinpäätössiirtoja ja veroja		35 878	44 620
Tilinpäätössiirrot	7,9	682	407
Tuloverot	10	-1 522	-6 042
Tilikauden voitto		35 038	38 984

EMOYHTIÖN TASE (FAS)

Tuhatta euroa	Liitetieto	31.12.2017	31.12.2016
VASTAAVAA			
Pysyvät vastaavat	11		
Aineettomat hyödykkeet		17 877	18 091
Aineelliset hyödykkeet		17 365	18 773
Sijoitukset			
Osuudet saman konsernin yrityksissä		187 603	185 834
Muut sijoitukset		540	540
Sijoitukset yhteensä		188 143	186 374
Pysyvät vastaavat yhteensä		223 385	223 238
Vaihtuvat vastaavat			
Vaihto-omaisuus	12	32 243	24 781
Pitkäaikaiset saamiset	13	10 844	9 624
Lyhytaikaiset saamiset	13	76 604	72 940
Rahat ja pankkisaamiset		11 749	7 186
Vaihtuvat vastaavat yhteensä		131 440	114 531
Vastaavaa yhteensä		354 825	337 768
VASTATTAVAA			
Oma pääoma	14		
Osakepääoma		35 000	35 000
Sijoitetun vapaan oman pääoman rahasto		40 000	40 000
Edellisten tilikausien voitto		86 239	82 539
Tilikauden voitto		35 038	38 984
Oma pääoma yhteensä		196 276	196 523
Tilinpäätössiirtojen kertymä	15	3 856	4 537
Pakolliset varaukset	16	230	374
Vieras pääoma	17		
Pitkäaikainen vieras pääoma		50 142	50 017
Lyhytaikainen vieras pääoma		104 321	86 316
Vieras pääoma yhteensä		154 463	136 333
Vastattavaa yhteensä		354 825	337 768

EMOYHTIÖN RAHAVIRTALASKELMA (FAS)

Tuhatta euroa	1.1.-31.12.2017	1.1.-31.12.2016
LIIKETOIMINNAN RAHAVIRTA		
Voitto ennen tilinpäätössiirtoja ja veroja	35 878	44 620
Oikaisut:		
Realisoitumattomat kurssivoitot ja -tappiot	2 322	-5 545
Poistot ja arvonalentumiset	5 535	3 493
Korkotuotot	-5 202	-6 139
Korkokulut	819	817
Osinkotuotot	-31 774	-26 670
Muut oikaisut	-122	-339
Luovutustappio konserniyritysajoituksista ja -saatavista	-	1 612
Arvonalentumiset pysyvistä vastaavista	2 000	-
Lainasaamisten alaskirjaus	519	9 400
Muut rahoituserät	245	643
Rahavirta ennen käyttöpääoman muutosta	10 220	21 891
Käyttöpääoman muutos		
Vaihto-omaisuuden muutos	-7 460	1 272
Lyhytaikaisten liikesaamisten muutos	3 448	-8 589
Korottomien lyhytaikaisten velkojen muutos	8 473	-2 361
Käyttöpääoman muutos yhteensä	4 462	-9 679
Maksetut korot ja muut rahoituskulut	-1 149	-2 945
Saadut korot ja muut rahoitustuotot	5 475	5 806
Maksetut verot	-3 307	-5 992
Saadut osingot	31 774	25 032
Liiketoiminnan rahavirta	47 475	34 113
INVESTOINTIEN RAHAVIRTA		
Investoinnit aineettomiin ja aineellisiin hyödykkeisiin	-5 556	-12 639
Sijoitukset tytäryrityksiin	-2 371	-12 993
Luovutustulot tytäryrityksistä	-	60
Lainasaamisten muutos	-10 963	6 981
Aineellisten ja aineettomien hyödykkeiden luovutustulot	4	248
Investointien rahavirta	-18 887	-18 343
Rahavirta ennen rahoitusta	28 588	15 770
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA		
Pitkäaikaisten lainojen lisäys (+)	-	-
Pitkäaikaisten lainojen vähennys (-)	-	-
Lyhytaikaisen rahoituksen lisäys (+)	285 568	224 471
Lyhytaikaisen rahoituksen vähennys (-)	-274 310	-204 406
Maksetut osingot	-35 285	-35 285
Rahoituksen rahavirta	-24 027	-15 220
Rahavarojen nettomuutos	4 561	550
Rahavarat 31.12.	11 747	7 186
Rahavarat 1.1.	7 186	6 635
Rahavarojen muutos	4 561	550

1. EMOYHTIÖN TILINPÄÄTÖKSEN LAATIMISPERIAATTEET

Tikkurila Oyj on suomalainen julkinen osakeyhtiö, jonka osakkeet on noteerattu NASDAQ OMX Helsingissä 26.3.2010 alkaen. Yhtiön kotipaikka on Vantaa ja rekisteröity osoite on Kuninkaalantie 1, 01300 Vantaa. Tikkurila Oyj on Tikkurila-konsernin emoyhtiö.

Tikkurila Oyj:n tilinpäätös on laadittu Suomessa voimassa olevien lakien ja säännösten (FAS) mukaisesti.

VALUUTTAMÄÄRÄISET SAAMISET JA VELAT

Valuuttamääräiset liiketapahtumat kirjataan tapahtumapäivän kurssiin.

Tilikauden päättymispäivänä ulkomaanrahan määräiset tase-erät arvostetaan tilinpäätöspäivän kurssiin.

Myyntisaamisten kurssierot kirjataan myynnin oikaisuksi ja ostovelkojen kurssierot ostojen oikaisuksi. Rahoitustapahtumien kurssierot kirjataan rahoituksen tuottoihin ja kuluihin.

RAHOITUSVARAT JA RAHOITUSVELAT

Rahoitusvarat ja -velat on kirjattu hankintameenoonsa tai arvonalentumisella vähennettyyn arvoon.

HENKILÖSTÖN OSAKEPOHJAINEN KANNUSTINJÄRJESTELMÄ

Osakepalkkiojärjestelmän käsittelystä on kerrottu konsernitilinpäätöksen laatimisperiaatteissa. Emoyhtiössä osakepalkkiot kirjataan kuluksi maksettavien suoritussten suuruusina.

LIKEVAIHTO

Liikevaihto sisältää myytyjen tuotteiden ja toimitettujen palveluiden kokonaislaskutusarvon, josta on vähennetty oikaisuerinä myynnin välilliset verot, alennukset ja myyntisaamisten kurssierot.

VEROT

Tuloslaskelman verot sisältävät verotettavan tuloksen perusteella lasketut välittömät verot ja lopulliset verot aikaisemmilta tilikausilta, sekä laskennallisten verojen muutoksen.

LASKENNALLISET VEROT

Laskennalliset verot on kirjattu väliaikaisista eroista, jotka johtuvat varojen ja velkojen kirjanpitoarvon ja verotuksellisen arvon erosta. Laskennallinen vero on laskettu käyttäen tilinpäätöshetkellä vahvistettua seuraavan vuoden verokantaa.

PYSYVÄT VASTAAVAT JA POISTOT

Pysyvät vastaavat esitetään taseessa suunnitelman mukaisissa jäännösarvoissaan. Suunnitelman mukaiset jäännösarvot on laskettu vähentämällä alkuperäisestä hankintamenoista kumulatiiviset poistot ja arvonalentumiset.

Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu kohteiden taloudellisen käyttöiän perusteella tasapoistoina alkuperäisestä hankintahinnasta.

Poistoajat:

rakennukset ja rakennelmat	8 - 25 vuotta
koneet ja kalusto	3 - 15 vuotta
aineettomat hyödykkeet	5 - 10 vuotta

Kertynyt verotuksen poistojen ja suunnitelman mukaisten poistojen välinen ero esitetään taseen vastattavissa tilinpäätössiirtojen kertymässä.

VAIHTO-OMAISUUDEN ARVOSTUS

Tikkurila Oyj:n vaihto-omaisuus on arvostettu välittömään hankintamenoon tai sitä alemman jälleenhankintahinnan tai todennäköisen myyntihinnan määräisenä.

Vaihto-omaisuuden hankintameno määritetään painotetun keskihinnan määritelmää käyttäen. Valmiiden tuotteiden hankintameno on aktivoitu välittömät menot. Välilliset

kulut eli valmistuksen ja hankinnan kiinteät kustannukset sekä valmistukseen ja hankintaan liittyvien pysyvien vastaavien suunnitelman mukaiset poistot sekä välilliset muuttuvat kustannukset on aktivoitu valmiiden tuotteiden hankintamenoon.

TUTKIMUS- JA KEHITTÄMISENENOT

Tutkimus- ja kehittämisenot on kirjattu vuosikuluksi. Kehittämismenoja ei ole aktivoitu, koska nämä eivät täytä aktivoitiedellytyksiä. Aiemmin kuluksi kirjattuja kehittämismenoja ei aktivoita enää myöhemmillä kausilla. Mikäli kehittämisenot täyttävät aktivoitiedellytykset, ne esitetään taseessa erässä Aineettomat hyödykkeet ja kirjataan tasapoistoina taloudellisen vaikutusaikanaan, kuitenkin enintään 8 vuodessa.

LEASING

Leasingmaksut on käsitelty vuokratuloina. Maksamattomat leasingmaksut on esitetty tilinpäätöksessä vastuissa.

EDELLISEN TILIKAUDEN TIETOJEN VERTAILUKELPOISUUS

Vertailtaessa tilikauden tietoja edelliseen tilikauteen tulee huomioida seuraavat asiat:

Syksyllä 2017 päättyneiden yhteistoimintaneuvotteluiden lopputuloksena irtisanottiin yhteensä kuusi henkilöä. Lisäksi Erkki Järvinen jätti tehtävänsä syyskuussa yhtiön toimitusjohtajana.

Tilikaudella toteutettiin myös organisaatiomuutoksia. Irtisanomisten sekä organisaatiomuutosten johdosta henkilöstökuluihin kirjattiin 1,2 miljoonan euon kertaluonteiset kulut tilikaudella 2017.

Liikevoiton heikkoon tasoon vaikuttivat uuden toiminnanohjausjärjestelmän käyttöönottoon liittyvät kulut sekä loppuvuotta kohti kiihtyneiden raaka-aine- ja pakkausmateriaalikustannusten nousu.

2. LIIKEVAIHTO

	2017	2016
Liikevaihdon jakauma markkina-alueittain, % liikevaihdosta	%	%
Suomi	48	52
Muut EU-maat	26	25
Muu Eurooppa	19	21
Muut maat	6	3
Liikevaihdon jakauma markkina-alueittain yhteensä	100	100

3. LIIKETOIMINNAN MUUT TUOTOT

Tuhatta euroa	2017	2016
Pysyvien vastaavien myyntivoitot	4	123
Osakkeiden myyntivoitot	-	8
Muut liiketoiminnan tuotot	21 248	17 813
Liiketoiminnan muut tuotot yhteensä	21 251	17 944

Muut liiketoiminnan tuotot -ryhmässä on muutettu kirjaustapaa. Kiinteistö- ja tuotantokoneiden huollon edelleenveloitettavat kulut on kirjattu liiketoiminnan muihin tuottoihin tilikaudella 2017. Vertailuvuonna vastaavat erät esitettiin muiden liiketoiminnan kulujen vähennyksenä.

Liiketoiminnan muut tuotot tilikaudella 2017 sisältävät konsernin sisäisiä palveluveloituksia ja sisäisiä veloituksia aineettomien omaisuuserien käyttöoikeuksista yhteensä 20,1 (17,6) miljoonaa euroa.

4. KULUT

Tuhatta euroa	2017	2016
Valmiiden ja keskeneräisten tuotteiden varaston muutos	4 280	-983
Materiaalit ja palvelut		
Aineet ja tarvikkeet		
Ostot tilikauden aikana	-116 848	-100 637
Aine- ja tarvikevarastojen muutos	3 182	-289
Ulkopuoliset palvelut	-736	-623
Materiaalit ja palvelut yhteensä	-114 403	-101 548
Henkilöstökulut	-35 734	-34 512
Vuokrat	-1 315	-1 354
Muut kulut ja kulujen hyvitykset	-53 795	-44 142
Kulut yhteensä	-200 966	-182 539

5. HENKILÖSTÖKULUT JA HENKILÖSTÖMÄÄRÄ

Tuhatta euroa	2017	2016
Palkat	-29 000	-27 438
Eläkekulut	-5 526	-5 223
Muut henkilösivukulut	-1 208	-1 851
Henkilöstökulut yhteensä	-35 734	-34 512
Luontoisedut (verotusarvo)	-1 410	-1 356

Tilikaudella 2017 henkilöstökuluihin sisältyy 1,2 miljoonan euron kertaluonteiset kulut yhteistoimintaneuvotteluiden ja organisaatiomuutosten yhteydessä tehtyjen irtisanomisten johdosta.

Johdon palkat ja palkkiot	2017	2016
Hallituksen jäsenet, toimitusjohtaja ja muu johtoryhmä	-2 734	-1 677

Tikkurila-konsernin (IFRS) ja emoyhtiö Tikkurila Oyj:n (Suomen kirjanpitolainsäädäntö) palkkoja ja palkkioita koskevat liitetiedot eroavat toisistaan laskentakäytännöistä ja -arvostusperiaatteista johtuvista syistä etenkin osakkeina maksettavien palkkioiden suhteen. Tikkurilan Oyj:n kirjanpidossa toimitusjohtajalle ja muulle johdolle maksettujen osakepalkkioiden kulut

on kirjattu sille kaudelle, jolloin osakkeet on luovutettu, kun IFRS-laskennassa kyseiset kulut on jaksotettu pidemmälle, noin kolmen vuoden ajanjaksolle. Osakkeiden arvostus Tikkurila Oyj:n kirjanpidossa ja palkkaerittelyissä perustuu luovutushetken osakekurssiin, kun taas IFRS-laskennassa arvostuksen perusteena on ollut järjestelmän mukaisen ansaintajakson

alkuhetki ja siinä on myös otettu huomioon esimerkiksi arvioitujen tulevien osinkojen vaikutus.

Johdon osakeperusteisen sitouttamis- ja kannustinjärjestelmän tiedot löytyvät konsernin liitetiedosta 36.

TOIMITUSJOHTAJIEN JA JOHTORYHMÄN SUORITEPERUSTEISET PALKAT JA PALKKIOT

Taulukossa on esitetty toimitusjohtajien suoriteperusteiset palkat ja palkkiot vuosina 2017 ja 2016.

Tuhatta euroa	2017	2016
Toimitusjohtaja Erkki Järvinen (21.9.2017 asti)		
Rahapalkka luontoisetuineen	-1 128	-445
Tulospalkkiot	-21	-87
Yhteensä	-1 149	-532
Vapaaehtoiset lisäeläkkeen eläkemaksut	-91	-70
Lakisääteiset työeläkemaksut	-124	-90

Raportoidut palkat sisältävät toimitusjohtajan työsuhteen päättymiseen liittyvän 422 tuhannen euron suuruisen irtisanomiskorvauksen.

Tikkurila Oyj:n toimitusjohtajana 21.9.2017 saakka toimineen Erkki Järvisen sopimussuhteen irtisanomisaika oli yhtiön puolelta kuusi kuukautta ja lisäksi hänelle maksetaan 12 kuukauden palkkaa vastaava korvaus. Hänellä on vakuutusyhtiössä hoidettu lisäeläke. Tämä järjestely on maksuperusteinen järjestelmä.

Vt. toimitusjohtaja Jukka Havia (21.9.2017 alkaen)

Rahapalkka luontoisetuineen	-71	-
Yhteensä	-71	-
Lakisääteiset työeläkemaksut	-12	-

Tikkurilan hallitus nimitti konsernin talousjohtajan Jukka Havian Tikkurila Oyj:n väliaikaiseksi toimitusjohtajaksi 21.9.2017 alkaen. Jukka Havia on ollut johtoryhmän jäsen ja hänen työsuhte-etuutensa on ennen vt. toimitusjohtajaksi nimitystä esitetty osana muun johtoryhmän palkkoja ja palkkioita.

Vt. toimitusjohtajan sopimussuhteen irtisanomisaika on yhtiön puolelta kuusi kuukautta. Mikäli yhtiö irtisanoo hänet, hänelle maksetaan lisäksi korvauksena kuuden kuukauden palkkaa vastaava korvaus. Irtisanomisaika vt. toimi-

tujohtajan puolelta on kuusi kuukautta. Vt. toimitusjohtajan lakisääteinen eläkejärjestely on maksuperusteinen ja eläkeikä on noin 65 vuotta. Muiden johtoryhmän jäsenten eläkeikä on

noin 65 vuotta. Suomessa eläkeuudistus astui voimaan 1.1.2017, jonka mukaisesti TyEL:n alin eläkeikä vaihtelee henkilön syntymävuoden mukaan.

Tuhatta euroa	2017	2016
Muu johtoryhmä ¹⁾		
Rahapalkka luontoisetuineen	-1 168	-706
Tulospalkkiot	-28	-145
Osakeperusteinen kannustinjärjestelmä	-6	-
Yhteensä	-1 202	-850
Lakisääteiset työeläkemaksut	-160	-109
Lakisääteinen eläkejärjestely on maksuperusteinen.		

¹⁾ Tästä 178 tuhatta euroa ei sisälly Tikkurila Oyj:n tuloslaskelmalla riville "Palkat" vuonna 2017. Vertailukaudella vastaavasti 210 tuhatta euroa ei ole esitetty palkkoissa.

Lisäksi palkkoihin sisältyy 75 tuhannen euron suuruinen irtisanomiskorvaus johtoryhmän jäsenen vuonna 2017 päättyneestä työsuhteesta johtuen.

HALLITUKSEN JÄSENET JA HEIDÄN PALKKIONSA *)

Tuhatta euroa	2017	2016
Jari Paasikivi	-73	-70
Petteri Walldén	-49	-46
Harri Kerminen	-41	-37
Pia Rudengren	-57	-46
Eeva Ahdekivi	-42	-48
Riitta Mynttinen	-49	-46
Yhteensä	-311	-295

*) Hallituksen jäsenille on maksettu 40 prosenttia vuosipalkkiosta Tikkurila Oyj:n osakkeina. Yhteensä osakkeina maksettu osuus on 96 (96) tuhatta euroa. Tämä sisältyy yllä oleviin hallituksen jäsenten palkkioihin.

LAINAT LÄHIPIIRIIN KUULUVILLE HENKILÖILLE

Lähipiirillä ei ole ollut yhtiöstä lainoja kumpanakaan vuonna.

Henkilöstömäärä	2017	2016
Toimihenkilöt keskimäärin	368	353
Työntekijät keskimäärin	216	207
Henkilökunta keskimäärin	584	560

6. TILINTARKASTAJAN PALKKIOT

Tuhatta euroa	2017	2016
KHT-yhteisö KPMG Oy Ab		
Tilintarkastuspalkkiot	-173	-222
Veroneuvonta	-18	-6
Muut tarkastukset	-6	-29
Muut palkkiot	-	-4
Muut tilintarkastusyhteisöt		
Muut palkkiot	-115	-73
Tilintarkastajan palkkiot yhteensä	-312	-333

7. POISTOT JA ARVONALENTUMISET

Tuhatta euroa	2017	2016
Suunnitelman mukaiset poistot ja arvonalentumiset		
Aineettomat hyödykkeet		
Muut aineettomat hyödykkeet	-2 885	-721
Aineelliset hyödykkeet		
Rakennukset ja rakennelmat	-751	-805
Koneet ja kalusto	-1 891	-1 959
Muut aineelliset hyödykkeet	-8	-7
Poistot ja arvonalentumiset yhteensä	-5 535	-3 493
Poistoeron muutos		
Muut aineettomat hyödykkeet	-92	-6
Rakennukset ja rakennelmat	81	-72
Koneet ja kalusto	694	480
Muut aineelliset hyödykkeet	-1	5
Yhteensä	682	407

8. RAHOITUSTUOTOT JA -KULUT

Tuhatta euroa	2017	2016
Rahoitustuotot		
Osinkotuotot		
Osinkotuotot konserniyrityksiltä	31 774	26 670
Osinkotuotot muilta	0	-
Osinkotuotot yhteensä	31 774	26 670
Korkotuotot		
Korkotuotot sijoituksista konserniyrityksiltä	4 973	6 012
Korkotuotot sijoituksista muilta	229	126
Korkotuotot yhteensä	5 202	6 139
Muut rahoitustuotot		
Muut rahoitustuotot konserniyrityksiltä	107	109
Muut rahoitustuotot yhteensä	107	109
Kurssivoitot		
Kurssivoitot konserniyrityksiltä	309	6 890
Kurssivoitot muilta	3 713	1 349
Kurssivoitot yhteensä	4 022	8 239
Rahoitustuotot yhteensä	41 105	41 157
Arvonalentumiset pysyvien vastaavien sijoituksista		
Tytäryhtiöosakkeet	-2 000	0
Arvonalentumiset pysyvien vastaavien sijoituksista yhteensä	-2 000	0
Rahoituskulut		
Korkokulut		
Korkokulut konserniyrityksille	-4	-78
Korkokulut muille	-815	-739
Korkokulut yhteensä	-819	-817
Muut rahoituskulut		
Muut rahoituskulut konserniyrityksille *)	-519	-9 400
Luovutustappio konserniyrityssijoituksista ja -saatavista **)	-	-1 612
Muut rahoituskulut muille	-352	-337
Muut rahoituskulut yhteensä	-872	-11 349
Kurssitappiot		
Kurssitappiot konserniyrityksille	-727	-1 579
Kurssitappiot muille	-5 756	-1 530
Kurssitappiot yhteensä	-6 483	-3 109
Rahoituskulut yhteensä	-8 174	-15 275
Rahoitustuotot ja -kulut yhteensä	30 931	25 882

*) Tytäryritysten lainasaamisten alaskirjaus 519 (9 400) tuhatta euroa.

**) Vuoden 2016 luovutustappio johtui Ukrainan ja Valko-Venäjän tytäryhtiöiden ja niihin liittyvien saamisten myynnistä paikallisen johdon perustamalle OÜ FarbaHouse -nimiselle yhtiölle. Tästä lisätietoja konsernin liitetiedossa 4.

Rahoituskuluissa korkokulut muille-erä, sisältää 0 (59) tuhatta euroa aktivoituja korkokuluja.

Tilikauden 2017 kurssitappioista suurin osa johtuu ruplan heikkenemisestä tilikauden aikana. Vastaavasti vertailuvuonna rahoitus-tuottoja kasvatti ruplan vahvistumisesta kirjatut kurssivoitot. Yhtiön sisäisiä lainoja on korvattu monivaluuttakonsernitilijärjestelmällä. Tästä muutoksesta johtuen rahoituksen kurssivoitot ja -tappiot kirjautuvat niiltä osin pankkitilien kautta eriin kurssivoitot muilta tai kurssitappiot muille.

Tuhatta euroa	2017	2016
Kurssierot		
Realisoituneet	-139	-414
Realisoitumattomat	-2 322	5 545
Kurssierot yhteensä	-2 461	5 130

9. TILINPÄÄTÖSSIIRTOJEN MUUTOS

Tuhatta euroa	2017	2016
Poistoeron muutos	682	407
Tilinpäätössiirtojen muutos yhteensä	682	407

10. TULOVEROT

Tuhatta euroa	2017	2016
Välittömät verot tilikaudelta	-1 496	-6 096
Vero edellisiltä tilikausilta	0	83
Laskennallisten verojen muutos	-25	-29
Välittömät verot yhteensä	-1 522	-6 042

11. PYSYVÄT VASTAAVAT

AINEETTOMAT HYÖDYKKEET

Tuhatta euroa	2017	2016
Muut aineettomat hyödykkeet		
Hankintameno vuoden alussa	11 106	10 578
Lisäykset	17 243	528
Hankintameno vuoden lopussa	28 349	11 106
Kertyneet poistot vuoden alussa	-9 227	-8 506
Tilikauden poistot	-2 885	-721
Kertyneet poistot ja arvonalentumiset vuoden lopussa	-12 112	-9 227
Kirjanpitoarvo vuoden lopussa	16 237	1 878
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat		
Hankintameno vuoden alussa	16 213	4 275
Muutos vuoden aikana	-14 573	11 938
Kirjanpitoarvo vuoden lopussa	1 640	16 213
Aineettomat hyödykkeet yhteensä	17 877	18 091

Erään ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat sisältyy 1 003 (14 833) tuhatta euroa toiminnanohjausjärjestelmän projektikuluja.

Lisäksi erään on tilikaudella aktivoitu korkomenoja 0 (59) tuhatta euroa liittyen saman järjestelmän hankintamenuun.

Vuonna 2017 kyseinen toiminnanohjausjärjestelmä on otettu käyttöön, mutta sen kehittämistä on jatkettu vielä tilikauden yli.

AINEELLISET HYÖDYKKEET

Tuhatta euroa	2017	2016
Maa- ja vesialueet		
Hankintameno vuoden alussa	1 512	1 637
Vähennykset	-	-125
Kirjanpitoarvo vuoden lopussa	1 512	1 512
Rakennukset ja rakennelmat		
Hankintameno vuoden alussa	23 937	23 023
Lisäykset	169	914
Hankintameno vuoden lopussa	24 107	23 937
Kertyneet poistot vuoden alussa	-17 477	-16 672
Tilikauden poistot	-751	-805
Kertyneet poistot ja arvonalentumiset vuoden lopussa	-18 228	-17 477
Kirjanpitoarvo vuoden lopussa	5 879	6 460
Koneet ja kalusto		
Hankintameno vuoden alussa	43 521	42 984
Lisäykset	1 087	537
Hankintameno vuoden lopussa	44 608	43 521
Kertyneet poistot vuoden alussa	-33 102	-31 143
Tilikauden poistot	-1 891	-1 959
Kertyneet poistot ja arvonalentumiset vuoden lopussa	-34 994	-33 102
Kirjanpitoarvo vuoden lopussa	9 614	10 418

Tuotantokoneiden ja -laitteiden kirjanpitoarvo vuoden 2017 lopussa on 8 194 tuhatta euroa ja vuoden 2016 lopussa 9 082 tuhatta euroa.

Tuotannollisista investoinneista on tehty 0 (270) tuhannen euron suuruiset korotetut poistot.

Tuhatta euroa	2017	2016
Muut aineelliset hyödykkeet		
Hankintameno vuoden alussa	958	958
Lisäykset	66	-
Hankintameno vuoden lopussa	1 024	958
Kertyneet poistot vuoden alussa	-762	-754
Tilikauden poistot	-8	-7
Kertyneet poistot vuoden lopussa	-770	-762
Kirjanpitoarvo vuoden lopussa	254	197
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat		
Hankintameno vuoden alussa	185	313
Muutos vuoden aikana	-80	-128
Kirjanpitoarvo vuoden lopussa	106	185
Aineelliset hyödykkeet yhteensä	17 365	18 773

SIJOITUKSET

Tuhatta euroa	2017	2016
Osuudet saman konsernin yrityksissä		
Kirjanpitoarvo vuoden alussa	185 834	181 847
Lisäykset	3 769	3 993
Arvon alentuminen	-2 000	-
Vähennykset	-	-6
Kirjanpitoarvo vuoden lopussa	187 603	185 834

Vuonna 2016 tytäryhtiösijoituksiin sisältyy 9 000 tuhannen euron lisäys, joka kuitenkin on alaskirjattu tilikauden aikana. Vastaavasti kirjattiin saman suuruinen lainasaamisen arvonalentumisen peruutus.

Tuhatta euroa	2017	2016
Muut osakkeet ja osuudet		
Kirjanpitoarvo vuoden alussa	540	540
Vähennykset	0	-
Kirjanpitoarvo vuoden lopussa	540	540
Sijoitukset yhteensä	188 143	186 374

12. VAIHTO-OMAISUUS

Tuhatta euroa	2017	2016
Aineet ja tarvikkeet	11 616	8 434
Keskeneräiset valmisteet	1 608	1 412
Valmiit tuotteet	19 019	14 935
Vaihto-omaisuus yhteensä	32 243	24 781

13. SAAMISET

Tuhatta euroa	2017	2016
Pitkäaikaiset saamiset		
Pitkäaikaiset korolliset saamiset		
Lainasaamiset konserniyrityksiltä	3 339	1 597
Lainasaamiset muilta	5 760	6 437
Pitkäaikaiset korolliset saamiset yhteensä	9 098	8 034
Pitkäaikaiset korottomat saamiset		
Myyntisaamiset muilta	1 440	1 157
Siirtosaamiset muilta	250	351
Pitkäaikaiset korottomat saamiset yhteensä	1 690	1 508
Laskennalliset verosaamiset	56	81
Pitkäaikaiset saamiset yhteensä	10 844	9 624
Lyhytaikaiset saamiset		
Lyhytaikaiset korolliset saamiset		
Lyhytaikaiset korolliset saamiset muilta	2 797	2 360
Lyhytaikaiset korolliset saamiset konserniyrityksiltä	42 043	36 606
Lyhytaikaiset korolliset saamiset yhteensä	44 840	38 966

Tuhatta euroa	2017	2016
Lyhytaikaiset korottomat saamiset		
Muut lyhytaikaiset korottomat saamiset muilta	27	93
Myyntisaamiset		
Myyntisaamiset konserniyrityksiltä	14 819	16 378
Myyntisaamiset muilta	10 419	12 670
Myyntisaamiset yhteensä	25 238	29 049
Siirtosaamiset		
Siirtosaamiset konserniyrityksiltä	1 474	1 743
Siirtosaamiset muilta	5 025	3 089
Siirtosaamiset yhteensä	6 498	4 832
Lyhytaikaiset korottomat saamiset yhteensä	31 764	33 974
Lyhytaikaiset saamiset yhteensä	76 604	72 940
Saamiset yhteensä	87 448	82 563
Siirtosaamiset		
Koroista	1 287	1 489
Tuloveroista	2 737	952
IT-palveluista	853	1 140
Muista	1 871	1 603
Siirtosaamiset yhteensä	6 748	5 184

Muihin siirtosaamisiin sisältyy lainan nostokuluja 186 (299) tuhatta euroa, jotka ovat jaksotettu lainan takaisinmaksuajalle.

14. OMA PÄÄOMA

Tuhatta euroa	2017	2016
Osakepääoma 1.1.	35 000	35 000
Osakepääoma 31.12.	35 000	35 000
Sidottu oma pääoma yhteensä	35 000	35 000
Sijoitetun vapaan oman pääoman rahasto 1.1.	40 000	40 000
Sijoitetun vapaan oman pääoman rahasto 31.12.	40 000	40 000
Voitto edellisiltä tilikausilta 1.1.	121 523	117 824
Osingonjako	-35 285	-35 285
Voitto edellisiltä tilikausilta 31.12.	86 239	82 539
Tilikauden voitto	35 038	38 984
Kertyneet tulokset ja tilikauden tulos 31.12.	121 276	121 523
Vapaa oma pääoma yhteensä	161 276	161 523
Oma pääoma yhteensä 31.12.	196 276	196 523

Tuhatta euroa	2017	2016
Laskelma jakokelpoisista varoista 31.12.		
Sijoitetun vapaan oman pääoman rahasto	40 000	40 000
Edellisten tilikausien voittovarot	121 523	117 824
Osingonjako	-35 285	-35 285
Tilikauden voitto	35 038	38 984
Yhteensä	161 276	161 523

Omien osakkeiden muutokset	Tuhatta euroa	Osakemäärä
Hankintameno / lukumäärä 1.1.	42	2 461
Muutos	-	-
Hankintameno / lukumäärä 31.12.2016	42	2 461

Omien osakkeiden muutokset	Tuhatta euroa	Osakemäärä
Hankintameno / lukumäärä 1.1.	42	2 461
Muutos	-	-
Hankintameno / lukumäärä 31.12.2017	42	2 461

15. TILINPÄÄTÖSSIIRTOJEN KERTYMÄ

Tuhatta euroa	2017	2016
Poistoero		
Kertynyt poistoero omaisuuserittäin		
Rakennukset ja rakennelmat	-2 631	-2 551
Koneet ja kalusto	6 020	6 714
Muut aineelliset hyödykkeet	26	25
Muut pitkävaikutteiset menot	434	342
Aineettomat oikeudet	7	7
Poistoero yhteensä	3 856	4 537
Poistoeron muutos		
Poistoero 1.1.	4 537	4 944
Poistoeron muutos tuloslaskelmassa	-682	-407
Poistoero 31.12.	3 856	4 537

16. PAKOLLISET VARAUKSET

Tuhatta euroa	2017	2016
Muut pakolliset varaukset	230	374

17. VIERAS PÄÄOMA

Tuhatta euroa	2017	2016
Pitkäaikainen vieras pääoma		
Lainat rahoituslaitoksilta	50 000	50 000
Muut pitkäaikaiset velat muilta	142	17
Pitkäaikainen vieras pääoma yhteensä	50 142	50 017

Tuhatta euroa	2017	2016
Pitkäaikaisen vieraan pääoman erääntyminen		
Erääntymisajat		
2019 (2018)	129	-
2020 (2019)	13	17
2021 (2020)	50 000	-
2022 (2021)	-	50 000
2023 (2022)	-	-
Pitkäaikainen vieras pääoma yhteensä	50 142	50 017
Velat, jotka erääntyvät viiden vuoden tai sitä pitemmän ajan kuluttua		
Lainat rahoituslaitoksilta	-	-
Yhteensä	-	-
Lyhytaikainen vieras pääoma		
Korolliset lyhytaikaiset velat		
Muut korolliset velat		
Muut korolliset velat konserniyrityksille	8 061	26 721
Muut korolliset velat muille	54 897	24 979
Muut korolliset velat yhteensä	62 957	51 700
Korolliset lyhytaikaiset velat yhteensä	62 957	51 700
Korottomat lyhytaikaiset velat		
Ostovelat		
Ostovelat konserniyrityksille	3 135	2 555
Ostovelat muille	17 271	11 851
Ostovelat yhteensä	20 406	14 406
Siirtovelat		
Siirtovelat konserniyrityksille	2 989	520
Siirtovelat muille	17 045	18 637
Siirtovelat yhteensä	20 035	19 156
Saadut ennakot	-	11
Muut korottomat velat muille	923	1 043
Korottomat lyhytaikaiset velat yhteensä	41 364	34 616
Lyhytaikainen vieras pääoma yhteensä	104 321	86 316
Siirtovelat		
Henkilöstökuluista	6 000	6 417
Myynnistä	7 899	8 925
Muista	6 136	3 814
Siirtovelat yhteensä	20 035	19 156

18. VAKUUDET JA VASTUUSITOUMUKSET

Tuhatta euroa	2017	2016
Leasingvastuut		
Seuraavalla tilikaudella maksettavat	929	986
Myöhemmin maksettavat	1 056	1 229
Yhteensä	1 986	2 215
Muut vastuut		
Hankintasitoumukset aineettomista ja aineellisista investoinneista	33	2 852
Sitoumukset epäsuorista ja suorista ostoista	6 347	7 296
Yhteensä	6 380	10 148

Hankintasitoumukset aineettomista ja aineellisista investoinneista vähennys vertailuvuodesta liittyy uuteen toiminnanohjausjärjestelmään liittyvien hankintasopimusten vähenemisestä ohjelmiston käyttöönoton myötä.

Tuhatta euroa		
Takaukset		
Omat takaukset	33	30
Konserniyhtiöiden puolesta annetut takaukset	26 441	21 963
Yhteensä	26 474	21 993

Kiinnitykset

Yhtiöllä on kiinnityksiä 99 (89) miljoonaa euroa, jotka ovat yhtiön hallussa.

Muut vastuut

Lisäksi Tikkurila Oyj:llä on henkilökunnan palvelusvuosien perusteella maksettavia tiettyjä vapaaehtoisia sitoumuksia, jotka perustuvat vaikiintuneisiin toimintatapoihin, sekä osakepalkkiojärjestelmään liittyviä sitoumuksia. Nämä yhteensä ovat noin 1,2 (1,3) miljoonaa euroa.

Tikkurila Oyj:llä on Tanskassa menossa välimiesmenettely, jossa yhtiö on asiassa kantajana. Tähän sisältyy ainoastaan välimiesmenettelyyn liittyvä kuluriski.

Vuonna 2006 Tikkurila Oyj:n tytäryhtiö, Tikkurila Sverige AB, myi tytäryhtiönsä Skanska Nya Hem AB:lle. Myyty yritys omisti maa-alueen ja rakennuksia Tukholmassa. Uudistettujen ehtojen mukaan, mikäli vuoden 2019 loppuun mennessä kyseiselle alueelle ei ole lopullista kaupunkikaavaa rakennusneliömäärin,

Skanskalla on mahdollisuus joko viimeistellä liiketoimi alkuperäisellä kauppahinnalla ilman oikeutta myöhemmin tarkistaa kauppahintaa tai perua liiketoimi ja antaa Tikkurila Sverige AB:n ostaa omaisuus takaisin alkuperäisellä kauppahinnalla. Jos liiketoimi peruttaisiin, Tikkurila Sverige AB on sitoutunut tiettyin rajoituksin korvaamaan Skanskalle kulut, jotka ovat koituneet omaisuuden valmistamisesta jatkotoimenpiteisiin. Tikkurila Oyj on antanut takauksen Tikkurila Sverige AB:n puolesta.

OSAKKEET JA OSAKKEENOMISTAJAT

OSAKKEET JA OSAKEPÄÄOMA

Tikkurilan osakepääoma oli vuoden 2017 lopussa 35,0 miljoonaa euroa, ja osakkeiden rekisteröity kokonaismäärä oli 44 108 252 kappaletta. Tikkurilalla on yksi osakesarja, ja kukin osake oikeuttaa yhteen ääneen yhtiökokouksessa sekä saman suuruiseen osinkoon. Tikkurilan osakkeet on liitetty arvo-osuusjärjestelmään. Tikkurilan hallussa oli vuoden 2017 lopussa 2 461 omaa osaketta.

HALLITUKSEN VALTUUTUKSET

Tikkurilan varsinainen yhtiökokous valtuutti 4.4.2017 Tikkurilan hallituksen päättämään yhtiön omien osakkeiden hankkimisesta sekä osakeannista.

HANKKIMISVALTUUTUS

Varsinainen yhtiökokous 4.4.2017 valtuutti hallituksen päättämään enintään 4 400 000 yhtiön oman osakkeen hankkimisesta yhdessä tai useammassa erässä yhtiön vapaaseen omaan pääomaan kuuluvilla varoilla. Valtuutuksen enimmäismäärä vastaa noin 10 prosenttia yhtiön kaikista osakkeista.

Valtuutuksen nojalla tehtävät omien osakkeiden hankinnat tehdään osakkeiden markkinahintaan Nasdaq Helsinki Oy:n järjestämässä kaupankäynnissä tai muilla markkinapaikoilla, joilla yhtiö sääntöjen mukaan saa käydä kauppaa omilla osakkeillaan. Valtuutus oikeuttaa hallituksen päättämään hankkimisesta muuten kuin osakkeenomistajien omistamien osakkeiden suhteessa (suunnattu hankkiminen). Omien osakkeiden hankinnan toteuttamisessa voidaan tehdä pääomamarkkinoilla tavanomaisia johdannais-, osakelainaus- tai muita sopimuksia lain ja määräysten puitteissa. Osakkeita hankittaessa noudatetaan sen markkinapaikan, jossa hankinta tehdään, sääntöjä ja ohjeita koskien mm. osakkeiden kauppahinnan määräytymistä, kauppajen selvitystä ja niiden julkistamista.

Osakkeiden hankkimisesta maksettavan vastikkeen tulee perustua yhtiön osakkeen hintaan arvopaperimarkkinoilla. Omien osakkeiden hankkimisen vähimmäisvastike on osakkeen alin noteerattu markkinahinta valtuutuksen voimassaoloaikana ja enimmäishinta vastaavasti osakkeen korkein noteerattu markkinahinta valtuutuksen voimassaoloaikana.

Osakkeita hankitaan käytettäväksi mahdollisten yrityskauppojen tai -järjestelyjen rahoittamiseksi tai toteuttamiseksi, yhtiön oman pääoman rakenteen kehittämiseksi, osakkeen likviditeetin parantamiseksi, käytettäväksi yhtiön hallituksen jäsenten vuosipalkkioiden maksamiseen tai yhtiön osakeperusteisten

palkkiojärjestelmien toteuttamiseen. Osakkeet voidaan edellä mainittujen tarkoitusten toteuttamiseksi pitää yhtiöllä, luovuttaa tai mitätöidä. Hallitus päättäisi muista omien osakkeiden hankkimisen ehdoista.

Hankkimisvaltuutus on voimassa seuraavan varsinaisen yhtiökokouksen päättämiseen saakka, kuitenkin enintään 30.6.2018 saakka.

Hallitus ei ollut käyttänyt kyseistä valtuutusta 31.12.2017 mennessä.

YLEINEN OSAKEANTIVALTUUTUS

Varsinainen yhtiökokous 4.4.2017 valtuutti hallituksen päättämään enintään 4 400 000 yhtiön hallussa olevan yhtiön oman osakkeen luovuttamisesta tai uuden osakkeen antamisesta yhdessä tai useammassa erässä. Valtuutuksen enimmäismäärä vastaa noin 10 prosenttia yhtiön kaikista osakkeista.

Yhtiön hallussa olevat omat osakkeet voidaan luovuttaa ja uudet osakkeet voidaan antaa joko maksua vastaan tai maksutta. Uudet osakkeet voidaan antaa ja yhtiöllä olevat omat osakkeet luovuttaa yhtiön osakkeenomistajille siinä suhteessa kuin he ennestään omistavat yhtiön osakkeita tai osakkeenomistajan etuoikeudesta poiketen suunnatulla osakeannilla, jos siihen on yhtiön kannalta painava taloudellinen syy, kuten yrityskauppojen tai -järjestelyjen rahoittaminen tai toteuttaminen, yhtiön oman pääoman rakenteen kehittäminen, osakkeen likviditeetin parantaminen, yhtiön hallituksen vuosipalkkioiden maksaminen tai yhtiön osakeperusteisten palkkiojärjestelmien toteuttaminen. Uusia osakkeita annettaessa osakkeiden merkintähinta merkitään sijoitetun vapaan oman pääoman rahastoon. Yhtiön omia osakkeita luovutettaessa merkitään osakkeesta maksettava määrä sijoitetun vapaan oman pääoman rahastoon.

Hallitus päättäisi muista osakeanteihin liittyvistä seikoista. Valtuutus on voimassa seuraavan varsinaisen yhtiökokouksen päättämiseen asti, kuitenkin enintään 30.6.2018 saakka.

Hallitus ei ollut käyttänyt kyseistä valtuutusta 31.12.2017 mennessä.

VALTUUTUS PÄÄTTÄÄ OSAKEANNISTA LIITTYEN OSAKEPERUSTEISEN SITOUTTAMIS- JA KANNUSTINJÄRJESTELMÄN TOTEUTTAMISEEN

Tikkurilan varsinainen yhtiökokous 28.3.2012 valtuutti hallituksen päättämään yhteensä enintään 440 000 yhtiön hallussa olevan oman osakkeen luovuttamisesta tai uuden osakkeen antamisesta yhdessä tai useammassa erässä osakkeenomistajien merkintätuoikeudes-

ta poiketen yhtiön avainhenkilöille osana 16.2.2012 tiedotettua osakeperusteista sitouttamis- ja kannustinjärjestelmää. Ehdotettu valtuutuksen enimmäismäärä vastaa noin yhtä prosenttia yhtiön kaikista nykyisistä osakkeista.

Yhtiön hallussa olevat omat osakkeet voidaan luovuttaa ja uudet osakkeet voidaan antaa maksutta avainhenkilöille, jotka hallituksen päättämän ja yhtiön 16.2.2012 tiedottaman osakeperusteisen sitouttamis- ja kannustinjärjestelmän ehtojen mukaisesti ovat ostaneet yhtiön osakkeita. Yhtiön kannalta osakeperusteisen sitouttamis- ja kannustinjärjestelmän toteuttaminen muodostaa painavan taloudellisen syyn merkintätuoikeudesta poikkeamiselle.

Hallitus päättää muista osakeanteihin liittyvistä seikoista. Valtuutus on voimassa viisi (5) vuotta päätöksestä lukien.

Valtuutusta ei käytetty vuoden 2017 aikana.

MARKKINA-ARVO JA KAUPANKÄYNTI

Tikkurila Oyj:n osakkeet on noteerattu NASDAQ OMX Helsingissä 26.3.2010 alkaen.

Tikkurilan osakkeen joulukuun päätöskurssi oli 17,81 euroa. Kaupankäyntimäärillä painotettu keskikurssi tammi-joulukuussa oli 17,69 euroa, alin kurssi 15,32 euroa ja korkein kurssi 19,67 euroa. Joulukuun lopussa Tikkurila Oyj:n osakkeiden markkina-arvo oli 785,5 miljoonaa euroa. Osaketta vaihdettiin tammi-joulukuussa NASDAQ OMX Helsinki Oy:ssä 16,3 miljoonaa kappaletta, mikä vastaa noin 36,8 prosenttia osakkeiden määrästä. Osakevaihdon arvo oli 287,4 miljoonaa euroa. Tikkurilan osakkeilla käydään kauppaa myös NASDAQ OMX Helsingin ulkopuolella, mutta tästä pörssin ulkopuolisesta kaupankäynnistä yhtiöllä ei ole käytössään tarkkoja tilastotietoja.

HALLITUKSEN JA JOHDON OSAKKEENOMISTUS

Tikkurilan hallituksen jäsenet ja heidän lähipiirinsä omistivat 31.12.2017 yhteensä 111 173 osaketta, mikä vastaa noin 0,3 prosenttia yhtiön osakepääomasta ja äänivallasta. Lisäksi Tikkurilan hallituksen puheenjohtaja Jari Paasikivi toimii Tikkurilan suurimman yksittäisen omistajan Oras Invest Oy:n toimitusjohtajana.

Tikkurilan väliaikainen toimitusjohtaja ja hänen lähipiirinsä omisti joulukuun lopussa yhteensä 14 000 Tikkurilan osaketta, mikä vastaa noin 0,03 prosenttia yhtiön osakepääomasta ja äänivallasta. Ajantasainen tieto Tikkurilan ilmoitusvelvollisten sisäpiiriläisten osakeomistuksista on nähtävillä osoitteessa www.tikkurilagroup.fi/hallinnointi/sisapiiri/.

Tikkurilan tiedossa ei ole yhtiön osakkeiden

omistukseen ja äänivallan käyttöön liittyviä voimassaolevia sopimuksia.

OSAKEPERUSTEISET KANNUSTIN-JÄRJESTELMÄT

Hallituksen päätökset huhtikuussa 2016 ja toukokuussa 2017 sekä järjestelmän perustiedot

Tikkurila Oyj:n hallitus päätti huhtikuussa 2016 konsernin avainhenkilöiden osakepohjaisesta kannustinohjelmasta. Ohjelma sisältää suoriteperusteisen osakepalkkiojärjestelmän 2015-2019 ja ehdollisen osakepalkkiojärjestelmän 2016-2018. Toukokuun aikana 2017 hallitus päätti tietyille konsernin avainhenkilöille suunnatusta ehdollisesta osakepalkkiojärjestelmästä 2017-2019.

Suoriteperusteinen osakepalkkiojärjestelmä 2015-2019

Osakepalkkiojärjestelmän kohderyhmään ansaintajaksolla 2015-2019 kuuluu noin 10 avainhenkilöä. Suoriteperusteisessa osakepalkkiojärjestelmässä on kolme ansaintajaksota, kalenterivuodet 2015-2017, 2016-2018 ja 2017-2019.

Ansaintajaksolta 2015-2017 ja 2016-2018 maksettavat palkkiot ovat yhteensä enintään noin 250 000 Tikkurila Oyj:n osaketta. Ansaintajaksolta 2017-2019 maksettavat palkkiot ovat yhteensä enintään noin 120 000 Tikkurila Oyj:n osaketta. Lisäksi yhtiö maksaa palkkiosta osallistujille aiheutuvat verot ja veronluonteiset maksut palkkion maksun yhteydessä.

Ehdolliset osakepalkkiojärjestelmät

Kummassakin ehdollisessa osakepalkkiojärjestelmässä on yksi sitouttamisjakso, kalenterivuodet 2016-2018 sekä 2017-2019. Palkkion saaminen näistä järjestelmistä edellyttää, että järjestelmään osallistuva henkilö hankkii yhtiön osakkeita hallituksen päättämän määrän. Lisäksi palkkion saaminen on sidottu osallistujan työ- tai toimisuhteen voimassaoloon palkkion maksuhetkellä.

Ehdollisesta osakepalkkiojärjestelmästä, jonka sitouttamisjakso on 2016-2018, maksettavat palkkiot ovat yhteensä enintään 4 000 Tikkurila Oyj:n osaketta. Järjestelmän palkkio maksetaan vuonna 2019 osittain yhtiön osakkeina ja osittain rahana. Ehdollisesta osakepalkkiojärjestelmästä, jonka sitouttamisjakso on 2017-2019, maksettavat palkkiot ovat yhteensä enintään 8 000 Tikkurila Oyj:n osaketta. Järjestelmän palkkio maksetaan vuonna 2020 osittain yhtiön osakkeina ja osittain rahana. Yhtiö maksaa lisäksi kummankin järjestelmän palkkiosta osallistujille aiheutuvat verot ja veronluonteiset maksut palkkion maksu yhteydessä.

Vuoden 2016 osakeperusteisen kannustinjärjestelmän perusteella konsernin henkilöstökuluihin kirjattiin 0,0 (0,0) miljoonaa euroa vuoden 2017 aikana.

2012 järjestelmä

Tikkurila Oyj:n hallitus päätti tilikaudella 2012 osakeperusteisesta sitouttamis- ja kannustinjärjestelmästä avainhenkilöiden sitouttamiseksi ja kannustamiseksi, ja valitsi avainhenkilöt, joilla on oikeus osallistua tähän järjestelmään. Osallistumisen ehtona on se, että kukin henkilö ostaa itse markkinoilta Tikkurila Oyj:n osakkeita, joiden enimmäismäärä tähän järjestelmään liittyen on määritelty erikseen kullekin henkilölle. Tähän osakeperusteisen järjestelmän kohderyhmään kuuluu 31.12.2016 yhteensä yhdeksän hallituksen valitsemaa avainhenkilöä.

Vuoden 2012 osakepalkkiojärjestelmä on jo päättynyt, eikä tilikausilla 2017 tai 2016 ole kirjattu henkilöstökuluja tähän järjestelmään liittyen.

OSINKOPOLITIikka

Tikkurilan tavoitteena on jakaa osinkoa, joka vastaa vähintään 40 prosenttia vuotuisesta oikaistusta nettotuloksesta. Oikaistu nettotulos tarkoittaa tilikauden voittoa ilman vertailukelpoisuuteen vaikuttavia erii verovaikutuksella oikaistuna.

Hallitus esittää 12.4.2018 pidettävälle varsinaiselle yhtiökokoukselle, että vuodelta 2017 maksetaan osinkoa 0,80 euroa osakkeelta. Ehdotettu osinko vastaa noin 182 prosenttia oikaistusta nettotuloksesta.

OSAKKEENOMISTAJAT

Euroclear Finland Oy:n rekisterin mukaan Tikkurilalla oli 31.12.2017 yhteensä noin 20 000 osakkeenomistajaa, joista suurin oli Oras Invest Oy 18,1 prosentin omistussuudella. Luettelo suurimmista osakkeenomistajista pidetään säännöllisesti päivitettyinä Tikkurilan internet-sivuilla osoitteessa www.tikkurilagroup.com/fi/sijoittajat/osaketieto/osakkeenomistajat.

LIPUTUSILMOITUKSET

Tikkurila vastaanotti 5.5.2017 arvopaperimarkkinalain mukaisen ilmoituksen Keskinäinen Eläkevakuutusyhtiö Ilmariselta. Keskinäinen Eläkevakuutusyhtiö Ilmarisen omistussuus Tikkurila Oyj:n osakkeista alittaa 1/20 (5 %) rajan 5.5.2017 tehdyillä osakekaupoilla. Tämän jälkeen Keskinäinen Eläkevakuutusyhtiö Ilmarisen omistus Tikkurila Oyj:stä on yhteensä 1 758 938 osaketta, mikä vastaa 3,99 prosenttia Tikkurila Oyj:n osakkeista ja äänimäärästä.

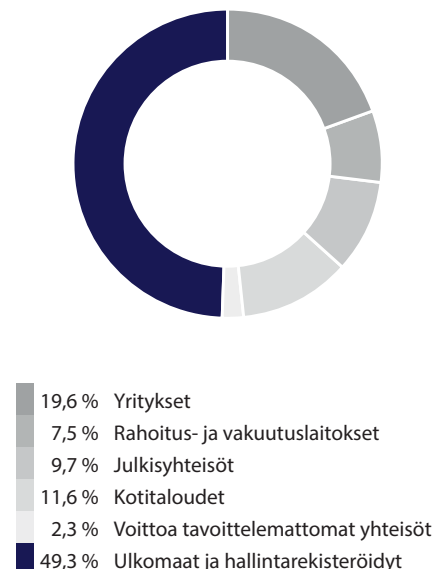
Tikkurila vastaanotti 12.5.2017 arvopaperimarkkinalain mukaisen ilmoituksen FMR LLC:ltä. FMR LLC:n kontrolloimien yhteisöjen omistussuus Tikkurila Oyj:n osakkeista ylittää

1/10 (10 %) rajan 11.5.2017 tehdyillä osakekaupoilla. Näiden kauppojen jälkeen edellä mainittujen yhteisöjen omistus Tikkurila Oyj:ssä on yhteensä 4 416 425 osaketta, mikä vastaa 10,01 prosenttia Tikkurila Oyj:n osakkeista, ja yhteensä 4 359 525 ääntä, mikä vastaa 9,88 prosenttia Tikkurila Oyj:n äänimäärästä.

Tikkurila vastaanotti 17.5.2017 arvopaperimarkkinalain mukaisen ilmoituksen FMR LLC:ltä. FMR LLC:n kontrolloimien yhteisöjen omistussuus Tikkurila Oyj:n osakkeista alittaa 1/10 (10 %) rajan 16.5.2017 tehdyillä osakekaupoilla. Näiden kauppojen jälkeen edellä mainittujen yhteisöjen omistus Tikkurila Oyj:ssä on yhteensä 4 410 825 osaketta, mikä vastaa 9,99 prosenttia Tikkurila Oyj:n osakkeista, ja yhteensä 4 353 925 ääntä, mikä vastaa 9,87 prosenttia Tikkurila Oyj:n äänimäärästä.

Tikkurila vastaanotti 16.6.2017 arvopaperimarkkinalain mukaisen ilmoituksen Marathon Asset Management LLP:ltä. Marathon Asset Management LLP:n varainhoitajien hallinnoimien rahastojen ja tilien omistussuus Tikkurila Oyj:n osakkeista ylittää 1/20 (5 %) rajan 15.6.2017 tehdyillä osakekaupoilla. Näiden kauppojen jälkeen edellä mainittujen yhteisöjen omistus Tikkurila Oyj:ssä on yhteensä 2 205 510 osaketta, mikä vastaa 5,0 prosenttia Tikkurila Oyj:n osakkeista ja äänimäärästä. Lisäksi Marathon Asset Management LLP hallinnoi 1 015 115 Tikkurila Oyj:n osaketta, joista asiakkaat ovat pidättäneet äänioikeuden itsellään ja jotka on sisällytetty alla esitettyyn omistuserittelyyn:

Osakkeenomistajat
omistajaryhmittäin 31.12.2017

SÄILYTTÄJÄ

Bank of New York Mellon 896 415
 Brown Brothers Harriman 245 816
 JP Morgan Chase 105 414
 Northern Trust 775 953
 State Street Bank & Trust
 Company, Boston 1 197 027

Yhteensä 3 220 625

Tikkurila vastaanotti 8.8.2017 arvopaperi-markkinalain mukaisen ilmoituksen Intrinsic Value Investors (IVI) LLP:ltä. Intrinsic Value Investors (IVI) LLP:n hallintoimien rahastojen ja tilien omistusosuus Tikkurila Oyj:n osakkeista ylitti 1/20 (5 %) rajan 7.8.2017 tehdyillä osakekaupoilla. Intrinsic Value Investors (IVI) LLP:n välillinen omistus Tikkurila Oyj:ssä nousi yhteensä 2 372 000 osakkeeseen, mikä vastaa 5,4 prosenttia Tikkurila Oyj:n osakkeista ja äänimäärästä.

Tikkurila vastaanotti 9.8.2017 arvopaperi-markkinalain mukaisen ilmoituksen Bestinver Gestion, S.A. SGIC:ltä. Bestinver Gestion, S.A. SGIC:n hallintoimien rahastojen ja tilien omistusosuus Tikkurila Oyj:n osakkeista ylitti 1/20 (5 %) rajan 7.8.2017 tehdyillä osakekaupoilla. Bestinver Gestion, S.A. SGIC:n välillinen omistus Tikkurila Oyj:ssä nousi yhteensä 2 430 469 osakkeeseen, mikä vastaa 5,5 prosenttia Tikkurila Oyj:n osakkeista ja äänimäärästä.

Tikkurilan suurimmat arvo-osuusjärjestelmään rekisteröidyt osakkeenomistajat 31.12.2017

	Osakkeiden määrä	Osuus osakkeista, %
1 Oras Invest Oy	7 969 552	18,1
2 Keskinäinen Työeläkevakuutusyhtiö Varma	2 493 525	5,7
3 Mandatum Henkivakuutusosakeyhtiö	1 615 079	3,7
4 Keskinäinen Eläkevakuutusyhtiö Ilmarinen	1 166 300	2,6
5 Keskinäinen Vakuutusyhtiö Kaleva	650 000	1,5
6 ODIN Finland	522 494	1,2
7 Valtion Eläkerahasto	507 000	1,2
8 Sijoitusrahasto Nordea Nordic Small Cap	441 311	1,0
9 Paaskivi Pekka	195 241	0,4
10 Esr VISIO Allocator	147 000	0,3
10 suurinta rekisteröityä omistajaa yhteensä	15 707 502	35,7
Hallintarekisteröidyt yhteensä	21 030 712	47,7
Muut osakkeet	7 370 038	16,7
Yhteensä	44 108 252	100,0

Osakkeenomistuksen jakautuminen 31.12.2017

Osakkeiden määrä	Omistajien määrä	Osuus omistajista, %	Osake- ja äänimäärä, kpl	Osuus osakekannasta ja äänimäärästä, %
1–100	10 579	52,6	487 463	1,1
101–1 000	8 604	42,8	2 690 511	6,1
1 001–10 000	854	4,3	2 038 238	4,6
10 001–100 000	63	0,3	1 905 800	4,3
100 001–1 000 000	9	0,1	2 804 068	6,4
yli 1 000 000	6	0,0	34 182 172	77,5
Yhteensä	20 115	100,0	44 108 252	100,0

HALLITUKSEN EHDOTUS VOITONJAKOKELPOISTEN VAROJEN KÄYTÖSTÄ

Tikkurila Oyj:n, Tikkurila-konsernin emoyhtiön, jakokelpoiset varat ovat 161 276 271,61 euroa, josta tilikauden voitto on 35 037 528,32 euroa.

Hallitus ehdottaa yhtiökokoukselle, että tilikauden tuloksesta jaetaan osinkoa 0,80

euroa osakkeelta, eli yhteensä 35 284 632,80 euroa. Jakokelpoisiin varoihin jätetään 125 991 638,81 euroa.

Yhtiön taloudellisessa asemassa ei tilikauden päättymisen jälkeen ole tapahtunut

olennaisia muutoksia, eikä ehdotettu voitonjako hallituksen näkemyksen mukaan vaaranna yhtiön maksukykyä.

Vantaalla, 12. helmikuuta 2018

Jari Paasikivi
Hallituksen puheenjohtaja

Petteri Waldén
Hallituksen varapuheenjohtaja

Pia Rudengren
Hallituksen jäsen

Eeva Ahdekivi
Hallituksen jäsen

Riitta Mynttinen
Hallituksen jäsen

Harri Kerminen
Hallituksen jäsen

Jukka Havia
Vt. Toimitusjohtaja

TILINTARKASTUSKERTOMUS

TIKKURILA OYJ:N YHTIÖKOKOUKSELLE

TILINPÄÄTÖKSEN TILINTARKASTUS

LAUSUNTO

Olemme tilintarkastaneet Tikkurila Oyj:n (y-tunnus 0197067-4) tilinpäätöksen tilikaudelta 1.1.-31.12.2017. Tilinpäätös sisältää konsernin taseen, laajan tuloslaskelman, laskelman oman pääoman muutoksista, rahavirtalaskelman ja liitetiedot, mukaan lukien yhteenveto merkittävimmistä tilinpäätöksen laatimisperiaatteista, sekä emoyhtiön taseen, tuloslaskelman, rahavirtalaskelman ja liitetiedot.

Lausuntonamme esitämme, että

- konsernitilinpäätös antaa oikean ja riittävän kuvan konsernin taloudellisesta asemasta sekä sen toiminnan tuloksesta ja rahavirroista EU:ssa käyttöön hyväksytyjen kansainvälisten tilinpäätösstandardien (IFRS) mukaisesti,
- tilinpäätös antaa oikean ja riittävän kuvan emoyhtiön toiminnan tuloksesta ja taloudellisesta asemasta Suomessa voimassa olevien tilinpäätöksen laatimista koskevien säännösten mukaisesti ja täyttää lakisääteiset vaatimukset.

Lausuntonamme on ristiriidaton tarkastusvaliokunnalle annetun lisäraportin kanssa.

LAUSUNNON PERUSTELUT

Olemme suorittaneet tilintarkastuksen Suomessa noudatettavan hyvän tilintarkastustavan

mukaisesti. Hyvän tilintarkastustavan mukaisia velvollisuuksiamme kuvataan tarkemmin kohdassa Tilintarkastajan velvollisuudet tilinpäätöksen tilintarkastuksessa.

Olemme riippumattomia emoyhtiöstä ja konserniyrityksistä niiden Suomessa noudatettavien eettisten vaatimusten mukaisesti, jotka koskevat suorittamaamme tilintarkastusta ja olemme täyttäneet muut näiden vaatimusten mukaiset eettiset velvollisuutemme.

Emoyhtiölle ja konserniyrityksille suorittamamme muut kuin tilintarkastuspalvelut ovat parhaan tietomme ja käsityksemme mukaan olleet Suomessa noudatettavien, näitä palvelu- ja koskevien säännösten mukaisia, emmekä ole suorittaneet EU-asetuksen 537/2014 5. artiklan 1 kohdassa tarkoitettuja kiellettyjä palveluja. Suorittamamme muut kuin tilintarkastuspalvelut on esitetty konsernitilinpäätöksen liitetiedossa 10.

Käsityksemme mukaan olemme hankkineet lausuntonamme perustaksi tarpeellisen määrän tarkoitukseen soveltuvaa tilintarkastusevidenssiä.

OLENNAISUUS

Tarkastuksemme laajuuteen on vaikuttanut soveltamamme olennaisuus. Olennaisuus on määritetty perustuen ammatilliseen harkintaamme ja se ohjaa tarkastustoimenpiteiden luonteen, ajoituksen ja laajuuden määrittämisessä, sekä todettujen virheellisyyksien vaiku-

tusten arvioimisessa suhteessa tilinpäätökseen kokonaisuutena. Olennaisuuden taso perustuu arvioomme sellaisten virheellisyyksien suuruudesta, joilla yksin tai yhdessä voisi kohtuudella odottaa olevan vaikutusta tilinpäätöksen käyttäjien tekemiin taloudellisiin päätöksiin. Olemme ottaneet huomioon myös sellaiset virheellisyydet, jotka laadullisten seikkojen vuoksi ovat mielestämme olennaisia tilinpäätöksen käyttäjille.

TILINTARKASTUKSEN KANNALTA KESKEISET SEIKAT

Tilintarkastuksen kannalta keskeiset seikat ovat seikkoja, jotka ammatillisen harkintamme mukaan ovat olleet merkittävimpiä tarkastuksen kohteena olevan tilikauden tilintarkastuksessa. Nämä seikat on otettu huomioon tilinpäätökseen kokonaisuutena kohdistuneessa tilintarkastuksessamme sekä laatiessamme siitä annettavaa lausuntoa, emmekä anna näistä seikoista erillistä lausuntoa. EU-asetuksen 537/2014 10 artiklan 2 c -kohdan mukaiset merkittävät olennaisen virheellisyyden riskit sisältyvät alla kuvattuihin tilintarkastuksen kannalta keskeisiin seikkoihin.

Olemme ottaneet tilintarkastuksessamme huomioon riskin siitä, että johto sivuuttaa kontrolloja. Tähän on sisällynyt arviointi siitä, onko viitteitä sellaisesta johdon tarkoitushakuisesta suhtautumisesta, josta aiheutuu väärinkäytöksestä johtuvan olennaisen virheellisyyden riski.

TILINTARKASTUKSEN KANNALTA KESKEISET SEIKAT

KUINKA KYSEISIÄ SEIKKOJA KÄSITELTIIN TILINTARKASTUKSESSA

Liikearvon (72 milj. euroa) ja muiden aineettomien hyödykkeiden (26 milj. euroa) arvostus (Konsernitilinpäätöksen liitetiedot 1, 2, 16 ja 17)

Liikearvon ja aineettomien hyödykkeiden arvostus on tilintarkastuksen kannalta keskeinen johtuen seuraavista seikoista:

- Liikearvo ja muut aineettomat hyödykkeet muodostavat merkittävän osan (23 %) taseen loppusummasta; ja
- Liikearvon ja muiden aineettomien hyödykkeiden arvostaminen on monimutkaista ja sisältää johdon harkintaa erityisesti maissa, joissa talousnäkymät ovat epävarmat ja valuuttariskit korkealla, kuten esimerkiksi Venäjällä ja sen lähialueilla.
- Liikearvon ja muiden omaisuususerien arvonalentumistestauksen yhteydessä määritellään vastaisia rahavirtoja, jotka perustuvat merkittävilta oletuksiltaan tuleviin katetasoihin, käytettävään diskonttauskorkoon ja ennusteiden ajanjaksoon, sekä ennustejakson jälkeisen ajan kasvuvauhtioletuksiin, jolla on vaikutusta niin sanottuun terminaaliarvoon.
- Liikearvon ja muiden aineettomien hyödykkeiden arvostusta on arvioitu konsernin tarkastajien toimesta kokonaistasolla.

- Liikearvon sekä muiden aineettomien hyödykkeiden arvostamiseen liittyvää arvostusriskiä on käyty läpi myös KPMG:n arvonmäärityksen asiantuntijoiden toimesta.

Arvostuslaskelmien läpikäynnin yhteydessä olemme suorittaneet seuraavia toimenpiteitä:

- Arvonalentumistestauslaskelmien matemaattisen oikeellisuuden läpikäynti
- Herkkyyksianalyysin arviointi kriittisimpien rahavirtaa tuottavien yksiköiden osalta
- Historiallisten arvioiden täsmällisyyden arviointi
- Laskelmassa käytettyjen oletusten vertaaminen markkina- ja toimialakohtaisiin tietoihin
- Olemme myös arvioineet liikearvon ja aineettomien hyödykkeiden liitetietojen asianmukaisuutta.

Liikevaihdon oikeellisuus (582 milj. euroa) (Konsernitilinpäätöksen liitetiedot 1 ja 2)

Liikevaihto ja sen tuloutusperiaatteet ovat tilintarkastuksen kannalta keskeisiä johtuen seuraavista seikoista:

- Myyntitapahtumien määrä on merkittävä, hinnoittelu ja alennussopimukset ovat monimuotoisia ja niitä sovellettaessa voi ilmetä virheitä, jotka yhdessä voivat vaikuttaa olennaisesti tilinpäätökseen. Yksittäiset asiakassopimukset voivat sisältää useita erilaisia sopimusehtoja.
- Tilinpäätöstilanteessa johdon harkintaa liittyy jälkikäteen annettavien alennusten, asiakashyvityksien tai muiden etuuksien arviointiin, jotka on sidottu tiettyjen tuoteryhmien myyntimäärään tai -arvoon.
- Myynti on määritelty konsernitarkastuksen painopistealueeksi. Merkittävien tytäryhtiöiden tarkastajia on ohjeistettu suorittamaan harkinnan mukaan kontrolli- ja aineistotarkastustoimenpiteitä myyntiin ja tuloutukseen liittyen.
- Tarkastustoimenpiteisiimme on sisällynyt myyntiprosessiin liittyvien kontrollien testausta mm. myyntitapahtumien kirjaamiseen ja hintamuutosten hyväksymiseen liittyen.

Vaihto-omaisuuden (96 milj. euroa) arvostus (Konsernitilinpäätöksen liitetiedot 1, 2 ja 19)

Vaihto-omaisuuden arvostus on tilintarkastuksen kannalta keskeinen johtuen seuraavista seikoista:

- Vaihto-omaisuus muodostaa merkittävän osan (22 %) taseen loppusummasta;
- Johdon harkintaa liittyy vaihto-omaisuuden epäkuranttiusvarauksen määrittämiseen sekä hitaasti kiertävien nimikkeiden arviointiin, jonka vuoksi on olemassa riski, että epäkurantteja ja hitaasti kiertäviä nimikkeitä ei ole arvostettu asianmukaisesti.
- Vaihto-omaisuus on määritelty konsernitarkastuksen painopistealueeksi.

- Olemme testanneet pistokokein, että asiakaskohtaiset hinnat on viety järjestelmään asiakassopimuksien mukaisesti.
- Olemme arvioineet sovellettujen tuloutusperiaatteiden asianmukaisuutta ottaen huomioon sopimusehdot sekä omistajuuteen liittyvien riskien ja hyötyjen siirtymisen.
- Olemme testanneet pistokokein, että IFRS-tuloutusperiaatteiden mukaiset kriteerit ovat täyttyneet tilinpäätöshetken lähellä tapahtuneiden toimitusten osalta.
- Alennuksien, asiakashyvityksien ja muiden etuuksien osalta:
 - Olemme arvioineet asiakasalennusten kirjaamiseen liittyviä prosesseja ja kontroleja.
 - Olemme testanneet pistokokein asiakasalennuksia sopimuksia tai muuta taustadokumentaatiota vasten.

TILINPÄÄTÖSTÄ KOSKEVAT HALLITUKSEN JA TOIMITUSJOHTAJAN VELVOLLISUUDET

Hallitus ja toimitusjohtaja vastaavat tilinpäätöksen laatimisesta siten, että konsernitilinpäätös antaa oikean ja riittävän kuvan EU:ssa käyttöön hyväksytyjen kansainvälisten tilinpäätösstandardien (IFRS) mukaisesti ja siten, että tilinpäätös antaa oikean ja riittävän kuvan Suomessa voimassa olevien tilinpäätöksen laatimista koskevien säännösten mukaisesti ja täyttää lakisäätteiset vaatimukset. Hallitus ja toimitusjohtaja vastaavat myös sellaisesta sisäisestä valvonnasta, jonka ne katsovat tarpeelliseksi voidakseen laatia tilinpäätöksen, jossa ei ole väärinkäytöksestä tai virheestä johtuvaa olennaista virheellisyttä.

Hallitus ja toimitusjohtaja ovat tilinpäätöstä laatiessaan velvollisia arvioimaan emoyhtiön ja konsernin kykyä jatkaa toimintaansa ja soveltuviissa tapauksissa esittämään seikat, jotka liittyvät toiminnan jatkuvuuteen ja siihen, että tilinpäätös on laadittu toiminnan jatkuvuuteen perustuen. Tilinpäätös laaditaan toiminnan jatkuvuuteen perustuen, paitsi jos emoyhtiö tai

konserni aiotaan purkaa tai toiminta lakkauttaa tai ei ole muuta realistista vaihtoehtoa kuin tehdä niin.

TILINTARKASTAJAN VELVOLLISUUDET TILINPÄÄTÖKSEN TILINTARKASTUKSESSA

Tavoitteenamme on hankkia kohtuullinen varmuus siitä, onko tilinpäätöksessä kokonaisuutena väärinkäytöksestä tai virheestä johtuvaa olennaista virheellisyttä, sekä antaa tilintarkastuskertomus, joka sisältää lausuntomme. Kohtuullinen varmuus on korkea varmuustaso, mutta se ei ole tae siitä, että olennainen virheellisyys aina havaitaan hyvän tilintarkastustavan mukaisesti suoritettavassa tilintarkastuksessa. Virheellisyyksiä voi aiheutua väärinkäytöksestä tai virheestä, ja niiden katsotaan olevan olennaisia, jos niiden yksin tai yhdessä voitaisiin kohtuudella odottaa vaikuttavan taloudellisiin päätöksiin, joita käyttäjät tekevät tilinpäätöksen perusteella.

Hyvän tilintarkastustavan mukaiseen tilintarkastukseen kuuluu, että käytämme amatillista harkintaa ja säilytämme ammatillisen

eeksi. Merkittävien tytäryhtiöiden tarkastajia on ohjeistettu suorittamaan harkinnan mukaan kontrolli- ja aineistotarkastustoimenpiteitä vaihto-omaisuuden arvostukseen liittyen.

- Olemme arvioineet yrityksen johdon laatimaa aliarvostusohjeistusta, liittyen epäkurantteihin ja hitaasti kiertäviin nimikkeisiin.
- Olemme keskustelleet menetelmistä, joita on käytetty hitaasti kiertävien ja epäkuranttien nimikkeiden tunnistamiseen.
- Olemme läpikäyneet johdon laatimia vaihto-omaisuuden varauslaskelmia liittyen hitaasti kiertäviin ja epäkurantteihin nimikkeisiin sekä arvioineet, että konsernin laatimisperiaatteita on noudatettu.

skeptisyyden koko tilintarkastuksen ajan.

Lisäksi:

- Tunnistamme ja arvioimme väärinkäytöksestä tai virheestä johtuvat tilinpäätöksen olennaisen virheellisuuden riskit, suunnitteleme ja suoritamme näihin riskeihin vastaavia tilintarkastustoimenpiteitä ja hankimme lausuntomme perustaksi tarpeellisen määrän tarkoitukseen soveltuvaa tilintarkastusevidenssiä. Riski siitä, että väärinkäytöksestä johtuva olennainen virheellisyys jää havaitsematta, on suurempi kuin riski siitä, että virheestä johtuva olennainen virheellisyys jää havaitsematta, sillä väärinkäytökseen voi liittyä yhteistoimintaa, väärentämistä, tietojen tahallista esittämättä jättämistä tai virheellisten tietojen esittämistä taikka sisäisen valvonnan sivuuttamista.
- Muodostamme käsityksen tilintarkastuksen kannalta relevantista sisäisestä valvonnasta pystyäksemme suunnittelemaan olosuhteisiin nähden asianmukaiset tilintarkastustoi-

menpiteet mutta emme siinä tarkoituksessa, että pystyisimme antamaan lausunnon emoyhtiön tai konsernin sisäisen valvonnan tehokkuudesta.

- Arvioimme sovellettujen tilinpäätöksen laatimisperiaatteiden asianmukaisuutta sekä johdon tekemien kirjanpidollisten arvioiden ja niistä esitettävien tietojen kohtuullisuutta.
- Teemme johtopäätöksen siitä, onko hallituksen ja toimitusjohtajan ollut asianmukaista laatia tilinpäätös perustuen oletukseen toiminnan jatkuvuudesta, ja teemme hankkimamme tilintarkastusevidenssin perusteella johtopäätöksen siitä, esiintyykö sellaista tapahtumiin tai olosuhteisiin liittyvää olennaista epävarmuutta, joka voi antaa merkittävää aihetta epäillä emoyhtiön tai konsernin kykyä jatkaa toimintaansa. Jos johtopäätöksemme on, että olennaista epävarmuutta esiintyy, meidän täytyy kiinnittää tilintarkastuskertomuksessamme lukijan huomiota epävarmuutta koskeviin tilinpäätöksessä esitettäviin tietoihin tai, jos epävarmuutta koskevat tiedot eivät ole riittäviä, mukauttaa lausuntonamme. Johtopäätöksemme perustuvat tilintarkastuskertomuksen antamispäivään mennessä hankittuun tilintarkastusevidenssiin. Vastaiset tapahtumat tai olosuhteet voivat kuitenkin johtaa siihen, ettei emoyhtiö tai konserni pysty jatkamaan toimintaansa.
- Arvioimme tilinpäätöksen, kaikki tilinpäätöksessä esitettävät tiedot mukaan lukien, yleistä esittämistapaa, rakennetta ja sisältöä ja sitä, kuvastaako tilinpäätös sen perustana olevia liiketoimia ja tapahtumia siten, että se antaa oikean ja riittävän kuvan.
- Hankimme tarpeellisen määrän tarkoitukseen soveltuvaa tilintarkastusevidenssiä konserniin kuuluvia yhteisöjä tai liiketoimintoja koskevasta taloudellisesta informaatiosta pystyäksemme antamaan lausunnon konsernitalinpäätöksestä. Vastaamme konsernin tilintarkastuksen ohjauksesta, valvonnasta ja suorittamisesta. Vastaamme tilintarkastuslausesta yksin.

Kommunikoimme hallintoelinten kanssa muun muassa tilintarkastuksen suunnitellusta laajuudesta ja ajoituksesta sekä merkittävistä tilintarkastushavainnoista, mukaan lukien mahdolliset sisäisen valvonnan merkittävät puutteellisuudet, jotka tunnistamme tilintarkastuksen aikana.

Lisäksi annamme hallintoelimille vahvistuksen siitä, että olemme noudattaneet riippumattomuutta koskevia relevantteja eettisiä vaatimuksia, ja kommunikoimme niiden kanssa kaikista suhteista ja muista seikoista, joiden voi kohtuudella ajatella vaikuttavan riippumattomuuteemme, ja soveltuviin tapauksissa niihin liittyvistä varotoimista.

Päätämme, mitkä hallintoelinten kanssa kommunikoiduista seikoista olivat merkittävimpiä tarkasteltavana olevan tilikauden tilintarkastuksessa ja näin ollen ovat tilintarkastuksen kannalta keskeisiä. Kuvaamme kyseiset seikat tilintarkastuskertomuksessa, paitsi jos säädös tai määräys estää kyseisen seikan julkistamisen tai kun äärimmäisen harvinaisissa tapauksissa toteamme, ettei kyseisestä seikasta viestitä tilintarkastuskertomuksessa, koska siitä aiheutuvien epäedullisten vaikutusten voitaisiin kohtuudella odottaa olevan suuremmat kuin tällaisesta viestinnästä koitua yleinen etu.

MUUT RAPORTOINTIVELVOITTEET

Tilintarkastustoimeksiantoa koskevat tiedot

Olemme toimineet yhtiökokouksen valitsemana tilintarkastajana 1.1.2011 alkaen yhtäjaksoisesti 7 vuotta. Nykyinen päävastuullinen tilintarkastaja KHT Toni Aaltonen on valittu tehtävään 28.3.2012.

MUU INFORMAATIO

Hallitus ja toimitusjohtaja vastaavat muusta informaatiosta. Muu informaatio käsittää toimintakertomuksen ja vuosikertomukseen sisältyvän informaation, mutta se ei sisällä tilinpäätöstä eikä sitä koskevaa tilintarkastuskertomustamme. Olemme saaneet toimin-

takertomuksen käyttööme ennen tämän tilintarkastuskertomuksen antamispäivää, ja odotamme saavamme vuosikertomuksen käyttööme kyseisen päivän jälkeen. Tilinpäätöstä koskeva lausuntonamme ei kata muuta informaatiota.

Velvollisuutenamme on lukea edellä yksilöity muu informaatio tilinpäätöksen tilintarkastuksen yhteydessä ja tätä tehdessämme arvioida, onko muu informaatio olennaisesti ristiriidassa tilinpäätöksen tai tilintarkastusta suoritettaessa hankkimamme tietämyksen kanssa tai vaikuttaako se muutoin olevan olennaisesti virheellistä. Toimintakertomuksen osalta velvollisuutenamme on lisäksi arvioida, onko toimintakertomus laadittu sen laatimiseen sovellettavien säännösten mukaisesti.

Lausuntonamme esitämme, että toimintakertomuksen ja tilinpäätöksen tiedot ovat yhdenmukaisia ja että toimintakertomus on laadittu toimintakertomuksen laatimiseen sovellettavien säännösten mukaisesti.

Jos teemme ennen tilintarkastuskertomuksen antamispäivää käyttööme saamaamme muuhun informaatioon kohdistamamme työn perusteella johtopäätöksen, että kyseisessä muussa informaatiossa on olennainen virheellisyys, meidän on raportoitava tästä seikasta. Meillä ei ole tämän asian suhteen raportoitavaa.

MUUT LAUSUNNOT

Puollamme tilinpäätöksen vahvistamista. Hallituksen esitys taseen osoittaman voiton käyttämisestä on osakeyhtiölain mukainen. Puollamme vastuuvapauden myöntämistä emoyhtiön hallituksen jäsenille sekä toimitusjohtajalle tarkastamaltamme tilikaudelta.

Helsingissä 12. helmikuuta 2018
KPMG OY AB
Toni Aaltonen
KHT

SELVITYS TIKKURILAN HALLINTO- JA OHJAUSJÄRJESTELMÄSTÄ 2017

1. JOHDANTO

Tämä Tikkurila Oyj:n (myöhemmin "Tikkurila" tai "Konserni", jolla viitataan sekä Tikkurila Oyj:öön että Tikkurila-konserniin) selvitys hallinto- ja ohjausjärjestelmästä on laadittu voimassa olevan lainsäädännön mukaisesti. Tämä selvitys hallinto- ja ohjausjärjestelmästä julkaistaan erillisenä hallituksen toimintakertomuksesta. Selvitys on saatavilla internetsivustolta www.tikkurilagroup.com/fi, ja se sisältyy myös Tikkurilan vuoden 2017 vuosikatsaukseen.

YLEISET PERIAATTEET JA VIITEKEHYS

Tikkurila noudattaa hallintoperiaatteissaan ja päätöksenteossaan:

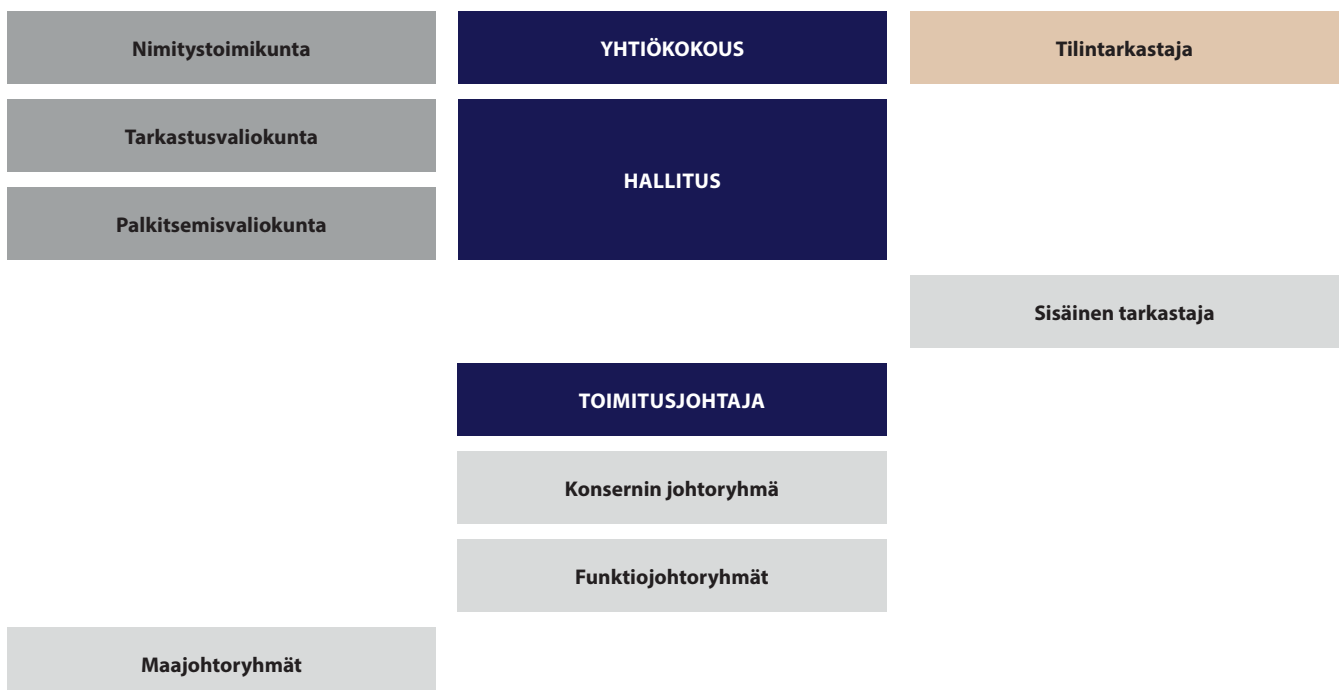
- Suomen osakeyhtiölakia
- Suomen arvopaperimarkkinalakia
- Suomen listayhtiöiden hallinnointikoodia
- Tikkurila Oyj:n yhtiöjärjestystä
- Finanssivalvonnan standardeja
- Nasdaq Helsingin sääntöjä
- Arvopaperimarkkinayhdistys ry:n suositusta julkisissa ostotarjouksissa noudatettavista menettelytavoista (ostotarjouskoodi)
- muuta Tikkurilan toimintaan liittyvää lainsäädäntöä ja sääntelyä

Tietoa konsernin hallinnoinnista löytyy myös Tikkurilan internetsivuilta.

Koska konserni toimii myös Tikkurila Oyj:n kotipaikan ulkopuolisilla markkinoilla, otetaan yhtiön toiminnassa huomioon paikallinen lainsäädäntö. Lisäksi konsernilla on useita sisäisiä politiikkoja ja ohjeita, joissa governance-asiat on otettu huomioon tai ohjeistettu.

2. TIKKURILAN TOIMI- JA HALLINTOELIMET

Seuraavassa kuvassa on esitetty Tikkurilan tärkeimmät toimi- ja hallintoelimet:

Yhtiön hallintoelinten pätehtävät on pääosin määritelty osakeyhtiölain mukaisesti.

VARSINAINEN YHTIÖKOKOUS

Tikkurila Oyj:n varsinainen yhtiökokous on yhtiön korkein päättävä elin, ja sen tehtävät on määritelty muun muassa Suomen osakeyhtiölaissa ja Tikkurilan yhtiöjärjestyksessä. Osakeyhtiölain mukaan varsinainen yhtiökokous pidetään kerran vuodessa ennen kesäkuun loppua. Varsinainen yhtiökokous päättää muun muassa:

- viimeisimmän tilikauden tilinpäätöksen vahvistamisesta
- tilintarkastetussa tilinpäätöksessä esitettyjen voittovarojen käyttämisestä
- hallituksen jäsenten määrästä
- hallituksen jäsenten valinnasta ja palkitsemisesta
- tilintarkastajan valinnasta ja palkkiosta
- hallituksen jäsenten ja toimitusjohtajan vastuuvapaudesta
- hallituksen tai osakkeenomistajien yhtiökokoukselle tekemistä ehdotuksista (esim. hallituksen valtuutukset, omien osakkeiden hankinta, osakkeisiin liittyvien erityisten oikeuksien antaminen)
- yhtiöjärjestyksen muutoksista

Tikkurila Oyj:llä on yksi osakelaji ja näin ollen kaikilla osakkeilla on yhtäläiset äänestysoikeudet yhtiökokouksissa. Lisätietoa varsinaisesta yhtiökokouksesta on saatavilla Tikkurilan yhtiöjärjestyksestä, joka löytyy yhtiön internetsivuilta osoitteesta <http://www.tikkurilagroup.com/fi/hallinnointi/yhtiöjarjestys/>.

Vuoden 2017 varsinaisen yhtiökokouksen päätökset on esitetty hallituksen vuoden 2017 toimintakertomuksessa. Kaikki yhtiökokouksen materiaalit ja päätökset on julkistettu yhtiön internetsivuilla. Vuoden 2018 varsinainen yhtiökokous pidetään 12.4.2018.

NIMITYSTOIMIKUNTA

Varsinaisen yhtiökokouksen päätöksen perusteella Tikkurilalla on osakkeenomistajista tai osakkeenomistajien edustajista koostuva nimitystoimikunta, jonka tehtävänä on vuosittain valmistella ja esitellä seuraavalle varsinaiselle yhtiökokoukselle tehtävät ehdotukset hallituksen puheenjohtajaksi, varapuheenjohtajaksi ja jäseniksi sekä näiden palkkioiksi. Nimitystoimikuntaan valitaan kolmen suurimman osakkeenomistajan edustajat, minkä lisäksi yhtiön hallituksen puheenjohtaja toimii nimitystoimikunnan asiantuntijajäsenenä.

Nimitystoimikunta kutsutaan kokoon siten, että Tikkurilan kolmea suurinta Euroclear Finland Oy:n pitämään yhtiön osakasluetteloon rekisteröityä osakkeenomistajaa pyydetään kutakin nimeämään yhden jäsenen nimitystoimikuntaan. Tämän lisäksi Tikkurilan hallituksen puheenjohtaja toimii nimitystoimikunnan asiantuntijajäsenenä.

Nimitystoimikunnan jäsenet olivat 13.6.2017 saakka Oras Invest Oy:n hallituksen puheenjohtaja Pekka Paasikivi, Keskinäinen Eläkevakuutusyhtiö Ilmarisen toimitusjohtaja Timo Ritakallio ja Keskinäinen Työeläkevakuutusyhtiö Varman sijoitustoiminnoista vastaava johtaja, varatoimitusjohtaja Reima Rytölä. Tikkurila Oyj:n kolme suurinta 31.5.2017 osakasluetteloon rekisteröityä osakkeenomistajaa nimittivät edustajansa Tikkurilan nimitystoimikuntaan siten, että kokoonpano on 13.6.2017 alkaen ollut seuraava: Oras Invest Oy:n Chief Operating Officer Annika Paasikivi, Keskinäinen Työeläkevakuutusyhtiö Varman sijoitustoiminnoista vastaava johtaja, sekä varatoimitusjohtaja Reima Rytölä, Keskinäinen Eläkevakuutusyhtiö Ilmarisen sijoitusjohtaja Mikko Mursula. Nimitystoimikunnan asiantuntijajäsen oli koko tilikauden ajan Tikkurila Oyj:n hallituksen puheenjohtaja Jari Paasikivi.

Vuonna 2017 nimitystoimikunta piti kaksi (2016: kolme) kokousta, ja osallistumisaste oli 100 (89) prosenttia.

HALLITUKSEN VALINNAN VALMISTELU JA HALLITUKSEN MONIMUOTOISUUS

Osakkeenomistajista tai osakkeenomistajien edustajista koostuva nimitystoimikunta valmistele vuosittain pidettävälle varsinaiselle yhtiökokoukselle ehdotuksen yhtiön hallituksen jäsenten lukumääräksi, hallituksen kokoonpanoksi, hallituksen puheenjohtajaksi ja varapuheenjohtajaksi sekä hallituksen jäsenten palkkioiksi. Nimitystoimikunta ottaa ehdotuksessaan huomioon yhtiöjärjestyksen ja voimassa olevan lainsäädännön. Hallituksen kokoonpanoa suunniteltaessa yhtiön nimitystoimikunta arvioi hallituksen kokoonpanoa yhtiön nykyisen ja tulevan liiketoiminnan tarpeiden näkökulmasta sekä ottaa huomioon hallituksen monimuotoisuuden.

Hallituksen monimuotoisuutta tarkastellaan eri näkökulmista. Tikkurilan hallituksen jäsenillä tulee olla riittävä ja toisiaan täydentävä kokemus ja osaaminen Tikkurilan liiketoiminnan kannalta tärkeimmiltä toimialoilta ja markkinoilta. Lisäksi olennainen tekijä on jäsenten henkilökohtaiset ominaisuudet ja niiden monimuotoisuus.

Muun muassa seuraavat tekijät otetaan huomioon hallitusten jäsenten valinnassa:

Osaamisalueet

- yrityksen arvonluontiprosessien tuntemus
- toimiala
- relevantit markkinat
- talous ja rahoitus
- hyvä hallinnointitapa (governance)

Henkilökohtainen tausta

- koulutustausta
- sukupuoli ja ikä
- persoonallisuus
- kulttuuri

Yhtiön tavoitteena on, että hallituksessa on edustettuna monimuotoisesti eri toimiala- ja markkinaosaaminen, eri ammatti- ja koulutustaustat, monipuolinen ikäjakauma ja molemmat sukupuolet. Sukupuolijakauman osalta tavoitteena on, että kumpaakin sukupuolta on edustettuna vähintään kaksi jäsentä.

Monimuotoisuusperiaatteiden toteutumista seurataan ja niistä raportoidaan yhtiön hallinnointiselvityksessä ja yritysraportissa.

HALLITUS

Hallituksen tehtävät ja vastuut on määritelty Suomen osakeyhtiölaissa ja muussa asiaankuuluvassa lainsäädännössä. Hallitus valvoo Tikkurilan johtamista ja toimintaa. Hallituksen tärkeimpiä tehtäviä ovat:

- hyväksyä konsernin strategia
- päättää pitkän aikavälin taloudelliset ja toiminnalliset tavoitteet
- hyväksyä liiketoimintasuunnitelmat
- päättää merkittävistä organisaatiomuutoksista sekä yritysostoista ja -myynneistä
- päättää merkittävistä investoinneista sekä merkittävistä kuluista, sitoumuksista ja sisäisistä ohjeistuksista
- päättää olennaisista rahoitukseen ja riskienhallintaan liittyvistä asioista sekä niihin liittyvistä sitoumuksista ja takauksista
- hyväksyä tai vahvistaa ylimmän johdon nimitykset ja palkkiot
- nimittää ja erottaa yhtiön toimitusjohtaja sekä vahvistaa Tikkurilan johtoryhmän jäsenten nimitykset
- seurata ja arvioida toimitusjohtajan toimintaa
- varmistaa, että yhtiöllä on riittävät suunnittelu-, tieto- ja valvontajärjestelmät taloudellisen raportoinnin ja riskienhallinnan osalta
- tehdä ehdotukset yhtiökokoukselle muun muassa osingonjaosta ja kutsua yhtiökokous koolle
- valvoa konserniohjeiden noudattamista
- varmistaa, että kirjanpito ja muu taloushallinto ja niihin liittyvä tarkastustoiminta on asianmukaisesti järjestetty

Hallitus edustaa kaikkia osakkeenomistajia, ja sen tulee toimia aina konsernin ja Tikkurila Oyj:n kaikkien osakkeenomistajien parhaan edun mukaisesti.

Tikkurilan hallitukseen kuuluu yhtiöjärjestyksen mukaan 3–7 varsinaisen yhtiökokouksen valitsemaa jäsentä. Jäsenten toimikausi kestää seuraavan varsinaisen yhtiökokouksen loppuun saakka. Hallitus kokoontuu puheenjohtajan kutsusta. Hallitus on päätösvaltainen, kun paikalla on enemmän kuin puolet jäsenistä. Toimitusjohtaja ja talousjohtaja osallistuvat hallituksen kokouksiin asioiden esittelijöinä ja lakiasiaintoiminnan ja hallituksen sihteerinä.

Tilikaudella 2017 Tikkurila Oyj:n hallituksessa olivat koko vuoden ajan seuraavat kuusi jäsentä:

- Eeva Ahdekivi, hallituksessa yhtäjaksoisesti vuodesta 2009
- Harri Kerminen, hallituksessa yhtäjaksoisesti vuodesta 2012
- Riitta Mynttinen, hallituksessa yhtäjaksoisesti vuodesta 2011
- Pia Rudengren, hallituksessa yhtäjaksoisesti vuodesta 2009
- Jari Paasikivi (puheenjohtaja), hallituksessa yhtäjaksoisesti vuodesta 2008, puheenjohtaja vuodesta 2010
- Petteri Walldén (varapuheenjohtaja) hallituksessa yhtäjaksoisesti vuodesta 2008, varapuheenjohtaja vuodesta 2010

Hallituksen kaikki jäsenet ovat yhtiöstä riippumattomia ja lukuun ottamatta Jari Paasikiveä myös riippumattomia merkittävistä osakkeenomistajista. Hallituksen puheenjohtaja Jari Paasikivi on Oras Invest Oy:n toimitusjohtaja. Oras Invest Oy omistaa noin 18 prosenttia Tikkurila Oyj:n osakkeista, eikä Paasikivi näin ollen ole riippumaton merkittävistä osakkeenomistajista.

Hallitustyön tehokkuuden varmistamiseksi hallitus arvioi vuosittain omaa toimintaansa. Tuloksia käytetään hallituksen työskentelytapojen kehittämiseen sekä parantamaan hallituksen ja toimitusjohtajan välistä yhteistyötä.

Vuonna 2017 hallitus kokoontui 12 (2016: 10) kertaa. Jäsenten keskimääräinen osallistumisaste oli 99 (98) prosenttia.

HALLITUKSEN PALKITSEMINEN

Varsinainen yhtiökokous päätti huhtikuussa 2017 hallituksen jäsenille maksettavista palkkioista. Hallituksen vuoden 2017 vuosipalkkiot olivat seuraavat:

- puheenjohtajan vuosipalkkio 64 000 euroa
- varapuheenjohtajan ja tarkastusvaliokunnan puheenjohtajan vuosipalkkio 40 000 euroa
- muiden jäsenten vuosipalkkio 32 000 euroa

Hallituksen vuosipalkkio maksettiin yhtiön osakkeiden ja rahaosuuden yhdistelmänä siten, että vuosipalkkiosta noin 40 prosenttia maksettiin joko Tikkurilan omistamina tai markkinoilta hankittuina Tikkurilan osakkeina ja 60 prosenttia maksettiin rahana.

Lisäksi maksettiin seuraavat kokouskohtaiset kokouspalkkiot:

- Suomessa asuvat jäsenet 600 euroa kokoukselta
- muissa maissa asuvat jäsenet 1 200 euroa kokoukselta

Puhelin- ja videokokouksista päätettiin maksaa 600 euroa kokoukselta. Kokouspalkkiota maksettiin myös valiokuntien kokouksista. Matkakustannukset korvattiin konsernin matkustuspoliitikan mukaisesti. Kokouspalkkiot maksettiin rahana jäsenten pankkitileille.

Hallituksen jäsenet eivät olleet työ- tai toimisuhteessa Tikkurilaan.

TARKASTUSVALIOKUNTA

Vuonna 2017 tarkastusvaliokunnan puheenjohtajana toimi Eeva Ahdekivi 4.4.2017 saakka ja Pia Rudengren 4.4.2017 alkaen. Tarkastusvaliokunnan kolmantena jäsenenä toimi Riitta Mynttinen.

Tarkastusvaliokunnan tehtävänä on avustaa yhtiön hallitusta huolehtimaan siitä, että yhtiön taloudellinen raportointi, sisäinen valvonta

ja tilintarkastus ovat asianmukaisesti järjestetty ja että Tikkurila toimii lakien, määräysten ja yhtiön hallituksen vahvistamien liiketapaperiaatteiden (Code of Conduct) sekä muiden sisäisten ohjeiden mukaisesti.

Tikkurilan tarkastusvaliokunnalla ei ole toimeenpanovaltaa. Tarkastusvaliokunta muun muassa:

- arvioi ja valvoo tilinpäätöksen, puolivuosisikatsauksen ja liiketoimintakatsausten laatimista sekä omaisuuserien arvonalentumistestauksia
- käsittelee konsernin riskienhallintaperiaatteita ja -toimintaa
- arvioi lakien, määräysten ja Tikkurilan sisäisten ohjeistusten, kuten liiketapa- ja laskentaperiaatteiden noudattamista, sekä yritys vastuun kehittämistä
- vahvistaa sisäisen tarkastuksen ja ulkopuolisen tilintarkastuksen tarkastussuunnitelmat
- valmistelee tilintarkastajien valintaa
- hyväksyy ennakolta yhtiön tilintarkastusyhteisöltä mahdollisesti ostettavat muut kuin tilintarkastuspalvelut
- käsittelee selvityksen hallinto- ja ohjausjärjestelmästä

Vuonna 2017 tarkastusvaliokunta kokoontui 5 (2016: 5) kertaa. Osallistumisaste oli 100 (100) prosenttia. Konsernin talousjohtaja Jukka Havia toimi valiokunnan sihteerinä. Lisäksi Tikkurilan päävastuullinen tilintarkastaja Toni Aaltonen osallistui kokouksiin ja raportoi tarkastusvaliokunnalle. Tikkurilan sisäinen tarkastaja raportoi tarkastusvaliokunnalle sisäiseen tarkastukseen liittyvistä asioista.

Vuonna 2017 tarkastusvaliokunta käsiteli konsernin säännönmukaisia taloudellisia raportteja ennen hallituksen kokouksia, keskusteli tulosohejuksesta ja siihen liittyvistä periaatteista, käsiteli sisäiset ja ulkoiset tarkastuskertomukset ja tarkastussuunnitelmat sekä valmisti tilintarkastajan valintaa koskevan ehdotuksen yhtiökokoukselle 2017.

PALKITSEMISVALIOKUNTA

Hallitus perusti maaliskuussa 2012 palkitsemisvaliokunnan käsittelemään johdon palkitsemiseen liittyviä asioita. Valiokunnan puheenjohtajana vuonna 2017 toimi Jari Paasikivi, ja jäsenenä Petteri Walldén sekä Harri Kerminen. Vuonna 2017 palkitsemisvaliokunta kokoontui kolme kertaa (2016: yhden kerran), ja keskimääräinen osallistumisaste oli 100 (100) prosenttia.

HALLITUKSEN JÄSENTEN OSALLISTUMINEN JA PALKITSEMINEN, YHTEENVETO 2017

Nimi	Positio	Hallitus						Tarkastusvaliokunta		Palkitsemisvaliokunta			kaikki palkkiot yhteensä
		kokousten määrä	EUR	EUR	EUR	EUR	EUR	kokousten määrä	EUR	kokousten määrä	EUR	EUR	
Eeva Ahdekivi	Hallituksen jäsen	12/12	12 791	19 209	32 000	7 200	39 200	5/5	3 000			42 200	
Harri Kerminen	Hallituksen jäsen	12/12	12 791	19 209	32 000	7 200	39 200			3/3	1 800	41 000	
Riitta Mynttinen	Hallituksen jäsen	11/12	12 791	19 209	32 000	11 400	43 400	5/5	5 400			48 800	
Jari Paasikivi	Hallituksen puheenjohtaja ja palkitsemisvaliokunnan puheenjohtaja	12/12	25 582	38 418	64 000	7 200	71 200			3/3	1 800	73 000	
Pia Rudengren	Hallituksen jäsen ja tarkastusvaliokunnan puheenjohtaja	12/12	15 994	24 006	40 000	11 400	51 400	5/5	5 400			56 800	
Petteri Walldén	Hallituksen varapuheenjohtaja	12/12	15 994	24 006	40 000	7 200	47 200			3/3	1 800	49 000	
YHTEENSÄ		71/72	95 943	144 057	240 000	51 600	291 600	15/15	13 800	9/9	5 400	310 800	
		(98,6 %)						(100,0 %)		(100,0 %)			

TOIMITUSJOHTAJA

Hallitus nimittää toimitusjohtajan tehtävänsä ja päättää tämän palkitsemisesta ja muista eduista. Toimitusjohtaja vastaa konsernin päivittäisestä johtamisesta. Toimitusjohtaja johtaa yhtiötä Suomen osakeyhtiölain, hallinnointikoodin ja hallituksen antamien ohjeiden mukaisesti.

Toimitusjohtajan tehtäviin kuuluu muun muassa liiketoiminnan johtaminen hallituksen ohjeiden mukaisesti, hallituksen kokouksissa käsiteltävien asioiden valmistelu, hallituksen tekemien päätösten täytäntöönpano sekä muut osakeyhtiölain mukaiset asiat.

Erkki Järvinen toimi Tikkurilan toimitusjohtajana tammikuusta 2009 alkaen syyskuuhun 2017 saakka. Hallitus nimitti konsernin talousjohtaja Jukka Havian Tikkurilan tilapäiseksi toimitusjohtajaksi 21.9.2017 alkaen.

KONSERNIN JOHTORYHMÄ

Tikkurila-konsernin johtoryhmän puheenjohtajana toimii toimitusjohtaja. Johtoryhmä avustaa toimitusjohtajaa yhtiön johtamisessa ja kehittämisessä. Toimitusjohtaja tekee ehdotuksen Tikkurila-konsernin johtoryhmän jäsenistä, ja hallitus hyväksyy jäsenten nimitykset sekä palkitsemiseen liittyvät asiat. Tikkurila toimii useissa maissa, joissa sillä on monia erillisiä juridisia yksiköitä. Tikkurilan toimitusjohtaja vastaa sellaisiin merkittäviin asioihin liittyvästä päätöksenteosta, jotka eivät vaadi hallituksen päätöstä.

Tikkurila-konsernin johtoryhmä toimi seuraavassa kokoonpanossa vuoden 2017 lopussa:

- Jukka Havia, Chief Financial Officer, ja vt. toimitusjohtaja
- Melisa Bärholm, Senior Vice President, HR
- Petri Miettinen, Senior Vice President, Operations
- Janno Paju, Senior Vice President, Sales
- Meri Vainikka, Senior Vice President, Offering

Johtoryhmän, ja myös yhtiön hallituksen, sihteerinä toimi konsernin lakiasianjohtaja Antti Kiuru, joka myös vastaa konsernin riskienhallinnasta.

Tilikauden 2017 aikana konsernin johtoryhmä ja johtamisjärjestelmä muuttuivat seuraavasti:

- Toukokuun alussa johtoryhmän uusiksi jäseniksi nimettiin Meri Vainikka (Offering) ja Melisa Bärholm (henkilöstöhallinto), ja Kenneth Sundberg lopetti johtoryhmässä; ja samassa yhteydessä konsernin johtamisjärjestelmää muutettiin:
 - * siirtymällä funktiovetoiseen ja keskitettyyn organisoitumismalliin
 - * lopettamalla Area Board -rakenne, jolla aiemmin oli ohjattu tytäryhtiötä
 - * lopettamalla Business Board, joka oli myynnin ja markkinoinnin yhteistyöelin konsernitasolla
- Hallituksen päätöksellä Erkki Järvisen toimitusuhde loppui, ja Jukka Havia nimitettiin tilapäiseksi toimitusjohtajaksi 21.9.2017 alkaen

TOIMITUSJOHTAJALLE RAPORTOIVAN JOHDON PALKITSEMINEN

Tikkurilan hallitus päättää Tikkurila Oyj:n toimitusjohtajalle suoraan raportoivien konsernijohtoon kuuluvien henkilöiden palkitsemisesta sekä työ- ja toimitusuhde ehtoista.

JOHTORYHMÄN PALKITSEMINEN VUONNA 2017, YHTEENVETO

Muut konsernin johtoryhmän jäsenet kuuluivat käteisperusteisen vuosibonusohjelman 2017 sekä vuosina 2012 ja 2016 päätettyjen osakeperusteisten sitouttamis- ja kannustinjärjestelmien piiriin. Kannustinohjelmien sisältöä on kuvattu tarkemmin kohdissa "Käteisperusteinen vuosibonusohjelma" ja "Osakeperusteiset sitouttamis- ja kannustinjärjestelmät".

Erillisessä palkka- ja palkkioselvityksessä on tarkempia tietoja Tikkurila Oyj:n hallituksen ja konsernin johtoryhmän palkitsemisesta. Lisäksi konsernitalinpäätöksen liitetiedoissa on lisätietoja osakeperusteiseen palkitsemiseen liittyen.

PALKITSEMINEN TILIKAUDELLE 2017, BRUTTO, EUROINA

suoriteperusteisesti, ts. ei maksuperusteisesti esitettynä

Konsernin johtoryhmä	Kiinteä palkka	Luontoisedut	Kiinteä palkitseminen yhteensä	Vuosibonus (vuodelta 2016 ***)	Vuosibonus (vuodelta 2017)	Osakeperusteinen palkitseminen****	Muuttuva palkitseminen yhteensä	Lisäeläke	Palkitseminen yhteensä
Toimitusjohtaja									
Erkki Järvinen 1-9/2017 *	1 113 485	14 951	1 128 435	21 017	0	0	21 017	91 373	1 240 825
Jukka Havia (Interim CEO) 9-12/2017	68 157	3 171	71 329	0	0	0	0	0	71 329
Muut johtoryhmän jäsenet, yhteensä **	1 121 464	46 720	1 168 185	28 027	0	9 841	37 868	0	1 206 053
Konsernin johtoryhmä, yhteensä	2 303 106	64 843	2 367 949	49 044	0	9 841	58 885	91 373	2 518 207

* sisältää myös kertaluonteisen irtisanomiskorvauksen, sekä irtisanomisajan palkan vuoden 2017 loppuun asti

** Janno Paju ja Petri Miettinen 1-12/2017; Meri Vainikka ja Melisa Bärholm 5-12/2017; Kenneth Sundberg 1-6/2017; Jukka Havia (CFO) 1-8/2017

*** Jaksotusero liittyen vuoden 2016 bonuksiin, jotka on maksettu vuonna 2017

**** IFRS 2 -standardin perusteella konsernituloslaskelmaan 2017 kirjatut henkilöstökulut

3. TILINTARKASTUS, SISÄINEN VALVONTA, SISÄINEN TARKASTUS JA MUUT HALLINNOINTIA KOSKEVAT TIEDOT

TILINTARKASTUS

Yhtiöjärjestyksen mukaan Tikkurilalla on yksi tilintarkastaja, jonka tulee olla Keskuskauppakamarin hyväksymä tilintarkastusyhteisö. Tilikaudelle 2017 tilintarkastusyhteisöksi valittiin KPMG Oy Ab, joka toimi myös edellisellä tilikaudella tilintarkastajana.

Hallituksen tarkastusvaliokunta valmistelee tilintarkastajan valintaprosessia. Tilintarkastajan peräkkäisten yhteenlaskettujen toimikausien kesto voi olla enintään seitsemän vuotta. Tikkurilan nykyinen päävastuullinen tilintarkastaja Toni Aaltonen KPMG Oy Ab:ltä on aloittanut tässä tehtävässä tilikaudella 2012.

Lakisääteisessä tilintarkastuksessa tilintarkastajan tehtävänä on tarkastaa Tikkurila Oyj:n kirjanpito (pohjautuu Suomen kirjanpitolakiin), Tikkurila-konsernin kirjanpito (IFRS), hallituksen toimintakertomus, tilinpäätös liitetietoineen sekä yhtiön hallinto. Tikkurilan tilikausi on kalenterivuosi. Tilintarkastaja raportoi pääasiassa tarkastusvaliokunnan kautta, mutta osallistuu vuodessa vähintään yhteen hallituksen kokoukseen. Tilintarkastaja myös tarkastaa, että erillisenä kertomuksena annettu selvitys hallinto- ja ohjausjärjestelmästä on annettu ja että sen taloudellisiin raportointiprosesseihin liittyvien sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestelmien pääpiirteittäinen kuvaus on yhdenmukainen tilinpäätöksen kanssa.

Varsinainen yhtiökokous valitsee tilintarkastajan yhdeksi toimikaudeksi kerrallaan. Tilintarkastaja raportoi hallitukselle vähintään kerran vuodessa sekä osallistuu hallituksen tarkastusvaliokunnan kokouksiin.

Vuonna 2017 KPMG:n tilintarkastuspalkkiot olivat 433 (2016: 448) tuhatta euroa ja muiden palvelujen palkkiot yhteensä 47 (86) tuhatta euroa. Tilikaudella 2017 konserniyhtiöiden muille tilintarkastusyhteisöille kuin KPMG:lle suoritetujen tilintarkastuspalkkioiden määrä oli 26 (74) tuhatta euroa.

Tilikaudesta 2017 alkaen Tikkurilalla on ollut sisäinen kirjallinen ohjeistus muiden kuin tilintarkastuspalvelujen ostamiseen tilintarkastusyhteisöltä. Hallituksen tarkastusvaliokunta valvoo kyseisen ohjeen noudattamista. Ohjeistus muun muassa määrittelee ne palvelut, joita yhtiö ei voi missään olosuhteissa ostaa tilintarkastusyhteisöltä, ja kuvaa etukäteishyväksyntä- ja raportointiprosessit siltä osin, kun muita kuin tilintarkastuspalveluita hankitaan tilintarkastusyhteisöltä.

SISÄINEN VALVONTA

Tikkurilassa on sisäisen valvonnan järjestelmä, jonka tarkoituksena on

- suojella omaisuuden arvoa
- varmistaa toiminnan tarkoituksenmukaisuus ja tehokkuus, mukaan lukien
- taloudellisen ja toiminnallisen raportoinnin luotettavuus
- säännösten ja toimintaperiaatteiden noudattaminen
- toiminnan tavoitteidenmukaisuus

Sisäinen valvonta on olennainen osa kaikkea Tikkurilan toimintaa ja kattaa konsernin kaikki tasot. Sisäisen valvonnan toteuttamisesta vastaa yhtiön koko henkilöstö ja sen toimivuutta seurataan esimiesten toimesta osana operatiivista johtamista.

Sisäisen valvonnan tärkeimmät osa-alueet ovat

- johtamistapa- ja organisaatiokulttuuri
- riskien arviointi
- valvontatoimenpiteet
- raportointi ja tiedonvälitys
- seuranta ja tarkastus

Tikkurilan arvot, liiketapaperiaatteet ja konsernitason toimintaohjeet luovat perustan yhtiön hallinnoinnille ja sisäiselle valvonnalle. Tikkurilan jokaisella työntekijällä on oikeus ja velvollisuus tehdä ilmoitus konsernin Compliance Officerille tai sisäiselle tarkastukselle, tarvittaessa nimettömänä, lain, liiketapaperiaatteiden ja konserniohjeiden vastaisesta toiminnasta. Tilikaudesta 2012 alkaen konsernissa on ollut käytössä ulkopuolisen palveluntarjoajan ns. whistle blowing -sovellus, jota kautta konsernin työntekijät tai yhteistyökumppanit voivat tehdä anonymisti ilmoituksia väärinkäytösepäilyistä. Tilikauden 2017 aikana tämän järjestelmän kautta tuli joitakin ilmoituksia, jotka käsiteltiin loppuun ja joista ei ilmennyt mitään olennaisia väärinkäytöksiä.

TALOUDELLISEN RAPORTOINNIN PROSESSI

Jokainen Tikkurila-konsernin tytäryhtiö laatii kuukausittain ennalta määritellyn raportointimallin, konsernin raportointimallin ja -aikataulun mukaisesti IFRS-perusteisen tuloslaskelman, taseen, rahavirtalaskelman ja ennusteen tulevasta kehityksestä. Yhtiöt raportoivat lisäksi neljännesvuosittain tuloslaskelma- ja tase-erittelyt sekä taseen ulkopuoliset vastuut. Emoyhtiö yhdistelee kaikkien konserniyhtiöiden raportoidut tiedot konsernilaskelmaksi ja segmenttilaskelmiksi, joiden perusteella muun muassa yhtiön hallitukselle ja konsernin johdolle toimitetaan säännölliset kuukausiraportit.

Konserniyhtiöiden raportointiaikataulua seurataan päiväkohtaisesti, ja paikallisten yhtiöiden sekä konsernitason controllerien tehtävänä on varmistaa, että raportointi on oikeanaikaista ja oikeansisältöistä. Lisäksi konsernihallinnon analytiikkayksikkö, joka on riippumaton liiketoimintayksiköistä ja eri funktioista, analysoi historiallista taloustietoa ja tulevaisuuden ennusteita muun muassa eri yksiköiden välillä, verrattuna historiaan ja verrattuna asetettuihin budjetteihin tai muihin tavoitteisiin. Konsernin ja liiketoiminta-alueiden johto vieraillee säännöllisesti liike-toimintayksiköissä. Yhtiöiden taloudellinen raportointi on osa ylimmän johdon raportointia, ja näin säännöllisen seurannan piirissä.

SISÄINEN TARKASTUS

Sisäinen tarkastus vastaa konsernin riippumattomasta arviointi- ja varmennustoiminnasta, jonka keskeisenä tehtävänä on tukea konsernin johtoa ja hallitusta niiden valvontatehtävässä. Tarkastusvaliokunta on vahvistanut Tikkurilan sisäisen tarkastuksen toimintaohjeen. Tarkoituksena on arvioida ja osallistua konsernin riskienhallinnan, valvonnan ja hallintotietojärjestelmien parantamiseen. Sisäisellä tarkastuksella on rajoittamaton pääsy kaikkiin Tikkurilan tietoihin. Sisäinen tarkastus keskittyy sekä liiketoimintayksiköiden että liiketoimintaprosessien tarkastukseen. Vuosittaiset suunnitelmat laaditaan Tikkurila-konserniin kohdistuvien riskien olennaisuusarviointin perusteella. Sisäinen tarkastus ja ulkoinen tilintarkastus toimivat yhteistyössä ja vaihtavat tietojaan säännöllisesti.

Vuoden 2011 alusta alkaen Tikkurilalla on ollut oma sisäinen tarkastaja, joka vastaa sisäisen tarkastuksen tehtävistä ulkopuolisten asiantuntijoiden avustuksella ja joka raportoi hallituksen tarkastusvaliokunnalle. Lisäksi konsernin sisäisiä resursseja on hyödynnetty joidenkin sisäisen tarkastuksen tehtävien toteuttamisessa.

Vuonna 2017 sisäinen tarkastus teki tarkastuksia mm. markkinointitoimenpiteiden vaikutusten arviointiin, tutkimus- ja tuotekehitysprojektien tehokkuuteen sekä uuden toiminnanohjausjärjestelmän prosessikontrolleihin liittyen. Lisäksi tehtiin yhtiön sisäistä konsernitason ohjeistusta koskeva tarkastus, jota syvennetään vielä vuoden 2018 alkupuolella. Vuoden 2018 tavoitteena on siirtää painopistettä enemmän hallintotietojärjestelmien tarkastamiseen, ja myös tehdä maakohtaisia tarkastuksia valituilla markkina-alueilla. Helmikuussa 2018 yhtiössä aloitti uusi, konsernin ulkopuolelta rekrytoitu sisäinen tarkastaja.

RISKIENHALLINNAN PERIAATTEET

Riskienhallinnan tavoitteena on liiketoiminnan jatkuvuuden varmistaminen kaikissa olosuhteissa, liiketoimintamahdollisuuksien hyödyntäminen mahdollisimman järkevästi ja vain tiedostettuja riskejä ottamalla sekä halutun kokonaisriskitason saavuttaminen. Tavoitteena on myös varmistaa yhtiön tuotteiden turvallisuus, henkilöstön turvallinen työskenteleminen ja yhtiön omien toimintatapojen ja ohjeistusten noudattaminen. Riskienhallinta on osa konsernin strategista ja operatiivista suunnittelua, ja se linkittyy myös sisäiseen valvontaan.

Tikkurila pyrkii ennakoivasti ja systemaattisesti tunnistamaan, analysoimaan, arvioimaan ja hallitsemaan merkittävimmät riskit, jotka jaetaan seuraaviin pääryhmiin: strategiset riskit, operatiiviset riskit, rahoitusriskit ja vahinkoriskit. Pääperiaatteena on systemaattisen riskienhallintaprosessin kautta määritellä ja saavuttaa optimaalinen kokonaisriskitaso suhteessa Tikkurilan riskikantokykyyn sekä samalla varmistaa toiminnan jatkuvuus.

Tikkurilan riskienhallinta perustuu Suomen listayhtiöiden hallinnointikoodiin sekä Tikkurilan riskienhallintapolitiikkaan. Lisäksi johdon tavoitteita, vastuunjakoja ja riskirajoja määritellään tarkemmin eri konserniohjeissa.

Tikkurila Oyj:n hallitus määrittelee riskienhallinnan pääperiaatteet ja hyväksyy konsernin riskienhallintapolitiikan, ja tarkastusvaliokunta avustaa hallitusta riskienhallinnan valvonnassa. Konsernifunktiot vastaavat oman toiminta-alueensa riskeistä ja niiden hallinnasta.

Tikkurilassa riskienhallinta toteutetaan kolmen puolustuslinjan viitekehikseen perustuen. Konsernifunktiot – myynti, tarjooma, toimitusketju, talous ja henkilöstöhallinto - toteuttavat vastuualueittain yhteisesti sovittua riskien itsearviointimallia. Riskienhallintaprosessia koordinoi riskienhallinnan ohjausryhmä, jonka puheenjohtajana toimii konsernin lakiasianjohtaja. Riskienhallintaprosessin tuotokset raportoidaan säännöllisesti sekä sisäisesti että osana Tikkurila Oyj:n ulkoista raportointia.

Kustannusedun saavuttamiseksi ja kokonaisriskitason varmistami-

seksi osa Tikkurilan riskienhallintatoimenpiteistä hoidetaan keskitetysti; esimerkiksi keskeiset investointipäätökset ja tietyt rahoitus- ja vakuutusratkaisut tehdään aina konsernitasolla.

Alla olevassa kaavakuvassa on esitetty riskienhallinnan tasot sekä keskeiset toimielimet ja henkilöt, jotka osallistuvat Tikkurilan riskienhallintatyöhön:

SISÄPIIRIASIOIDEN HALLINTA

Markkinoiden väärinkäyttöasetuksen (EU) N:o 596/2014 (MAR) tultua voimaan 3.7.2016 Tikkurila on muuttanut sisäpiirihallinnoinnin ohjeita ja toimintatapoja vastaamaan uuden sääntelyn vaatimuksia. Uudet ohjeistukset ja toimintatavat koskevat muun muassa tiedonantovelvollisuutta, sisäpiiritiedon hallintaa, johtohenkilöiden ja heidän lähipiirinsä liiketoimien raportointia ja julkistamista sekä sisäpiirilueteloiden ylläpitämistä.

Yhtiö perustaa ja ylläpitää projektikohtaisia sisäpiirilueteloja tarpeen mukaan. Tällä hetkellä yhtiöllä ei ole luetteloja pysyvistä sisäpiiriläisistä.

Yhtiön johtoon kuuluvien henkilöiden ja heidän lähipiirinsä on ilmoitettava yhtiön rahoitusvälineisiin liittyvät liiketoimensa yhtiölle ja Finanssivalvonnalle.

Tikkurilan johtoon on määritelty kuuluvan seuraavat henkilöt:

- hallituksen jäsenet
- toimitusjohtaja
- CFO

Johdon lähipiiriin kuuluvat puolison, huollettavana olevan lapsen ja vähintään vuoden samassa taloudessa asuneiden sukulaisten lisäksi oikeushenkilö, trust tai henkilöyhtiö, jonka johtotehtäviä hoitaa johtotehtävissä toimiva henkilö tai edellä mainittu lähipiiriin kuuluva henkilö tai joka on tällaisen henkilön välittömässä tai välillisessä määräysvallassa tai joka on perustettu tällaisen henkilön hyväksi tai jonka taloudelliset edut ovat suuressa määrin samat kuin tällaisen henkilön taloudelliset edut.

Yksityiskohtaisempaa tietoa Tikkurilalle relevanteista riskeistä löytyy hallituksen toimintakertomuksesta, joka on osa tilikauden 2017 virallista tilinpäätösaineistoa.

Tikkurila noudattaa NASDAQ OMX Helsinki Oy:n sisäpiiriohjetta, jonka mukaan sisäpiiriläisen on suositeltavaa ajoittaa kaupankäynti yhtiön osakkeilla ajankohtiin, jolloin markkinoilla on mahdollisimman täydellinen tieto osakkeen arvoon vaikuttavista seikoista. Tämän ja yhtiön sisäpiiriohjeen perusteella Tikkurilan johtoon määritellyt henkilöt sekä yhtiön määrittelemät taloudellista informaatiota vastaanottavat henkilöt eivät saa käydä kauppaa yhtiön arvopapereilla ajanjaksolla, joka alkaa raportointikauden lopusta ja päättyy seuraavan puolivuosisikatsauksen, liiketoimintakatsauksen (Q1 ja Q3) tai tilinpäätöksen julkaisuun ja joka tapauksessa vähintään kolmekymmentä vuorokautta ennen ko. raportin julkaisua.

LÄHIPIIRIHALLINTO

Tikkurilan lähipiiriin kuuluvat konsernin emoyhtiön hallituksen jäsenet, konsernin johtoryhmä ja keskeisten tytäryhtiöiden hallituksen jäsenet ja ylin johto, konserniyhtiöt ja osakkuusyhtiöt, sekä konsernin emoyhtiön merkittävät osakkeenomistajat. Yhtiön lähipiiriin kuuluvat lisäksi hallituksen ja johtoryhmän jäsenten läheiset perheenjäsenet ja määräysvalta-yhteisöt. Yhtiöllä on konsernitasoinen lähipiiripolitiikka, joka ohjeistaa lähipiiriasioiden hoidossa ja raportoinnissa. Yhtiöllä on myös kirjallinen lähipiiriluettelo.

Lähipiiritransaktiot tehdään lähtökohtaisesti markkinaehtoisesti ja niissä tulee välttää intressiristiriitoja. Merkittävät lähipiiritransaktiot tulee hyväksyä etukäteen konsernin emoyhtiön hallituksessa tai tarvittaessa yhtiökokouksessa.

HILJAINEN JAKSO

Tikkurila pitää ennen tilinpäätöksen ja puolivuosisikatsauksen sekä liiketoimintakatsausten (Q1 ja Q3) julkaisua niin sanotun hiljaisen ajanjakson. Jakso alkaa kyseisen raportointikauden päättymisestä, tai joka tapauksessa vähintään kolmekymmentä vuorokautta ennen ko. raportin julkaisua, ja kestää aina raportointikauden tilinpäätöksen tai osavuosisikatsausten julkaisuun asti. Hiljaisen ajanjakson aikana Tikkurilan edustajat eivät ole pääomamarkkinoiden edustajien käytettävissä eivätkä keskustele Tikkurilan taloudellisesta kehityksestä tai markkinoiden kehityksestä.

NÄKYMÄT

Tikkurila julkistaa ohjeistuksen (guidance) puolivuosisikatsauksessa, liiketoimintakatsauksissa (Q1 ja Q3) sekä tilinpäätöstiedotteessa sekä hallituksen toimintakertomuksessa. Tikkurila arvioi näkymiä ainoastaan siltä ajalta, kun se on kohtuullisesti mahdollista. Näkymät sisältävät johdon sanallisen arvion tulevasta liikevaihdosta ja kannattavuudesta. Arvio voi sisältää myös muuta tietoa. Mitään muita ennusteita ei anneta eikä mihinkään muihin tulevaisuudennäkymiä koskeviin kysymyksiin vastata, ellei yhtiö päätä päivittää ohjaustaan, jolloin se julkaisee päivityksestä pörssitiedotteen. Kaikki päivitykset julkaistaan ilman aiheetonta viivästystä.

VIESTINTÄ

Tikkurila on sitoutunut avoimuuteen, mikä merkitsee ennakoivaa, avointa, luotettavaa, johdonmukaista, puolueetonta ja ajankohtaista viestintää.

Tikkurilan osakkeet on listattu Nasdaq Helsingissä. Tikkurila noudattaa tiukasti kaikkia listautuneita yhtiöitä koskevia tiedonantovaatimuksia. Tikkurila noudattaa Suomen arvopaperimarkkinayhdistyksen laatimaa yhtiöiden hallinnointikoodia. Lisäksi Tikkurilan omat sisäiset politiikat, kuten yhteiskuntavastuu- ja liiketapaperiaatteet, ohjaavat viestintää.

Tikkurilan viestinnän tavoitteena on tukea yhtiön osakkeen arvon oikeaa muodostusta julkaisemalla riittävästi tietoa yhtiön taloudellisesta asemasta, strategiasta ja tavoitteista. Hallitus on hyväksynyt tiedonantopolitiikan, joka määrittelee pääperiaatteet rahoitusmarkkinoiden, sijoittajien ja muiden osapuolten kanssa viestimiselle. Tikkurilan verkkosivuilta löytyy kaikki tiedonantovelvollisuuden puitteissa julkistettu tieto.

SUOMEN LISTAYHTIÖIDEN HALLINNOINTIKOODIN NOUDATTAMINEN

Arvopaperimarkkinayhdistys ry:n hallitus hyväksyi uudistetun hallinnointikoodin 1.10.2015, mikä astui voimaan 1.1.2016 alkavalla tilikaudella, mistä alkaen Tikkurila on soveltanut kyseisiä suosituksia. Koodi sisältää myös niin sanotun noudata tai selitä -periaatteen (comply or explain). Tikkurila noudattaa täysin hallintokoodin suosituksia.

4. TARKEMMAT TIEDOT HALLITUKSEN JA KONSERNIJOHDON JÄSENISTÄ

HALLITUKSEN JÄSENIÄ KOSKEVAT TIEDOT

Jari Paasikivi

s. 1954, KTM

Toimitusjohtaja, Oras Invest Oy, vuodesta 2006 lähtien

Hallituksen puheenjohtaja vuodesta 2010, varapuheenjohtaja 2008-2010
 Palkitsemisvaliokunnan puheenjohtaja vuodesta 2012
 Nimitystoimikunnan asiantuntijajäsen vuodesta 2011
 Riippumaton yhtiöstä, mutta ei sen merkittävästä osakkeenomistajasta
 Suomen kansalainen
 Tikkurilan osakkeita 31.12.2017: 78 762 (31.12.2016: 77 356)

Keskeinen työkokemus

- Konsernin toimitusjohtaja, Oras Oy, 2002–2007
- Toimitusjohtaja, Oras Oy, 1994–2001
- Tehtaanjohtaja, Oras Oy, 1989–1994

Luottamustehtävät

- Kemira Oyj, hallituksen varapuheenjohtaja vuodesta 2012, hallituksen puheenjohtaja vuodesta 2014
- Kemira Oyj, nimitystoimikunnan jäsen vuodesta 2009
- Oras Oy, hallituksen jäsen vuodesta 1982, hallituksen puheenjohtaja vuodesta 2013
- Keskinäinen työeläkevakuutusyhtiö Varma, hallituksen varapuheenjohtaja, 2014–2016, hallituksen puheenjohtaja vuodesta 2017

Petteri Walldén

s. 1948, DI

Hallituksen varapuheenjohtaja vuodesta 2010, jäsen vuodesta 2008
 Palkitsemisvaliokunnan jäsen vuodesta 2012
 Riippumaton hallituksen jäsen
 Suomen kansalainen
 Tikkurilan osakkeita 31.12.2017: 8 898 (31.12.2016: 8 019)

Keskeinen työkokemus

- Toimitusjohtaja, Alteams Oy, 2007–2010
- Toimitusjohtaja, Onninen Oy, 2001–2005
- Toimitusjohtaja, Ensto Oy, 1996–2001
- Toimitusjohtaja, Nokia Kaapeli Oy, 1990–1996
- Toimitusjohtaja, Sako Oy, 1987–1990

Luottamustehtävät

- Componenta Oyj, hallituksen puheenjohtaja vuodesta 05/2017
- Savonlinnan Oopperajuhlien kannatusyhdistys ry, hallituksen puheenjohtaja vuodesta 2015
- Savonlinnan Oopperajuhlat Oy, hallituksen puheenjohtaja vuodesta 2015
- Efla Oy, hallituksen jäsen vuodesta 2014
- Kuusakoski Group Oy, hallituksen jäsen vuodesta 2007
- Alteams Oy, hallituksen jäsen vuodesta 2007
- Nokian Renkaat Oyj, hallituksen puheenjohtaja vuodesta 2006
- Staffpoint Holding Oy, hallituksen jäsen, 2012–11/2017

Eeva Ahdekivi

s. 1966, KTM, DBA

Toimitusjohtaja, Hartwall Capital Oy Ab, vuodesta 2015 lähtien

Hallituksen jäsen vuodesta 2009
 Tarkastusvaliokunnan jäsen vuodesta 2010, puheenjohtaja 4.4.2017 saakka
 Riippumaton hallituksen jäsen
 Suomen kansalainen
 Tikkurilan osakkeita 31.12.2017: 7 538 (31.12.2016: 7 197)

Keskeinen työkokemus

- Sijoitusjohtaja, Solidium Oy, 2009–2015
- Johtava erityisasiantuntija, Valtioneuvoston omistusohtausosasto, 2007–2009
- Johtaja, Pohjola Omaisuudenhoido Oy, 2004–2006
- Partneri, Conventum Oyj, 1997–2003
- Johtaja, Merita Corporate Finance Oy, 1995–1997

Luottamustehtävät

- John Nurmisen Säätiö, hallituksen jäsen vuodesta 2014

Riitta Mynttinen

s. 1960, B.Sc (Chem.Eng.), MBA

Independent Advisor vuodesta 2014 alkaen

Hallituksen jäsen vuodesta 2011
 Tarkastusvaliokunnan jäsen vuodesta 2012
 Riippumaton hallituksen jäsen
 Suomen kansalainen
 Tikkurilan osakkeita 31.12.2017: 5 258 (31.12.2016: 4 555)

Keskeinen työkokemus

- Vice President, Minerals Technologies Inc, 2005–2014
- Director, Rohm and Haas Company, 1998–2005
- Director, Ferro Corporation, 1996–1998
- Manager, Rohm and Haas Company, 1987–1996
- Research Chemist, NIF, 1986–1987
- Research Chemist, Tikkurila Oy, 1984–1986

Luottamustehtävät

- Boreal Kasvinjalostus Oy, hallituksen puheenjohtaja vuodesta 2016

Pia Rudengren

s. 1965, M.Sc. (BA & Econ.)

Hallituksen jäsen vuodesta 2009

Tarkastusvaliokunnan jäsen vuodesta 2010, puheenjohtaja 4.4.2017 alkaen

Riippumaton hallituksen jäsen

Ruotsin kansalainen

Tikkurilan osakkeita 31.12.2017: 6 207 (31.12.2016: 5 328)

Keskeinen työkokemus

- Varatoimitusjohtaja, W Capital Management AB, 2001–2005
- Chief Financial Officer (CFO), johtoryhmän jäsen, Investor AB, 1998–2001

Luottamustehtävät

- WeMind AB, hallituksen jäsen vuodesta 12/2017
- AcadeMedia AB, hallituksen jäsen vuodesta 11/2017
- Boliden AB, hallituksen jäsen vuodesta 05/2017
- Kappahl AB, hallituksen jäsen vuodesta 2013
- Social Initiative Norden AB, hallituksen jäsen vuodesta 2008, hallituksen puheenjohtaja vuodesta 2011
- Duni AB, hallituksen jäsen vuodesta 2007
- Swedbank AB, hallituksen jäsen, 2009–04/2017

Harri Kerminen

s. 1951, DI, MBA

Hallituksen jäsen vuodesta 2012

Palkitsemisvaliokunnan jäsen vuodesta 2012

Riippumaton hallituksen jäsen

Suomen kansalainen

Tikkurilan osakkeita 31.12.2017: 4 510 (31.12.2016: 3 807)

Keskeinen työkokemus

- Toimitusjohtaja, Kemira Oyj, 2008–2012
- Johtaja, Kemira Pulp&Paper -liiketoiminta-alue, 2006–2007
- Johtaja, Kemira Specialty -liiketoiminta-alue, 2000–2006
- Toimitusjohtaja, Kemira Pigments Oy, 2002–2003
- Hallintojohtaja, Kemira Chemicals Oy, 1996–2000
- Tehtaanjohtaja, Kemira Oyj:n Oulun tehtaat, 1994–1996
- Tuotantojohtaja, Kemira Kemi AB, 1990
- Projektipäällikkö, tehdasrakennushankkeet Suomessa, Ruotsissa, Belgiassa ja USA:ssa, Kemira Oy/Kemira Oyj, 1989–1994

Luottamustehtävät

- Spinverse Group, hallituksen puheenjohtaja vuodesta 2015
- SK Spice Holdings S.A.R.L, hallituksen jäsen vuodesta 2015
- LUT, Lappeenranta University of Technology, Advisory Boardin jäsen vuodesta 2015
- Harjavalta Oy, hallituksen varapuheenjohtaja vuodesta 2014
- Magsort Oy, hallituksen puheenjohtaja vuodesta 2014
- Metgen Oy, hallituksen puheenjohtaja, 2012–2017
- Normet Oy, hallituksen jäsen vuodesta 2012

Jari Paasikivi**Petteri Walldén****Eva Ahdekivi****Riitta Mynttinen****Pia Rudengren****Harri Kerminen**

KONSERNIN JOHTORYHMÄÄ KOSKEVAT TIEDOT

Erkki Järvinen

s. 1960, KTM

Toimitusjohtaja vuodesta 2009 lähtien, 21.9.2017 saakka

Johtoryhmän puheenjohtaja vuodesta 2009, 21.9.2017 saakka

Suomen kansalainen

Keskeinen työkokemus

- Toimitusjohtaja, Rautakirja Oy, 2001–2008
- Toimialajohtaja, kioskidivisioona, Rautakirja Oy, 1997–2001
- Markkinointijohtaja (Pohjoismaat), Vaasanmylly Oy, 1991–1996
- Toimitusjohtaja, Siljans Knäcke AB, 1995–1996
- Markkinointipäällikkö, Vaasanmylly Oy, 1990–1991
- Tuotepäällikkö, markkinointipäällikkö, Fazer Leipomot, Oy Karl Fazer Ab, 1984–1990

Luottamustehtävät

- YIT Oyj, hallituksen jäsen vuodesta 2013
- CEPE (European Council of Paint, Printing Ink and Artists' Colours Industry), hallituksen jäsen, 2013–09/2017
- Oy Snellman Ab, hallituksen jäsen vuodesta 2011, varapuheenjohtaja vuodesta 2013
- East Office of Finnish Industries Oy, hallituksen jäsen, 2011–11/2017
- Väriteollisuusyhdistys ry, hallituksen jäsen vuodesta 2009, puheenjohtaja 2016–09/2017
- Kemianteollisuus ry, hallituksen jäsen vuodesta 2009
- Mainostajien Liitto, hallituksen jäsen vuodesta 2009
- Helsingin seudun kauppakamari, hallituksen jäsen vuodesta 2013
- Helsingin seudun kauppakamari, Vantaan aluejohtokunta, jäsen vuodesta 2010, puheenjohtaja vuodesta 2013
- Taloudellinen tiedotustoimisto ry, hallituksen jäsen vuodesta 2007
- Elinkeinoelämän keskusliitto, Uudenmaan aluejohtokunnan jäsen vuodesta 2011

Jukka Havia

s. 1968, KTM

Chief Financial Officer (CFO) vuodesta 2010 lähtien, sekä väliaikainen toimitusjohtaja 21.9.2017 alkaen

Johtoryhmän jäsen vuodesta 2010, puheenjohtaja 21.9.2017 alkaen

Suomen kansalainen

Tikkurilan palveluksessa vuodesta 2010

Tikkurilan osakkeita 31.12.2017: 14 000 (31.12.2016: 14 000)

Keskeinen työkokemus

- Varatoimitusjohtaja, Ruukki Group Oyj, 2008–2010
- Talous- ja hallintojohtaja, Ruukki Group Oyj, 2005–2008
- Talousjohtaja, Helsingin kauppakorkeakoulun ylioppilaskunta, 2001–2005
- Toimitusjohtaja, KY-Palvelu Oy, 2001–2005
- Talousjohtaja, RSL Com Finland Oy, 1997–2001
- Controller, Oy Canon Ab, 1995–1997

Luottamustehtävät

- Lapti Group Oy, hallituksen jäsen 11/2017 alkaen
- East Office of Finnish Industries Oy, hallituksen jäsen 11/2017 alkaen
- Leipurin Oyj, hallituksen jäsen vuodesta 2014
- Aalto-yliopiston ylioppilaskunta, taloustoimikunnan jäsen vuodesta 2010, puheenjohtaja vuodesta 2016

Melisa Bärholm

s. 1967, psykologian maisteri

Senior Vice President, Human Resources, 1.5.2017 alkaen

Johtoryhmän jäsen 1.5.2017 alkaen

Suomen kansalainen

Tikkurilan palveluksessa vuodesta 2017

Tikkurilan osakkeita 31.12.2017: 2 000

Keskeinen työkokemus

- Henkilöstöjohtaja, Tikkurila, BU Finland, 01/ 2017–04/2017
- Perustaja ja konsultti, MBM Coaching Oy, 2014–2016
- Henkilöstöjohtaja, Rovio Entertainment Oy, 2012–2014
- Henkilöstöjohtaja, Suunto Oy, 2007–2011
- Henkilöstöjohtaja, Sako Oy, 2004–2007
- Henkilöstöjohtaja, Itella Oyj, 2002–2004
- Kehityspäällikkö, Nokia Oyj, 1999–2002
- Henkilöstökonsultti, Nokia Networks, 1996–1999

Janno Paju

s. 1971, ekonomi

Chief Commercial Officer 2012 - 30.4.2017, ja Senior Vice President, Sales, 1.5.2017 alkaen

Johtoryhmän jäsen vuodesta 2000

Viron kansalainen

Tikkurilan palveluksessa vuodesta 1993

Tikkurilan osakkeita 31.12.2017: 14 300 (31.12.2016: 14 300)

Keskeinen työkokemus

- Senior Vice President, SBU East, Tikkurila Oy, 2009–2011
- Group Vice President, Deco Eastern Europe liiketoimintayksikkö, Tikkurila Oy, 2004–2009
- Toimitusjohtaja, Tikkurila Polska S.A., 2000–2004
- Kaupallinen johtaja, Tikkurila-Baltcolor Sp. z.o.o., 1998–2000

Petri Miettinen

s. 1968, KTM

Senior Vice President, Supply Chain Management & HSEQ 2007 - 30.4.2017, Senior Vice President, Operations, 1.5.2017 alkaen

Johtoryhmän jäsen vuodesta 2007

Suomen kansalainen

Tikkurilan palveluksessa vuodesta 2007

Tikkurilan osakkeita 31.12.2017: 14 000 (31.12.2016: 14 000)

Keskeinen työkokemus

- Osto- ja logistiikkajohtaja, Marine-liiketoiminta, ABB, 2002–2007
- Talousjohtaja (oman toimen ohella), Marine-liiketoiminta, ABB, 2003–2004
- Business controller, Marine-liiketoiminta, ABB, 2000–2002
- Controller, projektipäällikkö, sähkökoneliiketoiminta, ABB, 1997–2000

Luottamustehtävät

- Katu-Karhu Oy, hallituksen jäsen vuodesta 2016

Kenneth Sundberg

s. 1965, DI, tekniikan tohtori, eMBA

Senior Vice President, Research, Development and Innovation (RDI)
vuodesta 2010 lähtien, 23.6.2017 saakka

Johtoryhmän jäsen vuodesta 2010, 23.6.2017 saakka

Suomen kansalainen

Keskeinen työkokemus

- Johtaja, Innovation Center Paper, Ciba, 2007–2009
- Toimitusjohtaja, Top Analytica Oy Ab, 2006–2007
- Tutkimus- ja kehitysjohtaja, liimat ja tärkkelys, Ciba Specialty Chemicals Oy, 2004–2006
- Tutkimuspäällikkö, erikoiskemikaalit, Raisio Chemicals Oy, 2002–2004

Luottamustehtävät

- Johan Gadolin Process Chemistry Centre - PCC at Åbo Akademi University, Forum of Societyn jäsen vuodesta 2015

Meri Vainikka

s. 1971, KTM

Senior Vice President, Offering, 1.5.2017 alkaen

Johtoryhmän jäsen 1.5.2017 alkaen

Suomen kansalainen

Tikkurilan palveluksessa vuodesta 2017

Tikkurilan osakkeita 31.12.2017: 2 000

Keskeinen työkokemus

- Markkinointi- ja viestintäjohtaja, Tikkurila, BU Finland, 01/2017–04/2017
- Markkinointijohtaja, Alkoholittomat juomat, Hartwall Oy, 2016
- Markkinointijohtaja, Alkoholijuomat, Hartwall Oy, 2015
- Kategoriamarkkinointipäällikkö, Hartwall Oy, 2012–2014
- Markkinointipäällikkö, L'Oréal Finland Oy, 2010–2011
- Markkinointipäällikkö, Mars Finland Oy, 2008–2010 ja 1998–2003
- Koulutuspäällikkö, Etelä-Karjalan ammattikorkeakoulu, Liiketalous, 2004–2008

Jukka Havia

Melisa Bärholm

Janno Paju

Petri Miettinen

Meri Vainikka

Tikkurila Oyj

PL 53, Kuninkaalantie 1

01301 Vantaa

Puh. 020 191 2000

🌐 www.tikkurilagroup.fi

Sijoittajatieto verkossa

🌐 www.tikkurilagroup.com/fi/sijoittajat

Sijoittajasuhteiden yhteystiedot

Minna Avellan, Johtaja, viestintä ja sijoittajasuhteet

Puh. 040 533 7932

Sähköpostiosoitteemme ovat muotoa: etunimi.sukunimi@tikkurila.com